کەریمی حیسامی

لە بیرەوەرییەکانم

١٩٧٩

بەرگی شەشەم

ستوکهولم ١٩٩٢

ISBN 91- 630- 0930- 7
STOCKHOLM 1992

KERIMI HUSSAMI

LE BÎREWERIYEKANIM

1979

BERGÎ SESEM

STOCKHOLM 1992

کەریمی حسامی

لە بیرەوەرییەکانم

بەرگی شەشەم

www.kerimhisami.com

ستۆکهۆلم -١٩٩٣

لە بیرەوەرییەکانم

چاپی یەکەم

پیتداچنین و مۆنتاژ: ناسری ئیبراهیمی

سوێد- ١٩٩٣

www.kerimhisami.com

پێش‌بار

بۆ چی ئەم چەند لاپەرە پێشەکیەی بەرگی شەشی بیرەوەریەکانم ناو ناوە پێش‌بار؟

بە بۆچوونی خۆم ئەم بەشەی بیرەوەریەکانم بارێکی قورس‌و گرانن لەسەر لاپەرەکانی مێژووی بزووتنەوەی رزگاریخوازی کورد لەم بەشە کوردستانەدا کە کەوتۆتە بەر دەسەلاتی حکومەتی فارس‌و بە کوردستانی ئێران ناسراوە. بارێکی قورس‌و گرانیشن کەوتوونە سەر شانی میللەتەکەمان لەم بەشەی نیشتماندا. باسی کارەساتی گەلێک دڵتەزێن‌و خەفەتبارن وەک: شەری نەغەدە، کوشتاری خەڵکی قارنێ‌و قەلاتان‌و سۆفیان‌و کولیچ‌و ئێندرقاش‌و کورەخانەی ساروقامیش‌و قەرەگۆل‌و حەلب‌و کۆیک و ئیعدامی بە کۆمەڵی لاوانی مەهاباد‌و گەلێک کارەساتی‌تر کە کەوتوونە نێو ئەم بەشەو دەکەونە نێو بەشی حەوتەمی بیرەوەریەکانیشم.
باسی رووداوی گرنگی سیاسی‌و دەست نیشان کردنی گەلێک بەسەر هاتی دوای راپەرینی گەلانی ئێران‌و هاتنە سەر کاری رژێمی کۆنەپەرست‌و چنگ بەخوێنی مەلایان. کەوابوو بارێکی قورس‌و گرانیشە لەسەر شانی نووسەر کە قەڵەمەکەی لە رێگای راست‌و نووسینەوەی بابەتیی رووداوەکان لانەداو چۆنی دیتوەو چۆن بەشداری کردووە ئاوای بێنێتە سەر کاغەزو بۆ خوێنەری ئێستاو بۆ وەچەی دوارۆژ تۆماریان بکا.

بە قەولی نووسەری بەناوبانگی تورک (کە هێندێ کەس بە کوردی دەزانن) یاشار کەمال: «نووسینی بیرەوەری ئەدەب نیە. گێرانەوەی رووداو بەسەر هاتە». راست دەکا نووسینی بیرەوەری هیچ شتێکی

داهێنانو خولقانی ئەدەبی تێدا نیە. باسی هێندێ بەسەر هاتە لە جیاتی ئەوەی بە زمان بۆ خەڵکی بگێڕیەوە، دەیهێنیە سەر کاغەزو خەڵک دەیخوێنێتەوە لە مێژووش‌دا تۆمار دەکرێ.

لەکاتی نووسینەوەی ئەم بەشەی بیرەوەریەکانم‌دا تووشی نووسراوەیەکی سیاسەتمەداری ئێرانی (دوکتور عەلی ئەمینی) هاتم کە لەسەرەتای دەستپێکی نووسینی بیرەوەریەکانی‌دا دەنووسێ: «ئەو کەسەی بیرەوەریەکانی دەنووسێ، دەبێ وەڵامی ئەم پرسیارانە بداتەوە: (من کێم؟ لە کوێوە هاتومە دنیا؟ چ رووداوێکم دیوە؟ لەچەندو لە چ رووداوێک‌دا بەشداریم کردووە؟ ئەو رووداوانەم چۆن دیون؟ چۆن بەشداریم تێدا کردوون؟ بۆچی بەشداریم کردووە؟)» واتە نووسەری بیرەوەری و سەربردەی شەخسی باسی ئەم رووداوانە دەکا کە خۆی بەشداریان بووەو ژیانی خۆی دەگێڕێتەوە. من پێم وایە لەبەرگی یەکەمی بیرەوەریەکانمەوە تا ئێستا ئەم رێبازەم گرتۆتە پێش، بەڵام ئێستاش هێندێ کەسی خوێندەواری کورد لای وایە نووسەری بیرەوەری نابێ باسی خۆی بکاو سەربردەو شێوە بۆچوونو چەندو چۆنی بەشداری خۆی بنووسێتەوە. گۆیا ئەوە (خۆهەڵکێشانو یا بەزەق نیشاندانی دەوری خۆیەتی)!!

مەبەست لە نووسینی ئەم پێشبارە دوو شت بوو:

یەکەم- ئەم بەشەی بیرەوەیەکانم قۆناخێکی گەلێک پڕلە رووداو کارەساتی خەباتی گەلەکەمان نیشان دەدا. لەم قۆناخەدا، یا روونتر بڵێم لە مەودای رووداوەکانی دوای شۆڕشی گەلانی ئێران لە کوردستانو لە نێو حیزبی دیموکراتی کوردستاندا زۆر کەسیتر بەشداریان کردووە، فیداکاریان کردووە، ئازایەتیان نواندوە. دیارە کەسانی خوێڕی و ڕەزیلو خۆبەدەستەوە دەریش هەبوون. زۆر کەسیش هەر بۆ بازرگانی خۆیان خزاندبوە نێو بزوتنەوەو دەستی خۆشیان وەشاندوە. هەزاران لاوی فیداکار لە ڕێگای ئازادی‌دا گیانی خۆیان بەخت کردوە. هەزاران خاوو خێزان ماڵوێرانو

ئاوارەو دەربەدەر بوون. شەری سیٚمانگە دەستی زۆر کەسی بەزاخا کرد. زۆر کەس دوای شەری سیٚمانگە خۆیان خزاندە نیو ریزی حیزبی دیموکرات بەو هیوایە سبەی دەبنە فەرمانبەرو کاربەدەستی گەورەی حکومەتی خودموختاری کوردستان.

ئەگەر ئەو کەسانەی بەشداری ئەم قۆناخەی خەباتی کوردستانی ئیرانیان کردوە، هەر کەس بە گویرەی تواناو بەنۆرەی خۆی بیرەوەری‌و دیتنی بەسەرهاتەکان بنووسیتەوە، گەنجینەیەکی پر بایەخ‌و بەنرخ کۆدەبیتەوەو کەلینیکی گەورە لە میژووی خەباتی خویناوی میللەتەکەمان پر دەکاتەوە. من تەنیا باسی ئەو شتانەم کردووە کە پیوەندیان بەخۆمەوە هەبووەو بەشداریان بووم. رەنگە زۆر شتم لە بیر نەمابیٚ، یا تاریخ‌و رۆژی رووداوەکان پاش‌و پیش کەوتبن، یا کەم وکوری لە چاپکردنی بەلگەکاندا هەبیٚ. ئەوەش دەگەریتەوە سەر دووری سەنەدو بەلگەکان کە لە ولات بەجیٚماون‌و بەداخەوە دەستم پیٚیان رانەگەیشتوە. ئەوندە هەیە هەرچی باسم کردووە، ئەوەندەی هیندیٚ نووسراوەو بیرو هۆشی خۆم یاریدەیان دابیٚ بەراستی‌و بە بیٚ بزچوون‌و مەبەستی تایبەتی هیناومنە سەر کاغەزو وا لەبەر دەستی خوینەدوارانی کورد دایە. خۆ ئەگەر دۆست‌و برادەری بەشدارانی بزوتنەوەی ئەو قۆناخە هەلەو کەم و کوریەکانم بۆ راست کەنەوە؟ ئەوە بەرگی حەوتی بیرەوەریەکانمی پیٚدەولەمەند دەبیٚ‌و سوپاسیان دەکەم.

دووەم- بە پیویستم زانی بە ناچاری وەلامی هیندیٚ ئەو برادەرانە بدەمەوە کە بە نامەو نووسراوە یا لە ئاخافتن‌دا یا لە وردە حیکایەتی پاش ملەدا رایان گەیاندووەو دەلین: «وادیارە دوای شەهید بوونی دوکتور قاسملو بیرەوەریەکانت کە بەشیکی فرە گرنگن لە میژووی خەباتی حیزبی دیموکرات‌و بزوتنەوەی رزگاریخوازی کوردو بە تایبەت بۆ بەرەی تازە پیٚگەیشتووی نەتەوەکەمان‌و وەچەی داهاتووش کەلکیان هەیە، کەم‌و

کوری‌یان دێتە ناوو ناتەوێ هەموو شت بنووسی».

ئەو برادەرانە سەرەرای ئەوەی کە لە پێشەکی بەرگی پێنجەمدا رونم کردۆتەوە، بەر لەوەش بیرەوەریەکانم بخوێننەوە بەلاّم دیسان «سەبارەت بە دلْسۆزی بۆ بیرەوەریەکانی منو بەرژەوەندی بزوتنەوەی کورد» رەخنە دەگرن کە بۆچی باسی دوکتور قاسملو ناکەم. لەوەش بیٚ‌تام‌تر گۆیا بۆچی لە وتاری خۆمدا چاپکراو لە رۆژنامەی سەردەمی نوێ، دوکتور قاسملو-م بە زاناو سیاسەتمەدارو هەلْکەوتووی میللەتی کورد ناساندوە؟ وەک خودا نەخواستە درۆم کردبیٚ یا کارێکی ناحەز یا وانەبیٚ.

من لام وایە ئەم کەسانە بەراستی و بە قوولْی نەچوونە نێو ناو ئاخنو نیوەرۆکو رەوەندی مێژوویی‌و گشتی جولاّنەوەی رزگاریخوازی کورد. تەنیا شتی شەخسی‌و بەرژەوەندی تایبەتی‌و قینی دلْشکاندنو وردە ناتەواوی دەکەنە نمونەی تێکۆشانو بزوتنەوە. بیٚ ئەوەی هەموو لایەنو دەوروبەرو هەلْو مەرجی بزوتنەوە هەلْسەنگێننو کردەوەو سیاسەتی هەموو ئەو کەس‌و دەستەو تاقمانەی نێو بزوتنەوەی کوردستانی ئێران لە سەرەدو بێژنگی ویژدانو ئینساف بدەن کردوویانەتە بنێشتە خۆشکەو هەموو کاسەو گۆزەی کەم‌و کوری‌و سەرنەکەوتنی جولاّنەوە دەسەری دوکتور قاسملو دا دەشکێنن. بەداخەوە خەنجەر لە تەرمی شەهیدێک دەدەن کە بە دەستی دوژمنانی سەرەکی میللەتی کوردو بە فیتی کۆنەپەرست‌ترین . رژێمی سەردەم شەهید کراوە. لە سیاسەتدا تێکەلْ کردنی غەرەزو قینی شەخسی لەگەلْ بەرژەوەندی گشتی بزوتنەوە، دەردێکی گرانو خەتایەکی نەبەخشراوە کە بەداخەوە یەکێک لە کاراکتێرو رەوشتەکانی جێگای رەخنەی دوکتور قاسملوی شەهیدیش هەر ئەوە بوو. برادەرانی کە ئێستا ئەم رەوشتەیان گرتۆتە پێش، وادیارە لەماوەی هاوکاری لەگەلْ دوکتور قاسملودا، هەر ئەوەندەی لیٚ‌فێربوون .

من ئەگەر لە وتارو لە بۆچوونی خۆمدا زۆر کەمتر لە پێویست باسی

www.kerimhisami.com

زانایی‌و کەسایەتی سیاسی دوکتور قاسملوم کردوە، هەر لە نووسینی خۆشمدا هێندێ رەوشت‌و شێوە بۆچوون‌و خەسڵەتی دیکتاتۆری شەهیدی ناوبراوم وەپاش نەداوە. سەرەرای هەمووی ئەوانە یەکجار بەداخ‌و کەسەریش بووم کە شەخسیەتێکی ئاوا زاناو سیاسەتمەداری کورد وا بە فیرۆیی بە دەستی دوژمنانی کورد شەهید دەبێ‌و خەسارێکی لە رادەبەدەرو لە قەرەبوو نەهاتوو، وەبزووتنەوەی رزگاریخوازی کورد دەکەوێ.

من لە بیرەوەریەکانمدا باسی مەسەلەی شەخسی‌و رەوشت‌و کاراکتێری تایبەتی ئەفراد ناکەم. بەڵام ئەوەی پێوەندی بە کاروباری سیاسیەوە هەبێ‌و لکا بێ بە بزووتنەوەی رزگاریخوازی‌و بە تێکۆشانی حیزبی دیموکرات، مەگەر لە بیرم چووبێ دەنا هیچ شتێکم پاش گوێ نەداوەو بەسەریدا تێنەپەرم. خوێنەرانی بەرێزی کوردو بەرەی دوا رۆژی میللەتەکەمان لێی دەکۆڵنەوەو شی دەکەنەوەو قەزاوەتی لەسەر دەکەن.

کەریمی حیسامی

www.kerimhisami.com

گەرانەوە بۆ سۆفیا

www.kerimhisami.com

لە بەرگی پینجی بیرەوەریەکانم بە درێژی باسی ئەو بریارە نارەوایەم کرد کە پینج کەس لە ئەندامانی کومیتەی ناوەندی لە بارەی هەڵپەسیرانم بۆ ماوەی سالێک دابابوویان. دووای ئەم بریارە رۆژی ١٩٧٨/١١/٢٨ لە بەغدا سواری فرۆکە بووم‌و هاتمەوە سوڤیا. کاک بهاالدین نوری ئەودەم لە سوڤیا بوو. رۆژی ٧٨/١٢/٢ هاتە لام. باسی وەزعی عیراق‌و تێکۆشانی حیزبی دێموکراتمان کرد. من باسی بریاری کومیتەی ناوەندیم بۆ گێراوە. ئەو لەسەر ئەم باوەرە بوو کە نابێ بۆ بریاری نابەجێ‌و چەوت پیاو مل راکێشێ.

رۆژی٧٨/١٢/٣ کاک سەلاح بدرالدین هاتە سوڤیا. دوای هێندێ باس‌و گفتگۆ، کاک سەلاح پێشنیاری کرد کە حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران‌و حیزبی کاک سەلاح‌و برادەرانی کوردستانی تورکیا (د.د.قەدە) کە حیزبی کرێکارانی کوردستانی تورکیایان پێک هێناوە بەرەیەک دابمەزرێنن. لە وڵامدا گوتم: فکرێکی خراپ نیە. هاوکاری نێوان حیزبە کوردستانیەکان کارێکی پیرۆزو پێویستە. بەڵام کارێکی هاسان نیە. سێ حیزبی کوردی، هەر یەکە لە وڵاتێک‌و بە پرۆگرامێکی تایبەتی خۆیانەوە بەرە پێک بێنن، پێویستی بە بیرکردنەوەو ئامادە کردنی هەل‌و مەرج هەیە. بە تایبەت مەسەلەیەکی ئاوا دەبێ لەگەڵ کومیتەی ناوەندی ح.د.ک.ا. باس بکرێ. پێویستە لە پێشدا نوێنەری

ئەو حیزبانە پێکەوە دانیشن لە سیاسەت‌و بۆچوونی یەکتر تێبگەن‌و پێوەندی سەرەتایی دامەزرێنن. نازانم قسەکانی من چەندە بە دڵی کاک سەلاح بوون، بەڵام رۆژی ٧٨/١٢/٦ سەفەری کرد.

رۆژی ٧٨/١٢/٨ بە بۆنەی ئازادی غەنی بلوریانەوە تێلگرافێکم نارد بۆ مەهاباد. لەم سەرو بەندەدا کاک عەزیز محەممەد هاتە سوڤیا. شەوی ٧٨/١٢/١٦ لە هۆتیل ریلا تا نیوەشەو لە خزمەتی دابووم. گەلێکمان باسی وەزعی ئێران‌و عێراق کرد. من لەسەر ئەو باوەرە بووم کە بەبێ راوەستان بگەرێمەوە بۆ ئێران. کاک عەزیز وای پێ باش بوو کە پەلە نەکەم، بحەسێمەوە، چاوەروان بم تا کاک حەمەدەمینی سیراجی خەبەرم بۆ دەنێرێ.

رۆژی ٧٨/١٢/٢٠ بە نیازی کرینی ماشێن چوومە برلین. لە فرۆکەخانەی سوڤیا بە پاسپۆرتی یەمەنی دیموکراتی دەرچوو بووم. بەڵام کۆنە پاسپۆرتێکی ساختەی ئێرانیشم هەبوو کە پێی دەچوومە برلینی رۆژئاوا. ئەو دەم پاسپۆرتی ئێرانی زەمانی(رەحمەتیەکەی) پێویستی بە ڤیزا نەبوو. لە فرۆکەخانەی برلین پاسپۆرتی ئێرانیم نیشاندا. پاش راگرتنێکی زۆرو دەستاو دەست کردن‌و وەبەر ماشێن‌دان، گوتیان پاسپۆرتەکەت تەواو نیە، مۆری هاتنە دەری سوڤیای پێوە نیە. هەرچەندی من گوتم نە لێم حالی بوون‌و نە گوێیان دامێ. بردیانمە ژوورێک‌و دەرگایان لەسەر پێوەدام.

کتیبی برژینف بەناوی(زەوی بچوک) تازە چاپ کرابوو. پێم بوو دەمخوێندەوە. نیوەرۆکی کتیبەکە شاکاری هونەری بەرگری‌و قارەمانەتی بوو. سرنجی راکێشام‌و وێستم بیکەم بە کوردی. هەر لەو ژوورە دەفتەرو قەلەمم دەست دایەو دەستم کرد بە وەرگێران. پتر لە سەعاتێک لەوێ دابووم کەس نەهات. ناچار هاتمە دەرو کردم بە هەرا. گوتم یەکێک بێ زمانی روسی بزانێ. پولیسێکی گەنجی مندالکارەیان بانگ کرد، دەتگوت

بە زۆری رووسی پێ دەڵێن. هەر چۆنێک بوو تێمگەیاند کە ئەفسەری پۆلیسی فڕۆکەخانەم گەرەکە. کابرا رۆیشت و دوای نیوسەعات لەگەڵ ئەفسەرێک گەڕایەوە. گوتم بۆچی منتان راگرتوە؟ گوتی: تۆ لە سوڤیاوە هاتووی، پاسپۆرتەکەت مۆری هاتنە دەری پێوە نیە، بێجگە لەوە پاسپۆرتەکەت ساختەیەو تەواو نیە.

گوتم: راستە من بە پاسپۆرتێکی دیکە لە فڕۆکەخانەی سوڤیاوە سوار بووم. ئەو پاسپۆرتەش ساختەیە. من ئەندامی حیزبێکی کوردیم کە لە ئێراندا دژی حکومەتی شا خەبات دەکا. بە مافی خۆمی دەزانم کە بۆ کارو باری تێکۆشانی سیاسی لە هەموو دەرەتانێک کەلک وەربگرم. من دەچمە رۆژئاوا ترانزیتم پاسپۆرتی ئێرانی بۆ ئەو بەر ویزای ناوێ. جگە لەوە ئێستا لە ئێران دژی رژێمی شا خەباتی گشتی دەست پێکراوە، ئێوە لێرە لە سەر پاسپۆرتی ساختەی ئێرانی من رادەگرن. پاشان پاسپۆرتەکەی یەمەنیم هێنا دەرو گوتم: ئەوەیان ساختە نیە. بەڵام ئەوانە هیچیان ناوی خۆم نین. ناوی راستەقینەی من فلان کەسە.

هەر تک پاسپۆرتی لێوەرگرتمو رۆیشت. زۆری پێنەچوو گەڕایەوە، بانگی کردم لە ژوورێک پاسپۆرتەکانی ویدامەوە. شەو چوومە برلینی رۆژئاواو میوانی وسینی شیلازەر بووم.

کۆمەڵەی خوێندکارانی کورد لقی برلینی رۆژئاوا، رۆژی ٧٨/١٢/٢٢ سیمینارێکی پێک هێنابوو، داوایان لێکردم کە بەشداری بکەم. برادەرێکی کوردی سوریە بە ناوی مستەفا کەماڵ عەلی بەدرێژی لە سەر مێژووی پێکهاتنی کۆمەڵەی خوێندکاران و کونگرەکانی و گۆڕانی رێبازو ناکۆکیو هەڵوەلەت بوونی کۆمەڵە قسەی کردو گوتی: «کوردەکانی عیراق کۆمەڵەی خوێندکارانیان دەوڵەت کردوەو شوێنەواری کوردستانییان پێوە نەهێشتوە. کردوویانە بە حیزب، سەردەمێک لە کۆمەڵەدا کەس نەیدەوێرا دژی رژێمی شای ئێران قسە بکات. جەماعەتی

پارتی ببون بە پارێزەری رژێمی شا لە کۆمەڵەدا » پاشان لە نێوان یەک دوو کوردی عیراقیو سوریو تورکیو ئێرانی بوو بە دمە تەقەو پەلاماردانی پارتیو یەکێتی نیشتمانی. سیمینارەکە بوو بە باسی بارزانیو جەلالی. بەرێوەبەرانی سیمینار بۆ هێدی کردنەوەی باسەکە داوایان لەمن کرد کە وەدەنگ بێم. لەسەر دەوری خوێندکاران لە دەرەوەی ولاتو گرنگی یەکێتیو کوردستانی بوونی کۆمەڵەی خوێندکارانی کوردو خۆنەبەستنەوە بە سیاسەتی حیزبەکانەوە قسەم کرد. بەگەرمی لە وتارەکەم پێشوازی کراو کێشەو هەرایەکەش دامرکایەوە. رۆژی دوایی بە یارمەتی حوسێنی شیلازەر ماشێنێکی فولکس واگن-م کریو رۆژی ٧٨/١٢/٢٩ بەرەو سوفیا کەوتمە رێ. شەوێک لە ئوتریش مامەوە، رۆژی دوایی لە چیاکانی ئوتریش رێگام هەتلە کردو پاش سورانەوەیەکی زۆر شەو گەیشتمە زاگرێب لە یوگسلاڤیا.

رۆژی ٧٨/١٢/٣١ سەعاتی حەوتی ئێواریٚ گەیشتمەوە سوفیا. شەوی سەری سالی تازە بوو لە مالیٚ دەزگایەکی باش سازکرابوو. پرسیاری کاک حەسەنی قزلجیم کرد کە بۆچی دیار نیە. گوتیان قەرار بووە لەگەڵ فارسەکانی جیرانی شەو پێکەوە بن. تەلیفۆنم بۆکرد لە مالیٚ بوو. گورج سوار بوومو چووم، بە تاقی تەنیٚ لە ژوورەکەی خۆی دانیشتبوو. کە چاوی بەمن کەوت گەشکە بوو گوتی: «دەوەرەوە پیاو ئەم بلۆکەی ئێمە گیان لەبەری تیدا نەماوە». جا کاک حەسەن بیٚو لە کاتی ئاوادا وەقسە بیٚ. مالی فارسەکانی جیرانی کە هاوکارو هاو ئەندامی حیزبیشی بوون لێک کۆببوونەوەو کاک حەسەن بە تەنیا مابۆوە. هەستاین چووینە مالی ئێمەو سالی ١٩٧٨تمان بە قسەی خۆشی کاک حەسەنو باسی رۆژگار بەریٚ کرد.

١٩٧٩/١/١٩ برادەرێکی حیزبی کۆمۆنیستی عیراق هاتە سوفیا باسی بارودۆخی شپرزەی حیزبی کۆمۆنیستو ئاکاری فاشیستیانەی

حکومەتی بەعسی کرد. رۆژی ٧٩/١/٣٠ چاوم بە جێگری بەرپرسی پێوەندیەکانی دەرەوەی حیزبی کۆمۆنیستی بولغارستان کەوت. داوام لێکرد کە رێگا بدەن مامۆستا هێمن بۆ مانگێک بۆ موعالیجەو حەسانەوە بێتە سوفیاو میوانی ئەوان بێ. کابرا وەک پیاوان قبوڵی کرد. گوتی: بۆ مانگی یونی لە رێگای یەکیتی نووسەرانەوە بانگی دەکەین بێتە ئێرە. بەداخەوە نەیتوانی ئەو سەفەرە بکاو بۆچەرمەسەری و بەرەو روو بوونی هەڵوێستی نائینسانانەی هاڤاڵانی نیوەرێگا گەرایەوە بۆ وڵات. ١٩٧٩/٢/٤ خوێندکارە کوردەکانی دانیشتوی شاری بلۆڤدیف داوەتیان کردم کە بۆ باسێک لە سەر وەزعی کوردستانو ئێران بچمە لایان. شەوو رۆژێکی گەلیک دۆستانەو خۆشمان رابوارد.

www.kerimhisami.com

سەفەر بۆ ئەڵمان

www.kermhisani.com

رۆژی ٧٩/٢/٧ کاک سەلاح بدرالدین تێلگرافێکی بۆ ناردم کە گێرنەبم بچمە برلین. پێم سەیر بوو، نە ئادرسی هەبوو نە تەلیفون کە بزانم چی دەوێ‌و بۆچی بچم؟ ئاخرەکەی بڕیارمدا رۆژی ٧٩/٢/١٠. چوومە برلین‌و کاک سەلاحم دیتەوە. گوتی: نوێنەرێکی فەتح (رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین) لێرەیە دەیەوێ چاوی پێت بکەوێ. هەروەها برادەرێکی حیزبی کرێکاری کوردستانی تورکیاش (د.د.قەدە) لێرەیە دەیەوێ یەکتر ببینن. چوومە برلینی رۆژهەلات چاوم بە (ئەبو هشام) کەوت کە بە ناوی رێکخراوی فەتح قسەی دەکرد. پێشنیاری کرد کە لە نێوان حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران‌و رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین هاوکاری دابمەزرێنت. گوتی: ئێمە دەتوانین کادری پارتیزانیتان بۆ پەروەردە بکەین. لە وەلامدا گوتم: بەمزوانە دەگەرێمەوە بۆ وڵات‌و پێشنیاری ئێوە لەگەڵ کومیتەی ناوەندی باس دەکەم. تەلیفون‌و ئادریسی منی وەرگرت‌و تەلیفونی خۆی لە بێروت دامێ.

پاشان برادەری د.د.قەدە-م بە ناوی شیخ موس چاو پێکەوت. لەسەر وەزعی کوردستان‌و شێوەی هاوکاری باسمان کرد. ناوبراو گوتی: لە دیاربەکرو ئەستەنبۆل گۆڤاری ئێمە بەناوی (دەنگی لاوانی دیموکراتی شۆرشگێر) دەردەچێ. بەڵێنیدا بۆم بنێرێ، بەڵام ئێستاش چاوم پێ نەکەوت. کاک سەلاح پێشنیاری کرد کە لە بێروت با گۆڤارێکی مانگانە

بە زمانی عەرەبی دەر بکەین وتارەکانی بۆ باسی مەسەلەی کورد بە گشتی تەرخان بکرێ. پێشنیارێکی باش بوو، بەلاّم من لەسەر سەفەر بووم بۆ ئێران. دەبوایە بریاری ئاخری بۆ پەسەند کردنی ئەم پێشنیارە لە لایەن کومیتەی ناوەندیەوە بدرێ.

وەک لە بیرم بێ کاک (رۆژ)، کوری کاک نوری‌شاویسی رەحمەتی لەم هوتیلە دەژیا کە من لێی میوان بووم. رۆژێک (رۆژ) گوتی: (باوکم خەبەری زانیوە کە تۆ لێرەی، دەیەوی بە تەلیفون قسەت لەگەڵ بکا. وەعدەی دانابوو کە بچمە ژورەکەی ئەو لەگەڵ باوکی بدوێم. ئەو دەم کاک نوری لە لەندەن بوو، پاش سلاوو چاکو چۆنی گوتی: «داوامان ئەوەیە چاومان پێت بکەوی. بەتایبەت کاک مەسعود گەلێک موشتاقە بدبینێ. رۆژی لێک نیزیک بوونەوەیە». پێم گوت: من ئێستا لەسەر سەفەرم، جگە لەوە بۆماوەی سالێک لە ئەندامەتی کومیتەی ناوەندی هەلپەسێراوم. چاو پێکەوتنی من هیچ فایدەی نیە. دەبوایە هەر ئاواش ولامی بدەمەوە. چونکو ئێمە لە کومیتەی ناوەندی بریارمان دابوو کە هەتا حیزبە کوردیەکانی عیراقی بە راشکاوی رەخنە لە رابردووی خۆیان نەگرن لەگەڵیان دانەنیشین. هەرچەندە دوکتور قاسملو دەمێک بوو ئەو بریارەی شکاندبوو. چاوی بە مام جەلال کەوتبوو، لەگەڵ دوکتور مەحمود هاوکاری دەست پێ‌کردبوو، تەنانەت هاتبۆوە کە لەگەڵ حکومەتی عیراق ئاشتیان کاتەوە. کاک نوری شاویس لەسەر یەکتر دیتن سور بوو، گوتی: ئەگەر گەرایەوە بۆ سوڤیا کاک مەسعود قسەت لەگەڵ دەکا.

رۆژی ٧٩/٢/٢٠ گەرامەوە بۆ سوڤیاو بریارمدا کە چاوەروانی خەبەری کاک حەمەدەمین نەبم‌و بگەرێمەوە بۆ ئێران. رۆژی ٧٩/٢/٢١ کاک مەلا حەسەنی رەستگارو کاک مەلا رەسوی پێشنماز لە پاریسەوە هاتنە سوڤیاو دەچونەوە بەغدا. لەگەڵ ئەوان قەرارمان دانا کە لەبەغداوە تێلگرافم بۆ بنێرن‌و خەبەرم بدەنێ بچمەوە عیراق‌و پێکەوە بچینەوە ئێران.

بەلاَم وادیار بوو ئەوان خەبەری تالانی سەربازخانەی مەهابادیان زانیبوو، وێرا نەگەیشبوون خەبەر بدەنە من گەڕابوونەوە. حەقیش وابوو چونکە جاریوا وەدوا کەوتن قازانج نیە.

لە ئێران ڕاپەڕینی خەڵک سەرکەوتبوو. لە ڕێگای ڕادیۆو ئاژانسە خەبەریەکانەوە تا ڕادەیەک ئاگام لە وەزعی ئێران هەبوو. دەمزانی کە ح.د.ک.ا بە تەواوی لە شۆڕشی گەلانی ئێران پشتیوانی دەکا. نامەیەکم بۆ ڕۆژنامەکانی لوبنان ناردو پشتیوانی جولانەوەی کوردم لە شۆڕشی ئێران ڕاگەیاند. ڕۆژنامەی«السفیر»ی لوبنانی ڕۆژی ١٩٧٩/٢/٢٥ دەقی نامەکەی منی بلاَو کردبۆوە. دیار بوو کاک سەلاح بدرالدین نووسراوەکەی منی کردبوو بە عەرەبی داَبووی بە ڕۆژنامەکان. بێجگە لە ناوەکەم (جێگری سکرتێرو ئەندامی دەفتەری سیاسی)یشی لیٰزیاد کردبوو، لە کاتێکا ئەودەم من هەلپەسێرابووم.

ڕۆژی ١٩٧٩/٢/٢٢ کاک مەسعود بارزانی تەلیفونی کردو گوتی: «لەبەر دیتنی تۆ هاتومە قبریس. سەبارەت بە پاسپۆرتەکەم کە نامەوی مۆری ولاَتانی سوسیالیستی پێوە بیٰ دەنا دەهاتمە بولغارستان. زۆر پێویستە یەکتر ببینین‌و پێکەوە بدوێن‌و لێک تیٰبگەین».

گوتم: تکایە دوو ڕۆژیتر تەلیفونم لیٰبکەوە عەرزت دەکەم داخوا دەتوانم بێم یان نا. چونکە دەبوایە ڤیزای چونە دەرو گەڕانەوە وەربگرم، نەمدەزانی بە سانایی وەگیرم دەکەوی یان نا.

ڕۆژی ٧٩/٢/٢٣ کاک مەسعود تەلیفونی کردەوەو بە جیددی داوای کرد بچمە قبریس. پێم گوت سبەی لە فرۆکەخانە چاوەڕوانم بن. ڕۆژی ٧٩/٢/٢٤ سواری فرۆکە بووم‌و لە فرۆکەخانەی «لارنکا» کاک عارف تەیفوورو برادەرێکیتر چاوەڕوانم بوون. سەعات ١٢ گەیشتمە نیکۆسیا. چوینە ئەم هۆتێلە کە کاک مەسعودی لیٰدابەزیبوو. بێجگە لەوەندەی کە بە نان خواردنەوە خەریک بووین، ئەویتر تا سەعات سیٰ‌و نیوی شەو

لەگەڵ کاک مەسعود دوو بە دوو بە درێژی قسەوباسمان بوو. کاک مەسعود باسی رابردووی خۆیانی کردو هاتە سەر زیندوو کردنەوەی پارتی بە ناوی (قیادەی موقەت). پاشان گوتی: «لەمەودای خەباتدا ئێمە توشی هەڵەی زۆر بووین. بەڵام ئەوە بەو مانایە نیە کە خەڵکی‌تر هیچ هەڵەیان نەکردوەو دەیانەوی تەواوی کاسەو گۆزە لەسەری ئێمەدا بشکێنن. خەڵکی‌تریش هەڵەی بووە، ئێمە ناتوانین چونکە هەڵەمان بوە، لە ساحەی خەبات دوور کەوینەوە. ئێمە ئامادەین واز لە ناکۆکی رابردوو بێنین، لەگەڵ جەلالو حیزبی کۆمونیستیش هاوکاری تازە دەست پێ‌بکەینەوە».

من مەسەڵەی ناردنی نامەی باڵوێزخانەی سۆڤیەتی-م بۆ گێراوە کە چەند رۆژ پێش پەیمانی ئەلجەزایر بە هۆی مەلا عەولای حەیاکی‌دا بۆم ناردبوون‌و کاک ئیدریس گوتبووی: «ئەگەر کارمان پێ‌یان هەبوو وەلامیان دەدەینەوە». گوتم ئێوە وەها کەوتبوونە ژێر تەئسیری شای ئێران کەسی دیکەتان حیساب نەدەکرد. کاک مەسعود گوتی: «ئاگام لە نامەیەکی وا نیە. دوو جار دووپاتی کردەوە کە ئاگاداری مەسەلەیەکی ئاوا نەبووە». پاشان گوتی:«ئێمە ئێستە بریارمان داوە کە لەگەڵ هیچ یەک لەو حکومەتانەی بەسەر کوردستاندا حاکمن، پێوەندی و تێکەلیمان نەبێ». گوتم کاک مەسعود ئەم بریارە زۆر گرنگە. تا ئێستا کورد هەر لەوەدا تێدا چووە کە پاڵی وەدوژمنی کورد داوە. ئیجازە بدە ئەم قسەیەت یادداشت بکەم. گۆتی:«کاک کەریم یادداشتی بکە ئەمە بریاری ئێمەیە». دەقی قسەکانی کاک مەسعود کە لە دەفتەری یادداشتەکانمدا تۆمار کراون ئاوایە:«لەگەڵ ئیعادەی رێکخراو بریارمان دا کە مەسەلەی کورد لە عیراق رەبط نەکرێ بە هیچ دەولەتێک کە کوردی تێدایە. خۆمان لە ولاتانی سوسیالیستی نیزیک کەینەوە، بە هیچ جور تخون ولاتە ئیمپریالیستەکان نەکەوین، هەوڵ بدەین بۆ نێو هێزە دیموکراتیەکانی

جیهان بگەڕێنینەوە. ئەگەر بە یارمەتی تورکیاو ئێرانو سوریاو ئیمپریالیزم سەربەخۆی کوردستان بدرێ نامانەوێت».

من ئەوەندەم لە قسەکانی ئەو یادداشت کردو بەجێگای هیواشم دەزانی. بەڵام بەداخەوە دوارۆژ لە ئاست ح.د.ک.ا. هەڵوێستیان پێچەوانەی ئەوی نیشاندا.

پاشان کاک مەسعود گوتی: «با منیش گلەییکی بکەم. بیستومە کە قاسملوو غەنی بلوریانو شیخ عیزالدین.داوایان کردوە کە بارزانیو کوردە عیراقیەکان لە ئێران دەر بکرێن. ئەم کارە لە ئێوە بەدوور بوو». گوتم: من ئێستا دوورم بەڵام بروا ناکەم برادەرانی ئێمە ئەو کارەیان کردبێ. ئێمە رەخنەمان لە سیاسەتی ئێوە هەبووە، بەڵام قەت دژی کوردو بزوتنەوەی کوردایەتی نەجولاینەوە. ئێستا بروا ناکەم دوکتور قاسملو شتی وا بکات. پاشان کاک مەسعود گوتی: «رەنگە بچییە لوبنان ئەگەر چاوت بە فەلەستینیەکان کەوت، پێم خۆشە لە بارەی ئێمەوە قسەیان لەگەڵ بکەی. ئێستا لە سیاسەتو هەڵوێستی ئێمە ئاگادار بووی، ئێمە بۆهاوکاری ئەوان ئامادەین». قسەکانی کاک مەسعود جێگای هومید بوون، هەر بۆیەش لەگەڕانەوەمدا بۆ ئێران بە تەواوی لایەنگری دۆستایەتیو یەکێتی حیزبی دیموکراتو پارتی بووم. کاک مەسعود ئادریسو تەلیفونی کەرەجی دامێ گوتی: «ئەگەر بگەڕییەوە بۆ تاران تکایە تەلیفۆنم لێبکە». من لە قبریس بووم لەگەڵ کاک مەسعود وەدەر کەوتبووین چاومان بە رۆژنامەی «السفیر»ی لوبنانی کەوت کە لە ژمارەی (١٧٤٣- ١٩٧٩/٢/٢٥) دەقی نووسراوەی منی بە عەرەبی لە ژێر ئەم ناوو نیشانەدا چاپ کردبوو کەوا وەرگێراوەکەی لێرەدا بڵاو دەکەمەوە:

«حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران پشتگری لە حکومەتی شۆرشگێری ئێران دەکا بە رێبەرایەتی خومەینیو هیواوی بە وەدەست

www.kerimhisami.com

هێنانی مافی نەتەوایەتی گەلی کورد هەیە. لە بیروت بەیاننامەیەک لەلایەن حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران بە ئیمزای کەریمی حیسامی جێگری سکرتێری گشتی حیزب بلاو کراوەتەوە کە ئەوەی هەواڵدەرەکانی هەندەران لە سەر وەزعی کوردستانی ئێران بلاوی دەکەنەوە مەحکومی دەکاو پشتگری لە حکومەتی شۆرش لە ئێران رادەگەینێ. لە بەیاننامەکەدا گوتراوە: «هێندێ رادیۆو هەواڵدەری بێگانە دەنگ‌و باسێک لەبارەی وەزعی کوردستانی ئێران بلاو دەکەنەوە کە نەک هەر راست نیە بەڵکو شێواندنی تەواوی بارو دۆخی راستەقینەیەو تەقەلایە لە لایەن پروپاگاندەی رۆژئاواوە بۆ تێکدانی یەکێتی گەلانی ئێران‌و شاردنەوەی راستەقینەیەکە ناکرێ لەبیر بچێتەوە. ئەویش ئەوەیە کە رژێمی شاو هێزە کۆنەپەرستەکان ماوەی ٣٥سال گەلی کوردو حیزبی دیموکراتیان چەوساندۆتەوەو سەرکوت کردوە. حیزبی ئێمە یەک لەو حیزبانەیە کە لە سەرەتاوە روخانی رژێمی پاشایەتی بەستراتیژی خۆی داناوەو لەبەرنامەی حیزبدا هاتوە: (حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران خەبات دەکا بۆ روخاندنی رژێمی دیکتاتۆری شاو دامەزراندنی حکومەتێکی نیشتمانی‌و دیموکراتی‌و ئازادو دژ بە ئیمپریالیزم) حیزی ئێمە جارێکی‌تر پشتیوانی خۆی لە هەنگاوە پێشکەوتوەکانی حکومەتی شۆرش بە رابەرایەتی خومەینی رادەگەینێ‌و هەموو تەقەلایەکی تێکدەرانەی ئیمپرالیزم‌و کۆنە پەرستی بۆ تێکدانی هاوکاری نێوان گەلانی ئێران مەحکوم دەکا، هەر وەک بە درێژایی خەباتی دوورو درێژ ئەم پلو پایەی مەحکومی کردووە. گەلی کورد لە ئێران کە چەوساوەی دەستی رژێمی شا بووە نەک هەر ئامادە نیە ببێتە قوربانی ئاژاوەو پلانی ئیمپریالیزم، بەڵکو وەک بەشێکی کاریگەری خەباتی گشتی گەلانی ئێران‌و هێزێکی تەکاندەری پاک کردنەوەی دەزگای ساواک‌و کۆنەپەرستی لە سەرانسەری ولاتدا دەمێنێتەوە. ح.د.ک.ا دوای ئەو سەرکەوتنە مەزنەی کە لە سایەی

یەکێتی گەلانی ئێرانەوە وەدەست هاتوە هیوادارە لە رژێمی کۆماری ئیسلامیدا گەلی کورد بە مافی نەتەوایەتی خۆی بگات. چونکە لەسەر ئەو باوەڕەیە کە دابین کردنی ئەو مافە دەبێتە هۆی یەکێتی گەلانی ئێرانو بناغەیەکی بتەو بۆ پاراستنی رژێمی کۆماریو کۆسپی سەر ڕێگای پەلە قاژەی ئیمپریالیزمو کۆنە پەرستی. لەبەر ئەوە ئێمە جارێکی دیکەش هەموو تەقەلایەکی دژی حکومەتی ئێستا مەحکوم دەکەینو پشتیوانی خۆمان لە ئیمام خومەینی رادەگەیێنین».

رۆژی ٧٩/٢/٢٦ گەڕامەوە بۆ سۆڤیا شەو تەلیفونم کرد بۆ تارانو لەگەڵ کاک سمایلی ئاهەنگەری ژنبرام قسەم کرد. پاش بیست ساڵ بۆ هەوەڵین جار خێزانم لەگەڵ برای گوێ‌یان لە یەکتر دەبوو. رۆژی هەوەڵی مانگی مارسی ١٩٧٩ ئەبو هشمام لە بیروتەوە لە لایەن ڕێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستینەوە تەلیفونی کردو گوتی: «لە لایەن ڕێکخراوی فەتحەوە بە رەسمی داوەت کراوی کە بێیە بیروت. چاوت بە ئەبو عمار دەکەوی لەوانەیە سەبارەت بە مەسەلەی کورد نامەش بۆ خومەینی بنووسی. بە نوێنەری خۆمان لە سۆڤیا گوتراوە پێوەندیت لەگەڵ بگرێو رۆژی هاتنت بە ئێمە رابگەیێنێ». رۆژی دوایش کاک سەلاح بدرالدین تەلیفونی کرد گوتی: «لێرە ڕێکخراوی فەتح چاوەڕوانتە هەتا زوو بێی درەنگە». ئیتر نەدەکرا راوەستم. بە تایبەت کاک حەمەدەمینی سیراجی خەبەری بۆ ناردم کە گیر نەبم بگەڕێمەوە. لە سۆڤیا لەگەڵ کاک بهاالدین نوری چاومان پێک کەوت. پێم‌گوت: مەسەلەیەکی ئاوایە، من دەچمە بیروتو لەوێشەوە دەگەڕێمەوە بۆ ئێران.

گوتی: «کورە هەلێکی باشە. ئێمە دەمێکە خەریکین بچینەوە ئێرانو لەوێشەوە بچینەوە کوردستانی خۆمان، بۆمان دەست نادا. کەوا بوو بەناوی دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران ئێمەش لەگەڵ خۆت بەرەو بمانگەیێنەوە ئێران. دەرفەتی ئاوا قەت هەڵناکەوێو

www.kerimhisami.com

نابێ لە کیسی بدەین». فکرێکی باش بوو، ئەوەندە خزمەتەم لەدەست دەهات ندک هەر نەدەبوایە بیخەمە پشت گوێ، بەڵکو بە شانازیەوە دەبوایە ئەنجامی بدەم. هەر ئاواشم کرد. گوتم: زۆر باشە. نوێنەری رێکخراوی فەتح لە سۆڤیا تەلیفونی کرد گوتی: کەنگێ دەرۆی تا خەبەر بدەم بە بیروت پێشوازیتان بکەن. گوتم: ئێمە پێنج کەسین، رۆژی ١١ی مانگ دەگەینە بیروت.

www.kerimhisami.com

بەرەو بێروت‌و ئێران

رۆژی ١٩٧٩/٣/١١ لەگەڵ ئەبو سەلام‌و کاک رەفیق سابیرو مەلا عەلی‌و برادەرێکی دیکەی ئەوان لە سۆڤیاوە بێ‌پاسپۆرت سواری فرۆکە بووین بەرەو بیروت. فرۆکە لە ئەستەنبول ٤٥ دەقیقە راوەستا هاتینە خوار لە فری‌شۆپی فرۆکەخانە نازانم چم کڕیبوو چووم پارەکەی بدەم. کیژێکی جوانکیلە لەسەر سندووق بوو. منیش هەروا بە کوردی گوتم: پارەکەی چەندە. گیژەکە قوت بوو. پاشان گوتی: «تە کرمانجی!»

ـ ئەری کرمانجم. تەش کرمانجی؟

ـ ئا... ئەزیش کرمانجم... تەزانی مەلا مستەفا مردیە.... دەستی کرد بە گریان....

من نەمزانیبوو. خەبەرێکی کوت‌و پر خورپەم لە دلی هات زۆر نارەحەت بووم. لەبەر بێ‌خەبەری خۆم‌و هەست‌و سۆزی ئەو گیژە تاوێک مات بووم. پاشان پرسیم کەنگی؟

ـ بە کولی گریانەوە گوتی: پینج رۆژە.

لە فرۆکەخانەی بیروت ئەبو هشمام‌و کاک سەلاح بدرالدین چاوە روان بوون. نامەیان بۆ پۆلیسی فرۆکەخانە هێنابوو. سواریان کردین‌و چووینە بیروت. رۆژی دوایە رۆژنامەکانی بیروت سەفەری دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێرانیان بۆ لوبنان بلاو کردبوەوە. شەو گۆڤاری «النهاری دولی» وتو وێژێکی دوور و درێژی لەگەڵ ساز کردم.

www.kerimhisami.com

رۆژنامەی کەیهانی تارانیش دەقی وتو وێژەکەی بە رەسمەوە بڵاو کردبۆوە. بەداخەوە دەقی وتو وێژەکە بە دەستەوە نیە کە بڵاو بکرێتەوە. رۆژی دوایی بە گوێرەی بەرنامەیەکی بۆیان دانابووم چاوم بە ئەبو ئەیاد (سەلاح خلف) کەوت. لەسەر بارو دۆخی ئێران‌و مەسەلەی کورد بە درێژی قسەمان کرد. ئێواریێ بردیانم بۆلای ئەبو جیهاد (خلیل وەزیر) بە گوێرەی بریار دەبوایە چاوم بە یاسر عەرەفات بکەویێ. شەوی ٧٩/٣/١٣ سەعات ١١ی شەو سواری ماشێنێکیان کردم پاش سورانەوەیەکی زۆر بە کۆچەو کۆڵانی بیروت‌دا بردیانم بۆ خانویەکی پر لە چەکدارو گەمارۆدراو لە ژورێک دایان‌نام‌و قاوەیان هێنا. زۆری پێ‌نەچوو یاسر عەرەفات وەژور کەوت. بە روخۆشی بزەی لەسەر لێو لە ئامێزی گرتم‌و زۆر بە گەرمی بەخێرهاتنی کردم. دانیشتو لەسەر وەزعی کوردستان، خاک‌و خەڵک‌و ئاوو هەوا، پێوەندی نێوان بەشەکانی کوردستان‌و حیزبە کوردیەکان دەستی کرد بە پرسیاران. پاشانی گوتی: «ئێوە لە کوردستانی ئێران سێ ئەوەندەی ئێمەن. لە فەلەستینیش کورد هەن لە قەدیمەوە نیشتەجێ بوون‌و ئێستاش هەر خۆ بە کورد دەزانن. پاشان گوتی: لە سەفەری خۆم بۆ تاران لەگەڵ خومەینی باسی کوردەکانم کردوەو پێم گوتوە ئەگەر دەتەویێ پشتت قایم بێ لەگەڵ کوردەکان رێک کەوە. من ئامادەم بۆ بەریوانی ئێمە ئێران‌و ئێمە کوردستانیش. چەند رۆژی‌تر دەستەیەکی نوێنەرایەتی ئێمە دەچێتە تاران من نامە بۆ خومەینی دەنووسم. تۆ دەتوانی لە تاران چاوت بە نوێنەری ئێمە بکەویێ».

من لەگەڵ سوپاس لە هەڵویستی ئەبو عمار گوتم: ئێمە بۆ سەفەری تاران نە پاسپۆرتمان هەیەو نە ویزا.

گوتی: «پێنج پاسپۆرتیان بدەنێ. نامەش دەنووسم کە ڤیزاتان بدەنێ. لەگەڵ حکومەتی ئێران وامان داناوە کە تەنیا بە نامەی من ڤیزای ئێران بدەن. پاشان گوتی: بلیتی فرۆکەشیان بۆتاران بۆ بکرن».

www.kerimhisami.com

من کلێتەیەکی مەڕەزی سووری زۆر جوانم هەبوو کاتی خۆی سەید عبدالقادری کوڕی حاجی سید عەولا ئەفەندی بە دیاری بۆی ناردبووم. کلێتەکەم پێشکێش کردو گوتم: ئەوە دیاریەکی بچوکی کوردی‌یە. هەستا لەسەری ناو چووە بەر ئاوێنەو گوتی: «عظیم هذا مال مقاتلین» واتە: ئەوە ئی پێشمەرگانە.

گوتم: ئەوە ئی ئەفسەری پێشمەرگانە. تۆش وەک ئەفسەرێک لێت دەوەشێتەوە. پاشان باسی مام جەلالی کرد ڕەسمێکی مام جەلالی هێنا دەرێ گوتی تازە بۆی ناردووم. من قسەکانی کاک مەسعود بارزانیم لەگەڵ باسکرد.. لە وڵامدا گوتی: «ئەگەر ئەوان دژی ئیسرائیل‌و ئیمپریالیزمی ئەمریکا بەیانێک دەر بکەن، ئێمە ئامادەین پێوەندیان لەگەڵ بگرین‌و هاوکاریان بکەین».

شەو درەنگ ماڵ ئاوایم لێ‌کردو گەڕامەوە. پێویستە ئەوەش بڵێم لەو چاو پێکەوتنانەدا کاک سەلاح بدرالدینم هەر لەگەڵ بوو. لە لەنگ‌و لۆری زمانی عەرەبیش یاریدەی دەدام.

لە ڕۆژەکانی دوایی‌دا چاوم کەوت بە نایف حەواتمە، جۆرج حەبەش، وەلید جونبلات، برایم قەلیلات‌و کاک عیسمەت جاوید ئەندامی دەفتەری سیاسی حیزبی کومونیستی لوبنان. لەگەڵ هەموان و ەزعی ئێران‌و کوردستان‌ و حیزبی دیموکراتم باس کرد. ڕۆژی ١٩٧٩/٣/١٧ پاسپۆرت‌و ڤیزای ئێران‌و بلیتی فڕۆکە بۆ هەموومان ئامادە بوو. ڕۆژی ٣/١٨ لە بیروتەوە بەرەو تاران کەوتینە ڕێ. دەبوایە ڕۆژێک لە یونان بمێنینەوە فڕۆکە بگۆڕین. پاش ئەوەی لە فڕۆکە هاتینە خوار، بردیانین بۆ هوتیل (کنگ پلاس) و لە سەر حیسابی شیرکەتی فڕۆکەوانی شەو لەوێ ماینەوە. دوای نیوەڕۆ بۆ تەماشای هێندێ شوێنی مێژوویی یونان چوینە نێو شار. زۆر حەیفە مرۆڤ ڕێی دە یونان بکەوێ‌و لە ئاتێن نەچێتە تەماشای ئەو هەموو شوێنەوارە مێژووییەو سەیری ئەو هەموو پەیکەرو

کارە هونەریانە نەکات. ئیمەش لە نێو شار دەگەراین‌و تەماشای دوکان‌و فروشگا جوانەکانمان دەکرد. کاک رەفیق سابیر گوتی: «ئەم دوکانانە چەندە پرو جوان‌و رێک‌و پێکن. بەڵام حەیفە بەدەست چینی کرێکارەوە نین». گوتم: هاوڕێ راست دەکەی. جا ئێستا ئەوانە بکەونە دەست چینی کرێکار، بەتاڵ بکرێن، هیچیان تێدا وەگیر نەکەوێ خەڵک لە پشت دوکانەکان بۆ کرینی شت‌و مەک بە سەف راوەستن‌و وەدەستیان نەکەوێ.

ـ ئای... هاوڕێ چۆن شتی وا دەڵێی... کردمان بە گاڵتەو پێکەنین.

شەو لە ئاتینەوە تەلیفونم کرد بۆ کاک جەلیلی گادانی‌و پێم گوت کە سبەی لە یونانەوە دەگەمە تاران. رۆژی ١٩٧٩/٣/١٩ لە ئاتێن سواری فرۆکە بووین‌و پاش چەند سەعات لە تاران دابەزین. لەبەر ئەوەی پاسپۆرتی فەلەستینیمان هەبوو، لە فرۆکەخانەی تاران بێ پرسیارو پشکنین هاتینە دەر. کاک جەلیلی گادانی لەگەڵ زۆر لە براکوردەکانی دانیشتوی تاران لە فرۆکەخانە چاوەڕوانمان بوون. دوای چاک‌و خۆشی‌و بەخێر هێنان‌و پێک شاد بونەوە چووینە ماڵ کاک جەلیل‌و نەورۆزی ساڵی ١٣٥٨-مان لە ماڵی کاک جەلیل‌و لە میوانداریەکی شازی کوردانەدا بردە سەر. رۆژی دوایی ئەبو سەلام‌و برادەرانی چوون بۆ هوتیل شەرافەت. خزمێکی خیزانم لەو هوتیلە بوو ئەسپاردم کە خزمەتیان بکا.

رۆژی هەوەڵی بوونم لە ماڵی کاک جەلیل ئەوەی پتر سرنجی راکێشام ئاخافتن‌و قسە کردنی کاک جەلیلی گادانی بوو بە تەلیفون. بەراستی سەرم سور مابوو. نەمدەزانی ئەو برادەرە چۆن بە کارەکانی‌ترو بە خواردن‌و خەو رادەگەیشت. تا ئێستا نەمدیبوو کەسێک بە تەلیفون ئەوەندە وەختی خۆی بە چاک‌و خۆشی‌و بە ئەحواڵپرسی زایە بکا. زۆرم دیبوو کە عەرەبەکان پتر لە دەجار «شلونک ، بعد شلون‌و شلون ئەحواڵ» دوویات دەکەنەوە. بەڵام دیسان هەر نەدەگەیشتنە کاک جەلیل. هەتا خوداو راستان لە سوید کاک فەهد گەردەوانیم دیت کە دەستی کاک

جەلیلی لە پشتەوە بەستبوو.

لە تاران زۆر لە ناسیارو نەناسیاوی کورد دەهاتنە لامو بە دیداریان شاد دەبووم. رۆژی دوایی کە گەیشتمە تاران کاک فەتاحی قادری برای کاک هەباسی ماسویێ کە لە بەرگی یەک و دووی بیرەوەریەکانمدا باسی جوامیریو پیاوەتی ئەو هاتوە هاتە لام. پاش چاکو خۆشیو باسی ولات سویچی ماشینەکەی لە پێش من داناو گوتی: «تاران زۆر قەلەبالغە، تاکسی و ئوتوبوس کەم دەست دەکەوێ، تۆش چونە دەرو هاتوچۆت دەبێ. ماشینەکەی من لە ئیختیارت دابێ تا دەچیەوە مەهابادو ئەگەر ویستت بینێرەوە دەنا با لە خزمەتت بێ». لەگەڵ سوپاس بۆ هەستی ئەو برادەرە ماشینەکەم بردەوە مەهابادیشو نەغەدەو شنۆو ماوەیەکی زۆر لەلام بوو تا چوومەوە تاران.

پاش یەک دوو رۆژ ئەبو سەلام گوتی: دەمەوی سەریکی دەفتەری حیزبی تودە بدەم. شارەزا نیم، پێم خۆشە ئەگەر لەگەڵم بێی. چووینە دەفتەری حیزبی تودە. عەمویی لەوێ بوو، باسی وەزعی ولات کراو هاتینە سەر باسی کوردستانو حیزبی دیموکرات. عەمویی گوتی: «ئێمە حیزبی دیموکراتی کوردستان بە حیزبێکی دیموکراتی میللی پێشکەوتوخواز دەزانینو بە هاوسەنگەری خۆمانی دەناسین. بە هەموو تواناوە پشتیوانی لێ دەکەین». ئەو قسانە ئەو دەم بۆ یەکیتی خەبات جێگای هومێد بوون. بەلام پاشان دەرکەوت هەر قسە بوو. یا ئەو دەم بە تەواوی بۆ خنکاندنی خۆیان پەتیان نەدابوە دەست خومەینی.

کاک سمایلی ئاهنگەری ژنبرام هاتبوە تارانو پاش ٢٠ ساڵ بە دیداری یەکتر شاد بووین. رۆژی ٢ی خاکەلێوە ١٩٧٩/٣/٢٣ لەگەڵ کاک جەلیلی گادانیو چەند برادەری مەهابادی و ئەبو سەلامو هاوریکانی بە سواری چەند ماشینی تایبەتی بەرەو مەهاباد کەوتینە رێ. شەو درەنگ گەیشتینە بیجار. تفەنگچی نیوشار رایان گرتین. پاش پرسیارو لێک

شارەزا بوون بردیانین بۆ هوتیلێکو شەو لەوێ ماینەوە. بەیانی زوو بەرەو سەقز کەوتینە رێ. ئەو دەم لە سنە شەر دەست پێکرابوو. لە نیزیک دیواندەرە ماشێنێک راوەستابوو، کابرایەکی میزەر بەسەر دەستی هەلێناو خەبەری شەری سنەی پرسی. کابرا لە میزەری سپی وەمەلایان دەچوو، لە ریشو پەشمی سۆفی بوو، لە بۆشناخیو چاکەتو پاتۆلی لە کورە ئاغایانی دەکرد. لێمان پرسی چکارەی بۆ کوێ دەچی؟ گوتی: نانو خواردەمەنی بۆ پێشمەرگەکانی سنە دەبەم شارەزاش نیم. ئیتر ئێمە بەجێمان هێشتو نەمانزانی داخوا گەیوەتە سنە یان گەراوەتەوە.

بەیانی تاو هەلاتێ گەیشتینە سەقزو چووینە مالی کاک عەزیزی ماملێ. ئەو دەم کاک عەزیز لەوێ خەریکی کاری پارێزەری بوو. کاک سەلیمی بابانزادەو مستەفاخانی شیخ ئاغایی لەگەلْ چەند برادەریتر بۆ بەخێر هێنانەوەمان لە بۆکانەوە هاتبوونە سەقز. پاش نانو چا خواردن لە مالی کاک عەزیزی ماملێ چووینە دەفتەری حیزبی دیموکرات. دیتم مامە قالەی دەباغی ئەوا لە کومیتەی حیزبی هەلدەسورێ. دوای ٣٥ سال مامە قالەم دیتەوە کە لە بەرگی یەکەمدا باسی قادری دەباغیم کردوە کە چووبوو برادەرانی کومیتەی حیزبی ئاگادار بکا کۆ بینەوە رۆیشتبوو هەتا ئەو دەم چاوم پێنەکەوتەوە. برادەرانی کومیتەی حیزبی گوتیان: ئەندامو لایەنگرو لاوەکانمان ئاگادار کردوە ئێستا کۆ بوونەوەو چاوەروانن بچیە نێویان. ناچار دەگەلْ برادەران چوومە کۆبوونەوەی برادەران. لەسەر بارو دۆخی تازەی ولات، ئەرکی ئەندامانی حیزبو پێوەندی لەگەلْ کۆمەلانی خەلک بە درێژی قسەم کرد. دانیشتنێکی خۆشو برایانە. دوای وێنە گرتنو حەسانەوە کەوتینە رێو لە بۆکان چووینە رێکخراوی حیزب. برادەرانی ئەندامی کومیتەی بۆکان زۆریان ئەو کەسانە بوون کە یەکترمان دەناسیو کاتی خۆی پێکەوە کارمان کردبوو. شادیو هەستێکی شۆرشگێرانە لەم چاو پێکەوتنانەدا مەوجی دەدا. لە بۆکانەوە هێندێ لە

برادەران ڕەگەڵمان کەوتن بەرەو مەهاباد. گەلێک لە دۆستو برادەرو ئەندامانی حیزبی هاتبوونە سێڕای میاندواو. لەوێ ماشینەکان ڕاوەستانو بەخێر هاتنو ئامیزو ماچ دەست پێکرا. دوای چاکو خۆشیو ئەحوالپرسیو وێنەگرتن سوا بووین بۆ مەهاباد. زۆر لە خزمو دۆستو برادەرانی قەدیمی هاتبوونە دەروازەی شار. ئەندامانی کومیتەی ناوەندی بێجگە لە مەلا سمایلی حاجی هیچیان نەهاتبوون. هەرچەند کاک جەلیل خەبەری دابوو. بەڵام لە جیاتی هاتن دوکتور قاسملو بە کاک حەمەدەمینی سیراجی گوتبوو: «کاک کەریم بۆ هاتۆتەوە خۆ ماوەی هەلپەساردنی تەواو نەبوو»

حەمەدەمین گوتبووی: «کارێکی زۆر باشی کردوە من خەبەرم داوەتێ گیر نەبێ بگەڕێتەوە، دەبوایە زوتریش بێتەوە». بە کورتی پاش ٢٠ ساڵو ٩٥ ڕۆژ گەیشتمەوە نیشتمانی خۆشەویستو داخو دەردی دوور وڵاتیم لە بیر بردەوە. دیارە مرۆڤ هەمیشە لە باری بۆچوونو بریارو هەلویستەوە بە قەولی برایانی هەولیری تەواو نیە. دەنا حەق وابوو بەر لە هەموو شت ڕاست بچمە سەر ئارامگای پێشەواو زیارەتی بکەم دوایە بچمە دەفتەری حیزب. بەڵام بەداخەوە ئەوەم نەکردو یەکسەر چوومە دەفتەری حیزب. ئێتر ناسیاو نەناسیاو حیزبی و غەیرە حیزبی بۆ بەخێر هێنانەوەم ڕوویان کردە دەفتەرو جێگا نەدەبوو. زۆر کەسم نەدەناسیەوە بەلام هەستم بەو شانازیە دەکرد کە خەلک بە خزمەتکاری گەلم دەزانێ. دوای نیوەڕۆ چووینە مالی کاک جەلیلی گادانی. تازە دانیشتبووین لە نێو شاری بوو بە تەقەو دەس‌ڕێژ. پاش پرسیاران گوتیان خەبەر هاتوە کە سنە گیراوە. هێندێ کەسی چەگذارو بێ‌مەسئولیەت لە خۆشیان تەقەیان دەست پێ کردوە. لەکاتێکا نە سنە گیرا بوو نە هیچ خەبەر هەبوو. بۆم دەرکەوت کە لە نێو شاردا کەس بە کەس نیەو وڵاتی بێ نەزمو دسیپلینە.

www.kerimhisami.com

له ماڵی کاک جەلیل له ئێوارەوە تا دوای نیوەشەو بێ‌پسانەوە دەستە دەستە دۆستو ناسیارو خەلکی‌تر دەهاتن‌و بەدیداریان شاد دەبووم. زەحمەت‌و میوانداری ئەو شەوەی ماڵی کاک جەلیلی قەت لەبیر ناچێتەوە. من راست ئەو رۆژە گەیشتمەوە مەهاباد کە حیزبی دیموکرات‌و کۆمەڵەو شیخ عیزالدین کۆبووبونەوە کە لەسەر بەشداری لە رفراندۆمدا وتو وێژ بکەن. کومیتەی ناوەندی پێشتر لەسەر ئەو باوەرە ببوو کە لە رفراندۆمدا بەشداری بکا. بەلاَم ویستبوویان لەگەڵ مامۆستاو کۆمەڵەش باسی بکەن‌و هەموو پێکەوە لەسەر بریارێک ساخ بنەوە. دیار بوو لە کۆبوونەوەدا نەیانتوانیبوو بک‌نە یەک. بەلاَم جەنابی مامۆستا شیخ عزالدین لە ژێر تەئسیرو فەرمانی کۆمەڵەدا بە بێ پرس‌و ئاگاداری حیزبی دیموکرات نووسراوەیەکی بلاَو کردبۆوەو بەشداری لە ریفراندۆمدا تەحریم کردبوو. بەیاننامەی مەلا شیخ عزالدین ئەوەندە کوت‌و پرو بێ‌لێکدانەوە بوو کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی وڕکردبوو. لە لایەک پێشتر لایان وابوو کە لە ریفراندۆمدا بەشداری بکەن. لە لایەکی‌تر بەو مەبەستە کە نەیاندەویست لە کوردستان دووبەرەکی‌و ناکۆکی ساز بێ لە بەرانبەر ئەم هەنگاوەی جەنابی مەلادا دەستیان بەردانەوەو بریاریاندا دەستەیەکی نوێنەرایەتی بنێرنە تاران تا چاوی بە خومەینی بکەوێ‌و پاشان بریاری ئاخری بدەن. لە کاتێکا بەیاننامەی مامۆستا شیخ عزالدین لە لایەک یەکەم هەنگاوی نانەوەی ناکۆکی بوو لە کوردستان‌و یەکەم هەنگاویش بوو لە لایەکی‌تر بۆ پساندنی هەموو هەودایەکی رێککەوتن لەگەڵ خومەینی.

www.kerimhisami.com

ماڵی وسێن مەراغەیی

پاش ئەوەی کە تا دوای نیوەشەو دۆستو برادەران بۆ پێوە هاتن ماڵی کاک جەلیلی‌یان توشی ماندووبوونو زەحمەت کردبوو، وسێن ئاغای ئەحەدی ناسراو بە (وسێن مەراغەیی) هەستاو گوتی: «دەبێ بچینە ماڵی ئێمە». هەرچەندی کاک جەلیلو براکانی هەوڵیان دا کە فەرقی نیەو ئێرەش هەر ماڵی خۆیەتی، وسێن ئاغا پێی چەقاندو جانتاو چەمەدانی هەڵگرتنو چووینە ماڵی وسێن مەراغەیی. کاتێک پێش ۲۰ساڵ وسێن ئاغام بەجێ‌هێشتبوو، تاقەمنداڵێکی هەبوو لە خانوی کرێدا دەژیا. ئێستا کچێکو دوو کوڕی زیاد کردبوونو سەرەرای زیندانیو کوێرەوەری ماڵێکی گەورەو چەند ژووری فەرش‌کراو خاوێنی پێکەوە نابوو.

ماڵی وسێن ئاغا ئیتر نەک هەر بوو بە ماڵو شوێنی حەسانەوەم بەڵکو ببوو بە بنکەیەکی ئاوەدانی سیاسیش. شەوو ڕۆژ بێ‌پسانەوە لە شارو لە گوندو لە شارەکانی‌تری کوردستانەوە دۆستو برادەر پێمەوە دەهاتنو باسو بازاری سیاسەتیش هەمیشە گەرم بوو. سەماوەری ماڵی وسێن ئاغاش قەت هەڵنەدەگیراو بۆخۆیو کوڕەکانی لە خزمەتی ئەم خەڵکەدا بوون. ڕۆژ بە ڕۆژ ڕوو خۆشترو میهرەبانتر بوون. من ماوەی ساڵێک هەموو زەحمەتو ژیانم لەسەر ماڵە وسێن ئاغا بوو. لەو ماوەیەدا ژوورێکی بۆ من فەرش کردبوو. کوڕەکانی و بۆخۆی خزمەتی میوانو دۆست و برادەریان دەکرد. زۆرجار زینەبە خاتونی خێزانی دەیگوت: «کاک کەریم

بەقوربانت بم ئەوە بۆ میوانداری ناکەی، بۆ ئەو دۆستو برادەرانەت داوەت ناکەی، ئەدی ئێرەماڵی خۆت نیە؟». ڕاستیشی دەکرد من بێجگە لە ماڵی وسێن ئاغای هیچ جێگاو ماڵو حاڵی دیکەم نەبوو. برادەرانی‌تر کە لە ئاوارەیی گەڕابوونەوە لە ماوەی یەک دوو مانگدا شوکر هەموویان ببوونە خاوەنی خانوو ماڵو ژیانی تێرو تەسەڵ. منیش لەسەر ماڵان لە خزمەتی خەڵکدا بووم. با لەگەڵ سوپاسی بێ‌پایان بۆ هێندێ لە دۆستو برادەرانی قەدیمی کە بەداخەوە ناکرێ ناویان بێنم کە پارەی نەغدیان لە پاکەتدا بۆ دەهێنام، لەگەڵ سوپاس بۆ خانمێکی کۆنە ناسیارم کە لەباری پارەو لیباسو فەرشو نوێنیش لێم غافل نەبوو ئەو باسە کۆتایی پێ‌بێنم. چونکە ئەگەر هەموو کتێبەکە لەسەر جوامێریو خزمەتگوزاری ماڵی وسێن ئاغاو پیاوەتی هێندی لەو دۆستو برادەرانە بنووسم، هێشتا هەر کەمەو ناتوانم حەقی خۆیان بدەمێ.

ڕۆژی ٦ی خاکەلێوە لەگەڵ دوو سێ برادەری کۆنی حیزبی چوومە گوندی دارەلەک سەرخۆشی قادری سۆفی همزە کە کوری کوژرابوو. کاک قادر یەکێک لە ئەندامانی هەرە تێکۆشەری حیزب بوو کە لە بەرگی یەکەمدا باسم کردوە. بەر لەهەموو شت دەبوایە ئەو کارە بکەم چونکە دابو ڕەسمی کوردەواریم قەت وەلا نەناوە. دووەم لە نێو ئەندامانی ڕێبەرایەتی حیزبدا تاقە کەس بووم کە ئەندامانی کۆنی حیزبیم دەناسیو کارم لەگەڵ کردبوونو پێویست بوو بەسەریان کەمەوە.

ئەو دەم لە دانیشتنەکاندا بەداخەوە پتر باس هەر باسی تالانی سەربازخانەو ڕاوو ڕووتو تفەنگ دزینو لەبەر یەک هەڵتەکاندنی ماشێنە ئەرتەشیەکانو تالان کردنی ئەنبارەکانی سەربازخانە بوو. لە نێو ئەم باسو خواسانەدا زۆر لە دۆستو برادەران دەیانگوت: «چاک بوو لە کاتی تالانو بڕۆی سەربازخانەدا لێرە نەبووی، دەنا ئێستا تۆش دەکەوتیە سەر زارو زمانان». ڕاستە لەوێ نەبووم، بەلام خولا هەڵناگرێ بێ بەشیش

نەبووم. چونکە کاک مەلا رەسولی پێشنماز شەونکیان پێمەوە هات‌و تفەنگێکی ژیٚ‌سیٚ‌ی جوانی بۆ هێنا بووم. برایەکی خۆشەویست‌و دۆستی ئازیزم کاک عۆمەر ئەویش تفەنگێکی کلاشنیکۆفی بە دیاری دابوومیٚ. لەو تفەنگانە یەکیان دراوە بە هێزی پێشەواو یەکیشم فرۆشت بۆ خەرجی سەفەری ئوروپا سالی ١٩٨٢.

www.kerimhisami.com

سەفەری دەستەی نوینەرایەتی حیزب بۆ تاران.

رۆژی ۱۹۷۹/۳/۲۸ دەستەی نوینەرایەتی ح.د.ک.ا. بە سەرۆکایەتی سکرتێری حیزب بۆ چاوپێکەوتنی خومەینی چووە تاران. بێجگە لە غەنی بلوریان‌و حەمەدەمینی سیراجی‌و دوکتور قاسملو ئەوانی‌تر هیچیان ئەندامی رێبەرایەتی حیزب نەبوون. پاش ئەوەی چاویان بە خومەینی دەکەوی‌و بۆیان نایەتە ڕەدایە، بی‌ئەوەی بینەوە لە کومیتەی ناوەندی‌دا مەسەلەکە باس بکەن، رایان گەیاند کە لە رفراندۆمدا بەشداری ناکەن. یانی هەوەلین بەردی بناخەی ناکۆکیان لەگەڵ کۆماری ئیسلامی دانا.

پاش ئەوەی چەند رۆژێک لە میوانان سەرم سوک بوو بۆ سەردانی خوشکم چوومە سندووسی. شەو درنگ سێ‌چوار ماشین برادەرانی نەغەدە لە گوندی داشدۆرگە پەیدا بوون. گوتیان هاتووین کە بەیانی بێ‌بە نەغەدە. خەڵک هەمور ئاگادار کراوەو بەیانی زوو عالەمێکی زۆر دێ بۆ سی‌ڕای محەمەدیار.ئەوان شەو گەڕانەوە، بەیانی کاک مستەفای ئاغا مەجیدو کاک سەعید کویستانی‌و هەشت نۆ کەسی‌تر لەسەر چاخواردنەوە گەیشتنە دورگە. لە سێ‌ڕای محەمەیار پتر لە پەنجا ماشین قەرەپەباخ‌و کورد لە نەغەدەوە هاتبوون‌و راوەستابوون. کە گەیشتینە وێ دابەزیم و لەسەر ماشینیک بە وتارێکی گەرم بەخێرهاتنی خەلکم کرد. ئالقە گولێکیان هێنابوو کردیانە ملم، بەرەو نەغەدە کەوتینە رێ.

www.kerimhisami.com

زۆری مابوو بگەینە دەفتەری حیزب لەبەر قەڵەباڵغیو زۆری خەڵکئیتر ڕێگای ماشێن نەبوو. دابەزینو بە پێیان چووینە دەفتەری حیزبی دیموکرات. کۆبوونەوەی خەلک لە پێش دەفتەری حیزب لە رادە بەدەربوو. برادەرانیدەفتەر پێشنیاریان کرد کە وتارێک بدەم با خەلک بلاوەی بکا. کە هاتمە دەر ئالقە گوڵێکی دیکەیان هێناو کردیانە ملم. بەشی زۆری وتارەکەم بۆ پێویستی یەکێتی کوردو تورک لە سندوس تەرخان کرد. زۆر بە گەرمی پێشوازی لە قسەکانم کرا. پاش وتارو حەسانەوە، چوینە ماڵە کاک ئەحمەدی خەزورم. کاک ئەحمەدی پیرمەندی نەک هەر خەزورم بوو بەڵکو دۆستو براو هاوکاری قەدیمو تێکۆشەرێکی ناسراوی ڕێگای ئازادیو دژ بە خورافاتو کۆنە پەرەستی بوو. نانو چێشتێکی هەراوی کوردانە بۆ سەد کەس ساز کرابوو. نیزیکەی شیست حەفتا کەس لەسەر سفرە لێک کۆبووینەوەو یەک لەو ڕۆژانەی جێگای شانازی من بوو. دەستە دەستە خەڵک بۆ بەخێرهاتن دەهاتو دەرۆی. لە گوندەکانی دەورو بەری نەغەدە برادەران دەهاتن. لە ورمێوە هەر ئەو ڕۆژە جەنابی مەلا ساڵحی ئیمامی مزگەوتی سوننیانو کاک یوسفی کورد نیژادی نیشتمانپەروەر بۆ بەخێرهێنانم تەشریفیان هێنابووە نەغەدە.

www.kerimbisani.com

سەفەر بۆ تاران

دووسێ رۆژ لە نەغەدە گیر بووم برادەرانی حیزبی لە شارو لە گوندو لە ناوچەی شنۆیە دەهاتن‌و لەسەر وەزعی خەبات‌و ریبازی حیزب باسیان دەکرد. لە نەغەدە دوای راپەرینی خەلک لە جیاتی هەنگاو نان بۆ یەکێتی کوردو قەرەپەپاخ بناخەی دووبەرەکی‌و ئاژاوەنانەوە دارژابوو. دوو کومیتەی جیاوازی کوردو عەجەم لە شاردا پێک هاتبوو. لە نێو کوردو عەجەم کەسانی هەڵەشەو گیرەشێوێن دەستیان هەبوو. دوکتور قاسملو هێنابووی رەحمانی حاجی ئەحمەدی بە بێ ئەوەی رۆژێک رابردووی سیاسی‌و تێکۆشانی حیزبی‌و خەباتی هەبێ کردبووی بە بەرپرسی رێکخراوی حیزب لە نەغەدە. ئەوانەی زیندان‌و دورر خستنەوەو شەقی ژاندارم‌و ساواکیان لەسەر خەبات‌و تێکۆشان وێکەوتبو دەبوایە گوێ راگری بەرپرسی داسەپاوی دوکتور قاسملو بن. میلاکو معیار بۆ دوکتور قاسملو گوێ لە مستی‌و نۆکەر سفەتی بوو، نەک رابردووی تێکۆشان‌و خەبات. یان کاک سەلیمی بابانزادەی کردبوو بە بەرپرسی رێکخراوی حیزبی لە بۆکان کە رۆژێک نەیزانیبوو حیزبایەتی چی‌یەو خەبات‌و تێکۆشان یانی چی. ئی کاک سەلیمی هەر چۆنێک بێ بیانویەکی بۆ دادەتاشرێ. چونکە ماڵەکەی ئەو ببوە مزلی دوکتور قاسملو واتە دەفتەری حیزب‌و مەکۆی کۆبوونەوەو هاتووچۆو قەلەبالغی لە رادەبەدەر. زەحمەت‌و خەرج‌و خواردنی ئەو هەموو عالەمەش لەسەر ماڵی ئەو بوو. جادەبوایە

لەبەرامبەر ئەو هەموو فیداکاریو زەرەری ماددیدا سەرەپەتیکیشی لە حیزبی دیموکراتدا بەدەستەوە بێ. لە شوێنی دیکەش هەروا، کەریم حەداد کرابوو بە فەرماندەی هێز هەر لەبەر ئەوەی چەند ساڵ رای کردوەو لە قەلادزێ ژیاوەو... هتد.

پاش ئەوەی لە نەغەدە هاتمەوە مەهاباد ئەمجار زۆر لە ئەندامانی کۆنی حیزبی لەگەڵ چەند مامۆستاو رووناکبیر کە پێشتر دەیانناسیم دەهاتنو دەیانپرسی: «بۆچی تۆ لەگەڵ دەستەی نوێنەرایەتی حیزب نەچوویە تاران؟». پێم دەگوتن من ئێستا هەڵپەسێراوم. پرسیارەکەیان وردە وردە بوو بە پێشنیار بۆ پێکهێنانی رێکخراوێکی تازەو پچران لە حیزبی دیموکرات. من لە هەموو ماوەی تێکۆشانمدا دژی دەستەبەندیو جیابوونەوە بووم. رەنگە لە کاتی دیاریکراودا هەڵویستێکی باشو بە قازانج نەبوویێ، بەڵام لەت بوونم بە قازانجی بزوتنەوەی رزگاریخوازی کورد نەزانیوە. بەو برادەرانەم دەگوت: دەبێ پشووتان لەسەر خۆ بێ، بێگومان ئەو بریارە هەڵدەوەشێتەوە. ئێستا زۆر لەو برادەرانە وەپێشتریش گەلەیی دەگەنو بە خەتابارم دەزانن کە بۆچی لە پێکهێنانی رێکخراوێکی جیاواز لە حیزبی دیموکرات خۆم بواردوە.

پاش چەند رۆژ لەگەڵ یەک دوو برادەر سوار بووینو ماشینی کاک فەتاحی قادریان بردەوە تاران. ئەودەم دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی دیموکرات لە تاران بوو. چاویان بە خومەینی کەوتبوو بە نارازی گەرابوونەوە. شەو لە ماڵی ئەحمەدی قاسملو کۆ ببوونەوە ئێستاش نازانم چۆن بوو منیش ئەو شەوە لەو کۆبوونەوەیەدا بووم. باسی ئەوە دەکرا کە لە رفراندۆمدا بەشداری نەکەن. من گوتم: با حیزبی ئێمە نەکەویتە ژێر تەئسیری بەیاننامەی مەلا شیخ عزالدین. باشترە لە رفراندۆمدا بەشداری بکەینو خەباتی خۆشمان درێژە پێ بدەین. فایدەی نەبوو سێ برادەری بەرپرسی حیزبی بێ بریاری کومیتەی ناوەندی بریاریان دابوو، هەنگاوی

قولکردنی ناکۆکیان لەگەڵ کۆماری ئیسلامی هەڵێنابۆوە. ناچار بە تەنیا لەگەڵ مامە غەنی دووامو گوتم:وام پێ مەسڵەحەتە ئێمە لە رفراندۆمدا بەشداری بکەین. چونکە ئێمە بەشداری بکەین یا نەکەین خومەینی لەو رفراندۆمەدا سەر دەکەوێ. مامە غەنی لە وڵامدا گوتی: «لەبەر ئەوەی مەلا شیخ عزالدین رفراندۆمی تەحریم کردوە ئەگەر ئێمە بەشداری بکەین لە کوردستان دوو بەرەکی پەیدا دەبێ». ئیتر مامە غەنی نەیدەزانی مەلا شیخ عزالدین بەو بەیاننامەیە رێگای دووبەرەکی خۆش کردوە، یا پێیان کردوە. ناچار نامەیەکی درێژم بۆ دەفتەری سیاسی نووسیو قازانج و زیانی بەشدار بوونو نەبوون لە رفراندۆمدا شی کردەوە. نامەکەمدا بە کاک حەمەدەمینی سیراجی. بەداخەوە روو نووسی نامەکەم لێرەدا بەدەستەوە نیە کە بڵاوی بکەمەوە.

لە تاران لەسەر قەراری پێشوو تەلیفۆنم کرد بۆ کاک مەسعود بارزانی. گوتی: «ئێستا ماشین دەنێرم دەبێ بێیە ئێرە»، زۆری پێنەچوو دیسان کاک عارف تەیفور هات، سوار بووم چوومە کەرەج. لە ماڵی کاک مەسعود فراوینمان خوارد، کاک مەسعود گوتی: «ئێستا ئیدریس دێت. تکام ئەوەیە هەڵوێستێکی برایانەت هەبێ». من قسەکانی کاک ئیدریسم لە سەر خۆم بۆ کاک مەسعود گێرابۆوە، بۆیە تکای کرد کە بە چاویدا نەدەمەوە. کاک ئیدریس هات بەخێرهاتنێکی گەرمو دەستمان کرد بە باسی وڵاتو پاشان گوتیان: «پێمان خۆشە چاومان بە دوکتور قاسملو بە غەنی بلوریان بکەوێ» پێشنیاریان کرد لە تاران لەگەڵیان باس بکەمو وڵامیشیان لێ بگیرمەوە. زۆری پێ نەچوو مامۆستا هەژاری رەحمەتی هات چاکو خۆشیەکی گەرمان کرد پاشان عبدالوهاب ئوتروشی و رەشید سەندیو یەک دوو کەسی دیکەش پەیدا بوون. قاوەیان هێنا، عبدوالوهاب ئوتروشی هەڵی دایەو گوتی: «ئەری کاک کەریم ئێوە بۆ وا دەکەن، بۆ دژی ئێمە دەبزونەوە؟».

گوتم: ئێمە چمان کردووە؟ پێم‌وا نیە ئێمە دژی جولانەوەی کورد کار بکەین.

گوتی: «ئەوە نیە بەیانی هەشت مادەییتان دەرکردووە کە ئێمە لە ئێران وەدەر نێن»

گوتم: کاک عبدالوهاب، حیزبی دیموکرات شتی‌وای نەکردوە، تاوانی خەلک مەدەنە پالْ حیزبی دیموکرات. پاشان تۆ هەر نابیْ باسی هیچ بکەی. چونکە تۆ ئەندامی کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتت کوشتوە، حەوت کەس لە برادەرانی ئێمەت داوەتەوە بە رژیمی شاو تا دوێنێ لە بەندیخانە دابوون. ئێستاش هاتووی لێرە دەتەوی خزت بە پاک نیشان بدەی‌و حیزبی دیموکرات خەتابار بکەی.

مامۆستا هەژار وەدەنگ هات‌و گوتی: «لام وایە ئێستا وەختی ئەو قسانە نیە. کاک کەریمیش با تورە نەبیْ با باسی شتی‌تر بکەین». ئێتر مەجلیسەکە مات بوو. پاشان کاک ئیدریس گوتی:

- محەمەد سدیق زانیویە تۆ هاتویە ئێرە. پێم‌خۆشە چاوت پیْ بکەوی.

- هیچ مانیعم نیە ئەگەر دەتانەوی قەی ناکا. ئێتر هەستاین لەگەلْ کاک ئیدریس‌و کاک مەسعودو مامۆستا هەژار چوینە مالی شیخ محەمەد سدیق. تا سەر پیلکانەکان هاتە دەرو زۆر بە گەرمی بەخێر هاتنی کردم. دانیشتین قاوەیان هێناو لەبارەی یەکیتی‌و هاوکاری هەموو حیزبە کوردیەکان قسەی کرد. دوای ماوەیەک مالْ ئاوایم کردو گەرامەوە بۆ تاران. لە تاران پێشنیاری ئەوانم لەگەلْ دوکتور قاسملو باسکرد. گوتی: «زۆرمان پیْ‌خۆشە بیانبینین. خەبەریان بدەیە تەشریفیان بێنێ».

من تەلیفۆنم کرد بۆ کاک مەسعودو کات‌و شوێنی دیاریکراوم پیْ‌راگەیاند. ئێتر کارم پی‌یان نەما. ئەوان هاتبوون لەگەلْ دوکتور قاسملوو مامە غەنی یەکتریان دیبوو. دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی دیموکرات چەند رۆژ لە تاران لەسەر ئەوە گیر بوو تا دوکتور قاسملو

پاسپۆرت وەرگریٚو گۆیا بۆچاوپێکەوتنی یاسر عەرەفات بچیتە بێروت. بەلاٚم ناوی دە لیستەی ئەو کەسانەدا بوو کە حەقیان نەبوو لە ئێران وەدەر کەون. پاسپورتیان نەدایەو گەرانەوە بۆ مەهاباد.

www.kerimhisami.com

گەرانەوە بۆ مەهاباد

www.kerimhisami.com

دوای ئەوەی چەند رۆژ لە تاران میوانی کاک جەلالی پاکزاد دۆست و برادەری قەدیمیم بووم، گەرامەوە بۆ مەهاباد. کاک کەریم ئەحمەدیش هاتبووە تاران‌و دەهاتەوە کوردستان. پێکەوە سواری قەتار بووین تا مەراغە. لەوێ تاکسیەکی دەربەستم گرت‌و هاتینەوە مەهاباد ماڵی وسین مەراغەیی خزمان.

یەک دوو جار لەگەڵ دوکتور قاسملو باسی ئەوەم کرد بۆ ئەوەی بە چالاکی لەکارو باری حیزبی‌دا بەشداری بکەم، با کومیتەی ناوەندی کۆ بێتەوەو لەسەر ئەم بریارە نارەوایە لە بارەی هەڵپەسیرانم بریار بدا. دوکتور لە لایەک بەمنی دەگوت: «ئەوە نیە تۆ لە هەموو کارێکی حیزبی‌دا بەشداری». لە لایەکی‌تر بۆ ئەوەی لە بریارەکانی کومیتەی ناوەندی‌دا بەشدار نەبم ملی رانەدەکێشا. پێویستە ئەوەش بلێم دوای گەرانەوەم لە ئورووپا لە راپۆرتێکی دوورو درێژدا چۆنیەتی سەفەری خۆم‌و هاتنی بیروت‌و وتووێژ لەگەڵ رۆژنامەکانی لوبنانی‌و دیتنی یاسر عەرەفات‌و رێکخراوەکانی دیکەی لوبنانیم بۆ کومیتەی ناوەندی نووسی. لە نامەکەدا ئەوەشم بیرخستەوە کە رەنگە ئەم چالاکیانەی من لەباری تەشکیلاتیەوە رەخنەیان لەسەر بێ، بەڵام لەباری سیاسیەوە بەقازانجی حیزب‌و جولانەوەی ئێستای کوردستان بوو. لە کومیتەی ناوەندی‌دا

کارەکانی من پەسند کرابوون. مامە غەنی بەمنی گوت: «هەنگاوی گەورەت هاویشتون وەختی ئەوە نیە داخوا چ کارێکی تەشکیلاتی رەخنەی لەسەرەو چ کارێکیش بە قازانجی حیزبە». بەڵام دوکتور قاسملو لە چەند جێگا بەتایبەت لای کۆمەڵێک لە مامۆستایانی مەدرەسە کە باسی منیان هێنابوە گۆرێ، گوتبووی: «بە بێ پرس ئەو کارانەی کردووە». ئیتر نەیگوتبوو کە بریاری کومیتەی ناوەندی لەسەر ئەو کارانەی من چۆن بووە و کارەکانم پەسند کراون.

من بەراستی ئیتر زۆرم گوی نەدەدایە ئەو بریارە. لەگەڵ ئەندامانی حیزبی‌و کادرەکانی لادێ کە پتر بۆ پرس‌و را دەهاتنە لای من ئەوەی بە باشم زانیبایە بەرێوەم دەبرد. ئێوارەیەک لەبارەگای حیزبی کۆبوونەوەیەکی کادرەکانی لادێ پێک هاتبوو کە باسی پێک هێنانی یەکێتی جوتیاران بکات. کاک حەمەدەمینی سیراجی کۆبوونەوەی بەرێوە دەبرد. پاش باسێکی زۆر داوایان لە من کرد کە لەسەر ئەو مەسەلەیە بیرو رای خۆم دەربرم. سەلیمی بابانزادە وەدەنگ هات‌و گوتی: «نازانم کاک کەریم بە چ ناوێک لێرەیە. خۆ ئەو ئێستا هەڵپەسێراوە». ئیتر هێندێک لە هاورێیانی قەدیمی حیزبی لێی وەدەنگ هاتن. حەمەدەمین شەشە کە یەکێک لەو ئەندامانی قەدیم‌و تێکۆشەری ناوچەی شامات‌و شاروێران بوو لێی راست بۆوەو پێی گوت: «خوێری تۆ چکارەی لێرە دەبێ باش بزانن ئێمە کاک کەریم بە مەسئول دەزانین.جنێوی پێدا. کاک حەمەدەمین کۆبوونەوەکەی ئارام کردوە. کاتێک کۆبوونەوە تەواو بوو. حەمەدەمین شەشەو دوو برادەری دیکە دەیانەویست وەدوای سەلیم بکەون‌و لێی بدەن. بە هەزار حاڵ رامگرتن‌و هێدیم کردنەوە. دوکتور قاسملو کە ئەو باسەیزانیەوە، لام وایە حیسابێکی هاتە دەست‌و ئەمجارە راستەو خۆ کاری حیزبی پێدەسپاردم بێ ئەوەی بریارەکە هەڵوەشێنێتەوە. بێجگە لە ئەندامان‌و کادرەکانی لادێ کە ناسیاری کۆن بوون‌و رابردووی

تێکۆشانیان لەگەڵ من هەبوو لاوانی مەهابادیش کە ئەوەدەم بە ناوی یەکیتی لاوانی کوردستان کاریان‌دەکرد سەمپاتی‌و لوتفێکی تایبەتیان لە ئاست من نیشان دەدا. پێم وایە ئەو دۆستایەتی‌و لوتفەی لاوانی مەهاباد لەوە سەرچاوەی دەگرت کە منیان بەچەپ دەزانی. رەنگە لەژێر هێندێ تەبلیغاتی پروپوچ‌و بەدرۆدا بە تودەیشیان زانیبم. چونکە دەرکەوت زۆربەی ئەو لاوانە تودەیی بوون‌و پاشان لەگەڵ دەستەی حەوت‌کەسی رۆیشتن. یەکیتی لاوان داوای کرد کە لە کۆبوونەوەیەکی گشتی‌دا لەسەر ئەرکی لاوان قسە بکەم. کۆبوونەوەیەکی یەکجار گەورەیان لە خانوی لاوان (خانەی جەوانان) پێک هێنا. یەک لەو کۆبوونەوە گەورانە بوو کە لە هەموو شارەکانی کوردستانەوە لاوان هاتبوون. لەسەر ئەرکی لاوان لە هەڵو مەرجی رۆژدا بەدرێژی قسەم کرد. وتارەکەم پاشان بەدەستکارییەکەوە بە ناوی (لە دەوری رێکخراوی لاوانی حیزبی دیموکرات کۆبینەوە) وەک نامیلکەیەک چاپکراو بە قازانجی رێکخراوی لاوان فرۆشراو بلاو کرایەوە. پاش تەواو بوونی وتارەکەم کەوتمە بەر پرسیاران. زۆربەی ئەو کەسانەی پرسیاریان دەکرد دیاربوو یا کۆمەلە بوون یا چریکی چەپ‌و یا لایەنگری یەکیتی نیشتمانی بوون. چونکە زیاتر باسەکە لەسەر قیادەی موقەت بوو. زۆر بە راشکاوی دیفاعم لە بارزانی‌و لە قیادەی موقەت کرد. بەیاننامەی هەشت مادەیم مەحکوم کرد. بە درێژی روونم کردەوە کە رۆژی ئەوەیە هێزەکانی کورد لێک نیزیک بنەوە. قیادەی موقەت هێزێکی گەورەی کوردە ئێمە نابێ بێلین ئەو هێزە پاڵ وەدوژمنانی کورد بدا. لەو کۆبوونەوەیەدا شتێکی‌تر سرنجی راکێشام. هێندێ لە لاوەکان دەیانگوت: لە زۆر وشەکانی‌تۆ حالی نابین. من هەوڵم دەدا بەکوردی پەتی قسە بکەم. ئەوانیش پتر وشەی فارسیان بەگوێ ئاشنا بوو. قسەی کاک حەسەنی قزلجی رەحمەتیم وەبیر هاتەوە کە دەیگوت: «ئەو شۆرشەی ئێران نەبایە، کوردەکانی ئێران هەموو

عەجەماوی دەبوون».

بە دوای ئەو کۆبوونەوەیەدا بە بۆنەی تێپەڕ بوونی دەساڵ بەسەر شەهیدکردنی سولەیمانی موعینیدا لە لایەن حیزبەوە کۆبوونەوەیەکی گەورە سازکرا. کۆبوونەوەکە حەسەنی ماوەرانی بەڕێوەی دەبرد. دوای وتاری کاک حەمەدەمین، وتاری من بەو ئیعتیبارە کە لە پاش کۆدیتای ٢٨ی موردادو روخانی حکومەتی مصدق لەگەڵ کاک سولەیمان زۆر نیزیک بووم‌و لە ساڵەکانی ٦٧و ٦٨ پێوەندیمان زۆر بوو سرنجی بەشدارانی کۆبوونەوەی راکێشابوو. لەم کۆبوونەوەیەدا حەسەنی ماوەرانی لەخۆوە وتارێکیشی بۆ برادەرێکی حیزبی کۆمونیستی عیراق دانابوو کە هیچ جێگای نەبوو. ئەوانیش لە جیاتی ئەوەی یەکێکی رەوان بێژ بنێرن، نەمزانی ئەو برادەرەیان لە کوێ دۆزیبۆوە. کە زمانی تێک دەهالاو کەس نەیدەزانی دەڵێ چی‌و باسی چ دەکا. دوکتور قاسملو بە هەق لەم هەڵویستەی حەسەنی ماوەرانی زۆر تورە بوو.

لەم سەرو بەندەدا کە حیزب دەبوایە خەریکی پتەو کردنی تەشکیلات بێ‌و کاری تەنزیم‌و تەبلیغات لە شارو لە گوند رێک‌و پێک بکا، بە تەواوی هەستم بە کەم‌و کوڕی کاری تەشکیلاتی‌و بێ‌سەروبەرەیی دەکرد.

رۆژی ١٣٥٨/١/١٦(١٩٧٩/٤/٥) بە بێ ئەوەی گوێ بدەمە بڕیاری هەڵپەسێرانم، نامەیەکی دوورو درێژم لە چوار لاپەرەدا لە بارەی کاری تەشیکیلاتی‌و تەبلیغاتی‌و تێکۆشان لە لادێ‌و لە نێو تاقم‌و دەستەو چینە جۆربەجۆرەکانی کۆمەڵایەتیدا بۆ کومیتەی ناوەندی نووسی. لەبەر درێژی نامەکە بە بێویستم نەزانی بە قەولی کاک حەمەدەمینی سیراجی «چەند لاپەری کتیبەکەی پێ‌رەش کەمەوە». بەڵام هێندی خاڵی بەرچاو کە لە نامەکەدا هاتوون‌و پێشنیارم کردوون دەیانخەمە بەرچاوی خوێنەرانی بەرێز.

لەسەرەتاوە نووسیبووم:«ئەم شێوەکارەی کە ئێستا لە حیزبدا دەست

www.kerimhisami.com

پێکراوە، نەک هەر شێوەیەکی دروستو باش نیە، بەڵکو لەگەڵ پێڕەوی نێوخۆی حیزبیش نایەتەوە. ئاواڵە کردنەوەی دەرگای حیزب هەر بە ناو نووسین، حیزب دەکاتە کۆمەڵەیەکی بێسەرو بەری بە ناو زۆرو بەناوەرۆک پوچو بەتاڵ. ترسم هەیە ئەوەندە سەرکەوتنەی ئێستا بەری چاومان بگرێو بەشی زۆری کاتمان بۆ قبوڵ کردنی خەڵکو قسەو باسو دیدو بازدید تەرخان بکرێ. لە بارەی کاری ئێستامانەوە بیرو رای خۆم بەم جورە دەخەمە بەرچاو :

١- وەرگرتنی ئەندام بە گوێرەی پێڕەوی نێوخۆی حیزب. داواکردنی ئەندامەتی بە نووسین،، چاوەدێری، ناساندنی دووکەسی باوەر پێکراو. لە وەرگرتنی ئەندام پێویستە زۆر ئیحتیات بکرێ. ئەفرادی هەلپەرەستو بێبیروباوەر، کەسانی سەربەکۆنەپەرستیو کورەدەرەبەگی بێبار کە زوڵمیان لە خەڵک کردبێ نابێ بە ئەندامی حیزب وەربگیرێن.

٢- دەزانین کە کومیتەی ناوەندی ئێمە زۆر لاوازە. پێویستە لەسەرانسەری کوردستان تێکۆشانی بەربڵاو دەست پێبکرێو ئەفرادی لێهاتوو بێنە نێو حیزبو لەو تەنگە بەری جوغرافیایش بێبنە دەرێ.

٣- بە پێویستی دەزانم تا پێکهاتنی کۆنگرە کۆنفرانسێکی میللی ببەسترێ. بەو مانایە تەنیا ئەندامانی حیزبی بەشدار نەبن، بەڵکو کەسانی ناسراوی نیشتمانپەروەری غەیرە حیزبیو خاوەن رابردووی خاوێنو خاوەن ئیحترام لە نێو کۆمەڵدا بەشدار بکرێ. با ئەوانە بەشدار بن، گوێ لە راپۆرتی کومیتەی ناوەندی بگرن، لە سیاسەتی حیزب تێبگەنو لە دووا رۆژدا ببنە پشتیوانی حیزب.

٤- لە ناوچەو گوندەکان کۆبوونەوەی خەڵکی ساز بکرێنو بەرپرسانی حیزب بچنە ناویان قسەیان بۆ بکەن، گوێ لەقسەو ویستو پێشنیارو بیرورای خەڵک رابگرن».

پاشان لە بارەی پێکهێنانی رێکخراوەکانی پیشەییو غەیرە حیزبی

بەدرێژی باسم کردبوو. دیارە ئەو دەم کومیتەی ناوەندی نە بەو کارانە رادەگەیشت نە ئەوەش بوو کە بتوانێ وەلامدەری هەلو مەرجی پێش‌هاتوی ئەو دەم بێ. ناو دەنووسراو خەلک گۆیا هەر بە ناو نووسین دەبوو بە ئەندامی حیزب. بە خزرای نەبوو کاک جەلیلی گادانی ۳۰۰ کەسی بە نوێنەرایەتی سی هەزار ئەندامی حیزبی بۆ کۆنگرەی چوار هێنابوو. کاک حەمەدەمینی سیراجی بە هەق لە کۆنگرەدا گوتی: «خۆزیا لە جیاتی ئەو سی‌هەزارە سی‌سەد ئەندامی تەواوی حیزبیمان هەبوایە».

www.kerimhisami.com

کۆبوونەوەی نەغەدە

کومیتەی ناوەندی ح .د.گ.ا. سەرەرای تێکۆشانی سیاسی و نیزامی نێوخۆی وڵاتو سەرقاڵ بوون بە کێشەو هەرای کوردستانو دم بە دمە لەگەڵ حکومەتو گیرو گرفتی زۆر، هەوڵیشی دەدا کە لە نێوان هێزەکوردستانیەکانی عیراقیشدا ئاشتی پێک بێنێو لەو کاتە ناسکەدا قیادە موقەتی ئەودەمو یەکیتی نیشتمانی ئاشت کاتەوە. چونکە پرێشکی ئەم دوو بەرەکیە وەکوردستانی ئێرانیش کەوتبوو. مام جەلال لە رێگای کۆمەڵەو مامۆستا شیخ عیزالدینەوە تۆی ناکۆکی چاندبوو. تەنانەت لە ناوچەی شنۆ بۆ هێندێ لە روناکبیرانی کوردی ئێران کە یارمەتیان پێدەکرد، گەلاڵەی پرۆگرامی کۆمەڵەیەکیشی بۆ ئامادە کردبوون کە حیزبیان پێ‌ساز بکا. کومیتەی ناوەندی بە پێچەوانەی کۆمەڵەو مامۆستا دەیویست مام جەلالو کاک مەسعود ئاشت کاتەوە. بۆ ئەو مەبەستە بریار درابوو کە لە نەغەدە لە ماڵە مامۆستا مەلا ساڵحی رەحمەتی دوکتور قاسملو، مامۆستا شیخ عزالدین، کاک مەسعود بارزانیو کاک سامی عبدالرحمن کۆببنەوەو باسی ئەو مەسەلەیە بکەن. دوکتور قاسملو بەمنی گوت: کە بچمە شاری شنۆو کاک مەسعودو کاک سامی بێنم بۆ نەغەدە. سەیر ئەوە بوو دوکتور قاسملو کە ملی رانەدەکێشا بریاری هەڵپەساردنم هەڵوەشێنێتەوە، ئەو کارانەشی هەر بە من دەسپارد.

ماشینی سواریم لە کاک سولتانی شیخ ئاغایی وەرگرت‌و لەگەڵ کاک وسینی بەخشی ئەندامی شۆرای شاری مەهاباد چووینە شنۆ. کاک مەسعود و کاک سامی بە گەرمی‌و بە دۆستانە بەخێرهاتنیان کردین. لەبارەی لێک نیزیک بوونەوەو یەکیتی باسێکی زۆرمان کرد. هاتینە سەر ئەو باوەرە کە رۆژی دوایی شەو بچینە نەغەدە. منیش خەبەر بدەم دوکتور قاسملوو مەلا شیخ عیزالدین بێنە نەغەدە.

بۆ نانی نیوەرۆ لە ماڵی حاجیەکی شنۆیی بانگ کرابووین. حاجی کە خودای تەعالا سەروەتێکی یەکجار زۆری پێ‌بەخشی‌بوو، تەواوی مەلاو مامۆستاو حاجی‌و گەورە پیاوی شاری داوەت کردبوو. کە وەژوور کەوتین جەنابی قازی خزری (قازی شنۆ) کە لە لای سەرەوە دانیشتبوو هەستاو تا بەر دەرگا هات، بە گەرمی لە ئامێزی گرتم‌و بردمی لە پەنا خۆی داینام. گوتی: «ئەوە دۆست و برای قەدیمی منە. کاتی خۆی لە شنۆو پاشان لە دەشتە بێل یەکترمان دیوە. الحمدالله ئەوە ئەو جاریش یەکترمان دیتەوە». بە سرتە پێم گوت:«ئەو شیعرانەی تۆم هەروا لە بیر ماون کە دوای گەرانەوەت لە سەفەری باکۆ لەگەڵ پێشەوا لە تاریفی ستالین‌و باغرئوفدا دات نابوون. دەڵێی‌چی بۆیان بخوێنمەوە». دەستێکی لەسەر رانی دانام‌و گوتی: «لەم قسانە گەرێ، وەختی نیە، تۆ برێک زمان لەقی».

جەنابی قازی خزری لەو کەسانە بوو لە سەفەری دواییدا لەگەڵ پێشەوا چووبووە باکۆ. لە گەرانەوەدا شیعرێکی دانابوو دەڵێ:

«گەلی کورد ئیتفاق‌و گەر نەدیوە — بچن بۆ خاکی پاکی شۆرەوی‌وە
تەواریش ئیستلاحێکە عروسی — لە جیاتی ئیخوەتی ئیسلام خسوسی
ستالین ئەو رەئیسی وا بە هیمەت — تەواریشە لەگەڵ ئەفرادی میللەت
وەکی میرجەعفەری سەرداری باکی — دەڵێ یۆلداش بە عەمباڵ‌و بەخاکی».

دانیشتنێکی خۆش‌و بە دیداری گەلێک دۆست‌و برادەرانی قەدیمی ناوچەی شنۆ شاد بووم. دەبوایە شەو لە شنۆ بمێنمەوە. بە کاک

مەسعودمگوت: من دەمەوێ شەو بچمە گوندی چەپەراوی. خزمێکم لەوێیە پێویستە سەریان بدەم. گوتی: «چەند پێشمەرگەیەک لەگەڵ خۆت بەرە». گوتم: زۆر سوپاس. پێشمەرگەم ناوێ شارەزام‌و بە تەنیا دەچم.

هەوا دەهات تاریک دابێ، لەگەڵ کاک وسینی بەخشی سوار بووین بەجادەی پیرانشاردا بۆ چەپەراوی. ڕێگای چەپەراوێمان نەدیتەوە، تەماشام کرد وەختە بگەینە سۆڤیانێ. وەبیرم هاتەوە کە ئێرە شیخ‌ڕەشەو کاتی خۆی لەم مەلبەندە شارەزا بووم. گەراینەوە کوێرەرێیەکمان دیتەوەو گەیشتینە نێو گوندی. بنکەی پێشمەرگەی لێ‌بوو لە دوور دەنگیان داین. پێشمەرگەکان هاتنە پێش، کە ناسیانم وەپێشمان کەوتن بۆ ماڵی خزمەکەم. زۆری پێ‌نەچوو مەلا زەینەڵو دەپازدە کەسی خەلکی گوندی پەیدا بوون. ئیتر ئەو شەوە تا نیزیک بەیانی نەخەوتین. وای چەند خۆش‌و بەتامە دانیشتنێکی ئەوتۆ کە خەلک تامەزرۆی دیدارت بن‌و بە ئاواتی ئەوە بن چاویان پێت بکەوێ. لەو کاتەدا ئەم شیعرەی شیخی جامی-م وەبیر هاتبۆوە کە دەڵێ:

«چە خوش وقتی‌است و خرم روزگاری   کە یاری برخورد از وصل یاری
بر افروزد چراغی آشنائی   رهایی یابد از داغ جدائی»

بەیانی گەراینەوە بۆ شنۆیێ. بە تەلیفون بە دوکتور قاسملوم ڕاگەیاند کە شەو بێنە نەغەدە. دوای نیوەڕۆ ئێمە لە پێش کاک مەسعودو سامیدا هاتین بۆ نەغەدە. تەماشام کرد لە شنۆییرا هەتا نەغەدە نیوە نیوە بارزانی چەکدار لەمبەرو بەری جادە وەستاون‌و ڕێگایان خستۆتە ژێر چاوەدێری. کە گەیشتمە نەغەدە دیتم بارزانی لە سەربانی ماڵی مەلا سالح‌و خانوەکانی دەورو بەری کیشک دەکێشن.

ئێوارە درنگ دوکتور و مامۆستا شیخ عیزالدین پەیدا بوون. کاک مەسعودو کاک سامیش هاتن‌و لەماڵی مەلا سالحی ڕەحمەتی کۆبوونەوە

سازکرا. بەڵام کۆبوونەوە بوو بە مزگەوت. خەڵکێکی زۆری بێمەسئولیەت و هێندێ ئاژاوەچی هاتبوونە ژوورو هەر لە خۆوە هەڵیان دەدایە. من چەند جار لە شێوەی پێک هاتنی کۆبوونەوەکە رەخنەم گرت. هێندی کەس هەر بۆیە هاتبوون کە نەهێڵن قسەکان بگەنە یەک. لە کۆبوونەوەدا هاتیبنە سەر ئەو بڕیارە کە مامۆستا شیخ عیزالدین لەگەڵ مام جەلال پێوەندی بگرێ و هەڵو مەرجی چاو پێکەوتن و کۆبوونەوەیەکی‌تر پێک بێنێ. ئیتر من بێخەبەر مامەوە، لام وایە کۆبوونەوەی نەغەدە هیچ بەرهەم و ئەنجامێکی نەبوو، چونکە کەس بە تەنگ یەکێتی هێزە کوردیەکانەوە نەبوو.

www.kerimhisami.com

تەشکیلاتی شنۆ

لە شنۆیە چەند برادەری حیزبی کومیتەیەکیان پێک هێنابوو پتر باری کۆ کردنەوەی چەکداری هەبوو. کاک مرادی قادری بەسەریان رادەگەیشت. کومیتەی ناوەندی بریاریدا بچمە شنۆو بەرپرسیی رێکخراوی شنۆ بگرمە ئەستۆ بێ ئەوەی خۆم لەوێ بمێنمەوە. دیارە لەم سەرو بەندەدا مەسەلەی هەڵبژاردنو لەبەرچاو گرتنی بیرو رای ئەندامان لەگۆریدا نەبوو. لە شنۆیە کومیتەیەکی حیزبیم دامەزراندو کاک مەلا محەمەدی مراد رەسولیم کرد بە مەسئولی تەشکیلاتو کاک مرادی قادریش بە بەرپرسی نیزامی. هێندێ رێو شوێنی چالاکی حیزبایەتیو شێوەی کار کردنم بۆ دیاری کردنو گەرامەوە مەهاباد. ئیتر تەشکیلاتی شنۆ راستەوخۆ پێوەندی بەمنەوە هەبوو. پاش ماوەیەک برادەرانی شنۆ لە گوندی نەڵۆس کۆبوونەوەیەکی گشتی مەڵبەندی شنۆیان پێک هێنا. لە هەموو گوندەکانەوە خەڵک بۆ کۆبوونەوە داوەت کرابوو. خەبەریان دا بەمن کە بچم بەشداری بکەمو وتار بدەم. لەگەڵ یەک دوو برادەری تەشکیلاتی مەهاباد لە رۆژی دیاری کراودا چوومە نەڵۆس. پتر لە ٥٠٠ کەس لەسەرانسەری مەڵبەندی شنۆ لە مزگەوتی نەڵۆس کۆبوونەوە. سەفەرێکی لە رادە بەدەر خۆشو دڵکراوە بوو. پاش ٢٨ساڵ چاوم بە دیداری هێندێ هاورێیانی حیزبی روون دەبۆوە کە لە سەردەمێ رەشو بەترسی دوای رووخانی کۆماری دیموکراتی کوردستان بە نهێنی پێکەوە

خەباتمان کردبوو. ئەودەم هەموومان هاوتەمەنی یەک بووین. بەڵام ئێستا ئەوان لەمن پیرتر دەهاتنە بەرچاو یادیان بەخێر. برادەرانی وەک میرزا قادر کە پێکەوە بناخەی «یەکیتی لاوانی لادێ»مان دامەزراندبوو. وەک مەلامحەمەدی شیخی، عەزیز بەرکەلْ، سەید محەمەدی بالاگیری، قادری قازی، کە هەموومان ساڵەکانی ٤٩و٥٠ لە تێکۆشانی نهێنی دابووین. وەک مامۆستا مەلاعەولای ئیمامی، ئەو دۆستە بەرێزەو ئەو مەلا قسە خۆشە کە ریشێکی وای لە خۆ نابوو تا درنگ نەمناسیەوە. پاشان یادی کۆنمان زیندوو کردەوە. زۆر کەسی تریش یادیان بەخێر.

لە مزگەوتی گەورەی نەلۆس بە درێژی لەسەر بارودۆخی وڵات‌و سیاسەتی حیزبی دیموکرات‌و تێکۆشانی سیاسی‌و ئەرکی ئەندامانی حیزب‌و پێوەندی لەگەڵ کۆمەلانی خەڵک‌و لەسەر یەکیتی هێزە کوردستانیەکان لەهەموو بەشەکانی کوردستان قسەم کرد. هێندێ برادەری کۆمەڵەش هاتبوون داوایان کرد کە رێگا بدەین ئەوانیش قسە بکەن. سەبارەت بە هەڵوێستی یەکیتی خوازانەو نیشاندانی هەستی برایانە گوتم فەرموون ئەوە میکرۆفۆن‌و قسە بکەن. کاک خالیدی عەزیزی کە بەرپرسیان بوو، هاتە پشتی میکرۆفۆن‌و لە جیاتی باسی خەبات‌و یەکیتی‌و شی‌کردنەوەی بارو دۆخی وڵات دەستی کرد بە هێرش بۆسەر قیادەی موقەت‌و جەماعەتی بارزانی.

گوتم: کاک خالید، ئەو کۆبوونەوەیە ئێمە سازمان کردوەو خەڵک بە دەنگی ئێمەوە هاتوە. ئێمەش لە هەڵو مەرجی ئێستادا نامانەوێ لە کۆبوونەوەی ئێمەدا هێزێکی کوردی پەلامار بدرێ‌و دوژمنایەتی سازبکەین. بە تایبەت دەمانەوێ لەگەڵ قیادەی موقەت کە هێزێکی کوردستانیە نیزیک بینەوە. هەوڵ دەدەین لەگەڵ یەکیتی نیشتمانی ئاشتیان کەینەوە. تکایە باسێکی دیکە بکە.

فایدەی نەبوو کاک خالید بە گوێرەی سیاسەتی کۆمەڵە لەسەر

قسەکانی سور بوو. ئیتر گوتم: ئێمە ڕێگا نادەین لە کۆبوونەوەی ئێمەدا دژی سیاسەتی ئێمە قسە بکرێ. کاک خالید گوتی: «ئەوە دیموکراسی نیە. لەگەڵ برادەرەکانی هەستاو وەدەر کەوت». ئێمە پاش تەواو بوونی کۆبوونەوە گەڕاینەوە بۆ مەهاباد. پاشان کاک یوسفی ڕیزوانیم بۆ سەرپەرشتی تەشکیلاتی شنۆ ناردە ئەو شارە کە زۆر لەوێ نەمایەوە.

www.kerimhisami.com

دەرکردنی وەرزێران لە ناوچەی ورمێ

سەیرێکی رەوەندی پێشکەوتنی کۆمەلایەتی کوردستان بکەین. بۆمان دەردەکەوێ ئاغاو دەرەبەگی کورد بەتایبەت لە کوردستانی ئێران زۆربەیان یا لە خزمەتی حکومەتی عەجەمدا بوون یا لەبەردەستی ژاندارمو قازاخ دا زەلیلو سەرشۆر بوون. ئەگەر حکومەتی عەجەم دەسەلاتی نەماوەو کورد هەلی بۆ هەلکەوتوە، دەرەبەگی کورد دەستی کردوە بە تالانو راوو رووتی مسکێنو رەشایی خەلک. یا بۆ پاراستنی بەرژەوەندی خۆی، خۆی خزاندۆتە نێو ریزی جولانەوەی رزگاریخوازی. ئەگەر هەستی بە کزی جولانەوە کردووە، بۆتە جاشو دژی میللەتەکەی چەکی دەست داوەتێ.

لەو کاتەدا کە لە کوردستانی ئێران خەبات بۆ خودموختاریو بۆ وەدەست هێنانی دەسەلاتێکی میللی لەگۆڕێدابوو، لە ناوچەی ورمێ لە مەحالی دەشتو شوێنەکانیتر دەرەبەگی شکاکو هەرکی دەستیان کردبوو بە تالان کردنی گوندیەکانو سەدان مالی وەرزێریان لە گوندی وەدەر نابوو. سەدان مال بە خاو خێزانەوە هاتبوونە شاری ورمێ لە کۆلانانو لە نێو شار ئاوارەو لێقەوماو دەسوورانەوەو یان لە ئوستانداری مانیان گرتبوو.

رۆژی ١٩٧٩/٤/٧ بۆسەردانی لێقەوماوەکانو ئاگاداری لەڕووداوەکە چوومە ورمێ. لە گەرانەوەدا بە شنۆو نەغەدەدا هاتمەوە. کاتێک کەیشتمە نێو شاری نەغەدە وەزعێکی ئالۆزم هاتە بەرچاو. چەگدار لەسەربانو لە

شەقامەکان لە حالی ئامادەیی شەردا بوون. هێندێ لە شەقامەکانی شار بەدارو بەردو تەختە گیرابوو. لەماڵی کاک ئەحمەدی خەزوورم دابەزیم و پرسیم ئەم ئالۆزیە چی‌یە؟ گوتیان دوای نیوەڕۆ ئوتوبوسێک سەربازی بێ‌چەک لە پێگەی جەلدیانەوە هاتونە نەغەدە حەمامێ بکەن. لە سەر زینوێ قارنێ، پێشمەرگە تەقەیان لێ کردوون و یەکیان کوشتوە. ئەوانی‌تر ئێستا ناوێرن بگەڕێنەوە بۆ جەلدیان. کومیتەی عەجەمانیش وەخۆ کەوتوون و خەڵکیان چەکدار کردوەو لە تۆڵەی سەربازی کوژراو دوو کوردیشیان گرتوون. کومیتەی کوردەکانیش خۆیان بۆ بەرگری ئامادە کردوە. چوومە کومیتەی کوردان پڕ بوو لە چەکدار. یەک دوو کەسی بێ‌مەسئولیەت هەڵتۆز هەڵتۆزیان بوو. تۆزێک بەسەریان دا هاتم و گوتم :داخوا ئێستا لەسندوس وەختی شەڕو کێشەیە؟ دوایە گوتم: ئەو چەکدارانەی سەربان و سەر شەقام کۆ بکەنەوە. من دەچمە کومیتە عەجەمان و بلاوەیان پێ‌دەکەم. برادەرانی کومیتە گوتیان چۆن دەچی؟ هەموو لە مەتەرێزدان و خۆیان بۆ شەر ساز کردوەو نابێ بچیە بەر دەستیان. گوتم: کەس لەگەڵ من نەیە، من دەچم و بلاوەشیان پێ دەکەم. لەو کاتەدا ماشەڵڵەخانی کوری قوڵی‌خانی هات. کە چاوی بەمن کەوت گوتی: «کاتێکی باش هاتووی، وەزع زۆر ئالۆزە. سەربازێک کوژراوە، ئەوانی‌تر ناوێرن بچنەوە جەلدیان. پێشمەرگە ڕێگایان گرتوە. ئەو عەجەمە سەگبابانەش هەروا سەرشانی خۆیان دەپچرن». گوتم: من ئەوە دەچمە کومیتەی عەجەمان تۆ چاوەڕوان بە هەتا دێمەوە. ئەو سەربازانەش دەگەڵ خۆم دەبەمەوە بۆ جەلدیان. بە نێو مەترێزو چەکداری عەجەماندا چوومە کومیتەی عەجەمان. زۆر لە ئەندامانی کومیتە دۆست و ناسیاوی قەدیم بوون. زۆر بە گەرمی بەخێرهاتنیان کردم. بەسەریان‌دا هاتم گوتم: ئێستا یەکیتی پیویستە. ئەم وەزعە چی‌یە پێکتان هێناوە؟ من بلاوەم بە کوردەکان کردوە تکایە ئێوەش ئەم چەکدارانە کۆ بکەنەوەو ئەم

مەتەرێزانەی سەر شەقام‌و سەربان لابەرن. مەلایەکیان لە نێو بوو دەستی کرد بە شیرەشیر. بەڵام مەشەدی یوسفی بنابی‌و یەک دوویەکی‌تر لێی وەدەنگ هاتن‌و مەلایان بێ‌دەنگ کرد. گوتیان: «پێشمەرگە ڕێگای جەلدیانیان گرتووەو ئەو سەربازانە ناتوانن بچنەوە». گوتم: ئامادەیان بکەن من دەیانبەمەوە، تەسلیمی فەرماندەی پادگانی جەلدیانیان دەکەم. ئێوەش ئەم دوو کوردانە بەرەڵا بکەن. با یەک لە ئەندامی کومیتە لەگەڵم بێ‌و بزانێ کە پێشمەرگە لەسەر ڕێگا نین‌و پێشمەرگەش تەقەی نەکردووە. پاش هێندێ گلەیی‌و قسەو باس بە زەحمەت یەکیان ساز کرد کە لەگەڵ من بێتە جەڵدیان. گوتم: ئەوە دەچمەوە پێش کومیتەی کوردان، ئوتوبوسی سەربازەکان بابێتە ئەوی دەکەوینە ڕێ. هاتمەوە کومیتەی کوردان بە مەلا سەید ئەحمەدی سەعدەیی-م گوت: سوار بە لە پێشدا برۆ بەو پێشمەرگانەی قارنێ‌و دۆڵی باو بادینان بڵێ، کەس لەسەر ڕێگا نەبێ‌و تا ئێمە دەچین‌و دەگەڕێینەوە خۆیان نیشان نەدەن.

مەلا سەید ئەحمەد کەوتە ڕێ. ئۆتوبوسی سەربازان هات بە ماشەاللە خانم گوت: پێم خۆشە تۆش لەگەڵمان بێی با عەجەمەکان دڵنیا بن. سواری ماشێن بووین‌و وەپێش ئوتوبوس کەوتم تا جەڵدیان. سەربازەکانم تەسلیمی فەرماندەی پادگان کردەوەو پێم گوت: ئەوانە دیتیان کە یەک پێشمەرگەش لە ڕێگادا نیە. ئەوانەی تەقەیان لە ئوتوبوس کردوە پێشمەرگە نەبوون. فەرماندەی پادگان سوپاسی کردو گەڕاینەوە بۆ نەغەدە. ئەمجارە هەراو کێشەی کوردو عەجەم لە نەغەدە هێندێ بۆوە. بەڵام دیار بوو وەک پۆلوی بن خۆڵەمێش بزیسکی ئاگر هەر مابوو. لەسەر ئەوە بەند بوو یەکێک فوی لێ‌بکاو ئاگر هەستێ‌و تەڕو وشک پێکەوە بسووتێنێ. بە داخەوە ئاخرەکەشی هەروای لێ‌هات.

لە گەڕانەوەدا لە مەهاباد باسی وەزعی لێ‌قەوماوەکانم پێشکێش بە برادەران کرد. من لەسەر ئەو باوەڕە بووم کە حکومەت نەیدەویست ئەو

www.kerimhisami.com

مەسەلەیە چارەسەر بکاو دەرکراوەکان بنێرنەوە سەرگوندو ڕێو شوێنی خۆیان. کومیتەی مەرکەزی حیزبی دیموکرات ڕۆژی ١٩٧٩/٤/١١ بەیاننامەیەکی بڵاو کردەوەو کردەوەی دەرەبەگانی مەحکوم کردو لە بەیانەکەدا هاتبوو کە: بۆ گێرانەوەی دەرکراوەکان بۆسەر شوێنو جێگای خۆیان بە هەموو تواناوە تێدەکۆشین. لەسەر بانگەوازی حیزبی دیموکرات دەستکرا بە کۆکردنەوەی یارمەتی بە لێقەوماوان. ڕۆژ نەبوو لۆریەک نانو پەنیرو برینجو ڕۆنو شەکرو چاو پەتو لە مەهابادەوە بۆ لێقەوماوانی ورمێ بەرێ نەکرێ. هەر لەو کاتەشدا حیزبی دیموکرات هەولی دەدا کە مەسەلەکە بە هێمنی چارەسەر بکرێو گوندیەکان بچنەوە سەر شوێنی خۆیانو ئەوەی لێیان ئەستێندراوە بیاندرێتەوە. بەڵام ئاغاکان ملیان ڕانەدەکێشا. لە لایەکی ترەوە ڕێکخراوە چەپەکانی وەک فیدایی‌و کۆمەڵەو ئیتحادی کومونیستانو پیکارو توفانو ئیتر بێ‌ئەوەی دەسەلاتێکیان هەبێو چاری مەسەلەکەیان پێ‌بکرێ ئاگری کێشەیان خۆشتر دەکرد، دەچوونە نێو لێقەوماوەکانو گۆیا بۆ توند کردنی خەباتی چینایەتی هانیان دەدان.

کومیتەی ناوەندی ح.د.ک.ا هاتە سەر ئەو باوەڕە کە لەگەڵ ئوستانداری ورمێ قسە بکرێ. پێشمەرگەی حیزب لەگەڵ ژاندارمی دەوڵەتی بە زۆری دەرکراوەکان بەرنەوە سەر ڕێو شوێنی خۆیانو بیانپارێزن. بۆ وتو وێژ لەگەڵ ئوستانداری بەو مەبەستە دیسان من دیاری کرام کە بچمە ورمێ. ڕۆژی ١٩٧٩/٤/١٤ چومە ئوستانداری‌و لەگەڵ حەقگۆ ئوستانداری ورمێ سەبارەت بە پێشنیاری حیزب قسەم کرد. بە ئوستاندارم گوت: با ژاندارمە لەگەڵ پێشمەرگەی حیزب ئەو دەرکراوانە بگێرنەوە سەرجێگەی خۆیان. پێشمەرگەی ئێمە دەیانپارێزن. ئوستاندار دەیگوت: «تا ئەمری دەوڵەت لە مەرکەزەوە نەیەت من ناتوانم ئەو کارە بکەم». لە ڕاستیدا دەوڵەت لە لایەک نەیدەویست ئاغاکان سەرکوت

www.kerimhisami.com

بکا، بۆ جاشیتی دوا ڕۆژ دەیپاراستن. لە لایەکی‌تر نەیدەویست کە حیزبی دیموکرات‌دەست بخاتە نێو مەسەلەکەو ئیعتیباری لەناو گوندیەکاندازیادبکا.

سەنناری مەمەدی پێشنیاری دەکرد کە بە بێ یارمەتی ئوستانداروو بە بێ هێزی دەوڵەتی با دەرەبەگەکان بگرین‌و زیندانیان بکەین‌و دەرکراوەکانیش بەرینەوە سەر جێگاو ڕێگای خۆیان. کومیتەی ناوەندی لەبەر ئەوەی شەری خۆ بەخۆی کوردەکان ساز نەبێ لەگەڵ پێشنیاری سەنار یەک نەبوو. کاک مەسعود بارزانیش بۆ ئەوەی مەسەلەکە ئالۆزتر نەبێ‌و دەرەبەگ‌و ئاغاکان ڕیسوا نەبن‌و سەرکوت نەکرێن، هەوڵی دەدا کە وەرزێرەکان دەست لە مانگرتن‌و شکایەت هەڵگرن‌و لەگەڵ ئاغاکان ڕێک کەون. ئەو ڕۆژەی من بۆ سەردانی مانگرتوەکان لە سالۆنی ئوستانداری چووبوومە نێویان، کاک مەسعودیش هات، قسەی بۆ دەکردن‌و داوای لێ‌دەکردن کە دەست لە مان گرتن هەڵگرن‌و بگەڕێنەوە.

پاش باس‌و وتو وێژ لەگەڵ مانگروتوەکان گەیشتینە ئەو بریارە کە چەند کەس هەڵبژێرن‌و بۆ شکایەت بچنە تاران. من گەرامەوە بۆ مەهاباد، حیزبی دیموکرات لەم مەسەلەیەدا هیچ هەنگاوی لێبڕاوی ناویشت. ئەوەندە دەزانم بێجگە لە حیزبی دیموکرات ئەو دەستەو گرۆی‌تر، گشتیان دەیانەویست بە قازانجی مەرام‌و سیاسەتی خۆیان لە دەربەدەری‌و لێقەوماوی ئەم خەڵکە کەلک وەربگرن. تۆ بلێی مێژوو هەر بەم ڕێ‌ڕەوەدا نەرواو نەرۆیشتبێ؟!.

سەفەر بۆ قتور

که چوومەوە مەهاباد دوکتور قاسملو گوتی: «سەننار یەک دووجار داوای کردووە کە برادەرێک بێتە ناوچەی قتور لە نیزیکەوە لەگەڵ خەلک ئاشنا بێ‌و سیاسەتی حیزبیان بۆ روون کاتەوە. پێم باشە کەسێکی دیکەش لەگەڵ خۆت بەرێ‌و بچێ. قتور ناوچەیەکی گرنگەو ئەگەر لەوێ بنکەیەکی حیزبی‌مان هەبێ زۆر باشە. ئێستا سەننار لە ورمێ‌یە. یەک دوو مەلای خەلکی ئەو ناوچەیەش هاتبوونە لای مامۆستا، بزانە بەڵکو ئەویش یەکێک بنێرێ».

چوومە لای مامۆستا شێخ عیزالدین‌و قسەکانی دوکتورم پێ‌گوت. فەرمووی زۆر باشە مەلا سەعیدی کامەمی لەگەڵ خۆت بەرە. کاک مونتەقیمی قازی ماشێنێکی زۆر باشی هەبوو، بۆ سەفەری وادوور دەینالاند. پێم گوت: سەفەرێکی ئاوامان لەبەرە پێم خۆشە لەگەڵمان بێی. ئامادەیی خۆی نیشاندا، مەلا حەسەنی رەستگاریشم دیتەوە و ئامادەم کرد کە بچین بۆ قتور. سوار بووین لەگەڵ مەلا سەعیدیش چوینە ورمێ لەوێ سەنناری مەمەدی‌مان دیتەوە. دەهاتین کە بڕۆین نازانم مەلا حەسەن چی‌تری دیتبۆوە، خۆی گیرایەوەو نەهات. رۆژی ١٩٧٩/٤/١٦ لەگەڵ سەنناری مەمەدی‌و مەلا سەعیدو مونتەقیمی قازی لە ورمێ‌وە بەرەو سەلماس کەوتینە رێ. شەو لە سەلماس میوانی کاک سەننار بووین. بەیانی سەننار چەند چەکداری خۆی هەڵگرت‌و کەوتینە رێ، چووینە شاری خۆیەو

لە فەرمانداری دابەزین. لە نێو شار بوو بە قاو کە چەکداری کورد هاتونە نێو شار. کومیتەی عەجەمان لەشار گورج چەکداران کۆدەکاتەوەو لە فەرمانداری بوو بە سەرت‌و خورت. لێکدا لێکدا دەیاننارده کن فەرماندار کە ئەو چەکدارانە کێن‌و لە چی دەگەڕێن. پاش ئەوەی کە بۆیان روون بۆوە میوانین‌و دەچین بۆ ناوچەی قتور، ئەندامانی کومیتە هاتنە لامان‌و بۆ فراوین میوانداریان کردو دوای نانخواردن سوار بووین بۆ قتور.

کاتێک مرۆڤ دەگاتە زارگەلی قتور، لەو شاخ‌و رژدو هەڵدێرو چیا سەرکەشانە سەری سور دەمێنێ‌و سام دەیگرێ. رێگای قەتار بۆ تورکیا بەقەت پاڵی ئەم چیاو دۆڵەدا کشاوە. لە زۆر جێگا شاخ کون کراوەو بەراستی کاری حەزرەتی فیلە. ئێستا بیر لەوە دەکەمەوە، هێزەکانی حیزبی دیموکرات ئەگەر بەراستی لەم ناوچەیە شەریان دەکرد، بۆچی رێگای قەتاری قتوریان نەدەتەقاندو پشتی ئابوری ئێرانیان نەدەشکاند؟ جێگای وای هەیە بزنیش ناتوانێ پێی هەڵگەرێ. هێڵی قەتار بەوێندا کشاوە، بە بۆمبایەکی دەستی تەرت‌و تونا دەبێ‌و بە ساڵێک چا ناکرێتەوە. بە خۆرایی نەبووە کە ماوەیەکی یەکجار زۆر ئەم ناوچە کرنگەی نیشتمانی کورد جێگای کێشەو ناکۆکی ئیمپیراتوری ئێران‌و عوسمانی بووە. لە رێگا جارو بار توشی زەلام دەبووین سەننار دەیناسین‌و یا دەیپرسی خەڵکی کوێن. دەی‌ئەسپارد کە خەڵکی گوندی سبەی بەیانی لە فلان گوند ئامادە بن. شەو چووینە گوندی مەخێن دیار بوو ئەم ناوچەیە سەنناریان بە گەورەی خۆیان دەزانی. میوانداریەکی فرە کوردانەیان ساز کرد. بەیانی لەگەڵ تاو هەڵات لە هەموو لایەکەوە زەلام لە چیا دەهاتنەخوارێ‌و خۆیان دەگەیاندە کۆبوونەوە. تا لای چێشتەنگاوی لام وایە نیزیکەی هەزار کەس کۆ بوونەوە. کۆبوونەوە دەست پێکرا. پاش ئەوەی کاک سەننار منی بە خەڵکەکە ناساند نیزیکەی سەعاتێک قسەم کرد. بەڵام گومانم لەوەدا نەبوو کە یەک کەسیش لێم‌حاڵی نەبوون‌و

www.kerimhisani.com

نەیانزانی دەڵێم چی. باش بوو کاک سەننار بە گەورەیی خۆی قسەکانی منی بە زمانی خۆیان بۆ دەگێڕانەوە، ڕەنگە لە زمانی وی تێگەیشتبن. مەلا سەعیدیش لە لایەن مامۆستاوە قسەی کرد، بەلام بەراستی هەر بە هەوادا رۆیشتن. دوای کۆبوونەوەو نان خواردنی نیوەرۆ گەراینەوە بۆ سەلماس، لەوێ مالاوایمان لە کاک سەننار کردو شەو هاتینەوە مەهاباد.

www.kerimhisami.com

شەری نەغەدە

رۆژگار بە خێرایی تێدەپەرین. ڕووداوی نالەبار دەهاتنە پێش حیزبی دیموکرات لە توانای دا نەبوو بەسەر ڕووداوەکاندا زاڵ بێ. نەبوونی کادری لێهاتوو، نەبوونی تەشکیلاتی ڕێک‌و پێک، گێرەو کێشەی چەک‌و سەربازخانە، گێرەشێوێنی قولەرێکخراوی چەپ‌ڕەو، پیلان‌و لاساری حکومەت، تێکۆشانی حیزبی دیموکراتیان تووشی کەندو کۆسپ دەکرد. دوکتور قاسملو بریاری دابوو کە لە شارەکانی کوردستان دەفتەری حیزب بکرێنەوەو بەم بۆنەوە کۆبوونەوەی هەراو ساز بکرێ.

لە نەغەدە وەزع تۆزێک فەرقی هەبوو. دوو کومیتەی کوردو عەجەم دامەزرابوون. هەر لەسەرەتاوە ناکۆکی‌و دەم‌بە دەمەیان پێکەوە هەبوو. لە پەنا کومیتەی کوردان رێکخراوی حیزبیش لە نەغەدە کاری دەکرد. وەک پێشتر باسکرا، دوکتور قاسملو ڕەحمانی حاجی ئەحمەدی لێ‌کردبوە مەسئولی ئەو برادەرانە کە پێشتر رابردووی تێکۆشانیان هەبوو، هەروەها تووشی زیندان‌و دوور خستنەوەو شەقی ساواک‌و ژاندارمەریش ببون. لە نێو ڕێکخراوی حیزبیشدا کەسانی‌وا هەبوون دەیانویست هێز بە عەجەمەکانی نەغەدە نیشان بدرێ. لە تەشکیلاتی نەغەدە باسی ئەوە دەکەن کە بەبۆنەی کردنەوەی دەفتەری حیزب میتینگێکی گەورە ساز بکرێ‌و لەهەموو ڕێکخراوەکانی حیزبی دیموکرات بگێرنەوە کە بە چەکەوە بێنە نەغەدەو بەشداری بکەن. لەنێو ئەندامانی ڕێکخراوی نەغەدەدا

برادەری وا هەبوون لەگەڵ پێکهاتنی میتینگ لە نەغەدەدا هاودەنگ نەبوون. لە لایەکیتر کومیتەی عەجەمان بە نامەی رەسمی داوای لە کومیتەی کوردان کردبوو کە لەم هەلو مەرجەدا میتینگی چەکدار لە نەغەدە ساز مەکەن. ئەگەر هەر دەتانەوی سازی بکەن با لەو شوینەی دیاریتان کردوە کە نیو جەرگەی کەرەکی عەجەمانە بیگوێزنەوە بۆ دەرەوەی شار یا بۆلای گوندی بالغچی. بەلام بەرپرسی داسەپاوی دوکتور قاسملو بۆ نیشاندانی هیز پیدەچەقینی کە دەبی هەر لەو شوینە کوبوونەوە ساز بکری.

رۆژی ١٩٧٩/٤/١٩ سەرهەنگ زەهیر نیژاد فەرماندەی لەشکری ٦٤ی ورمی لەگەڵ جەوادی فەرماندەی ژاندەرمەریو یەک دوو ئەفسەری دیکە بە هیلیکوپتەر هاتنە سەددی مەهابادو داوایان کرد چاویان بە دوکتور قاسملو بکەوی. دوکتور کاک حەمەدەمینو منی لەگەڵ خۆی برد بۆ کوبوونەوە. باسەکە گەرمو سرنج راکیش بوو. ئەوان دەیانەویست ئەرتەش بینەوە پادگانی مەهاباد. زەهیر نیژاد دەیگوت: «شورش کراوە، بەلام سەقامگیر نەبوە. ئیوە دەبی داوای هیچ نەکەن تا بە تەواوی سەقامگیر دەبی. ئەودەم ویستەکانتان داوا بکەن».

دوکتور دەیگوت: «خەلک بۆیە شورشی کردوە کە ناعەدالەتی رژیمی رابردوو بەستەمی نەتەوایەتیشەوە لەبەین بچی. ئیوە ئەگەر ئیستا مافی خودموختاری قبول بکەن، دیارە بەرنگای رژیمی رابردوودا نارۆن. ئەودەم کوردیش بە جیددیتر لە شورش پشتیوانی دەکا».

ئەوەی لەم کوبوونەوەیەدا پتر سرنجی منی راکیشا قسەکانی ئەفسەرێکی کورد بوو بە ناوی رەسولی خەلکی شاری سنە کە لە پادگانی خانی خزمەتی دەکرد. ئەم رۆلە کوردە جوامیرە بی ئەوەی گوی بداتە دوارۆژی ژیانو دەرەجەو پلەی نیزامی پیاوانە بە گژ فەرمانەدەی لەشکردا دەهاتو لەسەر مافی خودموختاری کوردستان پیی دادەگرت. باسەکەمان

www.kurdshistory.com

یەک دوو سەعاتی خایاند، بە نەتیجەیەک نەگەیشتین.

ئێمە لە سەددی مەهاباد دەگەراینەوە تەماشام کرد کەریم حەداد چەند لۆری پڕکردوە لە چەکداری ناوچەی سەردەشتو بۆ مێتینگی نەغەدە کەوتۆتە ڕێ. چووینەوە دەفتەری حیزب. چەند کەس لە برادەرانی کومیتەی ناوەندی لەوێ بوون باسی مێتینگی نەعەدەو هاتنی ئەندامانی حیزب لەشارەکانی دیکەوە دەکرا. کاک حەمەدەمینی سیراجی گوتی: «دەمەوی ئەوە باس بکەم، نازانم لەو هەڵو مەرجەدا کە لە نێوان کوردو عەجەمی نەغەدە ناکۆکی هەیە، ئێمە ئەم مێتینگ و کۆبوونەوەی چەکداری بۆچی ساز بکەین‌و چ پێویستە. ئێستا لەوی دەفتەری حیزب کراوەتەوە، کاریش دەکا، ئیتر ئەم بەزمەی بۆچی ساز بکەین؟». من پشتی قسەی کاک حەمەدەمینم گرت‌و گوتم: بەنەزەری من هیچ پێویست نیە. لە نەغەدە ناکۆکی زۆرە. دوو حەوتوو پێش من نەگەیشتبامە نەغەدە شەر ساز دەبوو. مێتینگی چەکدارو خەڵک کۆکردنەوە لە نەغەدە لەم هەڵو مەرجەدا نە قازانجەو نە پێویست.

دوکتور قاسملو گوتی: «بەرپرسی کومیتەی سندوس بریاری‌داوەو لە هەموو ڕێکخراوەکانی حیزبیان گیراوەتەوە، تازە تیکی نادەین». بەڵام بەرپرسی کومیتەی سندوس ئەگەر بریاری‌دابوو هیچ ئامادەییەکی لەباری چاوەدێری‌و کێشک‌و نەزم‌و ڕێک‌و پێکی لەبەر چاو نەگرتبوو. ڕۆژی ٣١ی خاکەلێوەی ١٩٧٩ لەسەرانسەری کوردستانەوە خەڵک بەرەو نەغەدە کەوتبوونە ڕێ. چەکدارو بێ‌چەک ژن‌و مێرو پیرو لاو لە گەرەکی عەجەمان لە مەیدانێکی خۆڵە پۆتەی وەرزشی‌دا کۆببوونەوەو مەیدان هەر زمەی دەهات.

ئەم خەڵکە بە دڵنیایی بە بێ‌خەیاڵی شەرو کێشە بۆ تەماشاو بۆ نیشاندانی پشتیوانی لە حیزبی دیموکرات هاتبوونە نەغەدە. کەس بیری لەشەر نەدەکردەوەو بە خەیاڵی شەر نەبوو. حیزبی دیموکرات نەخەیاڵی

www.kerimhisami.com

شەری هەبوو نەبۆ شەر خەڵکی کۆکردبۆوە. بەڵام دیاربوو عەجەمی نەغەدە چەند رۆژ پێشتر خۆیان بۆ شەر ئامادە کردبوو. لە سەربانان مەتەریزیان ساز کردبوو. لە نێو شاردا ئامادەیی شەر بەرچاو دەکەوت. دەیانگوت نانی چەند رۆژیان کڕیوە. بەڵام رێکخراوی حیزب‌و کومیتەی نەغەدەو ئەو خەلکەی هاتبوونە نەدغەدە لەبەر ئەوەی خەیالی شەریان نەبوو، لەبەرانبەر ئەم ئامادەیی عەجەماندا نەخۆیان سڵ کردبوو نە گوێیان دایە. کەمتەر خەمی‌و لێ‌نەزانی بەرێوەبەرانی مێتینگ خەتایەکی گەورە بوو کە لە حیزبی دیموکراتدا قەت لێی نەکۆڵدرایەوە.

کاک حەمەدەمینی سیراجی چوە پشت میکرۆفۆن کە مێتینگ بکاتەوە. تەقەی تفەنگێک هات. تەقەیەکی دیکەشی بە دواوە بوو بێ ئەوەی کەس بزانێ لە کوێوە تەقە دەکرێ. خەڵک شڵەژا. کاک حەمەدەمین چەند جار هاواری کرد تەقەی مەکەن‌و لەسەر خۆبن، فایدەی نەبوو. دەرپەرین‌و راکردن دەست پێکرا. هێندێ کەس لەخۆوە بێ‌ئامانج تەقەی دەکرد. دیوارێکی نەختێک بەرز لەوێ بوو.چوومە سەر دیوارو هاوارم کرد تەقەی مەکەن با بزانین چی‌یە؟ لە پەنا مێتینگ تەقە دەکرا. یەکێک لە کورەکانی نەغەدە بەسەر زیندە دیوارێکدا چووە سەرو بۆی چوو کە بێدەنگی بکا. یەک دوو کەس دەستی منیان گرت‌و لەسەر دیوار هێنایانم خوار. کا' حەمەدی سەروکانی(کاپیتان قادری) گوتی: «کورە چە دەکەی؟ کەس لێرە نەما با برۆین بەجێت ناهێلم». لەسەر دیوارەکە هاتمە خوارێ، لەگەڵ کا حەمەدی رۆیشتین. ماشێنێکی فولکسواگۆن دەهات رایگرت‌و گوتی:«سواربن». بە زەحمەت خۆمان تێ‌ئاخنی. کەمێک رۆیشت دیتم مامۆستا هێمن بە تەنیاو بە لاکەلاک دەروا. دابەزیم مامۆستام لە جێگای خۆم سوارکرد، گوتم: ئێوە برۆن، خۆم مامەوە. عەجەمێک لەسەربان لە مەتەریزدابوو، سەری هێنابوە دەرێ تەماشای ئێمەی دەکرد. بانگم کرد: بۆ تەقەی دەکەی؟ دەستی راوەشاند برۆ

تێپەڕە. لەولاتر چەند کەس خۆیان داهووە بەر بێلایی دووکانێک. گەیشتمە کن وان گولەیەک هاتوو یەک لەوان وەعەرزی کەوت رانی بریندار بوو. ماشێنکی باری لەوێ ڕاوەستابوو، بە کابرام گوت: وەرە ئەو بریندارە دەربازکە. کابرای شۆفیر گوتی: «سواری ناکەم بۆکوێی بەرم؟». بە ئەوانی دیکەم گوت: هەڵی گرن بێنن سواری کەن، خۆشم سەرکەوتم لە پەنا شۆفیر دانیشتم گوتم: بازۆ بۆ پێش دەفتەری حیزب. کابرا خۆی نەگرت. ڕۆیشتین. تەقە بەردەوام بوو کەس نەیدەزانی بۆچی تەقە دەکاو لەگەڵ کێ شەر دەکا؟

لەپێش دەفتەری حیزب عالەم کۆ ببۆوە، دەنگۆی سەیر بڵاو دەبوونەوە: وەک فلانکەسیان کوشت... ژن‌و منداڵی کوردەکانیان لەسەر چۆمی وەبەر دەس ڕێژداوە...... فلان ماڵیان تالان کردوەو...هتد. پرسیم: دوکتور قاسملو چی لێهاتوە؟ گوتیان لە ماڵی مامۆستا مەلا سالح-ە. کە چووم ڕێبەرانی قەوم لەوێ کۆبوونەوە پەشۆکاوو بێ‌بەرنامە. مەلا سالح‌و کاک حەمەدەمین بە تەلیفون لەگەڵ مەلای عەجەمان (میرزا برایمی محرر) قسەیان دەکردو هەوڵیان دەدا تەقە رابگرن‌و چەکدار کۆبکرێنەوە. فایدەی نەبوو، دیار بوو پلان‌و نەخشەی عەجەمان زۆر لەوە قوڵتر بوو. پێشتر خۆیان بۆ شەر ئامادە کردبوو، کۆنە ساواکی وەک معبودی و مراد قەتاری‌و هی‌تر بەسەر چەکداری ڕوت‌و ڕەجاڵی عەجەماندا زاڵ بوون‌و ئاگری شەریان خۆش دەکرد. کوردەکان چونکە بە هیوای شەر نەهاتبوون بڵاو‌و سەر لێ‌شێواوو نەیاندەزانی چ بکەن. تالان‌و ڕاو ڕووت‌و گرەوگان گرتن دەست پێ‌کرابوو. ئەو کوردانەی هاتبوونە نەغەدە زۆربەیان ماشێنەکانیان لەگەرەکی عەجەمان دانابوو. عەجەم دەستیان کردبوو بە دزین‌و شاردنەوەی ماشێنەکان.

پاش باسێکی زۆر لە ماڵە مەلا سالحی هاتنە سەر ئەو بڕوایە، پێویستە بەرپەرەکانی بکرێ. بۆ ئەوەی سەرکوت بکرێن پێویستە چەکی قورس

بێنن. دوکتور قاسملو گوتی: «با کاک کەریم بچێتەوە مەهاباد دوو تۆپی گەورە بێنێ». بێ ئەوەی بیر لەوە بکرێتەوە چەکی قورس بۆ شەری مەیدان دەبێ. ئەگەر وابایە دەبوو نەغەدە ویران بکرێ. دوکتور گوتی: «جا کەوایە تۆ گیر مەبە ماشێنیک پەیدا بکەو برۆ دوو تۆپی گەورە بێنە». هاتمە دەر دەبوایە بە پەسوێو بە مەیدان بەڵەکدا برۆم. دەبوایە جیپ یا لەندەوێر پەیدا بکەم. بە ماشێنێکی سواری چوومە بالغچی. بە هەڵکەوت شیخ نجم‌الدینی غەوس‌ئاباد پەیدا بوو دەچۆوە مەهاباد. سواری کردم، دوای نیوەرۆ گەیشتمەوە مەهاباد. چوومە پێش دەفتەری حیزب کاک ئومەرم دیتەوە کە بەرپرسی پادگانو ماشێنەکانی سەربازخانە بوو. عالەمێکی زۆر لەپێش دەفتەری حیزب کۆ ببۆوە گوێ‌راگری دەنگو باسی نەغەدە بوون. گوتم: ماشێنێکی ئەرتەشیو تۆپێکی ١٠٥ ئامادە بکاو لەگەڵ تۆپچی بکەوینە رێ. گوتیان: «ئەفسەری تۆپخانە تەنیا سەروان جاویدفەرە. ئەویش لەگەڵ مەلا رەسولی پێشنماز دمەقالی بوە، تۆراوەو چۆتەوە ماڵێو دانیشتوە». گوتم: ئێوە گوللە تۆپو شۆفیر ساز بکەن من دەچم جاویدفەر دێنم. چوومە ماڵە کاک ئەحمەدی جاویدفەرو گوتم:وەختی تۆرانو دڵێشی نیە، دەبێ بچینە نەغەدە رۆژی تێکۆشانە. گورج راست بۆوەو خۆی ئامادە کردو چوینە پێش دەفتەری حیزب. ماشێن بە شۆفیرو تۆپەوە ئامادەی حەرەکەت بوو. کاک حامیدی گەوهەری پەیدا بوو. گوتی: «باشە ئەو ماشینە بنزینی تێدایە، دەزانن چەندەی بنزین دەوێ؟». باش بوو چەند تەنکە بنزینی زیادیشمان هەڵگرتو کەوتینە رێ. باران دەباری هەتا پەسوێ رێگا خۆش بوو. لە پەسوێ تێپەرین ماشێن حاسیە بوو. باران لێی نەدەکردەوە. گەرامەوە بۆ پەسوێ دوو تراکتۆرم هێنانو بە زەحمەتێکی زۆر لە قوررو چەڵپاو دەرباز بووین، لای بەیانی گەیشتینە بایزئاوی. لە ماڵە کاک سادقی رەحمەتی هاورێو هاوکارو ئەندامی کۆنی حیزب لاماندا. ئاگریان کردەوە خۆمان ویشک

کردەوەو نان‌و چامان خواردو کەوتینە ڕێ. دەمانچەیەکی حەوت‌تیری بچوکم بە رووتی دەبەر پشتێنابوو، لەم هاتوو چۆو پاڵ پێوەنان‌و تەرو قوریەدا کەوتبوو ئێستاش نەدیتراوە.

تاو هەڵدەهات گەیشتینە باڵغچی. پێشمەرگە لەسەر ڕێگا بوون گوتیان: «دوکتور لێرەیە». کەچووم حەساری کاک عەولای حەسەنزادە هەر زمەی دەهات. بەرپرس‌و ڕێبەرانی حیزب نەغەدەیان بەجێ هێشتبوو هاتبوونە باڵغچی. کوردەکان لە نەغەدە بێ نەزم‌و بێ سەرکردە کەوتبوونە دیفاع‌و هێرشی عەجەمان توندتر ببوو. تفەنگێکی دوور بێن‌دار کە جێگای نەدەدۆزراوە فرزەی لەخەڵک بڕیبوو. هەرچی سەری وەدەر نابایە دەکوژرا.

چوومە ژووری‌و بە دوکتورم گوت: ئەوە تۆپ لێرەیە چی لێ بکەین؟ بوو بە باس‌و بیرو ڕادەربڕینی جیاواز: با جارێ تۆپەکە بشارینەوە دیار نەبێ. تۆپ‌و ماشێنیان بردە بناری باڵغچی کە نەی بینن. ماستاو کەرانی دەورو بەری دوکتور پێشنیاریان کرد بەر لەهەموو شت جارێ با دوکتور بڕواو بچێتەوە مەهابادو لەو کێشەو هەرایە دور کەوێتەوە. نەوەک خودا نەخواستە شتێکی بەسەر بێ‌و ئەم میللەتە کوردە هەتیوو بێ‌کەس بمێنێتەوە. ڕانک‌و چۆخەیەکیشیان بۆ ئامادە کردبوو، ئامادەی ڕۆیشتن.

بڕیاردرا، مەلا ڕەسوڵ‌و سەید ڕەسوڵ وەک مەسئولی پێشمەرگە بمێننەوە، وەزعی شەڕو بەرگری ڕێک‌و پێک بکەن. دوکتور قاسملو لەگەڵ دەستەی دەوروبەری بچێتەوە مەهاباد.منیش هەرچەند هەڵپەسێرابووم وەک بەرپرسی سیاسی حیزبی دیموکرات لە نەغەدە بمێنمەوە. من ئیتر لەسەر دوکتور قاسملو گیر نەبووم‌و لەگەڵ دوو پێشمەرگە کەوتمە ڕێ بە پێ‌یان بۆ نەغەدە. با ئەوەش بڵێم سوپاسی ئەو هاونیشتمانیە بەناسراوەم لەبیر نەچێتەوە کاتێکی باسی ئەوەم کرد کە دەمانچەم لێ‌کەوتوە، ئەو جوامێرە دەمانچەیەکی ١٤خۆری لە قەدی خۆی کردەوەو لە پێشی دانام.

www.kerimbisami.com

نەمدەناسی بەڵام پاش دوو سێمانگ رۆژێک لە مەهاباد هاتە لام. دەمانچەکەم وێداوە. چونکە ئەودەم کاک سامی بە کاک نەبی قادریدا دەمانچەیەکی نیرگانی کورتی زۆر جوانی بۆ ناردبووم.

لەپردی باڵغچی پەڕیمەوە دیتم ئەوە ژنو منداڵو خەڵکی بێچەک بە گریانو رۆرۆ لە نەغەدە وەدەر دەکەون. رامگرتن، دڵخۆشیم دانەوەو گوتم: ماڵو حاڵی خۆتان بەجێ مەهێڵن، بۆ کوێ دەچن بگەڕێنەوە. هێندێک لەگەڵ من گەڕانەوە. دیتم ئەوە رەحمانی حاجی ئەحمەدی مەسئولی تەشکیلاتی دوکتور قاسملو بە بن دیواریدا بە دیڵە دزە بەرەو باڵغچی دەروا. گوتم: ئەوە بۆ کوێ دەچی؟

- کەس لە نەغەدە نەماوە، هەموو رۆیشتوون، ئەدی چ بکەم؟

- زۆر عەیبە، تۆ مەسئولی تەشکیلاتی، ئەو میتینگ و هەرایە لەسەر بریاری تۆ ساز بووە. بگەڕێوە، لە دەفتەری حیزب مەبزوو، ئێستا مەلا رەسولو سەید رەسولیش دێنەوە.

رەحمان لەگەڵ من گەڕاوە چووینە دەفتەری حیزب. وەزعەکە بەرەو ئاڵۆزی دەچوو. خەبەری کوشتنی ئەوکوردانەی لەگەڕەکی عەجەمان دەژیان بڵاو دەبۆوە. گرتنو گرەوگان لە هەر تک لاوە دەست پێکرابوو. مەلا رەسولو سەید رەسول هاتنەوە نەغەدە، هەموو فکرو تەقەلا ئەوە بوو کە جێگای تفەنگە دووربیندارەکە بدۆزنەوە. کە چوومە دەفتەری حیزب، ژوورێک لە سەرەوەی دەفتەر پر کرابوو لە عەجەمی رەشو روت گوتم ئەوانە چ لێدەکەن؟ سەید رەسو گوتی: «ئەوانیش کوردیان زۆر گرتوون، رایان دەگرین». چووینە ماڵی مەلا ساڵح عالەمێکی زۆر لەوێ کۆ ببۆوە.

کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکرات رۆژی یەکی بانەمەر لەسەر شەڕی نەغەدە بەیاننامەیەکی بڵاو کردبۆوە.

سەید رەسو لەگەڵ هێندێ پێشمەرگە چەند حەساری بەرەو قەڵات بڕیبوو بەو هیوایە کە تفەنگچیە دووربیندارەکە بدۆزێتەوە. دەیانگوت

www.kerimbisami.com

لەسەر قەلاَت لە عەنباری ئاوی‌دایە. دوای نیوەرۆ هاتەوە گوتی : محەمەد نەستانی کوژرا. خەبەرێکی گەلێک ناخۆش‌و داخدار بوو. کوڕێکی گەنج، ئازاو لەبەر دلاَن. ورەی چەکدارەکان کز ببوو. لە ماڵی مەلا سالحەوە پەیتا پەیتا تەلیفونمان دەکرد بۆ میرزا برایمی محرر کە شەر رابگرن‌و براکوژی نەکرێ، جوابیان نەدەدایەوە. تەمس لەگەڵ حەسەنی ورمێ پەیوەندیان گرتووەو داوای یارمەتیان کردووە. لەشکری ٦٤ی ورمێ تانگی ناردوون‌و چاوەڕووانی هاتنیان دەکەن. دوای نیوەرۆ بوو رۆژی ٢ی بانەمەری ٧٩ خەبەریان هێنا کە تانک هاتنە نێو شار. بەلاَم کوردەکان پێ‌یان وابوو کە تانگی ئێمەن‌و لە مەهابادەوە هاتوون. ئەرتەشیەکان لە محەمەدیارەوە رەسمی مەلا شیخ عیزالدینیان بە تانگەکانەوە نووساندبوو تا خەلک بە فریو بچێ. رەسمی مامۆستا ئەوەندە خێرەشی بۆ کورد بە ناوچاوە بوو.

تانگ گەیشتە نێو شارو تەقەیان دەست پێ‌کرد. سەید رەسو زۆر بە گورجی لەماڵی مەلا سالح ئارپیچی دەپاڵ یەک ناو ئامادەی کردوو دای بە پێشمەرگەیەک کە گۆیا شارەزاو وەستای ئارپیچی وەشاندن بوو. خودا هەڵناگرێ زۆریشی ئامۆژگاری کرد کە چ بکاو چۆن بەکاری بێنێ. ئەوانەی لەوێ بوون پشوویەکیان هاتەوە بەرو چاوەڕوان بوون کە ئێستا تانک وەسەر یەک دەگەرێ. زۆری پێ‌نەچوو تەقەی ئارپیچی دەنگی دایەوە. بەلاَم نەک تانک دووکانی وەسەر یەک گیرابوو. تانگەکان ئیدارەی ئاماری نەغدەیان ئاگر تێ‌بەردا. رۆژی ٣ی بانەمەر چەکداری کورد لە شاریدا کەم ببوون. سەید رەسو هات گوتی : «جاوید فەر بریندار بوو بەرێم کرد بۆ بالغچی». خەبەرێکی ناخۆش بوو. سەعات حەوتی ئێوارێ لەگەڵ مەلا رەسول‌و سەید رەسو قەرارمان دانا کە بمێنینەوەو دژی تانگەکان کە بە نێو گەرەکی کوردان‌دا دەسورانەوە ئارپیچی بەکار بێنن. تەواوی رۆژ کاک ئەحمەدی خەزوورم دەهات دەیگوت:«با ژن‌و منداڵ برۆن‌و لێرە نەمێنن»، نەمدەهێشت دەمویست کاپیتان قادری بەرێ بکەم،

نەدەرۆیی دەیگوت: بەجێت ناهێلم. سەعات ٩ی ئێوارە بوو لەگەڵ مەلا رەسوڵ و سەید رەسو لە خەیابانی باڵغچی لەنێزیک ماڵی خەزورم راوەستابووین، تانگێک بە پێش ئێمەدا هات تا دەرەوەی شاری رۆیشت‌و گەڕایەوە. لەخۆڕا تەقەی دەکرد. من گوتم: زۆر هیلاکم دەچم لە ماڵی خەزورم تاوێک دەنوم، ئەگەر شتێک بوو خەبەرم دەنێ. دوایە چوومە دەفتەری تەشکیلاتی حیزب بە کاک سەعید کویستانیم گوت: زۆر هیلاکم سێ‌رۆژە نەنوستوم. لە ماڵی کاک ئەحمەدی تاوێک دەنوم، مەلا رەسوڵ‌و سەید رەسو لێرە‌ن‌و ئێستا دێنە لات. کە چووم ماڵە کاک ئەحمەدی پڕ بوو لە خەڵک. لە دیوێکی راکشام تازە چاوم گەرم دەکرد، کاک ئەحمەد وەخەبەری هێنام‌و گوتی: «ژن‌و منداڵی مەلا ساڵحی رۆیشتن، نەغەدە کەسی تێدا نەماوە. با ئەو ژن‌و منداڵانەی ئێمەش برۆن». دیتم فایدەی نیە خۆیان کۆکردەوە‌و بەرێ‌یان کردن. کاک حەمەدی سەروکانی و کاک ئەحمەدی خەزورم و مەلا سەید ئەحمەد‌و دوو سێ کەسی دیکە مانەوە. لای بەیانی کاک سەعید کویستانی هات گوتی:

- کاکە تۆ لێرە چ دەکەی؟ کەس نەماوە. نەغەدە چۆڵ بوو.
- ئەدی مەلا رەسوڵ‌و سەید رەسو چی‌یان لێهات؟
- ئەوانیش رۆیشتن، ئێمەش ئەوە دەرۆین، دەفتەریش چۆڵ کراوە.

بەیانی بەردابوو هەستام زۆر بە زەحمەت کاپیتان قادریم رازی کرد کە بڕوا، لەگەڵ کاک ئەحمەدی بەرێم کردن. مەلا سەید ئەحمەد لەگەڵ من مایەوە چوینە ماڵی مەلا ساڵحی. هێندێ خەڵک لەوێ کۆ ببوونەوە، خەبەرو دەنگۆی ناخۆش بڵاو دەبوونەوە، خەبەریان هێنا گوتیان: «دەفتەری تەشکیلاتی حیزب ئاگر دراوە». بە مەلا سەید ئەحمەدم گوت: تکایە بچۆ بزانە راستە یان نا؟ مەلا سەید ئەحمەد رۆیشت کە خەبەر بێنێتەوە، بەخوای پاش چەند رۆژ لە مەهاباد دیتمەوە. کە مەلا سەید

ئەحمەد نەهاتەوە هەستام گوتم: با بچمە دەر بزانم ئەو دنیایە بۆ وێران بوو. ئاغای خادمی لەگەڵم هات. کە چووین دەفتەری حیزب نەسووتابوو. بەڵام ئەم دەوروبەرە هەمووی چۆڵ بوو. لەماڵێک دەگەراین کە تەلەفونی هەبێ بەڵکو بتوانم لەگەڵ میرزا برایمی محرر قسە بکەمو داوای لێ بکەم کە پێشی تالانی ماڵە کوردەکان بگرێ. چونکە ئیتر بەربەرەکانی نەمابوو. ماڵێکمان دیتەوە کە گۆیا تەلیفونی هەیە. کە وەژوور کەوتم بەجارێک حەبەسام. دیتم سەروان جاویدفەر بە برینداری لە ژوورێکدا درێژ بووە. لە کاتێکا سەید رەسو گوتبووی بەرێم کردوە. دوو برین پێنچی بۆکانیش لەوی بوون، لام وایە برادەرانی کۆمەڵە بوون. ماشینێکی پەیکان لە حەساری بوو، بە خاوەن ماڵەکەم گوت: تکایە گورج ئەوانە بگەیێنە باڵغچی. گوتی :«ناتوانم، ماشینەکەم بنزینی نیە».

- کاکە رۆژی ئەو قسانە نیە. ئەوانە دەگیر دەکەون. سویچی ماشینەکەم دەیە، ئەگەر تۆ نەیانبەی خۆم دەیانبەمەوە مەهاباد.

ئیتر کابرا لە ترسی ماشینەکەی سوار بوو. جاوید فەرو برا برینپێنچەکانیشم سوار کردو بەرێم کردن. دەگەڵ خادمی گەرامەوە ماڵی مەلا سالح. خەڵک بلاوەی کردبوو. کەم کەس لە نەغەدەدا مابوو.

لەو کاتەدا مەشەدی حەسەن قولی هات. مەشدی حەسەن قولی عەجەمێکی خەڵکی زوڵم‌ئابادی نیزیک عەجەملی‌یان بوو. لە زەمانی حکومەتی مصدق-ەوە لەگەڵ رێکخراوی حیزب کاری دەکرد. پیاوێکی ئازاو جوامێرو بە دەسەلات بوو. لەگەڵ ئاغاکانی دەوروبەر بەربەرەکانی دەکرد. وەختی خۆی زۆرم یارمەتی دابوو، ئەویش پالی وەبرادەرانی حیزب دابوو. مەشدی حەسەن قولی تاوێک دانیشتو گوتی: «ماشینم هێناوە هەستە با برۆین. بچینە ماڵی ئێمە پاشان دەتگەیێنمەوە مەهاباد. سەگبابێک نیە پێشت بگرێ».

گوتم زۆر سوپاس من ئێرە چۆن بەجێ بێلم. تۆ برۆ من جارێ لێرە

www.kerimhisami.com

دەبم. ئەگەر پێویست بوو خەبەرت دەدەمێ.
مامۆستا مەلا سالح گوتی: «مەشدی ئەتۆ زۆر پیاوی چاکی، هەمیشە لەگەڵ کوردان‌و دۆستی کورد بووی. بەڵام عەیبێکت هەیە، کومونیستی کۆمونیست».
مەشدی گوتی:«مامۆستا چۆن شتی وا دەفەرموی، من ئەوا ۲۸ساڵە مریدی کەریمی حیسامیم، چۆن کومونیستم؟
مامۆستا گوتی:«تەواوە ئەوە سابیت بوو کە کومونیست نی!».
مەشدی رۆیشت. سێ پێشمەرگەی حیزبی دیموکرات لەکن من مابوون. یەکیان محەمەد بۆکانی بوو کە لە عیراقیش لەگەڵمان بوو پاشانیش لەگەڵ تاقمی حەوت کەسە رۆیی. ئەوانی‌تر عەولا بارزانی‌و کوریکی گەلجی مەهابادی بوو بە ناوی قاسم. گوتیان کاک کەریم: «کەس نەماوە ئێمە چ بکەین؟».
- چۆن کەس نەماوە... ئەوە نیە ئێمە ماوین... بۆ ئێمە کەس نین؟ لێرە دەمێنینەوە با بزانین چۆن دەبێ. محەمەد بۆکانی گوتی: «من نامێنمەوە دەڕۆم». قاسم و عەولا بارزانی گوتیان ئێمە دەمێنینەوەو بەجێت ناهێڵین.
رۆژی ٥ی بانەمەری ۱۳٥۸(۱۹۷۹/٤/۲٦) لە شەری نەغەدە ۱۷کەس لە ماڵی مەلا سالحی مابووینەوە. ۱۲ تفەنگمان هەبوو دەگەڵ شیست تیری قاسمی. ئاگاشمان لەوە نەبوو داخوا هیچ کوردی چەکداری دیکە یا بێ چەک لە نەغەدە ماونەوە یان نە. ئەوەندەمان دەزانی دەورو بەری ماڵی مەلا سالح چۆل ببوو. وەک لەبیرم بێ ئەمانەی خوارەوە مابوونەوە:
مامۆستا مەلا سالح، خالە مینی بەرزنجی، دوکتوری کوری خاڵەمینی، کاک ئومەری ئیلخانیزادە، دوکتور محەمەدی کوری مەلا سالحی، حوسینی کوری مەلا سالحی، عەولا بارزانی، قاسم، لام وایە موحسینی کوری مامۆستاش مابوو. ئەوانی دیکە ناویان لەبیرم نەماوە.

www.kerimhisami.com

قاوڵتیمان دەخوارد، دوکتور محەمەد وەک ئەندامی کۆمەڵە هەڵی بۆ هەڵکەوتبوو بەسەر حیزبی دیموکراتدا هاتەخوار: «شەڕیان ساز کردو خەڵکیان بەجێ هێشتو کەسیان نەیوێرا لە نەغەدە گیر بێ‌و...».

گوتم دوکتور: وەختی ئەم قسانە نیە، ئەوەتا من لێرەم‌و نوێنەری حیزبی دیموکراتیشم. با بیر لە شتی‌تر بکەینەوە.

کورەکانی مامۆستا مەلا ساڵحی دەیانگوت با بڕۆین‌و نەغەدە بەجێ بێڵین. مامۆستا دەیگۆت: «بەقسەتان ناکەم، دەبێ لەم خانوەدا بکوژرێم‌و ئێرە بەجێ ناهێڵم». دم بە دمەکەیان توند بوو، کورەکان دەیانگوت: «تۆ لەبەر ئەو فەرش‌و نێو ماڵو خانوبەرەیە نارۆی. هەموومان بە کوشت دەدەی. ئێمە دوکتورو موهەندیسین، کار دەکەین، ماڵت بۆ پەیدا دەکەینەوە». مامۆستا دەیگوت: «لەبەر شەرەف‌و کەرامەتی کوردایەتی نارۆم. ئێرە بۆ عەجەمان بەجێ ناهێڵم». پاشان مامۆستا ڕووی لەمن کردو گوتی: «ئەری تۆ دەڵێی چی، چ بکەین، بڕۆین یا بمێنینەوە؟».

گوتم: نابێ بڕۆین، ئابڕومان دەچێ، لێرە دەمێنینەوەو دیفاع دەکەین. نامەوێ باسی ئەوە بکەم کە ئەو هەڵوێستەی من چەندە کاری کردە سەر خاڵە مین‌و مامۆستا مەلا ساڵحی. چ تۆوێکی دۆستایەتی‌و موحیبەتی لە نێوان ئێمەدا چاند. بۆ نمونەی ئەم دۆستایەتیە لێرەدا هەودای باسەکە دەپسێنم‌و دەقی وەرگێراوەی نامەیەکی مامۆستا مەلا ساڵحی ڕەحمەتی بڵاو دەکەمەوە کە پاش ٣ساڵ لە سولەیمانیەوە بۆی ناردبووم:

ئەمەش دەقی وەرگێراوەی نامەکە:

«بە ناوی خوای تواناو میهرەبان... زانای پایە بەرز، دۆستی بەشەرەف‌و بەرێز جەنابی ئاغای میرزا کەریمی حیسامی.

دوای گەیاندنی سڵاوی دۆستانەو ئەنجامی ئەرکی دۆستایەتی خالیسانە، هەمیشە سلامەتی‌و بەختەوەری ئەم دۆستە ئازیزو بەرێزە لە

www.kerimhisami.com

خوای یەکتا داوا دەکەم. هیوادارم هەمیشە شادو خەندەدارو بەکەیفو دلخۆش بی.

برای خۆشەویستم، ماوەیەکی زۆر بوو لیّتان بێخەبەر بووم. هەمیشە چاوەڕوانی خەبەری سلامەتی ئەم دۆستە بەرێزە بووم کە بە خۆشیەوە قاسیدی خۆش‌خەبەر ئاغای میرزا وسینی کرمانجی تەشریفیان هێنا. لەگەڵ ئەوە کە دیتنی ئەو بوو بە هۆی خۆشحالیم. مزگێنی سلامەتی ئێوەشی بۆ هێنام‌و گوتی پێکەوە لەشوێنێک دەژین. بەراستی مژدەی خەبەرێکی شادی هێنەر بوو. گوتم خۆش بەحاڵت کە لەگەڵ مرۆڤێکی تەواوو سیاسەتمەدار ڕەفیقی کە لە زانست‌و تەجرەبەو سیاسەتی ئەو بەهرە وەردەگری. خۆشەویستم ئەگەر لە من دەپرسی شوکر ساخ‌و سلامەتم. وەک دەزانی لە سایەی بەرەکەتی سیاسەت‌و موحیبەتی ئێوە لە ئاست نەغەدە سەروەت‌و سامان‌و مولک‌و کارو دارایی‌و نیشتمانی خۆم بەجیّهێشتوەو ئێستا لەوڵاتی عیراق کە بۆتە پەنای غەریبان بوومە پەنابەرو شەوو ڕۆژ بە یادی خێری دۆستان‌و دۆعای سەرکەوتن بۆ خەباتگێرانی بەشەرەفی کورد کە دژی ڕژیمی خوێنخۆری خومەینی شەر دەکەن کات دەبەمە سەر.

کەریم گیان. هەرچەندە تۆ ئیمانت نیە. بەڵام بزانە بە گوێرەی ان مع العسر یسرا دوای نارەحەتی کە یەخەگیری خەلکی کورد بووە شادی و ئازادیش هەر دێت. بەیادی ئەو ڕۆژەی کە بێجگە لەمن تۆو چەند کەس لە کورەکان‌و هەشت کەسی‌تر کەس لە نەغەدە نەمابوو هەموو لەترسی گوللەی تورکان رایان کردبوو. لە ڕۆژێکی تاڵی ئەو کاتەدا بیّکەیف دانیشتبووی. گوتم: حیسامی ئەوە دەترسی؟ لە ولاْمدا گوتت: ناترسێم، بۆیە نارەحەتم کە ئەمرۆ هێشتا ریشم نەتاشیوە. بەیادی نوتق‌و وتارو خەباتی پیاوانەت لە هەموو کۆبوونەوەکانی حوسنی‌نیەتدا کە بەاغەی هەموویان پلانی ڕژیمی خومەینی بوو نوێنەرانی ڕژیم‌و ئاخوندی فێڵباز

هەرچی دەیانگوت درۆ بوو. وەبیرت دێ لە کۆبوونەوەی حوسنی نیەت لە ورمێ چ بەلأیکت بەسەر ئەو جوجە ئاخوندە میزەر رەشە هێنا؟ بەیادی ئەو رۆژانە کە بە درۆ دژی مستەفای هیجری کاندیدای حیزب بۆ نوێنەرایەتی مەجلیسی شۆرای ئیسلامی خۆت وەک نوێنەری شارستانی نەغەدە ناساندو شەوو رۆژ هەوڵتان بۆدای‌و ئیمەت لەبەرچاوی حیزبی دیموکرات رەش کرد. لەپەر بەبێ ئاگاداری خەڵک بە قازانجی مستەفای هیجری خۆت کێشایەوە. بە یادی قسە خۆش‌و بە تامەکانت کە جارو بار کوفرت دەکرد، بەلأم بەو خودایە لەم دنیایەدا هیچ کافرێکم بەقەدرایی تۆ خۆش ناوێ. بە یادی قسە خۆش‌و گاڵتەکانت لە ئاست شۆرشی کوردستان کە دەتگوت: «هەمووی فشەیە». کاک کەریم وەک بیستوومە تا ئێستا چەند جار خۆت گەیاندۆتەوە بولغارستان. ئیشەللا ماڵ‌و منداڵت هەموویان ساخ‌و سلأمەتن. دەشزانم لە چەند دانیشتنی کەیف‌و رابواردنی بێ‌دینی بولغارستاندا بەشدار بووی کەیفی خۆت تەخت کردووەو بە هێزی تەواوو بە خەیاڵی ئاسودەوە بۆ خەباتی شێلگیر دژی رژێمی خومەینی هاتویەوە کوردستانی خۆشەویست.

کاک کەریم مەبەست لە وتەی درێژو گاڵتەو حیکایەتی رابردوو ئەوە بوو، دەمویست بە درێژی لەگەڵت بدوێم. چونکە لە زانستی بەلاغەدا یەک لە نیشانەی فصاحت‌و بلاغت ئەوەیە کە لەگەڵ دۆستی بەراستی زۆر قسە بکەی. بەلأم قسەی خۆمان بێ تۆ کەسێکی سیاسی. دەڵێن پیاوی سیاسی کەسی بەراستی خۆش ناوێ. دۆستایەتی سیاسەتمەدار بە گوێرەی مەسڵەحەت‌و پێداویستیەتی. ئێتر نازانم تۆش لەوانەی یا منت خۆش دەوێ. هیوادارم لە ریزی بێ‌وەفایان نەبی. کاک کەریم ئیتر زەحمەتت نادەم خودا حافیزی دەکەم، ئێوە بە خودای تەعالا دەسپێرم. سلأو موحیبەتی بەراستی من قبوڵ بکە. هەموو برایانی پێشمەرگەی حیزب کە لە ژێر رێنوێنی ئێوەدا تفەنگ‌و چەکی شەرەفیان هەڵگرتووەو

هەموو ئەو کوردانەی کە خزمەتی ئێوە دەکەن سڵاویان دەگەیێنم. سەرکەوتنی هەمووان لە خودای یەکتا دەخوازم. بە هیوای دیدارو ئازادی کوردستان.

مەلا سالحی رەحیمی
١٣٦١/١٠/٢٧

وەک لەبیرم بێ، کورەکانی مامۆستا دوویان رۆیشتن. رۆژی هەوەڵ بێ‌شەرو تەقە رامانبوارد. بەڵام کارەساتێکی ناخۆش رووی‌دا. جاروبار یەک دوو برادەر دەچوونە دەر کە تەماشای دەورو بەر بکەن‌و خەبەرێک بزانن. عەجەم دەستیان کردبوو بە تالانی خانوەچۆلەکانی کورد. کاک ئومەری ئیلخانیزادە وەدەر کەوت کە سەیرێکی دەورو بەر بکاو بزانێ چ باسە. کلاشنیکۆفێکی زۆر جوانی قونداخ ئاسنی پێ بوو، زۆری پێ‌نەچوو بێ‌تفەنگ گەرایەوە، بزرکاو و سپی هەڵگەرابوو. واقمان ورما... ئەوە چیە کاک ئومەر کوا تفەنگەکەت؟

گوتی: «لەم لا دیوارە بامداوە (ناوی کوردێکی هێنا لە بیرم نەماوە) ئەم کوردە لەگەڵ چوار عەجەمان سواری سەرم بوون‌و تفەنگەکەیان لێ‌ئەستاندم، گوتیان برۆ ناتکوژین».

رۆژی هەوەڵ لە وەتاخی سەرێ‌و لەبەر پەنجەرەکان مەتەرێزمان ساز کردن‌و بریارمان‌دا کە ئەگەر بێنە سەرمان بەرگری بکەین. نان‌و چێشتێکی باشمان ساز کرد. نوێژی شێوان بوو. مامۆستا مەلا سالح گوتی: «با نوێژەکە بە جەماعەت بکەین». بێجگە لە خالە مین کەس نەبوو نوێژی لەگەڵ بکا. چوونە دیوێکی دیکە نوێژیان کردو هاتنەوە لای ئێمە. گوتم: مامۆستا شوکر ئەهلی جەماعەت کەم بووە، لە حەڤدە کەس هەر دوویان نوێژی دەکەن.

- کافر، لەم حاڵەدا، جا ئەوە قسەیە؟

شەو بە گاڵتەو قسەی خۆش رامانبوارد. دوکتور بەرزنجی کوری خاڵەمین، لە شیروخورشید برینداری کوردیان لەبەر دەستی هێنابوە دەریٚو کوشتبوویان. نازانم چۆن دەرباز ببوو خۆی گەیاندبوە ماڵی مەلا ساڵحی. زۆر دەترساو پاسەکەی هەر دەهێناوە سەر رۆیشتن.

رۆژی سێیەمی مانەوەمان، مەلا قەسیمی رەحمەتی‌و کورەکەی هاتنە لامان. دوو رۆژ بوو بە تەنیا لە خانوەکەی خۆی شەری دەکرد. خانوەکەیان ئاگر تیٚبەردا، بە قونە شەر بە چەکەوە خۆی گەیاندە لای ئێمە. لای نیوەرۆ ئاغای رازی‌و ئاغازادە هاتن. نان‌و ماستیان بۆ هێنابووین. مەلا ساڵح نامەیەکی نووسی بۆ مەلای عەجەمان، نامەکەیان برد بەلاٚم ئێتر نەهاتنەوە. رۆژی چوارەم لات‌و سەر سەری قەرەپەپاخ پەلاماریان هێناو بوو بەشەر. نان‌و خواردەمەنیمان دەهات کەم بیٚ. یەکدوو ماڵە دراوسێی مامۆستا رایان کردبوو هەموو شتێکیان بەجیٚ هێشتبوو. یەک دوو کەسم لەگەڵ خۆ بردو چووم چوار پێنج مریشکمان گرت‌و نان‌و پێخۆرێکی زۆرمان هێنا. مرێشک کوژرانەوە. گوتم مامۆستا خۆت دەزانی نا عیلاجی حەرامی حەلاڵ دەکا. ئێستا ئەم مامرگەلە حەلاڵن. مامۆستا گوتی: «کورە هەرچی تۆ دەیکەی حەلاڵە». ئەو رۆژە تا سەعاتی دەی شەو شەرو بوو. ئێمە فیشەکی بەخۆرایمان نەداویشت. شیست تیری قاسمی عەجەمی تۆقاندبوون. لای بەیانی هێرشیان هێنا، بە بلیندگۆ هاواریان دەکرد: «ئەگەر تەسلیم نەبن خانوەکە دەتەقێنین». سەعات ١٢ی نیوەرۆ بوو لە دەرگایان دا، بانگیان کرد. دەرگا بکەنەوە. لە حەساریٚ دامەزراین، دەرگا کردنەوەی چی. پاشان یەکێک بانگی کرد: «جەنابی مامۆستا من ئیرەجی تەبریزیم. لەگەڵ نوێنەری ئایەتولا تالەقانی‌و یاریدەدەری وەزارەتی کشور هاتوم. مامۆستا دەنگی کابرای ناسی‌و دەرگای کردەوە. ئاغای تەبریزی فەرمانداری تەوریز، درەخشان یاریدەدەری وەزارەتی نێوخۆ، ئاغای سەیفی فەرمانداری مەراغە دەگەڵ

www.kerimhisami.com

کابرایەکی زەلامی سمێل فشی رەشتاڵەی سینگ‌و باسک کوتراوو پۆلێک موجاهیدی سەربەتالەقانی وەژور کەوتن. کابرای سمێلْ فش کە جلی نیزامی لەبەردابوو خۆی ناساند: «سەرگورد جەوادی موئەزین» دانیشتوو رەسمێکی خۆی دەرهێنا کە لەگەڵ خومەینی راوەستابوو، دەستی پێ‌کرد. گوتم: جارێ لەو حیکایەتە گەرێ، ئەم لات‌و سەر سەریانە لە دەوری ماڵی مامۆستا دوور خەوە، پاشان قسان دەکەین.

موجاهیدەکانی سەرگورد، چەکدارە عەجەمەکانیان لە دەوری ماڵی مەلا ساڵحی راونا. پاش قسەو باسێکی زۆر ئاغای تەبریزی پێشنیاری کرد کە بچینە فەرمانداری‌و لەسەر برانەوەی شەرو هێدی کردنەوەی وەزعی نەغەدە بدوێین. من‌و مەلا ساڵح‌و خالە مین لەگەڵ سەرگوردو درەخشان‌و تەبریزی وەدەر کەوتین بۆ فەرمانداری. هێندێ لات‌و سەر سەری قەرەپەباخ لە دەوری ماڵی مامۆستا کۆببوونەوەو خەریک بوون بە گژ مامۆستادا بچن. سەرگورد وەک پیاوان سەردەستەکەیانی وەبەر شەقاندا. ئەوانی‌تر رایان‌کرد. کە دەچووین بۆ فەرمانداری دیتمان عەجەم بە پیکاب‌و عارەبانەو بە کۆڵ شت‌و مەکی ماڵە کوردەکان بە تالان دەبەن. بە سەرگوردم گوت: ئەوتا ببینە ئاوا کوردەکان تالان دەکەن. سەرگورد ماشینی راگرت‌و پێشی گرتن. شت‌و مەک‌و بارەکانیان بردە مزگەوتێکەو سەربازی لەسەر دانان. پاشان پێم‌گوت: لەو کۆلانانەی پێش گەرەکی کوردان موجاهید دابنێ کە ماڵەکان تالان نەکرێن. چووینە ئیدارەی فەرمانداری. پتر لە هەزار کەس لەپێش فەرمانداری کۆ ببوونەوەو دژی مەلا ساڵح شوعاریان دەدا. پاشان قولی‌خانی پورچلو، لەگەڵ ئاغای رازی‌و ئاغازادەو چەند کەیخوداو ریش سپی نەغەدە هاتن‌و دەستکرا بە قسەو لێکدانەوەو دۆزینەوەی رێگا بۆ ئاسایی کردنەوەی بارودۆخی نەغەدە. ئێمە لەو قسەو باسانەدا بووین. سەعاتی شەشی ئێوارە سەرهەنگ زەهیرنێژاد فەرماندەی لەشکری ٦٤ی ورمێ پەیدا بوو.

www.kerimhisami.com

گوتی: «ئێستا بە هێلی کۆپتەر بە هەموو سندووس‌دا گەڕاوم. پێشمەرگەی دیموکرات لەگەڵوان‌و لەقارنەو خەلیفان‌و مەحمەشە کۆ بوونەوەو ئەم شەو بەسەر گوندی عەجەماندا دادەدەن».

درۆیەکی شلخدار. سەرهەنگ کاتێ ئەو قسانەی دەکرد کە لەگوندی ئالیاوێ بە هێلی‌کۆپتەر تەقەی لە خەڵک کردبوو، کوری کویخا محەمەدی کوشتبوو، هاتبوە نەغەدە ئەم درۆیانەشی ساز کردبوو. گوتم: ڕاست نیە، پێشمەرگەی دیموکرات لە هیچ گوندێکی کۆ نەبوونەوە، بەسەر هیچ گوندێکی‌داناداەن. ئێمە شەرخواز نین، بۆشەریش نەهاتبووینە نەغەدە. باسەکەمان درێژەی کێشا. ئاخرەکەی گوتیان: «ئەگەر حیسامی نەچێ پێشمەرگەکانی دیموکرات لە گوندی قارنەو لەگەڵوان بلاْوە پی‌نەکا وتووێژ ناکەین. با ئەم شەو بچێ بلاْوەیان پێ بکا. سبەی کۆدەبینەوە». سەرگوردی نوێنەری تالەقانی پێشنیاری کرد کە سواری ئامبولانسی گروهی تاڵەقانی بم‌و بچمە گەڵوان. گوتم دەچم بەوشەرتەی لەو دەستەی ئیمدادی تاڵەقانی یەکێکم لەگەڵ بێ‌و بزانێ کە سەرهەنگ درۆ دەکاو پێشمەرگەی ئێمە کۆنەبوونەوە. بەراستیش پێشمەرگەی حیزبی دیموکرات نەبەرنامەی شەرو نە بەرنامەی بەرگریان هەبوو. ئەوە سەرەتای شکانی ئێمە بوو لە خەباتی دژی رژیمی خومەینی‌دا.

پێشنیارەکەم قبوڵ کرد، چووینەوە ماڵی مامۆستا. سەعات هەشتی شەو ئامبولانسیان هێنا. بە خەتێکی سووری درشت لێی نووسرابوو: «امداد گروه طالقانی» موجاهیدێک‌و شۆفیریش هاتبوون. من‌و دوکتور بەرزنجی‌و کاک ئومەری ئیلخانیزادە لەگەڵیان سوار بووین‌و بەرەو باڵغچی‌و گەڵوان کەوتینە ڕێ. لە ڕێگادا کاک ئومەرو دوکتور بەرزنجی بە نۆرە بە میکرۆفۆن هاواریان دەکرد: «برایانی پێشمەرگە تەقەی نەکەن کاک کەریمی حیسامیمان لەگەلە». تا گەیشتینە نیزیک گەڵوانێ بە نۆرە هاواریان دەکردو جاروبار میکرۆفونەکەیان دەدا بەمنیش.

لە ریزە بەردەکانی پێش گەڵوانێ پێشمەرگە لێمان راپەرینو دەنگیان داین. دابەزیمو بانگی سەرپەلی پێشمەرگەکانم کرد. سۆراغی مەلا رەسوڵو سەید رەسوم پرسی. گوتیان: «ئەوە لەگەڵوان لە ماڵی سەید حەسن-ین.

بۆ شارەزایی دوو پێشمەرگەم سووار کردو چووینە گەڵوان. ماڵی سەید حەسەنمان دیتەوە. کە چووم مەلا رەسوڵو سەید رەسو خۆیان لێبە عەرزی دادابوو. دیاربوو جێگاکەشیان کرێن نیەا. دەستەی رادیۆ تەلەڤیزیۆنی مەهابادیش هاتبوون کە مصاحبەم لەگەڵ بکەن. لە وتو وێژ لەگەڵ تەلەڤیزیونی مەهاباد، هۆیەکانی ساز بوونی شەرو پیلانی کۆنە ساواکیەکانو پەلاماری لەشکری ٦٤و ناردنی تانگو دەربەدەری خەڵکو تالانی ماڵە کوردەکانو هاتنی موجاهیدینی تالەقانیو درۆیەکانی سەرهەنگ زەهیرنیژادم بە درێژی روون کردەوە. شەو لەگەڵوان خەوتینو بەیانی زوو گەراینەوە بۆ نەغەدە. ئیتر ئەشزانی مەلا رەسوڵو سەید رەسو چییان کردوو چییان بەسەر هاتو کەنگێ گەرانەوە مەهاباد. گەیشتینەوە راست ماڵی مەلا ساڵحی، بەدوکتور بەرزنجیو کاک ئومەری ئیلخانیزادەم گوت: ئێوە لێرە دابەزنو بچنە ماڵی مامۆستای تا من دەچمە شیروخورشیدو سەرگوردو تەبریزی دەبینمەوە. دوکتور بەرزنجی گوتی: «منیش هەر دێمە شیروخورشید»، کاک عومەریش دانەبەزی. رۆیشتین، من لە پێشەوەی ئامبولانسەکە سوار بووبووم کوتو شەلوارم لەبەردابوو. عەجەمی نەغەدە لەمبەرو بەری شەقامو کۆلان راوەستابوون، پێیان وابوو من نوێنەری تالەقانیم. گەزێک ملیان نەوی دەکردو سلاویان دەکرد. لە شیرو خورشید ژوورێکی تایبەتی بۆ دوکتورو برینپێچەکانی گرۆی تالەقانی دیاری کرابوو، لەسەر دەرگاکەش نووسرابوو: «گروه امداد طالقانی». ئێمە راست چووینە ئەو ژوورە. دوکتورێکی هیندی کە لەوێ کاری دەکردو هاوکاری دوکتور بەرزنجی بوو هاتە ژوورێ، بە دوکتور

www.kerimhisami.com

بەرزنجی گوت: «ئەوە بۆ هاتویە ئێرە؟ دوو رۆژە لێت دەگەرێن، چکارت بێرەیە؟». کە دوکتوری هێندی ئەوەی گوت، دوکتور بەرزنجی‌و کاک ئومەری ئیلخانیزادە چرژان. گوتیان: زەحمەتە نەجاتیمان بێ. گوتم: پێم گوتن دابەزن‌و مەیەنە ئێرە. ئێستاش ئێوە هیچ مەڵێن، من ناناسن، وەک نوێنەری تالەقانی قسە دەکەم. چووم لە جێگای دوکتوری لە پشت مێز دانیشتم. عەجەمێک هاتە ژورو کە چاوی بە دوکتور بەرزنجی کەوت، گورج گەرایەوە. دوکتور گوتی: «دەرچوو، ئەو سەگبابە من دەناسێ‌و زۆریش خراپە. تازە نەجاتامان نابێ».

کابرا وەدەر کەوت‌و زۆری پێ‌نەچوو لەگەڵ دوو عەجەمی چەکدار وەژوور کەوتن. ئێتر هەر دەرگایان کردەوە من وچانم پێ‌نەدان، بە فارسیە کێویلکەی خۆم، زۆر بە توڕەیی دەنگم دان‌و گوتم: ئێرە دەفتەری ئایەتولا تالەقانیە، چۆن بە چەکەوە بێ‌ئیجازە وەژوور دەکەون. یاللە جەهەندەم بن. وەدەر کەون. پدر سەگ. ئێتر هەر خۆیان نەگرت‌و گەرانەوە. دوکتور بەرزنجی پشویەکی هاتەوە بەر. گورج دوو کەلیمەم نووسی بۆ سەرگورد موئەزین کە لە فەرمانداری بوو. نووسیم فەوڕەن بگەیە ئێرە وەزع خەتەرە. دام بە پێشخزمەت‌و گوتم: گورج بەغار بۆ سەرگوردی بەرە. ئێتر زۆری پێ‌نەچوو سەرگورد پەیدا بوو. گوتم: زوو بمانگەینەوە ماڵی مەلا ساڵحی. سەرگورد وەک پیاوان سواری کردین‌و ئەوجاریش دوکتور بەرزنجی نەجاتی هات. رۆژی دوایی کۆبوونەوە لە فەرمانداری سازکرا. پاش باسێکی زۆر گەیشتینە ئەو بریارە کە هەوەڵێن هەنگاو بۆ هێدی کردنەوەی وەزع، گیراوەکان بگۆرینەوە. رۆژی ٨ی بانەمەری ١٩٧٩ عەباسی ئوستانداری ورمێ هاتە نەغەدە. ئەو رۆژە بوو کە ٤٢ مەیتی کوردە کوژراوەکانمان ناردەوە مەهاباد کە لەوێ بنێژرێن. لە وتووێژدا لەگەڵ ئوستاندار پێشنیارم کرد

١- هەموو ماڵە کوردەکان بگەرێنەوە بۆ نەغەدە.

www.kerimbisami.com

٢- شورایەکی هاوبەشی کوردو تورک لە نەغەدە پێک بێ. کومیتەی حەسەنی هەڵوەشێتەوە.
٣- سزادانی ئەو کەسانەی کە شەریان ساز کردووە.
٤- ئەوانەی بە گرۆگان گیراون لە هەر تک‌لا ئازاد بکرێن.

ئوستاندار گوتی: «پێویستە بۆ چارەسەر کردنی وەزعی نەغەدە کۆبوونەوەیەکی بەرین لە ورمێ ساز بکەین. ئێستا تۆ دەبێ لەگەڵم بێی بچینە مەهاباد». دوکتور بەرزنجی‌و دوکتوری کوری مەلا ساڵحی گوتیان: «ئێمەش هەڵگرە». قاسمی پێشمەرگەشم سوار کردو لەگەڵ ئوستاندار چووینە مەهاباد. لە رێگا ئوستاندار گوتی: «باراستەو خۆ بچینە سەر قەبران».

گوتم: «مەسلەحەت نیە ئەورۆ ئەو هەموو مەیتە بۆ مەهاباد ناردرانەوە. خەڵک داخدارو بریندارن، تووشی کێشەی دەبین، پێشی خەڵک ناگیرێ. دوکتور بەرزنجی هەڵی دایەو گوتی: «واباشە جەنابی ئوستاندار راست بچێتە سەر قەبران». من بێدەنگ بووم، ئێتر شوفیر راست بۆسەر قەبران ئاژوای. عالەمێکی یەکجار زۆر لەسەر قەبران کۆ ببۆوە. مەیت ریز کرابوون بۆ ناشتن، دیمەنێکی داخدارو دڵتەزێن. کاتێک زانیان ئوستاندار هاتوە لە هەموو لاوە روویان تێ‌کردو دەوری ماشینەکەیان دا. ئوستاندار سپی هەڵگەراو چاوێکی بەمانای لە دوکتور بەرزنجی کرد. پاشان رووی دەمن کردو گوتی: «ئاغای حیسامی ئێستا من چ بکەم، خۆ من خەتایەکم نەکردوە». بە دوکتور بەرزنجیم گوت: فەرموو دابەزە پێشی ئەو خەڵکە بگرە. گوتم با نەچینە سەر قەبران. هێرشەکە توندتر دەبوو، مەترسی لێدان‌و کوشتنی ئوستاندار هەست پێدەکرا. لە ماشێن هاتمە دەرو تاکسیەک لەوی راگیرابوو. چوومە سەر تاکسیەکەو رووم کردە خەڵک‌و گوتم: هاونیشتمانانی بەریز ئوستاندار میوانەو لەگەڵ من هاتوە.بۆ نیشاندانی هاودەردی هاتۆتە سەر قەبران،

لەم رووداوەدا پێموایە خەتایەکی نیە. تکاتان لێدەکەم بڵاوەی بکەن‌و باکارەساتی گەورەتر نەقەومێ. ئیتر من ناتوانم سوپاس‌و شوکرانەی ئەم خەڵکە زامدارو بەشەرەفە بەجێ بگەینم. چەند کەس هاواریان کرد راوەستن کاک کەریم قسە دەکا. پاش قسەکانی من خەلکەکە کشانەوەو بڵاوەیان کرد. لەسەر تاکسی هاتمە خوارو ئوستاندارم بردە فەرمانداری. دوای نیوەرۆ تا سێ‌رای محەمەدیار لەگەڵی چووم‌و بەرێم کردەوە بۆ ورمێ.

www.kerimhisami.com

کۆبوونەوەی حوسنی نیەت

شەری نەغەدە بەڵایەکی لابەلا بوو بە ئەستۆماندااهات. خەڵکێکی بێگوناح کوژراو دەربەدەر بوونو تالاْن کرانو خەڵکێکی زۆریش ئاوارەو روویان کردە مەهاباد. زۆربەیان لە خانەی جەوانان چادریان بۆ هەڵدرابوو. دەست کرا بە شکایەتو ناردنی تێلگرافو ناردنی دەستەی نوێنەرایەتی بۆ تاران. سەیر ئەوە بوو شێرو خورشیدی ناوەندی ئێران لە تاران بە نامەی رەسمی بۆ شێروخورشیدی ورمێو نەغەدەو مەهابادی نووسیبوو کە یارمەتی بە لێقەوماوانی نەغەدە مەکەن. دەقی کۆپیەی نامەی شێروخورشیدی تاران لەلای من بوو، بەداخەوە لەگەڵ سەندو بەڵگەکانی دیکەی شەری نەغەدەو شەری پاوەو...هتد. لە ولات پارێزراون، لێرە بەدەستەوە نین.

مامۆستا مەلا شێخ عیزالدین پەیامێکی ناردو داوای لە خەڵک کرد کە یارمەتی بکەن، حیسابێکی بانگی بە ژمارە ...٧و ٦٩٦٩ بۆ یارمەتی بە لێقەوماوانی نەغەدە کرایەوە. خەڵکی بەشەرەفی کورد هەرچی لە دەستیان هات لە یارمەتی دریغیان نەکرد.

دوای پەیوەندی لە نێوان پیاو ماقوڵو سیاسیو مەلاکانی ناوچە بە کوردو عەجەمەوە، بریاردرا کۆبوونەوەیەک لە ورمێ بە بەشداری کەسایەتە سیاسیو کۆمەلایەتیەکانی کوردو عەجەم لە دانیشتوانی ورمێو شنۆو نەغەدەو مەهاباد بۆچارەسەرکردنی کێشەی نەغەدە ساز

www.kerimhisami.com

بکرێ. لە نەغەدە مامۆستا مەلا سالحو خالە مین، لە شنۆیە قازی خزریو میرزا رەحیمی محمودیو حاجی حەیدەری قادریو میرزا رەحمانی زەرزا. لە ورمێ کاک یوسفی کوردنیژادو جهانگیر ئاغای دەریو تیللی بەگ، لە مەهاباد مامۆستا مەلا رەحیمی عەباسیو کاک حەسەنی بابەتاهیری بەشداریان دەکرد. لە عەجەمی نەغەدە میرزا برایمی موحریرو مەلا حەسەنی ساواکی سەردەفتەرو دوو عەجەمی دیکە، لە ورمێ ئاغای فەوزیو قورەیشیو شارداری ورمێو ئوستانداری ئازربایجانی رۆژئاواو فەرماندەی لەشکری ٦٤ بەشداریان کردبوو. سەرگورد موئەزین نوێنەری ئایەتولا تالەقانیو درەخشان یاریدەدەری وەزارەتی کشورو خەڵکێکی زۆری دیکەش بەشداری کۆبوونەوە بوون. کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکرات دیسان منی بە نوێنەری حیزب بۆ ئەو کۆبوونەوەیە دیاریکرد. دەگەڵ مەلا سەید ئەحمەدی سەعدەیی چووین بۆ کۆبوونەوە. ئێمە بە ماشێن چووینە سێرای محەممەدیار لەوێوە بە هێلیکۆپتەر بردیانین بۆ ورمێ.

کۆبوونەوە لە مێهمانسەرای ورمێ لە لایەن شارداری ورمێوە رێکخرابوو. لە پێشدا کۆبوونەوە بە ئایەتی قورئانی پیرۆز (واعتصمو بحبل‌لله جمیعا) کە بۆتە بنێشتە خۆشکەو کەسیش گوێی ناداتێ، لە لایەن قازی شنۆیە کرایەوە. هەر بە دوای ئەودا ئاخوندێکی سەرڕەشی روتەڵەی باریک، سەری لەبەن عەبا هێنا دەرو دایمەزراند. دەستی پێکرد بە شێوەیەکی بێئابروانەو ئاژاوەچیانەو درۆی وەهای دەهۆندەوە کە تەنیا مەلای شیعە دەتوانێ سازیان بکا. کەمی مابوو مەجلیسەکە وەگریان خا. دژی حیزبی دیموکرات شتیوای ساز کردبوو، بەراستی کەس نەدیبووی نە بیستبووی. ئاغای قورەیشیو فەوزی دەگەڵ قازی خزری کۆبوونەوەیان بەرێوە دەبرد. یەک دووجار دەنگیانددا گوتیان: «زۆرت پێ لێهەڵێناوە». نەخێر کابرا بێدەنگ نەدەبوو. هەتا ئوستاندار بە زۆری

بێدەنگی کرد. لە مەلا سەید ئەحمەدم پرسی ئەوە کی‌یە؟
- ئەوە ناوی مەلا حەسەنی‌یە. لە نەغەدە دەفتەری مارەو تەلاقی هەیە، ساواکیەکی ناسراوە. پاشان یەک دوو مەلا قسەیان کرد بەدوای ئەواندا ئوستاندار دەستی پێکرد. دوای ئەوستانداری کاک حەسەنی باباتاهیری کە مەعموری دەولەت‌و فەرمانداری مەهاباد بوو بە شێوەیەکی شێواو مەنتقی بە ورەیەکی بەرزو ئازایانە، دژی سیاسەتی دەولەت لە کوردستان، دژی هەڵویستی ئوستاندارو فەرماندەی لەشکر دەستی پێکرد. پیلان‌و نەخشەی کۆنەساواکیەکانی نێو دەزگای دەولەتی‌و پلانی حەسنی ئیمام جومعەی ورمێی روون کردەوەو ناردنی تانگی بۆ نەغەدە مەحکوم کردو پیاوانە لە بزوتنەوەی رزگاریخوازی کوردو لە مافی خودموختاری دیفاعی کرد. ئوستاندار یەک دووجار دەنگی داو گوتی: «تۆ مەعموری دەوڵەتی، حەقت نیە ئاوا دژی دەوڵەت قسە بکەی». کاک حەسەن لە وڵامی‌دا گوتی: «تۆ مەعمورێکت دەوێ درۆزن بێ مەرایی بکا. بۆ هەموو جینایەتێک بەڵێیت پێ بلێ. من لەو مەعمورانە نیم، دەلێی تا ئێستا ئیستیعفا بدەم».

من پێشتریش حەسەنی باباتاهیریم دەناسی دۆستایەتیمان هەبوو. بەلام هەڵوێستی ئەوڕۆژەی ئەو پیاوە ئازایە سەد ئەوندەی دیکە رێزی لە لای من زیاد کرد، دۆستایەتیەکەمان بە هێزتر بوو. ئێستاش کە لێک دوورین ئەم هەستەم لە ئاست کاک حەسەنی باباتاهیری هەر بەردەوام‌و بەهێزە.

پاش قسەکانی باباتاهیری یەک دوو کەسی‌تریش قسەیان کرد. ئینجا سەرهەنگ زەهیرنیژاد فەرماندەی لەشکری ٦٤ی ورمێ هەستاو بە چەند سەرباز دۆشکەیەک‌و قەتارێک فیشەک‌و چەند تفەنگی هێنا لەسالۆنی کۆبوونەوە داینا. دەتگوت لەشەری دووەمی جیهانیدا سەرکەوتوە، بە دەورەیاندا دەسوڕاو پاشان گوتی: «ئاغایان تەماشا کەن ئەوانە لە حیزبی دیموکرات گیراون. ئەگەر هێلی‌کۆپتەرەکان نەگەیشتبانی‌و ئەو چەکانەیان

ئەگرتبا ئێستا ئەهاونیشتمانانی نەغەدە دەمانو نە دەسەلاتی حکومەتی ئیسلامی لە ئازربایجان». دیارە ئەو دزشکەو تفەنگانە لە کاتی شەری نەغەدە لە ئالیاوێ لە دەستەیەک پێشمەرگەی سەید رەسوی گیرابوونو وەک پێشتر باسکرا چەند کەسیش گوژرابوون. کاک مرادی قادری مەسئولی پێشمەرگەی تەشکیلاتی شنۆ دەنگی فەرمانی زەهیر نیژادی لە هیلیکۆپتەرەوە زەبت کردبوو کە فەرمانی دابوو هەر رەشاییەکی لەسەر زەوی دەیبینن دەستی لێ‌مەگیرنەوە. دوای قەرەچی ئێرینی سەرهەنگ زەهیرنیژاد یەکێک لە مەلا عەجەمەکانی ورمێ پێشنیاری کرد با قسە کردن تەواو بێ‌و باسی بریارەکانی کۆبوونەوە بکەین.

من دەستم هەلێناو گوتم: «ئەو کۆبوونەوەیە بۆ لێکۆلینەوەی شەری نەغەدەو چارەسەر کردنی وەزعی نالەباری ئەوشەرە پێک‌هاتبوو. بەلام لێرەدا ئاخوندێکی ساواکی‌و کۆنە قازاخێکی ئەرتەشی شاهەنشاهی کۆبوونەوەیان کرد بە کۆبوونەوەی دژی حیزبی دیموکرات. کە وابوو من وەک نوێنەری حیزبی دیموکرات بە مافی خۆمی دەزانم کە وەلامیان بدەمەوەو کۆبوونەوەش لەسەر رووداوەکان روون کەمەوە».

ئوستاندارو قازی خزری‌و مەلا فەوزی گوتیان: «تکا لە ئاغای حیسامی دەکەین کە لەو مافەی خۆی چاو بپۆشێ با کۆبوونەوە تێک نەچێ».

گوتم: «کورد بە درێژایی مێژو هەر چاوی پۆشیوەو مافی پێ‌شێل کراوە. ئەگەر رێگا نەدرێ من قسە بکەم، لە کۆبوونەوە دەچمە دەرو هەر بریارێکی کۆبوونەوە بیدا بۆ حیزبی دیموکراتی کوردستان قابیلی قبول‌نیە»

بەدوای قسەکانی مندا، زۆربەی بەشدار بووانی کۆبوونەوە گوتیان با ئاغای حیسامی قسە بکا. لە پێشدا گرنگی کۆبوونەوەو پیلانی حەسەنی ئیمام جومعەی ورمێ‌و سازکردنی شەری نەغەدەم روون کردەوە. پاشان بەسەرو گوێلاکی ئاخوندی کۆنە ساواکی‌دا هاتمە خوارێ. یەک لە مەلاکان

گوتی: «ئاغای حیسامی ببوورە وشەی ئاخوند سوکایەتیە، تکایە ئەم وشەیە بەکار مەهێنە».

گوتم: «ببەخشن، من کوردمو فارسی باش نازانم بەلاّم لام وایە بۆ ئەو ئاخوندە کۆنە ساواکیە کە لیباسی مەلایانی لەبەر کردوە ئەگەر وشەی ئاخوند سوکایەتی بێ پڕ بە پێستیەتی. ئەو ساواکیە حەقی نیە لە کۆبوونەوەی حوسنی نیەتدا دابنیشێ. وام لێ‌کرد کابرا راست بۆوە عەبای بە سەر شانی داداو کۆبوونەوەی بەجێ هێشتو ئیتر کەس نەیدیتەوە. ئەمجار بامداوە سەر سەرهەنگ زەهیرنیژاد گوتم: «ئەو نمایشەی سەرهەنگ شتێکی سەیر نیە، ئەو لە ئەرتەشی شاهەنشاهیدا پەروەردە کراوە. فرچکی بە درۆو بوختانو بەرتیلو سەرکوتکردنی خەلک گرتوە. ئێستاش خۆی خزاندۆتە نێو شۆرشی گەلانی ئێران. ئەو چەکانەی ئەو نیشانی دانو بە کوشتنی دەیان کەسی بێ‌چەکی خەلکی ئالیاویێ وەچنگی هێناون لەوێ نە شەر بووەو نە کەس خەیالی شەری هەبووە. بەلاّم نیشاندانی چەک شتێک نیە خەلکی کوردستان چەکدارەو ئەرتەشی شاهەنشاهی چەک کردوە. بۆ ئاگاداری ئاغای سەرهەنگ زەهیر نیژاد من لێرە رادەگەینم کە بەو تیربارە کورد چەک ناکرێ. ئێمە چەکی باشترو چەکی قورسمان هەیەو بۆ وەدەست هێنانی مافی خودموختاری بەکاری دێنین. ئێمە هاتووین لێرە کۆبینەوە ئەم ئاگرە بکوژێنینەوە کە حەسەنیو زەهیرنیژاد لە نەغەدە هەلیان کردوەو دوو برای کوردو قەرەپەباخیان بە گژ یەکدا کردووە کە سالەهای سالە بە برایەتی دەژین. ئێمە نەهاتووین باسی ناکۆکی حکومەتی ئیسلامیو حیزبی دیموکرات بکەین. بەلاّم زەهیر نیژاد وەک پاشماوەی ئەرتەشی دژی خەلکی دەیەوی ناکۆکی قولتر بکا.

زەهیرنیژاد راست بۆوەو گوتی: «من ناتوانم ئەم سوکایەتیە قبولّ بکەم».

من گوتم: «هەرچی لە دەستت دێ کۆتایی مەکە. هەر تکمان راست

بووینەوە، کۆبوونەوە شێواو خەڵکەکە هەستا سەر پێ. سەرگورد جەوادی موئەزین نوێنەری تالەقانی هەستاو بە زەهیرنیژادی گوت: «تۆ لە شەر دەگەڕێی. بۆ کیشەی نەغەدە من بەرپرسم، هەر سەبارەت بەو کێشەیە لەتارانەوە هاتووم». ئەمجارە سەرهەنگو سەرگورد دەمیان تێک ناو چەقەکە بوو بە هی ئەوان. سەرۆکایەتی کۆبوونەوە رایگەیاند وچانەو نان دەخۆین. نان‌و خوانێکی هەراو سازکرابوو. کە هەستاین ئاغاکانی هەرکی‌و کوردەکانی‌تر هاتن تۆقەیان لەگەڵ کردم‌و گوتیان بەراستی چاوەڕوان نەبووین ئاوا جوابیان بدەیەوە، سەرت بەرز کردین. جهانگیرئاغای دەری هات گرتی: «لە ئێستاوە مریدی تۆم. دۆستایەتیم پێ دەکرێ». قسەکەی راست بوو، لە سالانی دوواییدا گەلێک کاری پیاوانەی لەدەست هات.

ئاغای یوسفی کورد نیژاد کرا بە بەرپرسی نووسینی بریارنامەی کۆبوونەوە، دوای نوسین هێنایە لای من‌و جارێکی دیکەش پێکەوە خوێندمانەوە. لە کۆبوونەوەی دوای ناخواردن بریارنامەکە پەسندکراو لە لایەن بەشدار بووەکانەوە ئیمزا کرا. بەداخەوە دەقی بەیاننامەکە کە نوسخەیەکی لە لای من بوو بە دەستەوە نیە، ئەوانەی لە بیرم بن ئەو چەند خالانەی خوارەوە بوون:

١- ئەم کۆبوونەوەیە حەوتووی جارێک لە مەهاباد‌و نەغەدە‌و لە پیرانشار‌و لە شنۆ پێک بێ. بەشداربووەکانی ئێستا بەشداری بکەن.

٢- گیراوەکان بگۆردرێنەوە‌و ئازاد بکرێن.

٣- ماشینە دزراوەکان لە هەر شوێنێک خاوەنەکەی بیناسێتەوە‌و سەندو بەڵگەی بەدەستەوە بێ، دەبێ وەری گرێتەوە.

٤- شتومەکی تالان‌کراو لە مزگەوتی نەغەدە کۆبکرێتەوە‌و بدرێتەوە بە خاوەنەکانیان.

٥- کوردەکانی نەغەدە بگەڕێنەوە سەر ماڵ‌و حاڵی خۆیان.

www.kerimhisami.com

٦- گورزوهی ئیمدادی تاڵەقانی بەسەر راپەراندنی ئەم بڕیارنانەیە راپگا.

لام وایە یەک دوو وردە شتی دیکەش بوون کە لە بیرم نەماون.

دوای تەواو بوونی کۆ بوونەوە ئێمەیان بردە فرۆکەخانەی ورمێ کە بە هیلیکۆپتەر بمانبەنەوە مەهاباد. برادەرانی شنۆیەش لەگەڵ ئێمە هاتن کە بێنەوە مەهابادو لەوێوە بچنەوە شنۆ. جێگری ئوستانداری شارداری ورمێ لەگەڵ ئێمە هاتبوونە فرۆکەخانە. پتر لە دووسەعات چاوەروان بووین هیلیکۆپتەر نەهات. نیوەنیوە تەلیفونیان دەکرد، هیچ دیار نەبوو. کاک حەسەنی باباتاهیری گوتی: «با برۆین بە تاکسی بچینەوە نێو شار لەوێ ماشێن پەیدا دەکەین». ئاخرەکەی دوای چاوەروانیو نیگەرانی زۆر هیلیکۆپتەر پەیدا بوو، سواربووین لام وایە ببوونە ١١ کەس بەراستی هەموومان لە فیلو ناراستی زەهیرنیژاد نیگەران بووین. گەیشتینە سەر شیرین بلاخ، لەپر وەک لە حەوا شتێک بەردەیەوە، هیلیکۆپتەر پتر لە ٢٠٠ میتر کەوتە خوار. یاللە یاللە پەیدا بوو، دڵ کەوتنە لێدان، بەڵام خۆی گرتەوە، ئێستاش نەمانزانی چ بوو کابراش هیچی نەگوت. بەڵام بەراستی رەنگ لە روان پەریبوونو مەلاکانیش خودایان هاتبووە بیر.

بەدوای ئەوەدا دوو کۆبوونەوە دیکەش لە نەغەدەو لە پیرانشار پێک هاتن لە هەر تکیان دیسان لەگەڵ سەرهەنگ زەهیرنیژادو ئوستاندار تووشی دمەقاڵی توند بووم. بێجگە لەوە ناراستیو بوختانی نارەوای مەلای شیعەم باشتر بۆ دەرکەوت. من لە زەمانی مصدق-ەوە میرزا برایمی موحرر مەلای عەجەمان لە نەغەدە دەمناسی، پێم مرۆڤێکی موسوڵمانو باش بوو. لە کۆبوونەوەی نەغەدە ئەم کابرا ناموسلمانە هەستاو بە هەر تک دەستان بەسەری خۆی داداو قیژاندی و گوتی: «کوشتنو تالان کردنو سوتاندن قەی ناکات، بەڵام وەرن بزانن ئەو کوردانە چ دەکەن. عەجەمێکی پیریان هێناوەتە کن من، سێ کورد لە رێگا گرتوویانەو ئەوندەیان لاقە کردوە کە لە خۆ چووبوو.

www.kerimhisami.com

ئیتر من ئاگرم گرت. لێی وەدەنگ هاتم گوتم: «تۆلای خۆت مەلای، بەڵام دیارە درۆزنو نامسوڵمانو بێناموسی. کورد کاری وا ناکا، کوا ئەو پیرە عەجەمە لە کوێیە؟ داوا لە کۆبوونەوە دەکەم ئەو بوختانەی ساخ کاتەوە. کۆبوونەوە شێواو پاشان تکایان کرد کە واز لەو باسە بێنم. سمایلی ئاغا مەجیدیش هاتبوە نەغەدەو لەو کۆبوونەوەیە بەشدار بوو. نازانم سەرهەنگ زەهیرنێژاد چی پێگوتبوو بانگی کردمو گوتی: «کاک کەریم دەمگرن».

– نا... چۆن دەتگرن؟ تۆ بۆ بەشداری کۆبوونەوە هاتووی ناتوانن بتگرن.

– ناتوانن نیە، ئەو هەموو سەگبابە لێرە کۆبوونەوە، سەرهەنگ بە تەمایە بمگرێ.

– کەوا بوو لەسەر تەواو بوونی کۆبوونەوە رامەوەستە، بە بیانویەک بچۆ دەرێ سوار بەو برۆ. ئەگەر دەتەوێ تا سەرگوردی نوێنەری تالەقانی ئاگادار بکەم. کاک سمایل ئازایانە خۆی دزیەوەو بۆی دەرچوو. لەو هەرای نەغەدەدا وەک بەرپرسی شێروخورشید پیاوانە یارمەتیەکی یەکجار زۆری بە لێقەوماوانی نەغەدە کرد.

کۆبوونەوەی سێیەم لە پیرانشار پێک هات. لە کۆبوونەوەی پیرانشار سەرهەنگ زەهیرنێژادو عەجەمەکانی نەغەدە نەهاتبوون. پێش کۆبوونەوە هەموو عەجەمی دانیشتوی پیرانشار چووبوونە پادگانو دەیانگوت ناوێرین لە پیرانشار بژین ئەمنیەتمان نیە. گەیشتینە پیرانشار ئوستاندارو مەلاکانی ورمێ یوسفی کورد نێژادو جانگیرخانی دەریو برایانی شنۆ هاتبوون. فەرماندەی پادگانی پیرانشاریش بەشداری کردبوو. کۆبوونەوە لە فەرمانداری دەست پێکرا. یەک دوو عەجەمی کۆنە ساواکی دانیشتوی پیرانشار هاتنو کردیان بە هاوارو رۆرۆ کە ئەمنیەتمان نیەو ناتوانین لێرە بژین. ئوستاندار کۆبوونەوەی بەریوە دەبرد. خەریک بوو کۆبوونەوە بکاتە باسی شلتاخو هەرای ئەو عەجەمانە. گوتم: «ئێمە بۆ لێکۆڵینەوەو

www.kerimhisami.com

چارەسەر کردنی وەزعی نەغەدە هاتووین. نابێ کۆبوونەوەی ئێمە کاتی خۆی بۆ شەرلاتانی ئەوانە تەرخان بکا. ئوستاندار گوتی: «دەبێ چارەی ئەو مەسەلەیە بکرێ. ئەوانە ناتوانن لێرە بژین».

گوتم: «ئەگەر ناتوانن لێرە بژین با برۆن. تا ئێستا کێ هەرەشەی لەوانە کردوە. دەیانەوی شلّتاخ بە کورد بکەن. ئەگەر ترسیان هەیە با بار کەن و پیرانشار بەجێ بێلن». دەگەڵ ئوستاندار لێمان بوو بە قرە. گوتم: «تۆ بوویە لایەنێکی کێشەو مورافەعە. کەوایە تۆ سەلاحیەتت نیە کۆبوونەوە بەرێوە بەری دەبێ لەوێ لابچی پاشان کۆبوونەوە درێژە پێدەدەین. ئوستاندار بە ناچاری لەسەرکورسیەکە هەستاو مەلا قورەیشی هاتە سەر کورسی بەرێوەبردنی کۆبوونەوە. بریارنامەیەکی دیکە لە پشتیوانی بریارنامەی پێشوو نووسراو ئیمزا کرا. لەو کاتەدا کە کۆبوونەوە تەواو دەبوو، دیکخراوەکانی فیدایی و کۆمەلەو خەلکی پیرانشار لە دەوروبەری فەرمانداری کۆبوونەو دەیانگوت: «رێگا نادەین ئوستاندارو مەلاکانی ورمێ بکەرێنەوە». برادەرێکی خەلکی پیرانشار بەناوی مەلا سەید شیخ محەمەد لە دەرەوە هەر هاواری دەکرد نەمانفرۆشن. ناچار لێی وەدەنگ هاتم و گوتم: «تۆ چ هەرا هەرایەکتە، خۆ مانگا نی بفرۆشرێی». هێندێک لە میوانەکان چوونە دەرێ و پاش هاتووچۆو گفتوگۆ لەگەڵ خەلک، گوتیان تا کاک کەریم قسە نەکا ناهێلێ ئوستاندار ئیجازە بدەن ناهێلین وەدەر کەوی. من لە ژورێ بووم و بە ئانقەست خۆم دەبوارد. یەک دووجار ئوستاندار هات گوتی: «تەکلیفی ئێمە چی‌یە؟ گوتم: فەرموون خۆت بچو قسەیان لەگەڵ بکە. پاشان ئاغای قورەیشی و قازی خزری هاتن و گوتیان تکا دەکەین کارێکی وابکە برۆین. ناگەینەوە ورمێ و شنۆ. هەر لە ژورێ چوومە پشتی میکرۆفۆن و لە پشتیوانی و هاوکاری خەلک سوپاسم کرد. داوام لێکردن بلاوەی بکەن و رێگا بدەن میوانەکان برۆن. بە دڵەوە ئێستاش هەر سوپاسی ئەم خەلکە

www.kerimhisami.com

دەکەم کە بە قسەی من دەست بەجێ بڵاوەیان کرد. هاتمە دەرو ئوستاندارو میوانەکانم گەیاندەوە پادگانی پیرانشار.

یەک لە خاڵەکانی بڕیاری کۆبوونەوەی حوسنی نیەت ئەوە بوو ئەو کەسانەی ماشێنیان وون بووە یان دزراوە لەهەر شوێنێ بیدۆزنەوە دەبێ بدرێتەوە بە خاوەنەکەی. لە هەرای نەغەدە ماشێنیکی پەیکانی دوکتور قاسملوش بەتاڵان چووبوو. سەید رەسوی بابی گەورە لە لاجانێ لە گوندی لگبێ توشی عەجەمێکی نەغەدەیی دەبێ، ماشێنێکی پەیکانی زەردی لێ ئەستاندبوو هێنابووی دابووی بە دوکتور، ئەویش لە جیاتی ماشێنی خۆی رای گرتبوو، سواری دەبوو.

دوای کۆبوونەوەو راگەیاندنی ماشێن ئەستاندنەوە، عەجەمی نەغەدە بە پرسیاران وەدوای ماشینەکەی دەکەوێ لە مەهاباد لەبەر دەرکی بارەگای حیزب ماشینەکەی دەدۆزێتەوە. دوکتور لە سەفەر بوو، کابرای خاوەن ماشێن پەیدا بوو. نامەی فەرمانداری نەغەدەی هێنابوو داوای ماشینەکەی دەکرد. بە کابرام گوت: بچێ قەباڵەو سەنەدو بەڵگەی ماشینەکەی بێنێ. کابرا چووبوو سەنەدو بەڵگەو سەید رەسولیشی بە شاهید هێنابوو. ماشێنەکەم داوە بە کابراو رەسیدم لێوەرگرت. دوکتور قاسملو لە سەفەر هاتەوەو ماشێن نەمابوو. کردی بە هەراو بۆچی ماشێنتان داوەتەوە بە کابرا. با چووبا ماشێنی منی دیتباوە ئەو دەم ماشینەکەی بردباوە. گوتم: من دەچم بە ناوی حیزب بڕیارنامە ئیمزا دەکەم کە ماشێن بدرێنەوە. تا ئێستا پتر لە ٥٠ کورد ماشێنی خۆیان وەرگرتۆتەوە. ئێستا ئێمە دەبێ ماشێنی خەڵکی داگیر کەین؟. مامە غەنی بەسەری داهات‌و گوتی: «ئێمە لە مەسەلەی نەغەدە کاک کەریمان کردۆتە نوێنەری حیزب. کابراش هاتوە لێرە ماشێنی ناسیوەتەوە، دەبوایە دەستی بەسەردابگرین؟. دوکتور بە نارەزایی وازی هێنا. منیش لێرەدا واز لەباسی شەری نەغەدە دێنم. بەداخەوە نووسراوەو بەڵگەکانی لەمەر شەری نەغەدە کە لە لای من

بوون بە دەستەوە نین بلاویان بکەمەوە. ئەوەی لەبیرمەو لە دەفتەری یادداشتەکانم بە کەم‌و کورِی نووسراونەوە هێنامنە سەر کاغەز. رەنگە زۆر شتم لە بیر نەمابێ یا بیویست نەبێ بیان نووسم. لە شەری نەغەدەدا زۆرکەس بەشدار بوو، رەنگە زۆر ئازایەتیشیان نواندبێ، رەنگە فیشالیشی بە بەرەوە بکەن هەرکەسە جورە دیتنیکی هەبێ‌و بە جورێک بەشدار بووبێ. ئەگەر هەموو برادەران، هەموو بەشدارانی ئەو شەرە نالەبارو لابەلایە بیرەوەریەکانیان بنووسنەوەو کۆ بکرێنەوە، قوژبنێکی بەرچاو لەبەسەر هاتی کوردستانی ئێران لە مێژووودا پر دەکەنەوە من تەنیا ئەو شتانەم بە کەم‌و کوریەوە نووسیوە کە پێوەندیان بەخۆمەوە هەبووەو راستەوخۆ بەشداریان بووم. بەو هیوایە هەموو ئەو کەسانەی لەسەر شەری نەغەدە شتێک دەزانن بیخەنە سەر کاغەزو تۆماری بکەن.

www.kerimhisami.com

کۆبوونەوەی شیخان

لە بانەمەری سالی ١٩٧٩دا، کاک سەید عەزیزی شەمزینی لە تەواوی سەرۆک عەشیرەت‌و ئاغاو دەرەبەگی کوردی ناوچەی مەهابادو شنۆو لاجان‌و پیران‌و شکاکانی گیرابۆوە کە لە گوندی شیخان لە ناوچەی شنۆ میوانی ئەو بن‌و کۆبوونەوەیەک پێک بێنن. لە مەلا شیخ عزالدینیشی گیرابۆوە بەلام کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی داوەت نەکردبوو. ئەودەم سەید رەسولی بابی گەورە لە مەلبەندی لاجان بەسەر بەشی پێشمەرگەی حیزب رادەگەیشت. نامەیەکی بۆ سەید رەسوی نووسیبوو ئەویشی داوەت کردبوو.

سەید رەسو نامەکەی ناردبوو بۆ کومیتەی ناوەندی، داوای کردبوو کە برادەرێکی کومیتەی ناوەندی بەشداری ئەو کۆبوونەوەیە بکات. مامۆستا تەلیفونی بۆ من کردو گوتی: «بۆ ئەو سەفەرەی شیخان ئێوە دێن یان نا؟».

گوتم: سەید عەزیز لە کومیتەی ناوەندی نەگێراوەتەوە، سەید رەسولی داوەت کردووە، ئەویش ئێستا لە شنۆیەو لام وایە دەچێ.

مامۆستا فەرمووی: «پێم باشە ئێوە بێن، ئەم خەڵکە کۆبۆتەوە دیارە شتێک هەیە. با بزانین ئەم کۆبوونەوەیە چی‌یە».

پاشان مامە غەنی تەلیفونی لێ‌کردم گوتی: «سەید رەسول نامەی ناردوە، گۆیا لە شیخان کۆبوونەوەیەکی گەورە هەیە، دەبێ ئێمە بەشدار بین».

گوتم: «زۆر پێویستە، مامۆستاش تەلیفونی کردووە. با یەک لە برادەرانی کومیتەی ناوەندی بچێ.

- کێ بچێ؟ ئێمە قسەمان لێکردووە دەبێ تۆ بچی. چەند پێشمەرگەیەک لەگەڵ خۆت بەرەو بچۆ بزانە چی‌یە.

چوومە دەفتەری حیزب. ئەحمەدی بارام میرزا ماشینی هەبوو سازم کرد لەگەڵ چەند پێشمەرگەیەک لەگەڵ مامۆستا کەوتینە ڕێ. مامۆستا بە عادەتی خۆی یەک دوو کەسی کۆمەڵەو پەیکارو یەکیتی کۆمونیستانی لەگەڵ خۆی هێنابوو. لەوانە کاک سەلاحی شەمسی بورهانیو حەسەنئاغای کوری کاک ئا رەحمانی میهمانداری لەگەڵ بوو.

پێش ئەوەی بکەوینە ڕێ، بە تەلیفون بە برادەرانی تەشکیلاتی شنۆیەم ڕاگەیاند کە ئەندامانی حیزب ئەوانەی چەکدارن بێنە گوندی قورۆشاویو نەلۆسو وچەپەراوێ. بەرپرسی تەشکیلاتو نیزامی بێنە شێخان. یەک دوو برادەر دیاری بکەن بۆ پێوەندی نێوان شێخانو برادەرانی کە لەم گوندانە دەبن.

بریارماندا بە مەیدان بەلەکو بە لاجانێدا برۆین. چوونکە دوای شەری نەغەدەی سەفەر بە سندووسیدا زەحمەت بوو. لە سەروکانی لەبەر ئەوەی پادگانی جەلدیان نەمانبینێ، لاماندا و بە گوندی «توان»دا کە نەدیو بوو سەرکەوتینو لاڕێ بە دەشتی سۆفیانێدا ڕێماندا گرت. باران دەباری لە نیزیک سۆفیانێ ماشێنەکان گیرسان. بە پێیان چووینە سۆڤیان. تراکتۆرمان ناردن ماشێنەکانیان دەرباز کردو بە تەری گەیشتینە شێخان.

چ بچین. گوندی شێخان قەت وای بە خۆوە نەدیبوو. لە نێو شکاکانەوە بگرە تا بەری مەنگورانو مامەشو پیرانو قولەئاغای دانیشتووی شارەکان لە شێخان کۆ ببوونەوە. دوو وەتاخی گەورەی سەید عەزیزی پڕ بوونو لە دالانو پاشخانەش خەڵک ڕاوەستابوون.

لەلایەکی دیکەوە ئەندامو لایەنگرانی حیزبی دیموکرات لە جیاتی ئەوەی

www.kerimhisami.com

لەم سێ گوندەی دیاریم کردبوون کۆوە بن هاتبوونە شێخان و لە مزگەوت و لە ماڵان جێگر ببوون. پەیتا پەیتا دەیانناردە لای من کە چ باسە، ئەو ئاغایانە بۆ کۆبوونەوە، داخوا خەیاڵی خراپەیان نیە.

نیوە نیوەشێ پیاوێکی کاک سەید عەزیز دەهات و سرتەیەکی دەگەڵ دەکردو دەرۆیشت. سەید عەزیز هەستی پێ کردبوو کە خەڵکێکی زۆر روویان کردۆتە گوندی.

پێش ئەوەی نان بێنن بێجگە لە ئەحوالپرسی و قسەی ئیعتیادی هیچ باسێکی سیاسی نەهاتە گۆڕێ. نانیان هێنا، نان و خوانێکی لە رادە بەدەر کوردانەو جوامێرانە. دەزگایەکی شاکار ساز کرابوو. نان خوراو چایی خورایەوەو، میوان مات و بێ دەنگ کەس زمانی نەدەگەڕا. بێدەنگیەکە درێژەی کێشا. من وەدەنگ هاتم و گوتم:

- لام وایە کاک سەید عەزیز تەنیا هەر بۆ نانخواردن ئەم ئاغایانەی داوەت نەکردووە. بێگومان لە هەڵ و مەرجی ناسکی ئەمرۆی کوردستاندا، کۆبوونەوەی ئاوا گەورە بۆ مەبەستی سیاسی دەگیرێ. بە ئیجازەی مامۆستا من داوا لە کاک سەید عەزیز دەکەم کە بە وتارێکی خۆی ئەم بێدەنگیە بشکێنێ و با ئاغایان باسەکە بکەنەوە.

کاک سەید عەزیز گوتی: «قسەی من هەر بەخێرهاتنی میوانانە، فەرموون با قسان بکەن.

حاجی حەیدەری قادری کوری مام وسینی سۆفیانێ، پرۆگرامی حیزبی دیموکراتی کوردستانی لەباخەڵی هێنا دەرو گوتی: «ئێمە لێرە کۆبووینەوە کە باسی ئەم بەندەی پرۆگرامی حیزبی دیموکرات بکەین کە دەڵێ: (زەوی هی ئەو کەسەیە کە کاری لەسەر دەکا) ئەو بەندە دژی ئێمەیەو مانای ئەوەیە خاوەن مولکی کوردستان دەبێ لەبرسان بمرن. داوامان ئەوەیە کە ئەم بەندە لە پرۆگرامی حیزبی دیموکرات بسرێتەوە».

بە دوای ئەودا کاک عەولای جەلدیانێ وەدەنگ هات و گوتی: «ئێمە

www.kerimhisami.com

بووین بە ژن، دەسەلاتمان نەماوە، ئاغا لە کوردستان لە ژن بێدەسەلاتترە».

میرزا رەحمانی زەرزا گوتی: «ئێمەش خەڵکی ئەم وڵاتەین، دەمانەوێ بژین ئەگەر موڵکەکانمان لێ ببرن ئیتر ژیانمان نامێنێ. ئێستا کە موڵکەکەمان لێبراوە، با دەو دوومان بدەنێ. دەنا ناژین».

یەک دوو قوڵە ئاغای دیکە وەدەنگ هاتن‌و گوتیان: «راستی ئێمە دەمانەوێ وەک پێش ئیسلاحاتی عەرزی شا، موڵکەکان وەک خۆیان لێ بێتەوەو موڵکانەمان بدەنێ».

پاش دم تێوەردانی زۆربەی ئاغاکانی بەشداری کۆبوونەوە من گوتم: «مامۆستا تەشریفی لێرەیەو بە رەسمیش داوەت کراوە، با شتێک بفەرموێ».

مامۆستا شیخ عیزالدین گوتی: «لەبەر ئەوەی کە باسەکە لەسەر پرۆگرامی حیزبی دیموکراتە، با کاک کەریم وەلام بداتەوە».

کاک سەلاحی شەمسی بورهانی کە هێندێ ئاژەوەچی عەجەم‌و چەپی خواری لە خۆی کۆکردبوورنەوەو دەیویست لە کوردستان خەباتی چینایەتی بکات، کە باسەکە دەست پێکرا چووە ژوورێکی دیکە. پێش ئەوەی وەدەنگ بێم، هەستام‌و چووم کاک سەلاحم دیتەوە. گوتم: «کاک سەلاح تۆ کە خۆت بە لایەنگری زەحمەت کێشان دەزانی، ئەوەتا دەیانەوێ ئیسلاحاتی زەوی هەڵوەشێنتەوە. فەرموو وەرە بیرو رای خۆت دەر بڕە». کاک سەلاح مرتەقی لەبەر نەهاتە دەرو نەهاتیشە دیوی کۆبوونەوەکە.

گەرامەوە جێگای خۆم‌و گوتم: «بە ئیجازەی کاک سەید عەزیزی، بۆ من زۆر جێگای داخە لەو کاتەدا کە خەبات بۆ خودموختاری بۆتە گرنگ‌ترین ئەرکی سەرشانی هەموو کوردێکی بەشەرەف، سەرۆک عەشیرەت‌و ئاغاو خاوەن موڵکی کورد کۆدەبنەوە داوای هەڵوەشانەوەی ئیسلاحاتی زەوی دەکەن. دەیانەوێ جارێکی‌تر نیزامی ئەرباب رەعیەتی

www.kerimhisami.com

بگەڕێتەوە کوردستانو دەست بکەنەوە بە چەوساندنەوەی زەحمەتکێشانی گوندی. یانی خراپتر لەوەی کە شا کردوویەتی. بەراستی ئەگەر زانیبام ئەم کۆبوونەوەیە بۆ هەڵوەشاندنەوەی ئیسلاحاتی زەویە، نەدەهاتمو بەشداریم نەدەکرد. من پێم وابوو لەم هەلو مەرجە ناسکەدا ئاغاو سەرۆک عەشیرەتی کورد کۆدەبنەوە بۆ وەدەست هێنانی مافی خودموختاری راوێژ دەکەنو بناخەی یەکێتی بۆ ئەم خەباتە دادەڕێژن. بەلام بەداخەوە وادیارە ژێردەستی ژاندارمو حکومەتی عەجەمیان لەبیر چۆتەوە. دەیانەوێ دابی ئاغاو رەعیەتی زیندوو کەنەوە. من وەک نوێنەری حیزبی دیموکراتی کوردستان لێرەدا بە ئاشکرا رادەگەێنم کە رێگا نادەین ئیسلاحاتی زەوی دەستکاری بکرێو سیستمی ئاغاو رەعیەتی جارێکی‌تر لە کوردستان زیندوو بێتەوە».

پاش قسەکانی من مامۆستا شێخ عیزالدین گوتی: «قسەکانی کاک کەریم تەئیید دەکەمو هیچی زیادیم نیە کە بیلێم».

بێدەنگی جارێکی دیکەش بالی بەسەر کۆبوونەوەدا کێشا، ئەوەندە نەبێ کاک سەید عەزیز گوتی: «ئەری بۆ چای ناهێنن».

برادەرانی حیزبی کە لە شێخان کۆ ببوونەوە لێگدا لێگدا دەیانارد ئێمە چ بکەین، باسەکە چووبووە دەرەوەو خەلکی تۆزێک هاروژاندبوو. من جارێکی‌تر وەدەنگ هاتمو گوتم: «ئێستا کە لێرە کۆبووینەوە باشتر نیە لەسەر پێک هێنانی شورایەکی کاتی سەرانسەری کوردستان قسە بکەین؟ بۆ ئەوەی کەوا دەرنەکەوی کۆبوونەوەی ئاغایان هەر بۆ نانخواردن بووە با بەرنامەیەک بۆ ئەم کارە دابنێینو بریارنامەیەکیش بنووسین. گرنگی ئەم هەنگاوە لەوەدایە کە نیشانی بدەین، دەولەتیش تێ بگا کە لە کوردستان هەر حیزبی دیموکرات نیە داوای مافی کورد دەکا، بەلکو هەموو خەلکی کوردە بۆ ئەو مافە خەبات دەکات».

بە تێکرایی پێشنیارەکەی منیان پەسند کرد، پاش باسو لێدوانی چەند

کەس گەیشتینە ئەو بڕیارە کە نوێنەرێکی مامۆستا شێخ‌عیزالدین‌و نوێنەرێکی حیزبی دیموکرات بە کوردستاندا بگەڕێن‌و لە ماوەی مانگێک‌دا کۆبوونەوەیەکی مەزن لە هەموو ئاغاو سەرۆک عەشیرەت‌و مەلاو شێخ‌و شەخسیاتی دیکەی کورد لە هەموو دەستەو تاقمێک لە مەهاباد ساز بکرێ‌و شورای کاتی ناوەندی سەرانسەری کوردستان دابمەزرێنت.

میرزا ڕەحمانی زەرزاو حاجی حەیدەری قادری دیاری کران کە بڕیارنامەکە ئامادە بکەن، پاشان هێنایانە لای من کە چاوێکی پێدا بخشێنم. منیش بە عادەتی خۆم بە قەولی کاک ئەمیری قازی (هیچیشی تیدا نەبێ نوکە قەلەمێکی هەر دەگەێنمێ) لام وایە یەک دوو نوکە قەلەمم گەیاندنێ‌و بڕیارنامە بۆ دانیشتوانی کۆبوونەوە خوێندرایەوەو بە تێکڕایی پەسندیان کردو دەست کرا بە ئیمزاکردنی. لام‌وایە نیزیکەی شیست ئیمزای پێوە نووسابوو. نوسخەیەکی دەقی بڕیارنامەکە بۆ دەولەت‌و بۆ ئوستانداری‌و بۆ ڕۆژنامەکانی تاران ناردرا، نوسخەیەکی لە لای من ڕاگیراوەو بە داخەوە لە ولات ماوەتەوە لێرە نیە کە وەک سەنەدێکی مێژوویی بلاو بکرێتەوە. وەک لە بیرم مابێ پاش سەرەتایەک لە بارەی مافخوراوی گەلی کورد ئەو چەند مادەی سەرەکی تێدا گونجێنرابوو.

١- دیفاع لە شۆڕشی ئێران بە ڕێبەرایەتی خومەینی.

٢- پشتیوانی لە شۆڕشی ئێران لە بەرامبەر پیلانی ئیمپریالیزمی ئەمریکادا.

٣- پشتیوانی‌و خەبات بۆ وەدەست هێنانی خودموختاری لە کوردستان.

٤- پێکهێنانی شورایەکی کاتی ناوەندی سەرانسەری کوردستان.

تا دەهات شێخان پتر قەلە بالغ دەبوو. خەلکی گوندەکانی شنۆ مزگەوت‌و مالی خەلکیان پڕ کردبوو. هێندێک لە ئاغاکان لەگەل کاک

سەید عەزیز کەوتنە سرتو خورت. پاشان کاک سەید عەزیز گوتی: «خەڵکێکی زۆر لێرە کۆبۆتەوە. پێشنیارم ئەوەیە کاک کەریم بچێتە مزگەوتو بڕیارنامەکە بۆ خەڵک بخوێنێتەوەو بڵاوەیان پێ بکا.

هەستام چوومە مزگەوت. بارانێکی نەرم دەباری، عالەمێکی یەکجار زۆر لەبەر بارانو لە هەیوانو لە ژووری مزگەوت کۆببوونەوە. خەڵکم بەخێرهاتن کردو لە وریاییو ژیری ئەم خەڵکە سوپاسم کرد. گوتم: «کۆبوونەوەی ئیمڕۆ ئەنجامێکی باشی هەبوو. ئەم بڕیارنامەیە کە بۆتان دەخوێنمەوە بە تێکڕایی دەنگ پەسند کراو ئیمزا کراوە. بڕیارنامەکەم خوێندەوە بوو بە چەپڵەڕێزانو پاشان خەڵک بڵاوەی کرد. ئێمەش لە خزمەت مامۆستادا گەڕاینەوە بۆ مەهاباد.

بەداخەوە بڕیارنامەکە هەر لەسەر کاغەز مایەوە، من ئیتر ئاگام لێ نەما کە بۆچی بۆ پێک هێنانی شورایەکی ئاوا کە باسکرابوو هیچ هەنگاو ناوێژرا. دەتوانم ئەوەندەی بڵێم لام وایە حیزبی دێموکرات لەبەر لەخۆبایی بوون نەیدەویست کەسی‌تر لە کوردستان لە دەسەڵاتو لە شورادا بکاتە شەریک. پێی‌وابوو هەموو شت تەواوەو حکومەتی خودموختاری دامەزراندوە. نموونەی ئەم لەخۆبایی بوونە، کۆبوونەوەیەک بوو لەگەڵ برادەرانی کۆمەڵە پێک هات. بڕیار درا کە حیزبی دێموکرات لەگەڵ کۆمەڵە لەسەر هاوکاریو هاوئاهەنگی خەبات وتووێژ بکاو بگاتە ئەنجامێک. لە لایەن کومیتەی ناوەندیەوە کاک ئەمیری قازیو من دیاری کران کە بچین وتووێژ بکەین. بڕیار وابوو لە ماڵی مامۆستا شێخ عیزالدین کۆبینەوە. کە چووین لە لایەن کۆمەڵەوە تەنیا کاک عەبدولای موهتەدی هاتبوو. من پێم‌وابوو چونکە مامۆستاش تەشریفی هەیە نوێنەرانی کۆمەڵەش دەبوونە دووکەس. لە وتووێژەکەدا بەراستی باسەکەمان پتر لە سەر دەسەڵاتو حاکمیەت بوو لە کوردستان، نەک هاوکاریو خەبات بۆ خودموختاری، لەکاتێکدا دەسەڵاتی گەورەتر هەڕەشەی لێ دەکردین. با

www.kerimhisami.com

ئەوەش بلێم کاک ئەمیر گەلێک نەرمتر بوو. بەڵام من بە گوێرەی بیروڕای ڕێبەرایەتی حیزب کە لە کوردستان دەبێ دەسەڵاتی هەموو شت بە دەست حیزبی دیموکرات بێ، توندتر پێم دەچەقاند.

www.kerimhisami.com

هەڵوەشانەوەی بریاری نابەجێی هەڵپەسێرانم.

لە مانگی جۆزەردانی ١٩٧٩ کومیتەی ناوەندی بە بەشداری کادرو بەرپرسی ڕێکخراوەکانی حیزبی، بە ناوی پلینۆمی حیزب کۆبوونەوەیەکی سازکرد. نامەیەکم بۆ دەفتەری سیاسی نووسی، داوامکرد کە بریاری هەڵپەسێرانم هەڵوەشێنەوە، تا وەک ئەندامی کومیتەی ناوەندی لە پلینۆمدا بەشداری بکەم. ئەگەر وانەکەن، داوا لە پلینۆمەکەم‌و مەسەلەکە لەوی دێنمە گۆڕێ. کاک ئەمیری قازی‌و دوکتور قاسملو دژی هەڵوەشانەوەی بریارەکە بوون تا ساڵێک تەواو دەبێ. مامەغەنی هەوەڵجار بوو دیتم بە توندی وەدەنگ هاتوو گوتی: «زۆرم پێ سەیرە لەوەتی کاک کەریم گەڕاوەتەوە قورسایی تێکۆشانی حیزب لەسەر شانی ئەو بووە. شەڕی نەغەدە، پێوەندی لەگەڵ مەعمورەکانی دەوڵەتی، کۆبوونەوەکانی ورمێ‌و نەغەدەو خانێ، کاروباری دیهات، نازانم ئێوە چتان کردووە؟ بریارێکی بێ‌جێ دراوە، کاک کەریمیش گوێی نەداوەتێ‌و کاری کردوە. کاک کەریم ئەندامی کومیتەی ناوەندیەو بریاری ئاواش دەبێ هەڵوەشێتەوە». برادەرانی‌تریش پشتی مامە غەنیان گرت. ئەمجارە دوکتور شتێکی دیکەی هێنا دەرێ. نووسیبووی گوتی: «ئەگەر وایە با کاک کەریم ئەو نووسراوە ئیمزا بکا». نووسیبووی کە لەمەودوا بە بێ ئیجازەی حیزب نابزوومەوە». بەراستی گاڵتەم بە هەڵویست‌و بە کین تۆزی دوکتور قاسملوم هات. پیش ئەوەی من وەدەنگ بێم مامە غەنی گوتی:

www.kerimhisami.com

«ئەوە قۆرياتە، ئیمزای بکە با بزانین دەبرێتەوە». من بێ ئەوەی هیچ بڵێم ئیمزام کردوو بە دوکتورم گوت: «باشی هەڵگرە لێت بزر نەبێ». لە پلێنۆمدا بە درێژی لەسەر کەم‌و کوری کاروباری تەشکیلات‌و سازکردنی شەری نەغدەدەو سیاسەتی حیزب قسەم کرد. دوای کۆبوونەوە مامۆستا هێمن بە مودیری رۆژنامەی کوردستان‌و چاپەمەنی حیزب دیاریکرا. دوکتور قاسملو پێشنیاری کرد کە منیش لە رۆژنامەدا کار بکەم. مەبەستی ئەوە بوو کە لە کاری تەشکیلاتی‌و پێوەندی دەگەڵ خەڵک دوور کەومەوە. دەنا ئەودەم نووسەری رۆژنامە زۆر بوون. وەک: فەتاحی کاویان، فەتاحی ئەمیری، عەلی حەسەنیانی، مامۆستا هێمن، مەلا عەولاو ئیدیکە. کورەکانی یەکیتی لاوانیش هەرچەند بەشی زۆریان ئەندام یا لایەنگری حیزبی تودە بوون بەڵام خۆیان خزاندبۆوە نێو حیزبی دیموکرات، کارو باری چاپەمەنی‌و بڵاوکردنەوەیان گرتبووە ئەستۆی خۆیان‌و بە جوانی رایاندەپەراند. بە تایبەت کاک حەسەنی ماوەرانی کە شارەزاییەکی زۆری هەبوو.

دوای شۆرشی گەلانی ئێران بێجگە لە دزی هەموو شت، دزی ئەدەبیش ببوە باو. هەرکەسێک دەستی رۆیشتباو بۆی کرابایە کتێبی نووسەرێکی وەگیر دەخستوو چاپی دەکردو بڵاوی دەکردەوەو دەیفرۆشت بێ‌ئەوەی لانی کەم ئیجازەی چاپکردنەوە لە دانەری کتێب وەربگرێ. مامۆستا هەژاری رەحمەتی لەسەر ئەو مەبەستە شتێکی جوانی نوسیبوو.

رێکخراوی جریکە فیدایەکانی خەڵکی ئێران بە بێ پرس‌و، ئیجازەی من دوو کتێبی منی «دایک‌و کاروانی شەهیدان» چاپکردبوو بڵاوی کردبوونەوە. لەبەر ئەوەی زۆریش شۆرشگێر بوون، وێنەی پێشەوای شەهیدیان لەسەر بەرگی کتێبی کاروانی شەهیدان لابردبوو، کابرایەکی چەگداریان بە کلاشینکۆفەوە لە جێی ئەو قوت کردبۆوە.

چاپکردن‌و بڵاو بوونەوەی کتێبەکان بە زمانی کوردی لەو بارو دۆخەی

کوردستاندا، هەنگاوێکی بەکەلک بوو، بەڵام پرس نەکردنیان‌و چەوتی سیاسەتیان کە من لەگەڵی نەبووم وای لێکردم کە بەیاننامەیەک بنووسم‌و ئەو کارەی چریکەکان بە دزی ئەدەبی‌و بێ‌ئەخلاقی شۆرشگێری دابنێم. بەیاننامەکەم نووسی‌و کورەکانی یەکیتی لاوان چاپیان کردوو بەڵام پێم‌گوتن بە هیچ‌جور نابێ دەنگێک بڵاو بکرێتەوە. چریکەکان کە خەبەریان زانیبوو شتێکی ئاوام نووسیوە. هاتنە لام‌و گوتیان: «تۆ لە ئێران نەبوی، کتیبەکانمان چاپ کردۆتەوە، ئێستاش زانیومانە کە شتێکت لەسەر ئێمە نووسیوە. هاتوین کە تکا بکەین ئەو نووسراوە بڵاو نەبێتەوە، ئێمەش بە ناوی دیاری دەهەزارتمەنت دەدەینێ.

گوتم: «ئەگەر پێش چاپکردنەوە پرستان پێ‌کردبام هیچم نەدەویست، ئێستا کە ئەو پارەیە دەدەن قەی ناکا بڵاوی ناکەمەوە.

گوتی: «کەوابوو من دەچم پارەکە دێنم. راست لەو کاتەدا تەلیفونیان بۆکرد کە گوشی تەلیفونی هەڵگرت، هەستم کرد چرژا. گوتی: «کاک کەریم بەیانەکە بڵاو کراوەتەوە».

- شتی‌وا نیە... من گوتوومە رایبگرن‌و دەنگێک بڵاو مەکەنەوە.

بە تەلیفون هێندێ دەقی بەیاننامەکەیان بۆ خوێندەوە. راست بوو. کورەکانی یەکیتی لاوان بڵاویان کردبۆوە. ئەودەم حیزبی تودە لەگەڵ چریکەکان ناکۆک بوو. کاک حەسەنی ماوەرانیش وەک تودەییەک بە خەیالی خۆی کە زەربە لە چریکەکان بداو لەبەر فرە شۆرشگێری سەرەرای ئەوەی کەمن ئەسپاردبووم بڵاوی نەکەنەوە، دابووی بە تودەییەکان‌و لەشاردا بڵاویان کردبۆوە. سەیر ئەوە بوو پاشان خۆشی بەو کردەوەیە رادەنا!!

برادەری چریک گوتی: «ئێستا چ بکەین؟

- نازانم... خۆتان بریار بدەن. راستیەکەی ئەوەیە کە ئەوکارە بە بێ ئاگاداری من کراوە، بە کارێکی بێ‌ئەخلاقیشی دەزانم. برادەری چریک

گوتی: «ئەگەر شتێک بنووسی کە ئەو بەیاننامەیە نووسراوەی تۆ نیە، ئێمە پارەکە دەدەین».

گوتم: «شتی‌وا نانووسم، چونکە بەیاننامەکە من نووسیومە، بەڵام من ئاگام لە بلاْوکردنەوی نیە. کابرا هەستاو ڕۆیشت. بە کورتی ناکۆکی نێوان حیزبی تودەو چریک‌گەڵو شۆڕشگێری حەسەنی ماوەرانی دەهەزارقەنی لە کیس مندا. دوایە لەسەر ئەو مەسەلەیە لە سەقزو سنەش لە نێوان تودەو چریک بوو بە دمبەدمەو بەیان بلاْوکردنەوە.

لە ڕۆژنامەدا دەستم بەکار کرد. بەڵام پتر لە کاری ڕۆژنامە خەلک پێویستی بەکاری سیاسی‌و تێکۆشانی من هەبوو. کومیتەی ڕێکخراوی شاری مەهاباد نامەیەکی ڕەسمی بۆ کومیتەی ناوەندی نووسیوو داوای کردبوو کە: «کاک کەریمی حیسامی بە بەرپرسی تەشکیلاتی مەهاباد دیاری بکا». لە کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی‌دا نامەکە خوێندرایەوە. دوکتور قاسملو دژی ئەوە بوو کە من ببمە مەسئولی تەشکیلاتی مەهاباد. برادەرانی‌تری کومیتەی ناوەندی لەگەڵ بیرورای دوکتور نەبوون. دەفتەری سیاسی بە نامەیەکی ڕەسمی منی بە مەسئولی تەشکیلاتی مەهابادی حیزبی دیموکرات دیاری کرد. ئەو برادەرانەی کە لە تەشکیلات‌دا بوون. ئەو پەڕی پێشوازیان لەو بڕیارە کرد. دەستمان کرد بە دابەشکردنی کارو پێک هێنانی ڕێکخراوە لە هەموو ناوچەکانی سەربەمەهاباد. حەوتووی ڕۆژێک دەچومە یەک لە گوندەکانی سەربە ناوچەی مەهابادو قسەم بۆ خەلک دەکرد. لە چۆمی مەجیدخان، لە شامات لە شارویران لەبەری مەنگوران کۆبوونەوەی گوندەکان پێک دەهات‌و دەچوومە ناویان. بڕیارمان دا ڕۆژنامەیەکی ئۆرگانی تەشکیلاتی مەهاباد بە ناوی «پێشەوا» دەر بکەین کە لە ڕۆژنامەی کوردستان ئۆرگانی ناوەندی ڕێک‌و پێک‌تر دەردەچوو. پێویستە ئەوەی لەبیر نەکەم کە ڕێک‌و پێکی‌و مەحتەل نەبوونی دەرچوونی ڕۆژنامەی پێشەوا بەشی هەرە زۆری بەرهەمی

چالاکی‌و وچان‌نەدانی کاک سەلاحی گادانی بوو.

کەلاسی دەرسی سیاسیمان بۆلاوان دانا. حەوتووی رۆژێک نیزیکەی ٧ کەس گیزو کوری لاو بە تاسەوە دەهاتن‌و دەرسم پێ‌دەگوتن. دەرسەکان بریتی بوون لە مێژووی خەباتی گەلی کورد، کورتە مێژووی حیزبی دیموکرات، جولانەوەی رزگاریخوازی نیشتمانی، شێوەی تێکۆشانی رێکخراوەیی‌و تەبلیغاتی. لە پەنا رێکخراوەکانی حیزبیدا دەستمان کرد بە دامەزراندنی یەکیتی پیشەیی لە شارو لە دیهاتیش یەکیتی جوتیارانمان دامەزراند. بێجگە لەو کارانەی کە پێوەندیان بە چالاکی حیزبیەوە هەبوو، لە تەلیڤیزیونی مەهابادیش حەوتووی ئێوارەیەک لەسەر مێژووی جولانەوەی رزگاریخوازی کورد ریزە وتارێکم بلاو دەکردەوە کە لە لایەن خەلکەوە پێشوازی گەرمی لێ‌دەکرا. رۆژێک لە کۆلانێک توشی پیرە پیاوێک بووم. سلاوی کردوو گوتی: «ببەخشە ئەری تۆکاکی مێژوو نی؟».

www.kerimbisani.com

لەگەڵ مامۆستا شیخ عزالدین‌و شورای شاری مەهاباد

دوای گەرانەوەم بۆ مەهاباد چەند رۆژی پێ‌چوو، چوومە زیارەتی مامۆستا. ئەودەم لە سالۆنێکی گەورە (نازانم کوێ بوو) دادەنیشت. خەلک بە نۆرە دەچوونە ژوورو دەهاتنە دەرێ. لام وایە مەلا سەعیدی کامەمی بەرپرسی بەردەرگاو ئیجازەی چوونە ژوور بوو. من پێشتر بە خزمەت مامۆستا نەگەیشتبووم. بەلام لە دوورەوە دەمناسی چەند فەقێی مامۆستا کە ئەندامی حیزبی دیموکرات بوون، لە رێگای ئەوانەوە ئاگام لە وەزعی مەلاکان هەبوو. وەک بزانم مامۆستا لانی کەم خۆی بە لایەنگری حیزبی دیموکرات نیشاندەدا. ئەو رۆژەی من چووم حەمەدەمینی کاکە سوارو چەند ئاغای دیکەی مەنگور هاتنە لای‌و شکایەتیان دەکرد کە: «چەک‌و جبەخانەی سەربازخانە هەموو حیزبی دیموکرات بردوویەو کەس نازانێ چی لێ‌هاتوە. بە کورتی داوای ئەوەیان بوو کە بەشیان بدرێ.

مامۆستا شیخ عیزالدین ئەورۆژە بە مەنتیق دیفاعێکی رەوای لە حیزبی دیموکرات کرد. لە بیرمە گوتی: «حیزب لەگەڵ حکومەت لە خەبات‌و بەربەرەکانی دایە. داوای خودموختاری دەکا. پێویستە ئەو چەکانە رابگرێ‌و بۆ رۆژی خۆی بیانپارێزێ. ئەوە فەرقی هەیە لەگەڵ ئەوەی عەشیرەتێک یا چەند کەس چەکدار بن». وەلامێکی ئەوتۆی نەدانەوە کە بە دلی ئاغاکان بێ.پاشان پرسیارێکم لە مامۆستا کردو گوتم: مامۆستا

www.kerimbisemi.com

لە ئێران دژی رژێمی‌شا شۆرش کراوە. ئێستا ئەو کوردستانەی ئێمە سێ‌کەسی وای تێدا نەبوو کە بگیرێن‌و بە تاوانی خەیانەت بە میللەت‌و هاوکاری لەگەڵ ساواک دادگایی‌و ئیعدام بکرێن؟ مامۆستا فەرمووی: «بەرێ‌وەڵا دەکەسی ئاوا موستەحەقیش هەبوو، بەڵام ئیدی ئەوە نەکراوە». لە هەستان‌دا مامۆستا گوتی: «تۆ خۆت وون مەکەو جاروبار سەرێکی ئێرە بدە». من هاتو چۆم بۆلای مامۆستا درێژە پێ‌داو گەیشتە ئەو زادەیە ئێتر بۆ زۆر مەسەلەکانی نێوانی حیزبی دیموکرات‌و مامۆستا من لە بەین‌دابووم. من رۆژەکانی چونی خزمەت مامۆستاو باس‌و مەسەلەکانم لە دەفتەری یادداشت نوسیوەتەوە. بەداخەوە ئەو دەفتەرە لە وڵات ماوەتەوە. ئێوارەیەک لە ماڵی وسێن مەراغەیی بووم ماشێنیک هات. گوتی: «مامۆستا لە دوای ناردووی». سوار بووم وەک لە بیرم بێ، لەسەرەوەی رادیو تەلەڤیزیونی مەهاباد لە کۆلانێک لەبەر دەرگای ماڵێک دای‌بەزاندم. کە وەژور کەوتم سێ‌چوار کەسی دیکەشی لێ بوون تەنیا مامۆستاو مەلا سەعیدو کاک محەممەدی ئیلخانیزادەو سەید عومەری زەمبیلیم ناسین. دانیشتین باسی وەزعی کوردستان‌و حیزب‌و ریکخراوەکان هاتە گۆرێ. هەستم پێ‌کرد کە تەگبیر لە پێک‌هێنانی حیزبێک یا ریکخراوەیەک دەکرێ. مامۆستا رووی لە من کردو فەرمووی: «کاک کەریم چ بکرێ باشە؟ تۆ نەزەرت چی‌یە؟»

گوتم: مامۆستا من لەسەر ئەو باوەرەم کە هەموومان لە حیزبی دیموکراتدا کۆ بینەوەو بە هێزی بکەین‌و بەرەو باشتری بەرین. ئیتر باسەکە کۆتایی پێ‌هات. من رانەکێشرام بۆ لایەکی‌ترو مامۆستاش لە کۆمەڵە دوور نەکەوتەوە. هەرچەند وەک ئاگادار بووم یەک دوو جاری دیکەش بۆ دامەزراندنی حیزبێک کەوتە هەوڵ‌و تەقەلا. مامۆستا زەبیحی‌و کاک سەعدی رەحمەتی‌و چەند کەسی‌تری کۆ کردەوە کە حیزبێک دروست بکا. تەنانەت مامۆستا زەبیحی رەحمەتی گەلاڵەی

www.kemalhisami.com

پێرەوو پرۆگرامی حیزبەکەشی ئامادە کردبوو، بەڵام دیسان لەم کارەدا سەرنەکەوت. جارێکیتر هەواڵدەری ڕۆژنامەی کەیهان وتو وێژی لەگەڵ مامۆستا کردبوو. دەقی پرسیارو وەڵامەکان چاپکرابوون‌و ڕۆژنامەکە لەکن مامۆستا بوو. کە چووم بە گوێرەی عادەت ژوورەکان پڕ بوون. ڕۆژنامەکەیان بۆ دەخوێندەوە. مامۆستاش کەیفی پێدەهات‌و تەسبیحەکەی هەڵداویشت‌و دەیگرتەوە. گوتی: «کاک کەریم پێت چۆنە؟»

گوتم: مامۆستا زۆر جوانت وەڵام داوەتەوە. ڕاست وەک کادرێکی حیزبی دیموکرات قسەت کردوە. پێکەنی بەڵام هیچی نەگوت. لام وایە قسەکەی منی بە دڵ نەبووبێ.

جارێکیتر ئێوارە بوو کە هەڵدەستام هاتە بەردەرکێ‌و دوو کاغەزی هەزارتمەنی خستە گیرفانم. گوتم ئەوە چیە مامۆستا خۆ من بێ پارە نیم.

فەرمووی: «پوول هەر لازم دەبێ، ئەوە شتێک نیە با هەت بێ».

ئەو دەم لە دەفتەری سیاسی بڕیاردرابوو حەملەیەکی یارمەتی‌و پیتاک کۆکردنەوە بکەین. کاک ئەمیری قازی کرابوو بە بەرپرسی ئەو حەملەیە. هێندێ لە ئاغاکانی دیبۆکریان بۆمن دیاری کردبوو کە داوای یارمەتیان لێ بکەم. ڕۆژی دوایی پارەکەی مامۆستام دا بە کاک ئەمیرو قەبزی یارمەتی دوو هەزارتمەنم لێ وەرگرت‌و گوتم: مامۆستا داویە. کە چوومە خزمەت مامۆستا قەبزەکەم دایە.

- ئەوە چیە کاک کەریم؟

- مامۆستا قەبزی کۆمەگە بە حیزبی دیموکرات.

- من ئەو پارەیەم بۆ گیرفانی خۆت دابوو، حیزبی دیموکرات پارەی زۆرە.

سوپاسم کردو گوتم: فەرقی نیە، پێم خۆش بوو بزانن کە مامۆستاش یارمەتی بە حیزب دەکا.

www.kerimhisami.com

لەگەڵ کاک عەلی سەنجاری

لام وایە هەر لەم سەرو بەندەدا بوو، ئێوارەیەک جەعفەرئاغای کەریی تەلیفونی کردو گوتی: میوانێکم هەیە دەیەوێ چاوی بەتۆ بکەوێ.

- کێیە؟

- ئەگەر بێی دەیناسی‌و زۆر بە ئاواتە بتبینێ. ئەوە ماشینت بۆ دەنێرم تکایە تەشریف بێنە.

ماشین هات‌و ئەگەر چووم کاک عەلی سەنجاری ئەندامی کومیتەی ناوەندی پێشووی پارتی دیموکراتی کوردستانی عیراق. بەخێر هاتن‌و چاک‌و خۆشی. هاتبوو بچێتە کەرەج بۆ سەرەخۆشی خوا لێخۆشبوو مەلا مستەفای بارزانی.

کاک عەلی گوتی: دەمەوێ بچمە تاران. هاتووم تا ئەو جێگایەی پێویستە ئێوە بەرێم بکەن. بەیانیش دێمە دەفتەرو پێم خۆشە هێندێ قسە بکەین.

شەو تا درنگ دانیشتین‌و بەیانی کاک عەلی هاتە دەفتەری حیزب. دووای تاوێک دانیشتن‌و چا خواردنەوە چووینە ژوورێک. کاک حەمەدەمینی سیراجیم بانگ کرد کە بەشداری وتو وێژمان بێت. من بە کاک عەلیم گوت: لەبەر ئەوەی پێویستە کۆمیتەی ناوەندی لەم چاو پێکەوتن‌و ئاخافتنە ئاگادار بکەم، دەبێ بیوری فەرمایشتەکانت یادداشت دەکەم. بەداخەوە دەقی یادداشتەکان لێرە بەدەستەوە نین. کاک عەلی

هەرچی لەسەر پێوەندیی ڕێبەرایەتی شۆڕشی کوردستانی عیراق بەملاو لاوە دەیزانیو سەفەری هێندێ لەسەرۆکو ڕێبەرانی شۆڕش بۆ ئیسرائیلو بۆ کوێو کوێ باسی کردو منیش دەقیق یادداشتم دەکردن.

دوای تەواو بوون فرە سوپاسم کرد بۆ ئەو هەموو مەعلوماتە. ماشینێکو پێشمەرگەمان دەئیختیار نا هەتا سەقز. نامەیەکم بۆ ڕێکخراوی سەقز نووسی کە لەوێرا تا ئەو جێگایەی پێویستە بەڕێی بکەن.

www.kerimhisami.com

سەفەری مامۆستا بۆتاران

لە ماوەی ڕاوێژو هاودەنگی هەموو لایەک وا بە باش زانرا کە مامۆستا سەفەرێکی تاران بکاو چاوی بە خومەینیو ئایەتوالاو مایەتولایان بکەوێ. دوکتور قاسملو گوتی: «ئێستا کە مامۆستا ملی بۆ سەفەر ڕاکێشاوە، وام پێ باشە تا دەکەویتە ڕێ بۆ بەرێکردنی لەوێ بی. وابکەن بەڵکو مامۆستامەلا کەریمی شاریکەندیش لەگەڵ خۆی بەرێ. ئیتر یەک دوو ڕۆژ پێش ڕۆیشتنی مەگەر شەوانە چووبامەوە، دەنا هەمیشە هەر لەماڵی مامۆستا دەبووم. مەسەلەی چوونی مامۆستا مەلاکەریمی شاریکەندی بۆ تاران هاتە گۆرێ. ئێمە لەسەر ئەو باوەرە بووین کە مەلا کەریمی ڕەحمەتیش لەو سەفەرەدا لەگەڵ بێ. مامۆستاش دوو دڵ بوو. لەوە دەترسا کە لە لای خومەینی مەلا کەریم هەڵوێستێکی دژی ئەو بگرێ. دیارە ئەوانەی لە دەوروبەری مامۆستاش کۆدەبوونەوە زۆر بە تەنگ یەکیتیو بەرژەوەندی گشتی بزوتنەوەی کورد نەبوونو پتر بەرژەوەندی تەنگی حیزبایەتی خۆیان لەبەر چاو بوو. مامۆستاش خۆشی گەرەک بوو کە کۆمونیستو چەپڕەو تەنانەت ئاژاوەچیشی لەدەورە

بن.باسێکی زۆرکرا، من بە جیددی پێمداگرت‌و گوتم: بە بوونی مامۆستا مەلا کەریم لەگەڵ تۆ هەم شەخسیەتت زیاد دەبێ‌و هەم حکومەتیش حیسابی ئەوە دەکات کە لە کوردستاندا یەکیتی هەیە. مامۆستا فەرمووی: «ئەگەر وایە تۆ بچوو بە مەلا کەریمی بڵێ ساز بێ. بەلاّم حاڵی بکە کە لە تاران هەڵوێستی جیاواز نەگرێ». هاتمە دەرێ‌و چوومە خزمەت مامۆستا مەلا کەریم‌و لەگەڵم باسکرد. هەڵوێستێکی فرە ژیرانەو جوامێرانەی نیشانداو گوتی: ئامادەم». کە هاتمەوە خزمەت مامۆستا بە پێوە راوەستابوو. فەرمووی: «قسەت لەگەڵ کرد، چۆن بوو؟ بەلاّم کاک کەریم پێم باشترە لەگەڵ نەبێ. دیاربوو پەشیمانیان کردبۆوە. من تۆزێ بە توندی‌و بە لاتاو بەسەر ئەو کەسانەدا هاتم کە نایانەوی لەکوردستان یەکیتی هەبێ. پێشتر هەستم بەوە کردبوو کە مامۆستا لە هەڵسورانی خۆیدا لە زۆر مەسەلەدا بریاری بۆ دەدەن. بەلاّم ئیتر لەوێدا گومانم نەما کە مۆستا لە بریارەکانیدا بە تەواوی سەربەخۆ نیە.

رۆژی ١٩٧٩/٥/١٣ مامۆستا بۆ تاران بەرێ‌کرا. لام وایە هیچ رێبەرێکی نیشتمانی تا ئەورۆژە ئاوا بەرێزو حورمەت بەری نەکرابوو. لە ماڵی مامۆستاوە تا سەربازخانەو بن باڵی هێلی‌کۆپتەر خەڵک راوەستابوون. من ماشینی دوکتورقاسملوم بۆ هێنابوو سوارم کرد. ئەوەندە خەڵک وەسەربانی ماشینەکەش کەوتبوون کە پاشان چەند هەزارتمەن خەرجی راستکردنەوەی ماشینەکە بوو. رۆژی ٧٩/٥/٢٠ وتو وێژی مامۆستای لە رۆژنامەی ئیتلاعات‌دا بلاّو کرایەوە. مامۆستا لە توێی ئەوەدا کە دەڵێ: ئێمە موسوڵمانین‌و ئێرانین‌و بێجگە لە خودموختاری هیچی دیکەمان ناوی، چاوپێکەوتنی خۆی لەگەڵ خومەینی‌و تالەقانی زۆر بە باشی باسکردبوو. مامۆستا ئاوا بەرێ کرا بەلاّم بەداخەوە ئاوا نەهاتەوە لە جیاتی ئەوەی لە پاداشی رێزو حورمەت‌و دڵسۆزی خەڵک راست بێتەوە مەهابادو راپۆرتی سەفەری خۆی بدا بەو خەڵکەی کە ئاوا بەرێیان

کردبوو، کەوتبووە لای سەردەشت‌و لە پێشدا سەرێکی مام جەلالی دابوو پاشان گەڕابۆوە. ڕۆژی ١٩٧٩/٥/٢٦ پەیامی مامۆستا لەبارەی سەفەرەکەی بۆ تاران لە ڕادیۆتەلەفیزیۆنی مەهاباد بڵاو کرایەوە. مامۆستا لە پەیامەکەی‌دا فەرمووی: «لە حوسنی نیەتی ئیمام‌و ئایەتولا تاڵەقانی ئێستا دەتوانم مزگێنی بدەم بە خەڵک خودموختاری کە ئاواتی خەڵکە بە ئەنجام دەگات».

لەگەڵ گەڕانەوەم بۆ مەهاباد شورای شاری مەهاباد هەڵوێستێکی دۆستانەو دڵسۆزانەی لە ئاست من نیشان‌دا. لە شیرکەتێکی شاماتی هێندی ماشێن بەجێ مابوون. ئیجازەیان‌دا کە ماشێنێکی سواری بۆخۆم بێنم. کاک حەمەدەمینی عیسازادە لەگەڵم هاتە شیرکەت‌و ماشێنێکی سواری بۆ هەڵبژاردم کە سواری دەبووم. پاشان کە بڕیاریان‌دا ماشێنەکانی شیرکەتی بدەنەوە، ماشینەکەی منیشیان وەرگرتەوە. شۆرای شار بە نامەیەکی ڕەسمی لە خانوەکانی کوی فەرەح خانوێەکیان دامێ. لە نامەکەدا نووسرابوو. «شورای شاری مەهاباد بە پاداشی خزمەت‌و تێکۆشانت لە پێناو نیشتماندا ئەو خانوەت دەداتێ». لە سایەی هیمەتی دۆست‌و برادەران‌و هاوڕێیانی کومیتەی شار چوومە دەخانوێەکی سازو پەرداخ‌و پڕ لە هەموو شتێکی پێویست بۆ ژیانێکی ئاسودەو ئارام. بەڵام زۆری پێ‌نەچوو شەڕی سێ‌مانگەی بەسەردا هات، خانوم بەجێ هێشت‌و دوای گەڕانەوە بۆ مەهاباد تا ماوەیەکی زۆر چوومەوە سەرماڵان. جێگای خۆیەتی سوپاسی هەموو ئەوکەسانە بکەم کە ماڵەکەیان ئاوەدان کردبۆوە. هەر چەند تێ‌یدا نەحەسامەوە.

پیرانشارو ئایەتولاَ رەببانی شیرازی

لە پیرانشار وەزع بەرەو تێکچوون دەچوو، هێندی کەس لەگەڵ کورەکانی شیخی گەسگەسک شورایەکیان پێک هێنابوو. چریک‌و کۆمەڵەو هێندی کەسی‌تر دژی ئەم شورایە بوون. دوو رۆژ بوو دوکان‌و بازار داخرابوون. پادگانی پیرانشان لە بیانوو دەگەرا کە دەست دەکاروباری شار وەربدا. برادەرانی پیرانشار داوایان‌کرد کە بچم‌و بە هەموو لایەک وەزعی شار هێدی کەینەوە. پاش کۆبوونەوەو باس‌و وتو وێژێکی زۆر لەگەڵ هەموو دەستەو رێکخراوەکان گەیشتینە ئەو بریارە کە شورای کورەکانی شیخی هەڵوەشێنەوەو لە رێگای هەڵبژاردنەوە بۆ هەموو پیرانشار شورایەکی تازە دامەزرێ.

لەوکاتەدا ئایتولاَ رەببانی شیرازی وەک نوێنەری خومەینی هاتبوە کوردستان‌و بەشارەکاندا دەگەرا. چووبووە ورمێ‌و نەغەدەو سەردەشت‌و گەرابۆوە گەسگەسک ماڵە کاک سەیدتەهای.

رۆژی ١٩٧٩/٥/٣١ کاک حەمەدەمینی سیراجی هاتە پیرانشارو گوتی: «رەببانی شیرازی چۆتە ماڵە شیخی‌و با بچین بزانین لە چی دەگەرێ». لە سەردەشتەوە لەگەڵ چەند ئەفسەری ئەرتەشی‌و جەوادی فەرماندەی ژاندارمەری ورمێ‌و هێندێ شلەو قولەی دیکە میوانی شیخی بوون. ئێمەش لەگەڵ کاک حەمەدەمین چووین‌و خۆمان کردە شەریکی میوانداری.

دەستکرا بە باسی وەزعی کوردستان. ئێمە رەخنەمان لە سیاسەتی چەوتی حکومەت دەگرت‌و شەر هەلاێنسێنەری ئەرتەشمان روون

www.kerimhisami.com

دەکردەوە. رەببانی شیرازی گوتی: «ئاغای حیسامی بۆ ناوی حیزبەکەتان ناگۆڕن؟»
- باشە، بە گۆڕینی ناوی حیزبی دیموکرات مەسەلەکان چارەسەر دەکرێن؟ چ ناوێکی لێ بنێن؟
- ناوی بنێن حیزبی ئیسلامی. کاتێک دیکتاتۆر هەبوو لەبەرامبەر ئەودا دیموکرات وشەیەکی پەسند بوو. ئێستا کە رێژیمی دیکتاتۆری نەماوە ئیتر دیموکرات مانای نیە».
بەراستی گاڵتەم بە ئاقڵی ئاخوندان هات‌و بەزەیشم بە حاڵی خەڵکی ئێراندا هات کە چارەنووسیان لەبەر دەستی کێدایە.
ئێمە دەهات لە قسەو باسان ببینەوە، نانخورابوو، کابرایەکی قوتەی روشەڵ بە ریشێکی کۆرپەی حیزەوە، راست بۆوەو هات لە نیوەراستی مەجلیسێ چۆکی دادان‌و دەستی پێکرد. لەپێشدا ئایەتێکی قورئانی خوێندەوەو پاشان بە فارسیەکی خەست لە شێوەی ئەو ئاخوندە شیعانە کە مەرسیە دەخوێننەوەو خەلک وەگریان دەخەن دایمەزراندو هەرچی دەیگوت نەیدەگوتەوە. لە پێشدا وامزانی پاسدارەو یا ئاخوندی عەجەمانە. خوا چاکەی بۆبکا یەکێک لە کورەکانی شیخی هاتە بن گوێم‌و گوتی: «کاک کەریم ئەوە کوردەو خەڵکی سەردەشتە. دوێنێ لە نەغەدە لەسەر گۆڕی گوژراوەکانی نەغەدە بە ناوی نوێنەری کوردەکانی نەغەدە وتاری دا».
راوەستام هەتا لە سەگ وەرەکەی بۆوە، چوو لە لای دەرکێ راوەستا. مەجلیس دەهات بلاوەی بکا. هەستام‌و چوومە پەنای گوتم:
- تۆ خەڵکی کوێی؟
- من موسولمانم.
- لەوەت لێناپرسم. دەزانم موسوڵمان نی‌و فرت بە ئیسلامەیتەوە نیە، دەڵێم خەڵکی کوێی؟
- موسڵمانم‌و خەڵکی ئێرانم.

www.kerimbisami.com

- سەگبابی موسوڵمان تۆ کەی نوێنەری کوردەکانی نەغدەی کە دەچی لەسەر قەبران بە ناوی ئەو لێقەوماوانە وتار دەدەی؟
- ئەی... کابرا تۆ بۆ جنێو دەدەی؟ جنێو بۆ موسوڵمان نەهاتوە.
- سەگباب، ئێستا لە تەویلەت دەکەم، جا ئەودەم پێت نیشان دەدەم کە ئیسلامەتی چۆنە.
- بەراستیتە، باوکم تۆ قسەی سوک دەکەی.
- قسەی سوک دەکەم و چاویشت دەر دێنم.

جەوادی فەرماندەی ژاندارمەری هەستی کرد کەوا بە توندی لەکابرای راساوم. گوتی: «ئاغای حیسامی مەگەر شتێک رووی‌داوە؟».
- بەڵێ، ئاغای جەوادی زۆر شت رووی داوە. ئەو بێشەرەفە ناموسوڵمانە کەس نازانێ سەگی کوێیە، لەگەڵ خۆتان دەیگێرن، بەناوی کورد قسەی پێدەکەن. ئێستا من دەیگێرمەوە هەتا بزانین لە کەیەوە بۆتە نوێنەری کوردەکانی نەغەدە.

جەوادی گوتی: «تکایە حەوسەلەت بێ، کاری گەورەتر لە پێشە».

دوایە جەنابی شێخی تەشریفی هەستاو گوتی: «کاک کەریم ئێرە ماڵی خۆتە خۆناکرێ لە ماڵی خۆت جنێو بە میوان بدەی با خەتاباریش بێ. تکایە لێگەرێ با بروا». ئیتر هیچم پێنەکرا. من لە کۆنەوە لە خزمەت کاک سەید تەهادا ئیرادەتم هەبوە، ئێستاش هەر ئەو ئیرادەتەم لە جێی خۆیەتی.

پاشان دەرکەوت ئەو کابرایە خەڵکی سەردەشت بووەو ناوی رەحمەت بووە چۆتە قوم بۆتە شیعەو ئاخرەکەشی بە دەستی شۆرشگیرانی کورد بۆ بەهەشتی بەرێ کرا. ئایەتوڵا رەببانی لەگەرانەوە بۆ تاران راپۆرتێکی ئاژاوەچیانەو پر لە درۆو نائینسانانەی لە رۆژنامەکاندا بلاو کردبۆوە. کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکرات ١٩٧٩/٦/١٨ لە بەیاننامەیەکدا تەواوی قسەکانی ئایەتولا رەببانی شیرازی وەدرۆ خستەوە.

www.kerimhisami.com

وەزع بەرەو ئاڵۆزی دەچوو

حکومەت لە بیانو دەگەرا لەسەر ئەوە پێیدادەگرت کە ئەرتەش بێتەوە پادگانی مەهاباد. حیزبی دیموکراتو هیزەکانی دیکەش دژی هاتنەوەی ئەرتەش بوون بۆ پادگان. دوکتور قاسملو بۆ چاوپێکەوتنی وەزیری بەرگریو فەرماندەی گشتی ژاندارمەری سەفەرێکی تارانی کرد. پاش وتو ویژ بۆ نیشاندانی هەڵویستی ئاشتی خوازانە بەڵێنی دابوو کە چەند ئەفسەر دەتوانن بێنە مەهابادو بچن چاویان بە پادگان بکەویو بزانن کە ویران نەکراوە. هەر لەو کاتەشدا بو نیشاندانی هەڵوێستی ئەوان داوای پاسپورتی کردبوو. ماوەیەک چاوەروان بوو پاسپۆرتیان نەدابویە. دوای گەرانەوە لە تاران لە راپۆرتێکدا کە دای بە کۆمیتەی ناوەندی، دوکتور گوتی: «لەگەڵ ئەو رژیمە هیچ ناکرێ، حوسنی نیەتیان نیە، تەنانەت ئامادە نەبوون پاسپۆرتێکیش بدەن بە من». پێشنیاری کرد کە بۆ شیٔ کردنەوەی بارۆ دۆخی ئێستاو هەڵوێست گرتن لە ئاست سیاسەتی حکومەت، کومیتەی ناوەندی بە بەشداری هێندێ کادرو موشاویرو بەرپرسی کومیتەکانی شارستان کۆبوونەوەیەک پێک بێنێ. پێویستە وەبیر خرێتەوە کە هێندێ لە کادرو ئەندامی حیزبی بە موشاویر دیاری کرابوون. لەم بەینەدا رۆژێک پێنج شەش ئەفسەری ئەرتەشی ئێران هاتنە مەهابادو هاتنە دەفتەری حیزب. دوکتور قاسملو لە مەهاباد نەبوو. داوایان کرد لە سەر بەڵێنی دوکتور قاسملو بچن چاویان بە پادگان

بکەوێ. کاک حەمەدەمینی سیراجی لەگەڵیان چوو تاوێک لە نێو پادگان سورانەو لێیاندا ڕۆیشتن. کاتێک دوکتور هاتەوە کاک حەمەدەمینی هەڵپێچا کە بۆچی ئەفسەرت بردوونە نێو پادگان. ئیتر برادەران بەسەری دا هاتن‌و گوتیان تۆ لە تاران قەولت پێ‌داون‌و لەسەر بەڵێنی تۆ هاتوون. چۆن لێرە دەڵێی، نەدەبا چووبانە نێو پادگان!.

ڕۆژی ١٩٧٩/٦/١٤ کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دیموکرات بە بەشداری کادری موشاویرو بەرپرسی ڕێکخراوەکان بۆ لێکۆڵینەوەی بارودۆخی وڵات‌و وەزعی پادگانی مەهاباد کۆبوونەوەی دەستی پێ‌کرد. من بە خۆشیەوە کورتەو پوختەی وتەی یەک یەکی بەشدار بوانی کۆبوونەوەم یادداشت کردوەو دەقەکەیان دەنووسمەوە.

پاش ئەوەی کە دوکتور قاسملو بە وتارێکی جوان‌و بە لێکۆڵینەوەیەکی بابەتی کۆبوونەوەی کردەوە، مەلا سمایلی حاجی وەدەنگ هات‌و گوتی:

– ئەگەر مەسەلەی ئێران بە هاتنەوەی حکومەت بۆ پادگانی مەهاباد چارەسەر دەکرێ، با بەکەیفی ئەوان بکەین. بەڵام وادیارە دەیانەوێ مەهاباد بگرنەوە، کەوابوو نابێ ڕێگا بدەین بێنەوە پادگان.

فەتاحی خولەس: «لام وایە مەبەستی حکومەت تەنیا هاتنەوەی پادگان نیە. مەبەستی سەرکوت کردنی جولانەوەی کوردە. دەیانەوێ پادگانی مەهابادو پیرانشارو پەسوێ بکەنە یەک».

یوسفی ڕیزوانی: «لام وایە پیلانە. بە هیچ وەجە نابێ بێڵین بێنەوە پادگانی مەهاباد».

کەریم حەداد: «مەبەستیان بێ‌دەسەڵات کردنی حیزبی دیموکراتە. ئەگەر بزانین میللەتەکەمان خۆ ڕادەگرێ‌و تەحەمول دەکا، بەشەریش بێ نابێ ڕێگا بدەین بێنەوە مەهاباد».

ڕەحیمی بەغدادی: «بە هیچ وەجە نابێ ڕێگا بدەین بێنەوە مەهاباد».

ئەمیری قازی: «سەرفی نەزەر لە نیەتی دەوڵەت یان کومیتەکان زوو

یان درنگ لەگەڵ ئەو دەزگایە توشی شەر هەر دەبین. بەڵام ئێستا لەسەر پادگان شەر بە سەلاحی ئێمە نیە. ئەوان هەوڵدەدەن بێنەوە پادگان. ئێمە توانای شەرمان نیە، ئەوان هەر دێنەوە. داوای ئێمە نابێ بیەسترێتەوە بە پادگان. ئێمە دەبێ لەسەر مەسەلەی گەورەتر دەرگیر بین. نابێ لەسەر پادگان موقاوەمەتی موسەلەحانە بکەین. دەبێ لەسەر خودموختاریو مافی گەلْ شەر بکەین».

هێمن: «ئێمە لەسەر هاتنەوە تەجروبەی تاڵان هەیە. دەبێ حیزبی دیموکرات هەر لە ئێستاوە مەهابادیان بۆ چۆل بکات».

غەنی بلوریان: «پیویستە بنکەی نیزامی لەشاری مەهاباد بەرینە دەر. ئەوە خۆی مانۆرێکە لە باری سیاسیشەوە. دەبێ مەرکەزێکی جیاوازمان هەبێ. لە وەزعی ئێستادا نابێ بە خاتری مەسەلەی کوردستان شەر بکەین دەبێ بە خاتری ئێران شەر بکەین. وا فیکر نەکەینەوە کە لە کاتی دەرگیری‌دا عیراق پشتیوانیمان لیْ‌دەکا. دەبێ هیزەکانی خۆمان بۆ شوێنە ستراتیژیەکان بکێشینەوە».

حەمەدەمینی سیراجی: «بە گوێرەی بەرنامەی حیزب مەسائیلی ئەرتەشی لە ئیختیاری دەوڵەتی مەرکەزی دایە. ئێمە پادگان نەکەینە دەست ئاویزو سەبەبی دەرگیری. ئیسرار لەسەر نەدانەوەی پادگانی مەهاباد هیچ فایدەی نیە».

ئەحمەدی ساڵحی: «مەبەستی دەوڵەت لە هاتنەوەی پادگان پێگەیەکە بۆ سەرکوت کردنی جولانەوەی رزگاریخوازی. تا ئەو رادەیەی ئیمکان هەبێ، نەهێڵین بێنەوە. ئەگەر بزانین دەرگیری تێدایە، نابێ دەرگیری بە وجود بێنین».

عوسمانی ئەحمەدی: «هەموو لەسەر ئەو باوەرەین کە شەرمان لەپێشە. واباشە حیزب هەڵوێستی خۆی روونکاتەوە. با بچینە تێکۆشانی نهێنی. هێزەکانی‌تر پێمان دەڵێن سازشکار، بەڵام قەی‌ناکا».

حەسەنی رەستگار: «پافشاری بکەین کە نەیێنەوە پادگان، بەلاّم ئەگەر هەر بێنەوە دەرگیری ساز نەکەین. شەر کردن لەسەر پادگان دەگەڵ دەوڵەت بە قازانجی حیزبی دیموکرات نیە».

سادقی شەرەفکەندی: «دەبێ کۆمەک لە هێزە دیموکراتیەکانی ئێران بخوازین. ئەوشەرە بخەینە دواوە. ئێستا وەختی شەر نیە. تێکۆشانی سیاسی دەست پێبکەین، لەگەڵ هێزە دیموکراتیەکان پێوەندی بگرین».

مەلا سمایلی حاجی بۆ جاری دووەم: «ئەگەر هەر وایە با رێگا بدەین خەڵک پادگان هەڵوەشێنن. یا بچنە نێوی و تێدا دانیشن نەهێڵن سەرباز بێنە نێو».

ئەحمەدی قازی: «ئەگەر پاشە کشە بکەین هەم دەوڵەت چێ دەبێ و هەم رووحیەمان کز دەکا. موقاوەمەت و تووێژی جیددی».

کەریمی حیسامی: «پێویستە رێگای وتووێژ نەبەستین. ئێستا شەر بە قازانجی ئێمە نیە. لە دنیای دەرەوە لەسەر ئەم حکومەتە باش بیر دەکەنەوە. باشترە هێزەچەکدارەکانی خۆمان لەشار بەرینە دەرو لە نێو شارەکاندا تێکۆشانی سیاسی بکەین. لەباری سیاسی و تەشکیلاتیەوە، خۆمان بە هێز بکەین. شەری نەغەدە نیشانیدا کە لە باری تەشکیلاتیەوە بێهێزین. لەباری نیزامیشەوە ئەو هێزەمان نیە کە بتوانین شار بپارێزین. دیسیپلین لەنێو پێشمەرگەو رێکخراوی حیزبدا لاوازە».

دوکتور قاسملو: «نەتیجەی قسەی برادەران ئەوەیە کە نابێ شەر بکەین. پێویستە هەموو فرسەتێکی هێمنانە بۆ وەدوا خستنی هاتنەوەی ئەرتەش بۆ پادگانی مەهاباد بەکار بێنین. تەبلیغ بکەین، وا نیشان بدەین کە موقاوەمەت دەکەین. کومیتەی ناوەندی نابێ مەهاباد بەجێ بیلێ».

کۆبوونەوە بە گشتی هاتە سەر ئەو باوەرە کە نابێ شەر بکەین. بەلاّم بۆ ئەوەی شەر نەکەین چ بکەین هیچ رێگایەک نەدۆزرایەوە. لەشکری ئێران لە رێگای ورمێ و میاندواوەوە هێزی کۆ دەکردەوە. ئێمەش پەیتا

www.kerimhisami.com

پەیتا ناوی خەڵکمان دەنوسی‌و پێشمەرگەو خەڵکمان بۆ ئەم دوو ڕێگایە دەنارد بێ ئەوەی ڕێک‌و پێکی ئەرتەشی یان پارتیزانیمان هەبێ. ئێوارەیەک دەچوومە پادگان، کاک حامیدی گەوهەری خەلکی سواری ماشینان دەکردو بۆ جەبهەی دەنارد. کابرایەکی زەلامە نازانم سوار نەدەبوو یا چی کردبوو، کاک حامید شەقەزللەیەکی لێدا. من زۆرم پێ‌ناخۆش بوو. وەدەنگ هاتم گوتم: کاک حامید چۆن وادەبێ چ‌کاتی ئەوەیە. گوتی: «کورە لەگەلی هەراسان بووم نازانم چی لێ‌بکەم». یەک دوو تانگمان تا زێنوی باراملوان دەناردو دەگەڕانەوە. سەرگورد عەباسی ڕەحمەتی ئێواران دەچوو لە لای ئەمیرئاباد‌و تالاو، هێزەکانی دەولەتی کە لە لای میواندواو بوون، وەبەر تۆپانی دەدان.

بە کورتی روون نەبوو دەبوایە چ بکەین. پاسداریش بە تۆلەی تۆپەکانی سەرگورد عەباسی گوندەکانی سەرچنارو قەباگەندی‌و سەوزی‌و ئیدیکەیان وەبەر تۆپان دەدا.

لە لایەکی دیکەش ڕاست لەو کاتەدا کە حیزبی دیموکرات لەسەر ئەو باوەرە بوو کە شەر نەکاو لە ڕێگای هێمنانەوە مەسەلەی پادگان چارەسەر بکا، سەرهەنگ زەهیرنیژادو حەسەنی ئیمامی جومعەی ورمێ لە رادیۆ تەلەفیزیۆنی ئێران لەو پەری بێ‌شەرمی‌دا دژی حیزبی دیموکرات‌و میللەتی کورد بوختان‌و درۆیان بلاْو دەکردەوە. رۆژنامەکانی ئێرانیش هاوشان لەگەڵ رادیۆتەلەفیزیۆن ئەو درۆو بوختانانەیان دووپات دەکردەوە. بۆ نموونە درۆیەکی حەسەنی ئیمام جومعەی ورمێ نووسیبووی: «قاسملو کورەکەی ناو ناوە لینین». کە بەداخەوە هەر کوری نەبوو. یان نووسیبووی: «پاسداریان سەربریوەو جەرگ‌و دڵەکەیان کردۆتە کەباب». بەڕاستی تەنیا ئاخوندی عەجەم دەیتوانی ئاوا بە بێ‌شەرمی درۆ بهۆنێتەوە.

ئێمە لە مەهابادو لە پیرانشارو لە شنۆ دژی حەسەنی‌و زەهیرنیژاد

www.kerimhisami.com

تۆمارێکی گەورەمان ئیمزا کۆ کردەوە پتر لە هەزارکەس ئیمزای کردبوو. ناردمان بۆ سەرۆک وەزیرو رادیۆو رۆژنامەکان. من وتارێکی دوورو درێژم دژی زەهیرنیژادو حەسەنی نووسیو رۆژنامەی ئایندگان بڵاوی کردبۆوە.

www.kerimhisami.com

داوای پاسپۆرت

کاتێک دوکتور قاسملو لە تاران داوای پاسپۆرتی کردبوو، منیش هاتمە سەر ئەو بیرە کە بۆچی داوای پاسپۆرتێک نەکەم. چومە شارەوانی، کارمەندەکانی شارەوانی مەهاباد وەک پێویست بوو هەموو شتێکیان نووسی‌و ئامادەیان کردو گوتیان خۆمان دەینێرین بۆ ورمێ بەشی پاسپۆرت. دوای حەوتویەک زۆر بە تیرادیوی، بە هیوای وەرگرتنی پاسپۆرت چوومە ورمێ کە چوومە ئیدارەی شارەوانی بەشی پاسپۆرت، لە مەهاباد ژمارەیەکیان دابوومێ، ژمارەکەم دا بە کابرایەک‌و دوای ماوەیەک پەروەندەیەکیان هێناو لە پێش رەئیس دایاننا. کابرا تەماشای کردو پاش هێندێک ئەودیو ئەودیوی لاپەرەکان مات بوو. پاشان گوتی: «ئاغای عبدالکریمی حیسامی خۆتی؟»

- بەلێ خۆمم.

- بەداخەوە تۆ قەراری (ممنوع الخروج) یانی وەدەر نەکەوتن -ت لەسەرەو ناتوانی لە ئێران وەدەر کەوی.

- باشە ئەو قەرارە کەنگێ دراوە؟

- قەراری ئیدارەی ساواکە ساڵی ١٩٥٦.

- باشە، ئێستاش ئیدارەی ساواک ماوەو بریارەکانی هەر لە جێی خۆن؟

- ئیدارەی ساواک نەماوە، بەڵام هیچ بریارێکی تازە لەسەر هەڵوەشانەوەی بریارەکانی پێشووی ساواک بە ئێمە نەگەیشتوە.

www.kerimhisami.com

- ئاخر ئێستا نە ساواکو نە شای ساواکو نە رژێمی پاشایەتی ماون. مانای ئەوەیە خەڵک بۆ لابردنی یاساو دابو شوێنی رژێمی پاشایەتی راپەریوەو شۆرشی کردوە. تۆ چۆن هێشتا بەیاساو بە فەرمانی ساواکەوە نووساوی؟

- ئاغای حیسامی ببەخشە من هیچ خەتام نیە. ئێمە فەرمانمان پێدراوە تا دەستوری تازەمان بۆ نەیە، قەرارەکانی پێشوو هەر وەک خۆی دەمێننەوە.

سێ کیژی جوانی ئازربایجانی لەوێ کاریان دەکرد. وادیار بوو کارمەندی تازەی ئەم ئیدارەیە بوون یا کارمەندی پێشوو بوونو دەرنەکرابوون. لە کابرای رەئیس وەخۆ کەوتنو گوتیان: «ئەوە ئابرو چوونە شۆرش کراوە، رژێمو ساواک گۆر بە گۆر چوون، تۆ هێشتا فەرمانی ئەوان جێبەجێ دەکەی، ئەدی ئەم شۆرشە یانی چی. خەڵک بۆچی خۆی بە کوشت داوە؟».

کابرای رەئیسیش زۆر لەسەر خۆ دەیگوت: «من هیچ دەسەڵاتم نیە. سەربە مەرکەزم، هەرچی لەوێوە نەیڵێن من ناتوانم بیکەم». کچەکان دەیانگوت: «ئاغا مەرکەزی چی، فرێیاندە بێنە ئەم کاغەزە پیسانەی ساواک هەموو بسووتێنە. پاسپۆرتی ئاغای حیسامی بدە، تۆ مەگەر نایناسی». سوپاسی کیژەکانم کرد. بە کابرام گوت:

مانای ئەوەیە لەسالی ١٩٥٦وە قەراری ممنوع‌الخروجم لەسەرە.

- بەڵێ، بەداخەوە وایە.

- باشە، ئەدی ئەوە نیە خروجم کردوەو ورودیش. چوومە دەرێ لە ئورووپا بووم، ئێستاش هاتوومەوە، هەرکاتێ بخوازم دیسان دەچمە دەرو دێمەوە. تۆش لێرە ئەم بریارەی ساواک چاک بپارێزە. کچەکان لە چەپڵەیان‌داو گوتیان: «ئاغا ئەم ئیدارانە پاک نەکرانەوە».

کابرا گوتی: «من تیلگراف دەکەم بۆ مەرکەزو کەسبی تەکلیف

www.kerimhisami.com

دەکەم».
- زۆر باشە من جارێکی دیکەش دێمەوە. یەک لە کچەکان گوتی: «هەر جوابێک بێتەوە من بۆ دەفتەری حیزبی دیموکرات لە مەهاباد دەنووسم».
سوپاسم کردنو گەرامەوە.
ئێستا کەباسی پاسپۆرت هاتۆتە گۆرێ با بەیەکجاری ئەم حکایەتە ببرمەوەو بەسەریدا باز نەدەم. پاش ماوەیەک چوومەوە ئیدارەی پاسپۆرت لە ورمێ. کابرا ژمارەیەکی دامێو گوتی: «بەم ژمارەیە تیلگرافم کردوە جواب نەهاتۆتەوە». بێدەنگم لێ‌کرد. شەری سێ‌مانگە بەسەردا هات دوای شەری سێ‌مانگە جارێک لە ورمێ لەگەڵ ئوستاندار باسم کرد. ئوستاندار نامەیەکی نووسی بۆ ئیدارەی پاسپۆرت کە پاسپۆرتم بدەنێ. کابرا لەگەڵ نامەی ئوستانداری جارێکی‌تر داوای کەسبی تەکلیفی لەمەرکەز کردبوو. دوای نامەی ئوستاندار جارێکی‌تر وەدوای کەوتم. کابرا نامەیەکی نیشان‌دام کە لە تارانەوە نووسرابوو: «قەراری ممنوع‌الخروج بۆ هەموو ئەو کەسانەی لەسەریانە، هەر وەک خۆی دەمێنێتەوە». لەو نامەیەدا پتر لە نیوەرۆکی شۆرشی گەلانی ئێران حاڵی بووم. لەکاتی شەری سنەدا چوومە تاران. لەوێ بە هەڵم زانی چوومە ئیدارەی پاسپۆرت. دوای مەحتەڵ بوونێکی تەواو چوومە ژووری رەئیسی ئیدارە. سەرهەنگێک دانیشتبوو سلاوم کردو ژمارەی نامەی کابرای ورمێم دایە. بانگی کرد. ژمارەکەی دا بەکابرایەکو گوتی: «ئەم پەروەندەیە بێنە». کابرا رۆیشتو پەروەندەیەکی ئەستوری هێنا لەبەر دەمی داینا. تۆزێک تەماشای کردو گوتی:
- ئاغای حیسامی کێ‌یە؟
- من، حیسامیم.
- بەراستی هەر بۆخۆتی... ئاغای عبدالکریمی حیسامی تۆی؟
- بەڵێ... خۆمم. تا ئەودەم هەروا لەسەر پێی وەستابووم. گوتی:

www.kerimbisami.com

«فەرموو وەرەدانیشە». دانیشتم گوتی: «پێم نالێی چۆن هاتویە تاران؟ مەحافیزت لەگەڵە؟».
- تاران وڵاتی خۆمەو هاتووم، موحافیزیشم گەرەک نیە.
- پێم سەیرە، ئەوەتا... لە وەزارەتی کیشوەرەوە نووسراوە ئەگەر بۆ پاسپۆرت موراجعە بکەی بتگرن. دەزانی چەمران ئێستا مەسئولی ئەم بەشەیە. پاشان گوتی: «ناوی ٣٧٤ کەسمان بۆ هاتوە کە ئەوانە حەقیان نیە لە ولات وەدەر کەون. نابێ پاسپۆرتیان بدرێتێ. یەکیان تۆی، ناوی ئاغای قاسملوش لەگەڵیانە».
گوتم: زۆر سوپاس، باشتر بوو لەخۆمان گەیشتین. ئەمجارە خۆمان بەسەربەستی دەچینە دەرو دێینەوە. بانگی کرد چایان هێنا. گوتی: «دوو پرسیارم هەن. یەکەم مەبەستی ئێوە لە خودموختاری چیە؟ یانی ئەگەر کوردستان خودموختار بوو من ئەشی بە پاسپورت بێمە مەهاباد؟».
- جەنابی سەرهەنگ چۆن شتی وا دەفەرموی. مەهاباد بەشێکە لە ئێران. ئێمە دەمانەوێ لەجیاتی ئەوەی مەعموری فارس و تورک لەکوردستان لەسەر خەڵک حکومەت بکەن با خەڵکی کورد خۆی چارەنووس و کاروباری خۆی بگرێتە دەست. با لەتاران مەعمورمان بەسەردا نەسەپێنن. دەمانەوی بە زمانی کوردی مەدرەسەو کتێب و رۆژنامە هەبێ. تۆ فەرموو هەر ئێستا وەرە مەهاباد، بزانە ئەوەی لێرە دەینووسن هەمووی درۆیە یان نا؟
گوتی: «ئێوە بۆ سیستمێکی وەک ئەمریکاتان ناوێ. لەوێ هەر ئەیالەتەی حکومەتی خۆی هەیە. مەرکەزیش سیاسەتی جیهانی و شەر بەرێوە دەبا. من لە ئەمریکا بووم. لە هێندێ ئەیالەت لیباسی پۆلیسیشیان جیایە».
گوتم: خۆ ئێمە کەمتریشمان داوا کردووە، وادەمانکوژن.
- پرسیارێکی دیکەشم هەیە. ئێستا لە سنە شەرە، ئەوەی لێرە دەینووسن

دەلێن سێیا پینج پاسدار کوژراون راستە؟
- نەخێر هەمووی درۆیە. رۆژی واهەیە سەد پاسداریش دەکوژرێ، لە ترسی بیروڕای گشتی ناوێرن ناویان بڵاو بکەنەوە.
- ئێمەش لێرە هەر پێمان وایە. ئەوانە درۆ دەکەن. پاشان گوتی: تۆ ناتوانی شتێکی‌تر بکەی؟ سجیلیکی دیکە پەیدا کە، دەهەزارتمەن لە بانگی دابنێ، بۆ ئەوەی بەڵگە بێ کە تۆ لە تاران دەژی‌و کاسبی دەکەی. پاشان وەرە پاسپۆرتت دەدەمێ‌و تەواو دەبێ». سوپاسم کردو وەدەر کەوتم.

www.kerimhisami.com

چەکدار کردنی دەرەبەگی کورد

دوای شەری نەغەدە حکومەتی جمهوری ئیسلامی وەک هەموو دەسەلاتدارانی دووژمنی کورد، ویستی لە نێوخۆدا هۆزە بۆدار بتاشێ‌و لە کوردستان بە کورد دووژمنایەتی حیزبی دیموکرات بکات. دەستی کرد بە چەکدارکردنی دەرەبەگەکان بۆ ئەوەی بەگژ حیزبی دیموکراتیان‌دا بکا. دەڵێم: بەگژ حیزبی دیموکرات‌دا. چونکە بەراستی دەولەت حیزبی دیموکراتی بە هێزو بە تەرەفی خۆی دەزانی‌و حیسابی لەسەر دەکرد. رێبەرایەتی حیزبی دیموکراتیش تا رادەیەک بەوە لەخۆبایی بوو، شەڕو کێشەی تەنیا داویشتە سەر ئەستۆی خۆی، بەومانایە کە هەر خۆی لەکوردستاندا بەهێز دەزانی. لەکاتێکا دەکرا هێزەکانی دیکەش یان کەسان‌و سەرۆک عەشیرەت‌و دەرەبەگی دیکەش بێنێتە نێو خەبات‌و بەشداری کاروباری ولاتیان بکاو بە قەولی کاک حەسەنی قزلجی رەحمەتی «دەستیان بە زاخاکا». دەرەبەگی کورد بەشی هەرە زۆریان بۆ خزمەتی بێگانەو دووژمنایەتی لەگەڵ هێزی ئازادیخوای کورد سەری پێوە نەبووە. جا بە تایبەت ئەگەر مەسەلەی چەک‌و تالانیش هاتبێتە گۆڕێ. مەنگورەکانی دەورو بەری مەهاباد خۆیان بە شەریکە بەشی تالان‌و برژی سەربازخانە دەزانی‌و دەیانەویست حیسابیان لەسەر بکرێ‌و بەشداری کاروباری هەرێمی مەهاباد بن. دیارە مەبەستی ئەسلیشیان وەدەست هێنانی هێندێ چەک‌و کەڵو پەلی‌ترو گێرانەوەی دەسەلاتی ئاغایەتی

پێش ئیسلاحاتی زەوی شا بوو. هەرچەند مامە غەنی سەبارەت بە کپ کردنی هەراو کێشە، بەو مانایەش کە لەگەڵ برایم ئاغای نەوزەری خزمایەتی هەبوو، زۆری هەوڵدا ئارامیان بکاتەوە. وەک لە بیرم بێ، جارێکی ١٢ تفەنگیشی دا بە مەنگورەکان، بەڵام فایدەی نەبوو، ئەوان لە کیتکە بنکەی خۆیان دانابوو، دەیانەویست وەک زەمانی شکاکان باجی رێگا وەربگرن. مەنگورەکان بەوەش وازیان نەهێنا، چوون نیزیکەی ٢٢ تفەنگیان لە ژاندارمەری وەرگرت. ئاغاکانی زەرزاش بەدوای ئەواندا ١٢ تفەنگیان وەرگرتبوو.

ئاشکرایە لە هەلو مەرجێکی ئاوا ناسکدا، بەتایبەت کە حکومەت پێگەو پشتیوانی لە کوردستاندا نەمابوو، دەیویست لە رێی چەکدار کردنی ئەو خاوەن موڵکانە پێگەیەک بۆخۆی ساز بکاو بیانکاتە بەرهەڵستی حیزبی دیموکرات، ناچار دەبوایە پێشی ئەو چەکدارانە بگیرێ. نەک هەر حکومەتی ئێران، بەڵکو رژێمی بەعسی عیراقیش بۆ کوردستانی ئێران نەخشەیەکی ئەوتۆی هەبوو. ئەویش کوێخاو ئاغای خۆفرۆشی چەکدار دەکردن.

دەرەبەگی کورد کە چەکیان وەردەگرت. نەک هەر بۆ دژایەتی حیزبی دیموکرات بوو، بەڵکو بەر لە هەموو شت دەسەر رەعیەتو مسکێنی گوندیان دەکرد کە خەرجو موڵکانەی دەسالی رابردووشیان بدەنێ.

بریاردرا کە چەکەکان لە ئاغایانی مەنگور وەربگیرێنەوە. دیارە لەو کارەدا هێندێ توندرەوی کرابوو. حیزب چەکی قورسو تانگی بردبووە سەر مەنگورەکان کە رێگای سەردەشت مەهابادیان گرتبوو. پاشان لە کومیتەی ناوەندیدا لام وایە رەخنە لەو توندرەویە گیرا. هێندێ سەرلقو بەرپرسی پێشمەرگە لە ماڵی ئاغاکان شتیان هێنابوە دەرێ. نامەیەکی ئاغاکانی قوڵفتەپەم لە لایە کە نووسخەیەکیشیان بۆ دەفتەری سیاسی حیزبو بۆ کومیتەی ناوەندی بۆ کاک ئەمیری قازی ناردوە، شکایەتیان

لەبەرپرسێکی حیزبی کردووە کە تفەنگو خەنجەرو دووربینی لێ‌ئەستاندوون. بەداخەوە دەقی نامەکە لەدەستدا نیەو لە ولات پارێزراوە بەڵکو لە دووا رۆژدا بڵاو بکرێتەوە.

١٩٧٩/٦/٢٥ بۆ ئەستاندنەوەی چەکەکان لەبەری مێرگان لە گوندی قەڵات سەید رەسو لەگەڵ مەنگوران تووشی شەر دەبی‌و لام وایە یەک لە ئاغاکان دەکوژرێ. لە کیتکەو دەوروبەری مەهابادیش پێشمەرگە بڵاوەیان پێ‌دەکات. ئاغاکانی مەنگور رادەکەن‌و دەچنە پادگانی پیرانشارو جەلدیان. لە دەفتەری سیاسی هاتبوونە سەر ئەو بڕیارە کە بۆ ئاشتکردنەوەیان هەنگاو باوێژری‌و کارێکی وا بکەین کە بێنەوە سەر جێ‌و رێ خۆیان. بە تایبەت لەشکری ٦٤ی ورمێ نەخشەی ئەوە بوو کە لە هەموو ناوچەکانی کوردستان چەک بڵاو کاتەوە.

دەفتەری سیاسی بڕیاری‌دا من‌و مامە غەنی بچینە جەلدیان‌و پیرانشار، ئاغاکانی مەنگور دڵخۆشی بدەینەوەو ئاشتیان کەینەو بیانبەینەوە سەر گوندەکانی خۆیان. وامان بە باش زانی دەپێشدا بچینە شنۆیە چاومان بە کاک مەسعود بارزانی بکەوێ. لە رێگای ئەوانیشەوە لەگەڵ لەشکری ٦٤ی ورمێ هەوڵ بدەین کە دەست لە چەکدارکردنی ئاغاکان‌و لە گیرەشێوێنی هەڵبگرێ‌و با تووشی شەرو پێک هەڵپرژان نەبین.

ئەودەم کاک مەسعود لەگەڵ کاک سامی‌و هێزێکی بارزانیان هاتبوونە ناوچەی شنۆو لەگوندی شاوانە بارگەو بنەیان بە عەرزی دادابوو. ئێمە وەک حیزبی دیموکرات پێمان‌وابوو هاتنەوەی بارزانیەکان بۆ مەڵبەندی کوردستانی ئێران بۆ ئەو مەبەستەیە کە دەچنەوە کوردستانی عێراق‌و خەبات درێژە پێ دەدەن. لەو ئاماجەدا ئێمە هانیشمان دەدان‌و یارمەتیشمان پێ‌دەکردن. لەگەڵێک شوێن لەبارەی جێگای حاوانەوەو خانوبەرە یارمەتیمان دەدان. نموونەی ئاوا زۆر بەدەستەوەن. یەک لەوان هاتنەوەی حەسنۆمیرخان بوو. رۆژێک کاک ئەمیری قازی حەسنۆمیرخانی

هێنا لای منو گوتی: «ئەوە بارزانیەکان وردە وردە دەیانەوی بەرەو سنوری عیراق بگەرێنەوەو بچنەوە ولاتی خۆیان خەبات بکەن. کاک حەسۆش ئەوە هاتوەو بەلاّم لەباری شوێنو جێگای حاوانەوە لە تەنگانەدان. پێم خۆشە وا بکەی لە خانوەکانی شیرکەت لەشاروێران یا لە خەلیفەلیان چەند خانویەکیان بدەنێ». هەرچەند حەسۆمیرخان ئەو پەری خراپەی لە پشدەر لەگەلّ برادەرانی ئێمە کردبوو، من وەک بەرپرسی تەشکیلاتی مەهاباد نامەم دایە لە شیرکەتی شاروێران خانویان دانێ.

ئێمە هەر بەو ئامانجەو خەیالە لە هاتنەوەی بارزانیەکان، یا بە قەولی ئەودەم (هێزەکانی قیادەی موقەت) پێشوازیمان دەکرد. بەلاّم بە داخەوە شەری پاوەو شەری شنۆ دەریان خست کە بۆ یارمەتی حکومەتی ئیسلامی ئێران دژی حیزبی دیموکرات هاتبوونەوە ناوچەی کوردستان. بەلّگەی رەسمیو زیندووی حاشا لێنەکراوم لەم بوارەدا کەوتنە دەست کە لێرە بەدەستەوە نێنو لە ولاّت پارێزراون.

رۆژی ١٩٧٩/٦/٢٧ لەگەلّ مامە غەنی سوار بووین چووینە شاوانە. لە کن کاک مەسعود فراوینمان خوارد. دوای باسی بارودۆخی کوردستانو یەک بیرورا لەمەر ئاشتیو هێمنایەتیو پشتیوانی لە کۆماری ئیسلامی، هاتینە سەر ئەو باوەرە کە منو کاک سامی بچینە ورمێو لەگەلّ کاک ئیدریسی رەحمەتی بچینە کن فەرماندەی لەشکرو بە درێژی قسەی لەگەلّ بکەین. کاک سامی چەند پێشمەرگەیەکی لەگەلّ خۆی سوار کردو کەوتینە رێ. مامە غەنی بەجێما. لە گوندی بالانیش چەکەکانیان لە پشتی ماشیندا تاقەت کردو چووینە میهمانسەرای ورمێ کاک ئیدریس لەگەلّ چەند ئاغاو دەرەبەگی هەرکیو شکاک لەوێ بوو. پاش حەسانەوەو قاوە خواردنەوە، کاک ئیدریسمان تێگەیاند کە بۆچی هاتووین. گوتی: «هەستە با هەر ئێستا بچینە کن فەرماندەی لەشکر». ئیتر بێئەوەی تەلیفون بکا یا خەبەری بداتێ رابووین. لەبەر دەرگای

www.kurdistanbook.com

میهمانسەرا کە دەچووینە دەر ئاوری داوە بە کاک سامی گوت: «تۆ لە چی دەگەرێی؟ تۆ مەیە». ئیتر کاک سامی گەرایەوە. من ئەو جورە دەنگدانەم زۆر گران هاتە بەرچاو.

کاتێک چووینە ستادی لەشکری ٦٤، سەرگورد سادقی سەرۆکی ستادی لەشکر لەوێ بوو. سادقی منی نەدەناسی‌و کاک ئیدریسیش منی پێ‌نەناساند. زۆر بەگەرمی بەخێرهاتنی کردین‌و دایمەزراند. سادقی بە کاک ئیدریسی گوت: «تۆ نابێ خۆت بە عیراقی حیساب بکەی. ئێمە لە هاوکاری تۆ فرە مەمنونین. تۆ هەر لە خۆمانی». دیار بوو کاک ئیدریس دەیویست لەو باسە هەتلەی بکاو بیباتە سەر باسێکی‌تر. کابراش هەر لەسەر هاوکاری دەرۆیشت. لەپر سەرهەنگ زەهیرنیژاد فەرماندەی لەشکر وەژوور کەوت. کەمنی بینی گوتی: «ئەوە ئاغای حیسامی چۆن هاتۆتە لەشکر». پاشان تۆقەی لەگەڵ کردین‌و بەخێرهاتنی کردین. سەرگورد سادقی کە ناوی منی بیست قوت بوو. گوتی بیبوورە ئاغای حیسامی، جەنابی ئیدریس‌خان لە پێشدا تۆی موعەریفی نەکرد. دیار بوو زۆر شتی درکاندبوو کە پێویست نەبوو لە لای من بیدرکێنێ. لەگەڵ زەهیر نیژاد هاتینە سەر باسی چەکدارکردنی ئاغاکان‌و سازبوونی شەرو کێشە لەکوردستان. گوتی من هیچ ئاگاداری چەکدار کردنی خاوەن مولکان نیم. ژاندارمەری ئەو کارەی کردوە. من لە ژاندارمەری دەپرسم». کاک ئیدریس بە درێژی لەسەر ئەمنیەتی ناوچە قسەی کردو گوتی: «ئێمەش بە نۆرەی خۆمان هەموو حەوڵو تەقەلامان ئەوەیە کە لە کوردستان ئاژاوە ساز نەبێ‌و هەموومان لە حکومەتی ئیسلامی بەرێبەرایەتی ئیمام پشتیوانی دەکەین».

بە کورتی سەفەرەکەمان بێ ئەنجام بوو. وەلامی فەرماندەی لەشکر هەر ئەوە بوو: «لە ژاندارمەری دەپرسم» هاتینەوە میهمانسەراو لەگەڵ کاک سامی گەراینەوە بۆ شاوانە.

www.kerimhisami.com

ئێمە لەگەڵ مامە غەنی ساز بووین کە بچینە پادگانی جەلدیان‌و ئاغا مەنگورەکان ببینین. برایم‌ئاغای کا قادری لەوێ بوو لەگەڵ خۆمان بیبەینە پیرانشارو ئاغاکانی دیکەش ئاشت کەینەوە. کاک مەسعود گوتی: «کەوایە منیش دێم‌و دەچین دڵخۆشیان دەدەینەوە. لەگەڵتان دێمە پیرانشاریش».

کاک مەسعود لەگەڵ ئەوە کە وای دابنێین لەبەر خاتری مامە غەنی لەگەڵمان دەهات، بەڵام مەبەستی سەرەکیشی خۆ تێ‌هەڵقوتاندنی کاروباری ناوچەو ناکۆکی حیزب‌و ئاغاکان‌و نیشاندانی دەوری خۆی لەناوچەدابوو. چوونکە لە ساڵی ١٩٧٥وە دوای ڕۆیشتنی مەلامستەفای ڕەحمەتی، ئیدریس‌و مەسعود نەهاتبوونە پیرانشار. ڕێکخراوەکانی کۆمەڵەو چریکی فیدایی‌و هێندێ تاقمی سەر لێنشیواویش کە لە تاران راونرابوون، لە کوردستان قورسایی کارو تەبلیغات‌و نووسینیان خستبووە سەر دژایەتی بنەماڵەی بارزانی‌و قیادەی موقەت.

کاک مەسعود ساز بوو، لام وایە شەش ماشێنی پڕ لەبارزانی چەکدار کەوتنە ڕێ. چووینە پادگانی جەلدیان، برایم ئاغای کاقادری‌و عەلی باپیرئاغای کەوپەرو یەک دوو ئاغای‌تر لەوێ بوون. لەگەڵ سەرهەنگ شابازیان فەرماندەی ژاندارمەری تۆزێنک باسی وەزعمان کردو ڕەخنەمان لە ژاندارمەری گرت. کە بۆچی ئەو چەکانە بڵاو دەکاتەوە. پاشان داوامان لێ‌کرد کە بانگی ئاغاکان بکا بێنە لامان، ئەوان لە ژوورێکی دیکە بوون. برایم ئاغاو عەلی باپیرئاغای هاتن. بە گەرمی بەخێرهاتنمان کردن. مامەغەنی کە ئاواڵزاوای برایم‌ئاغا بوو، زۆری دڵخۆشی داوە، کاک مەسعودیش لەسەر یەکێتی‌و ئاشت بوونەوە جوان قسەی کرد.

عەلی باپیرئاغای دەستی پێ‌کرد دژی حیزبی دیموکرات‌و گوتی: «ئێوە چەکی پادگانی مەهابادتان هەموو دا بەعیراق». گوتم: کا عەلی وەختی ئەو قسانە نیە، بەم قسانە لە لای ژاندارم خۆشەویست نابی. چەکی

www.kurdnisani.com

پادگانی مەهاباد بە دەست پێشمەرگەوەیە بۆیە تۆ دەربەربوی‌و هاتووی لە پەنای ژاندارمەدا دەژی. برایم ئاغا گوتی: «کاک کەریم ئێمە خەتابارین، دەبێ ببوورن ئەو شتە وای لی‌هات. ئێمەش نەماندەویست بگاتە ئەو رۆژە».

تکامان لە برایم‌ئاغا کرد کە لەگەڵ ئێمە بێتە پیرانشارو مەنگورەکانی دیکەش رازی بکاو ئاشت بینەوەو بچنەوە سەر مولک‌و ماڵی خۆیان. برایم ئاغا ئاغاکانی دیکەشی بانگ کردو دەست کرا بە نازو گلەیی‌و ئاشت بوونەوە. بەتێکرایی بریارمان‌دا کە پادگانی جەلدیان بەجێ بێلن‌و بچنەوە گوندەکانی خۆیان. غەنی بلوریان نامەیەکی بۆ سەید رەسوی بابی گەورە نووسی‌و پاشان چووینە پادگانی پیرانشار. ئاغاکانی دیکەشمان چاو پێکەوت‌و بریاردرا هەر ئەو رۆژە پادگانی پیرانشار بەجێ بێلن. ئێمە دەچووینە پیرانشار کاک مەسعود لەگەڵمان هات بۆ پیرانشارو چووینە فەرمانداری. کەخەبەر بلاو بۆوە مەسعود بارزانی هاتووە کۆمەڵەو فیدایی‌و دەستەو تاقمی دیکە خەلکێکی یەکجار زۆریان کۆکردبۆوەو بازاریان داخستبوو دژی هاتنی مەسعود بۆ پیرانشار مێتینگ‌و کۆبوونەوەیان ساز کردبوو. ئێمە لە ژووری فەرمانداری بووین، دوکتور کەمال یەکێک لە کادرەکانی قیادە موقەت کە پێشتریش لەگەڵ ئێمە پێوەندی هەبوو، لە شەری نەغەدەش بریندار ببوو، هاتە ژووری‌و بانگی کردم بچمە دەرێ. دوکتور کەمال گوتی: «ئەگەر نەیەی‌و ئەم خەلکە ئارام نەکەیەوە، لەوانەیە ئاژاوە ساز بی‌و وەزع تێک بچێ. خەلکێکی زۆر کۆبۆتەو بازار داخراوەو دژی کاک مەسعود شوعار دەدەن».

چوومەوە ژووری‌و بە مامەغەنیم گوت: وەزعی شار ئاوایە چ بکەین؟

– بچۆ بە خەلک بلێ کاک مەسعود میوانی ئێمەیەو بەخێرهاتنی دەکەین. خۆشت هەرچی دەیزانی بیلی‌و بلاوەیان پێ بکە». کە چووم عالەمێکی زۆر کۆ ببۆوە. هێندێ کەس بە نێویاندا دەگەران‌و هانیان

دەدان کە بۆ پێش فەرمانداری بێن. چوومە سەر بەرزایی ڕۆخی شەقام‌و لەپێشدا بەخێرهاتنی خەڵکم کرد. لەبارەی یەکێتی‌و بارودۆخی کوردستان‌و سیاسەتی حیزب‌و دەستی ئاژاوەنانەوەی کاربەدەستانی حکومەت قسەم کرد. پاشان گوتم: ئیمڕۆ ئێمە بۆ یەکیتی خەڵک لە کوردستان هەوڵ دەدەین. ئاغا مەنگوڕەکانمان هێناوەتەوە ئاشتمان کردوونەتەوەو دەچنەوە سەر مولک‌و ماڵی خۆیان. کاک مەسعود بارزانی لەگەڵمان هاتووە‌و میوانی ئێمەیە. ئامانەوی هێزێکی ئازادیخوازی کوردستانی لە بزوتنەوەی ڕزگاریخوازی کورد جیا بکرێتەوە. بە ناوی حیزبی دیموکرات تکا لە خوشک‌و برایانی بەڕێز دەکەم کۆبوونەوە کۆتایی پێ‌بێنن‌و بڵاوەی بکەن.

خەڵک بە هاواری بژی حیزبی دیموکرات پێشوازی لەقسەکانم کردو بڵاوەیان کرد. هاتمەوە فەرمانداری‌و کاک مەسعودمان بەڕێ‌کرد گەڕایەوە بۆ شاوانەو من‌و مامەغەنیش گەڕاینەوە بۆ مەهاباد. ڕۆژی دوایی بڵاوکراوەیەکی ڕێکخراوی فیدائییانی خەڵک لەگەڵ هێرشێکی توند بۆسەر قیادەی موقەت‌و بارزانیەکان نوسیبووی: «کەریمی حیسامی، مەسعود بارزانی هێناوەتە پیرانشارو گوتوویە میوانی ئێمەیە»!.

www.kerimhisami.com

چەکدار بوونی زەرزاکان‌و
هەرای شنۆیە

دوای هەرای مەنگوران‌و چەک کردنی ئاغاکان، دەوڵەت وازی لە سیاسەتی چەکدارکردنی دەرەبەگی کوردو ئاژاوەنانەوە نەهێنا. ئەمجار ئاغاکانی زەرزای چەکدار کرد. سولەیمان‌خانی زەرزا ١٢٠ تفەنگی برنۆی لە ژاندارمەری ورمێ وەرگرتبوو بەسەر ئاغاکانی زەرزادا دابەشی کردبوو. ئەوانیش هەر دەست لە جێ لەسەر رەعیەتەکانیان کردبوو کە دەبێ خەرج‌و باج‌و مولکانەی دەساڵەی رابردوو بدەن. وەرزیرەکانی مەڵبەندی شنۆ لە هەموو گوندێکەوە روویان کردبۆوە تەشکیلاتی حیزب. کومیتەی تەشکیلاتی شنۆ گورج چەکداری کۆ کردبوونەوەو شنۆی گەمارۆ دابوو. لەسەر ئاغاکانیان کردبوو ئەگەر سبەینێ تا سەعاتی دوازدەی نیوەڕۆ چەکەکان نەدرێنەوە بە تەشکیلات، تاڵان‌و کوشتاری ئاغاکان دەست پێ‌دەکەین. لە هەموو مەڵبەندی شنۆ هەر کەسێکی چەکی هەبوو رووی کردبوە شارو وەزعی شاری شنۆ شلەژابوو. رۆژی ١٩٧٩/٦/٣٠ سەعات پێنجی بەیانی زرەی تەلیفون رای‌پەراندم. مامە غەنی بوو بانگی کرد: «کاک کەریم هەر ئێستا بگە دەفتەری حیزب منیش ئەوە بۆ وێ دەچم. وەزعی شنۆ ئاڵۆزە. ئاغاکانی زەرزا دەورە دراون. سولەیمان خان نیوە شەو دەرپەریوەو ئێستا ئەوە لێرەیە. ئەگەر نەگەیە شنۆ لەوانەیە خوێنێکی زۆر برژێ».

www.karimhisami.com

هەستام لە بێشدا ریشم تاشی‌و چوومە دەفتەری حیزب. پێشمەرگەیەکم نارد کاک حوسینی بەخشی‌و مەلا سەید ئەحمەدی سەعدەیی بانگ کات. کە چووم سولەیمان‌خانی زەرزاو ئاغایەکی‌تر لە دەفتەری حیزب بوون. مامە غەنیش گەیشتێ. سولەیمان‌خان گوتی: «ئێمە فەقیرین، ئەو ئاغایانە هیچیان نیە. ١٢٠ تفەنگم لە ژاندارمەری وەرگرتوە کە بە ناوی پاریزەری سنور هەر ئاغایەی مانگێ ٥٠٠ تمەن وەر بگرێ. ئێستا دەورەی مالەکانمان دراوە، ئەگەر نەگەنێ دەبێتە فرتەنەو خوێن دەرژێ. کاک کەریم وەرە چەکەکان وەربگرەوە با ئەم ئاگرە بکوژێتەوە.

بریارماندا بچمە شنۆ تفەنگەکان وەرگرمەوە. گوتم: تەلیفون بۆشنۆ بکەن کەوا من کەوتوومە ڕێ‌و دەست رابگرن. حوسینی بەخشی‌و سەید ئەحمەدی سەعدەیم هەلگرت‌و کەوتینە ڕێ. من لەگەلْ سولەیمان‌خان سواری ماشینی ئەوان بووم‌و حوسینی بەخشی بەماشینی مەلا سەید ئەحمەدی بە دووای ئێمەدا. مارف‌ئاغا کە ماشینی داژوا، ئەوەندە بە پەلە بوو نەیدەزانی چۆن داژوێ.لە نەغەدە تێ‌پەرین.لە پێچەکانی گوندی ئاغچەزێوە دیتم ماشین بەرەو کەندالی چۆم دەرواو لەسەر هەلْدێرگەیە کە بچینە نێو گادەرو تەرت‌و توونا بین. دەنگم دا کورە هەلْدێراین. کابرا لە تاوان بە خێرایی ١٢٠ کیلۆمیتر بەرەو چیا بای‌داوە. ئەمجارە پێشی ماشینی دەکەندالی رۆخی جادە کوتاو ماشین وەسەر پشت گەراو کوژایەوە. مەلا سەید ئەحمەدو حوسینی بەخشی گەیشتنێ. بە زەحمەت ئێمەیان هێنا دەرێ. من و شۆفیر ساخ بووین، بەلام سولەیمان‌خان پشتی زەحمەتی دیبوو خۆی رانەدەگرت. ماشینەکەمان راست کردەوە هەلْ نەدەبوو. من‌و سولەیمان‌خان سواری ماشینی مەلا سەید ئەحمەدی بووین‌و رۆیشتین. حوسین بەجێ‌ما کە لەگەلْ مارف‌ئاغا ماشینەکەی بگەیێنێتەوە شنۆ. گەیشتینە نێو شار وەزع ئالۆز دەهاتە بەرچاو. چەکدار لە هاتوچۆدا بوون. خەلک لە مزگەوت کۆببۆوە، کاک یوسفی ریزوانی لە نێویان بوو

قسەی بۆ دەکردن‌و گۆتبووی چاوەروان بێ ئێستا کاک کەریم دەگاتێ.
یەکسەر چوومە مەزگەوت‌و لە بلیندگۆ داوام لە خەلک کرد ئارام بن. گوتم: هیچ کەس حەقی نیە دەست درێژی بکاو ئاژاوە بنێتەوە. ئاغاکان چەکەکان دەدەنەوە، ئەم مەسەلەیە دەبێ بە هێمنی چارەسەر بکرێ.
ئەندامێکی کۆمەڵە لام وایە کاک موحسنی کوری مامۆستا مەلا سالحی بوو هاتە پشتی میکرۆفۆن‌و قسەی سوکی بە ئاغاکان گوت. یەک دوو ئاغا هەستان وەڵامیان دایەوەو دەهات وەزع بشێوێ. من هەستام گوتم: نابێ لە شنۆیە ئاژاوەو شەر ساز بێ. ئێمە رێگا نادەین. سێ‌چوار چەکداری کۆمەڵە لە مزگەوت بوون. هەستان وەدەر کەوتن. ئێمە لەو باس‌و قسانەدا بووین خەبەریان هێنا کە پێشمەرگە ماڵی عیسمەت‌خانی زەرزایان دەورە داوەو لەوانەیە ببێتە شەر. وەدەر کەوتم کە چووم سەید وەفا ناوێک کە خۆی بەکادری حیزبی دەزانی ماڵە عیسمەت خانی گەمارۆ دابوو. چوومە ژوورێ دوو تفەنگی لە لابوون لێم وەرگرتەوەو سەید وەفام ناردەوە بۆ رێکخراوە.
ئاغاکانی زەرزا کە کەوتبوونە تەنگانە چووبوونە شاوانە لای کاک مەسعود بارزانی. من لە تەشکیلات بووم نامەیەکی کاک مەسعودم بۆهات. نووسیبووی: «دوای سلاو کاک کەریم وادیارە وەزعی شنۆ ئالۆزە. چونکە ئێمە لەم ناوچەیەین، باش نیە وەزع تێک بچێ. لەبەر ئەوە وام پێ باشە جارێ دەست لە ئاغاکان مەدەن. پاشان من قسەیان لەگەڵ دەکەم‌و مەسەلەی تفەنگەکانیش چارە سەر دەکرێ».
من گورج لە وەڵامدا بۆ کاک مەسعودم نووسی: «ئەم مەسەلەیە پێوەندی بە ئێمەوە هەیە. دەفتەری سیاسی بریاری داوە ئەو چەکانە وەربگرینەوە. تکایە ئێوە دەست لەکارو باری ئێمە مەدەن یا خۆمان ئەو مەسەلەیە چارە سەر بکەین».
پاشان چوومە کن سولەیمان خانی پشتی‌ژانی دەکردو راکشابوو.

www.kerimhisami.com

سولەیمان‌خان گوتی: «من ناردوومە هەموو چەکەکان کۆ بکەنەوەو بیان‌هێننە ئێرە. تکام ئەوەیە هەتا شەو دەست رابگرن. ئێمە ئابرومان دەچێ‌و لە نێو خەڵکدا سووک دەبین. شەو ماشێن بنێرەو تفەنگەکان بەرەوە با ئەو هەرایەش بکوژێتەوە».

من دەمویست بە هێمنی چارەی مەسەلەکە بکەرێ. لە تەشکیلاتیش برادەری وا هەبوون لایەنگری توندو تیژی بوون. بە سولەیمان خان-م گوت بنێرە تفەنگەکان کۆبکەنەوە شەو دێم دەیانبەمەوە. لە ماڵی سولەیمان خان گەرامەوە خەبەریان هێنا کەوا عیسمەت‌خان‌و سمایل‌خانی زەرزا رایان‌کردوەو چوونە ورمێ. برادەرانی رێکخراوی شنۆ لایان وابوو کە درۆ دەکەن، خەریکن بۆ بەربەرەکانی خۆیان ئامادە بکەن. خەبەرێکی دیکەیان بۆ هات کە گۆیا عیسمەت‌خان‌و سمایل‌خان چوونە لای حەمەدەمین چیچۆ کە بەهاواریانەوە بێ. برادەرانی کومیتەی شار دانیشتین بریارمان‌دا چەکدارەکان کۆبکرێنەوەو لە دەوروبەری شار لە شوێنی پێویست‌و جێگای بەرگری خۆ قایم بکەن‌و ئامادە بن. هێندێ پێشمەرگەش بنێرینە دەرەوەی شار سەر رێگای ورمێ- شنۆ. نامەیەکم بۆ کاک مەسعود بارزانی نووسی‌و کاک نەبی قادری نامەکەی برد. بۆ کاک مەسعودم نووسی کە خەبەرێکی ئاوامان زانیوە. ئێمە پێشمەرگەمان ئامادەیەو بۆسەر رێگاشمان ناردووە. پێم خۆشە تۆش خەبەر بدەی بە حەمەدەمین چیچۆ کە بیر لە هاتنی شنۆ نەکاتەوە.

کاک مەسعود لە وەلامی نامەی من‌دا نووسیبووی: «کاک کەریم بۆ ئەوەی کیشەکە گەورەتر نەبێ. باشترە مەسەلەکە بە خۆشی چارەسەر بکرێ. ئێمە دەتوانین پاش چەند رۆژ ئەم چەکانە وەربگرینەوەو هیچ هەراشی لێ‌ساز نەبێ». دەقی نامەکانی کاک مەسعود لەگەڵ سەنەدو بەڵگەی دیکە بەداخەوە لێرەدا بەدەستەوە نین‌و لە ولات پارێزراون.

لە لایەکی‌تر لەگەڵ هەرای شنۆ لە جەلدیانیش هەرا ساز ببوو،

www.kerimhisami.com

ڕەحمانی کەریمی دەگەڵ هێندێ پێشمەرگە چووبووە سەر کاک عەولای جەلدیانی. هێندێ بارزانیش لەوێ بوون پارێزەریان لە کاک عەولا دەکرد. کاک عەولای قادری نامەیەکی بۆ من نووسیبوو داوای کردبوو کە کارێکی وابکەم پێشمەرگە بکشێنەوەو با شەڕو کێشە ساز نەبێ.

من نامەیەکم بۆ کاک ڕەحمانی کەریمی نووسیو کاک نەبی قادری نامەی بردو چوە جەلدیان. بۆم نووسیبوو کە کارێکی وا نەکا لەوێ لە پەنا پادگان شەڕو کێشە ساز بێ. لەدەوری جەلدیان بکشێتەوە.

شەو لەگەڵ چەند پێشمەرگە چووینە ماڵی سولەیمانخانی کە تفەنگەکان وەرگرینەوە. پاش چاخواردنەوە گوتم: کوا تفەنگەکان لە کوێن. با پێشمەرگە بیانبەنە نێو ماشێن. سولەیمانخان گوتی: «هێشتا هەموویان نەهێناونەوە، تۆش وەزعی ئێمە لەبەر چاو بگرە». لەو قسانەدا بووین عبدالمهیمینی برازای مەلا مستەفاو حەمید ئەفەندی کادری چەکداری بارزانیەکان هاتنە ماڵی سولەیمانخانی. لەگەڵ هاتنی ئەوان یەک دوو قولە ئاغای زەرزا وەدەنگ هاتنو گوتیان: «کاک کەریم ئێمە ئەو تفەنگانەمان بۆ دوژمنایەتی حیزبی دیموکرات وەرنەگرتوە. ئەو هەرایە بەخۆرایی ساز بووە. ئەگەر لە لای ئێمەش بن هەروا بزانە بە دەست پێشمەرگەی خۆتانەوەن». گوتم: تازە لەوەی دەرچوە، ئەو تفەنگانە لە حکومەت وەرگیرابوون بۆ دژایەتی خەلک، من لەبەر خاتری سولەیمانخان هاتم کە بە بێ شەڕو خوێن ڕێژی مەسەلەکە تەواو بێت. بێجگە لە وەرگرتنەوەی تفەنگەکان هیچ ڕێگای دیکە نیە.

حەمید ئەفەندی هەڵی دایەو گوتی: «ئێستا ئەم هەرایە چیە؟ ئەم خەڵکە چی دەوێ؟ وەڵاهی من بەم پەنجا کەلاک لەم شارە دەخەم». بە توڕەییەکی کەجاروبار بەسەرمدا دێ دەرهەڵ بوومو گوتم: «حەمید ئەفەندی شاش هەر فەرمایشتی‌وای دەفەرموو. نەک هەر پەنجا کەلاک بە هەزاران کەلاکی خست. ئەمەش چارەنووسیەتی کە ڕەنگە ئاگادار بی.

پاشان بە چ حەقیک تۆ ئیجازە بە خۆت دەدەی دم لەوکارە وەربدەی. ئەوە مەسەلەی ئێمەیە تۆ حەقت نیە قسەی لێ بکەی». عبدالمهیمن وەدەنگ هاتو گوتی: «کاک کەریم تۆ نارەحەت مەبە ئەمە ئیشی خۆتانە، ئێمە تەنیا بۆ دیتنی تۆ هاتووین‌و کارمان بە هیچ نەداوە».

بە سولەیمان‌خان-م گوت: من پتر دانانیشم، ئەگەر تفەنگەکان حازر نین من دەرۆم. ئیتر ناشتوانم پێشی خەلک بگرم کە بریاریان‌داوە ئەو تفەنگانە بستێننەوە. سولەیمان‌خان گوتی: «پێی ناوێ بێنن ئەو تفەنگانە بدەنەوە». تفەنگەکانیان لە ژوورێکی دیکە هێنانە دەرو خستیانە نێو ماشێن‌و لە تەشکیلات. تەحویلی کاک مرادی قادریم دان.

بەیانی دەوری سەعات هەشت لە تەلیفونخانە خەبەریان هێنا کەوا چەند تانگ‌و چەند ئۆتوبووسی پر لە پاسداری نەغەدە خەریکن بەرەو شنۆ بکەونە رێ. تاویک پێ‌چوو دیسان لە تەلیفونخانە هاتن گوتیان: لە ورمێ‌وە بە پادگانی جەلدیان گوترا کە چەند تانگ‌و پاسدار بۆ شنۆیە بنێرێ‌و لەگەڵ تانگی نەغەدە یەکتر بگرنەوە. هاتمە رێکخراوی حیزب لەگەڵ کاک مرادی قادری کە بەرپرسی نیزامی بوو، وەبرادەرانی‌تر بریارماندا بۆ ئەوەی شار ئالوزی نەکەویتە نێو، پێشمەرگە لەشار بچنە دەرو لەدەوروبەری شار لە شوێنی پێویست ئامادە بن. ناردم شیخ عبدالرحمانی کوری شیخ مارفی کە بەخشداری شنۆیە بوو هاتە تەشکیلات. پێم‌گوت: «خەبەریکی ئاوامان پێ‌گەیشتوە. با پێکەوە بچینە نەغەدە بەلکو فەرماندەی ژاندارمەری رازی بکەین کە تانگ و پاسدار بۆ شنۆیە نەنێرێ». شیخ عبدالرحمان پێشنیاری کردو گوتی: «بۆچی لەگەڵ ئوستاندار قسە ناکەی؟ ئەویش تێ‌بگەیێنە کە وەزعی شنۆ ئارامەو با ئەو دەستور بدا تانگ‌و موجاهید نەیەن بۆ شنۆیە.» چوومە تەلیفونخانەو لەگەڵ ئوستانداری ورمێ پێوەندی گیراو پێم‌گوت: «وەزعی شنۆ ئارامە. بیستومانە لە نەغەدەو لە جەلدیانەوە تانگ‌و پاسدار دەنێرن

www.kerimhisami.com

بۆ شنۆیە. کاریکی چەوتە شەری لێ پەیدا دەبێ. ئێمە نامانەوی لە شنۆیە شەر ساز بێ».

ئوستاندار گوتی: «من ئاگام لە شتیوا نیە. هەر ئێستا بە فەرماندەی ژاندارمەری دەلێم. تانگو پاسدار بۆ شنۆیە نەنێرێ. تۆ خۆشت بچۆ نەغەدەو لەگەڵ فەرماندەی ژاندارمەری قسە بکە. من دژی ساز بوونی شەرو کێشەم». هەرچەندی لە تەلیفونخانە هەوڵمانْدا نەمانتوانی بە تەلیفون لەگەڵ نەغەدە پێوەند بگرین. ناچار بریارمدا خۆم بچمە نەغەدە. لەگەڵ شیخ عبدالرحمانی دوو بە دوو سواری جیبی تازەو جوانی ئەو بووینو کەوتینە ڕێ. لە زینوێ پیرناسری بە دیوی گوندی قەلاتاندا تووشی دوو تانگو چوار ئوتوبووسی پر لە لاتو سەر سەری چەکداری قەرەپەپاخی نەغەدە بووین کە بەرەو شنۆ دەهاتن. دووای شەری نەغەدە هەرچی ڕەشو روتو دزو سەر سەری عەجەمی نەغەدە بوو بە ناوی موجاهید چەکیان لە ژاندارمەری وەگرتبوو، هێزی غەیرە نیزامی بوون.

لە پێش تانگەکان ماشینمان ڕاگرتو هاتمە خوارو دەستم بەرز کردەوە. فەرماندەی تانک هاتە خوارێ تۆقەمان کردو خۆم پێناساند. پێم گوت: ئێستا لەگەڵ ئوستاندار قسەم کردوە، وەزعی شنۆ ئارامە هیچ پێویست نیە تانگو چەکدار بچنە وێ. تکا دەکەم بگەریوە با شەر ساز نەبێ. منیش ئەوە دەچمە نەغەدە لەگەڵ فەرماندەی ژاندارمەری قسە دەکەم.

کابرای ئەفسەر لە وەڵامدا گوتی: «خۆت دەزانی ئێمە مەعمورین. منیش وەک تۆ دژی شەرم. بەڵام ئەمرم پێکراوە. تۆ مەچۆ نەغەدە، چونکە فەرماندەی ژاندارمەری ئەم مەڵبەندە لە جەڵدیانە، لەوێوە بە نەغەدە گوتراوە کە تانک بۆ شنۆ بنێرێ. بریاریش وایە فەرماندەی ژاندارمەری خۆشی لەگەڵ تانگو موجاهید لە جەلدیانەوە بێت بۆ شنۆ لەوێ ئێمە یەکتر بگرینەوە. لە ئیستلاحی نیزامیدا ئەمە پێی ئێژن (گازئەنبوری) باشترە بچیە جەڵدیانو فەرماندەی ژاندارمەری لەم هەنگاوە

www.kerimnisaami.com

پەشیمان کەیەوە. من قەولت پێ‌دەدەم لە گوندی (گوندە وێڵە) هەورازتر ناچم. لەسەر ئاوی گوندە وێڵە رادەوەستین تا ئەمری دیکەی فەرماندەم پێ‌دەگات».

سوپاسی کابرام کرد. لەپڕ دیتم کاک سولەیمانی قادری کوری کاک حەمەدی سەروکانی (کاپیتان‌قادری) پەیدا بوو. کاک سولەیمان بەیانی لەشاری شنۆ دەچێتە تەشکیلاتی حیزب. لەوێ پێی دەڵێن کە فلان کەس چۆتە نەغەدە. ئیتر سواری ماشین دەبێ‌و بە دوای مندا بەرەو نەغەدە. ئێمە لەم باس‌و خواسەدا بووین گەیشتێ. نامەیەکم هەر لەوێ بۆ فەرماندەی ژاندارمەری نەغەدە نووسی‌و داوام لێ‌کرد کە تا لە جەلدیانەوە خەبەرت پێ‌دەگات با تانگ‌و موجاهید نەچنە شنۆ. وەزعی شنۆ ئارامە با شەر ساز نەبێ. نامەکەم دا بە کاک سولەیمان کە بیبا بۆ نەغەدە. من لەگەڵ شێخ عبدالرحمان بامان داوە بە کوێرە رێی حەسەن نوران‌و دێشەمس‌و قەرە سەقەڵ‌و سەلگیزو دنخەو سەردەرێندا ڕێگامان بری‌و چووینە نەڵۆس. لە نەڵۆس ئەندامانی شورای گوندی‌و رێکخراوی نەڵۆسم کۆکردەوە. وەزعەکەم تێ‌گەیاندن گوتم: تەواوی خەڵکی گوندی ژن‌و پیاوو گەورەو بچوک پێویستە بچنە سەر جادەی شنۆ- جەلدیان‌و لەسەر رێگا دابنیشن. پێشی ئەو تانگانە بگرن کە قەرارە بێن بۆ شنۆ. هەرچی پێشمەرگەو خەڵکی چەکداریش هەیە لە ئەدیو لە شوێنی قایم خۆ مات کەن‌و ئامادە بن. رۆیشتین بۆ چەپەراوێ. لە گوندی چەپەراوێ شورای گوندی‌و برادەرانی رێکخراوو خەڵک کۆبوونەوە پێم گوتن کە وردو درشتی گوندی بچنە سەر جادەو دانیشن‌و رێگا بەر مەدەن. من کە قسەم بۆ خەڵک دەکرد پیرێژن‌و پیرەپیاوو هێندی گەورە کچیش کە ئەمس دەرویش بوون‌و چوبوونە ماڵی شێخ مارفی، دەوری شێخ عبدالرحمانیان دابوو، دەست‌و باسکیان ماچ دەکردو بە قوربانی دەبوون. شێخ عبدالرحمانی لاوی جوان‌چاک بە حاڵ لە دەست ژنان نەجاتی دەبوو. ناچار کەوتینە

www.kerimbisarani.com

ڕێ‌و لەگوندی سۆڤیان لە پێش ڕێکخراوی حیزب راوەستاین. سۆڤیان شارە دێ‌یەو. . ٢ ماڵ زیاترە. لەگەڵ ئەندامانی شورای گوندو ڕێکخراوی حیزبی مەسەلەکەم هێنا گوری‌و گوتم: لەوانەیە ئێستا تانگ بەرەو شنۆ بێن. پێویستە هیچ کەس لە نێو گوندی نەمێنێ‌و لەسەر ڕێگا دابنیشن.

کاتێک گەیشتینە پادگانی جەلدیان دوو تانگ لەپادگان هاتبوونە دەرو ئامادەی حەرەکەت بوون. چوار ئوتوبووسیش پر کرابوون لە لات‌و سەر سەری عەجەمی سندوس، ئامادە راوەستابوون. لە پێش پادگان دابەزیم‌و پرسیاری فەرماندەم کرد. بە تەلیفون پێ‌یان گوت کەریمی حیسامی هاتوە. گوتبووی با بێتە لام. شیخ عبدالرحمان نەهات‌و لە ماشینەکەش نەهاتە خوارێ. کە چوومە نێو پادگان‌و دەفتەری فەرماندە، سەرگورد شەهبازی فەرماندەی پادگان وەک سەگ بە گژم داهات: «ئەو هەرایە چی‌یە؟ بۆ ئاگرتان کردۆتەوە، ئەم لەشکرەتان بۆ لە شنۆیە کۆکردۆتەوە. خەبەرم هەیە کە شەش هەزار چەکداری حیزبی دیموکرات شاری شنۆیان گەمارۆداوەو دەیانەوێ ئاغاکانی زەرزا کە چەکیان لە ژاندارمەری وەرگرتووە قەتل‌عام بکەن».

گوتم: ئێوە هەراتان ناوەتەوە، دەتانەوێ شەر ساز کەن. ئێوە ئاغاکانتان چەکدار کردووە تا سیستەمی ئەرباب رەعیەتی زیندوو کەنەوە. شنۆ گەمارۆ نەدراوە. لەشکری حیزبیش لەوێ نیە. ئێمە تفەنگەکانمان وەرگرتۆتەوە، ئێستا لە دەفتەری ریکخراوی حیزب دانراون. فەرموو لەگەڵ من وەرە شنۆ تا بزانی خەبەرێکی بۆتۆ هاتووە درۆیە.

- من دێم بۆ شنۆ، بەلام بە تانگ‌و بە چەکدارەوە دێم. تانگەکانیش ئامادەن.

- پێویست نیە تانگ‌و چەکدار لەگەڵ خۆت بێنی. با کێشە ساز نەبێ. فایدەی نەبوو. تا ئێمە هاتینە دەر تانگ‌و ئوتوبوس کەوتبوونە رێ. سەرگورد سواری ماشێنێکی رەنجوێر بوو منیش چوومەوە خزمەت شیخی‌و

سوار بووین کەوتینە ڕێ. تانگەکان لە پێشەوە تەپ‌و تۆزێکیان سازکردبوو نەدەکرا وەپێشیان کەوینەوە یا نیزیک لێیان باژووین. زۆر لە دووایە بەجێ مابووین. کاتێک ئێمە گەیشتینە سۆفیان تانگەکان ڕاوەستابوون. پتر لە هەزارکەس ژن‌و مێرو گەورەو بچووک لەسەر جادە دانیشتبوون. ژنێک‌و پیاوێک هەر یەکەی منداڵێکیان لەسەر دەستی بە لووتی تانگەکانەوە نابوو. تانگ ڕاوەستابوون. سەرگورد دابەزی‌و چووە پێشێ. خەڵک کردی بە هەرا گورج گەڕایەوەو هاتە لای ئێمە گوتی: «ئاغای حیسامی پیادە بە بزانە ئەم خەڵکە بۆ لێرە کۆبۆتەوە؟».

گوتم: دابەزم بڵێم چی؟ من پێم گوتی با ئەو تانگ‌و چەکدارە نەیەن. هەتا تانگ‌و چەکدار نەگەڕێننەوە من دانابەزم. خۆت چۆن عیلاجی دەکەی بیکە.

سەرگورد دەنگی تانگ‌و ژاندارم‌و عەجەمی سندووسی‌دا وەگەڕێن بۆ پادگان. ئوتوبوس‌و تانگ گەڕانەوە. سوار بوو کەبکەوێتە ڕێ. بەرەو شنۆ. خەڵک پێشی ماشێنەکەیان گرت‌و گوتیان: «تا کاک کەریمی حیسامی نەیە ناهێڵین تێپەڕی». سەرگورد هاتەوە لامان. ئێمە لەگەڵ شێخ عبدالرحمان کشابووینەوەو دوورتر وەستابووبن. هات گوتی: «پیادە بە وەرە بزانە ئەم خەڵکە چی گەرەکە. ناهێڵن بە تەنیاش بچم بۆ شنۆ، ڕۆژ درەنگە من ئەشی بگەڕێمەوە».

من دابەزیم‌و شێخ دیسان نەهاتە خوارێ. چوومە نێو خەڵک‌و لێم کۆبوونەوە. لە خۆشیان کوڵی گریانم دە ئەوکێ ماو هەرچی کردم قسەم بۆ نەکراو زمانم نەگەڕا قەڵەمێکی شێواو هەستێکی هونەرمەندانەی شارەزای دەوێ کە ئەم دیمەنە بێنێتە سەر کاغەزو بینەخشێنێ. خەڵک چاوی دەزاری من بڕیبوو، منیش لە خۆشی فیداکاری ئەم خەڵکە کوڵی گریانم دەئەوکی مابوو زمانم نەدەگەڕا. بە زەحمەت توانیم ئەندە بڵێم: «سوپاستان دەکەم، ئەو فیداکاریەی ئێوە بێگومان لە مێژووی خەباتی

میللەتی کوردا تۆمار دەکرێ. من بێجگە لەوە کە لە کانگای دڵەوە سوپاستان بکەم ئێستا هیچی دیکەم پێ ناگوترێ. تکایە ڕێگا بدەن بڕۆین». دەهات کە بکەوینە رێ، یەکێک لە پەنجەرەی دەفتەری حیزبەوە کە لەسەر ڕێگا بوو هاواری کرد: «کاک کەریم من گیراوم». سەیرم کرد کاک سولەیمانی قادریە کە نامەم پێدا ناردبوو بۆ نەغەدە. کاک سولەیمان نامەی بردبوو دابووی بە فەرماندەی ژاندارمەری نەغەدەو گەرابۆوە بە دوای مندا کە بێتە پادگانی جەلدیان. ڕێکخراوی حیزب لە سۆڤیان بە هەڵە وادەزانێ: کە ئەوە خەبەری شنۆیە بۆ جەلدیان دەبا. هەرچەند دەیناسن و لەم گوندە مامۆستا بووە، بەڵام چوونکە خزمی کاک عەولای جەلدیانێ بوو دەیگرن. کاک سولەیمانم هێنا دەرو بەرەو شنۆ کەوتینە ڕێ.

گەیشتینە ڕاست گوندی چەپەراوی، خەڵک لەسەر ڕێگا دانیشتبوون. دابەزیم سوپاسم کردن و گوتم: تانگ و موجاهید گەراونەوە. لە ڕاست گوندی نەلۆس پتر لە هەزارکەس ژن و منداڵ و پیرو لاو لەسەر جادە کۆببوونەوە. سەرگوردی ژاندارمەری حەبەساببوو. دابەزیم سوپاسی خەڵکم کردو چووینە شارو ڕاست چووینە مزگەوتی جامیعە. بە بلیندگۆ داوا لە خەڵک کرا لە مزگەوت کۆوە بن. سەرگورد داوای کرد کە تفەنگەکان بدەینەوە بە خۆی. گوتم: دەبێ لەگەڵ کومیتەی ناوەندی قسە بکەم. تەلیفونم کرد بۆ مەهاباد مامە غەنی گوتی: «لە کومیتەی ناوەندی باسمان کردووە، هاتووینە سەر ئەو بڕیارە کە تفەنگەکان بدەینەوە بە حکومەت و کیشەکە هێدی بێتەوە». سەرگورد لە مزگەوتێ هەستاو قسەی کرد. پاشان من لەسەر سیاسەتی شەرخوازانەی حکومەت و گیرەشێوێنی حەسەنی ئیمام جومعەی ورمێ و کردەوەی دزێوی ژاندارمەری بە درێژی قسەم کرد. شایانی سرنج بوو ئەو کاتەی ئێمە لە مزگەوت بووین کاک مەسعود بارزانی هاتبوە شنۆو لە بەخشداری دابەزیبوو. بە کاک یوسفی ریزوانیم گوت: چەکەکان تەحویلی پیاوی سەرگورد بداتەوەو

www.kerimhisami.com

ڕەسیدیان لێوەرگری. هەرای شنۆیە بەم چەشنە کۆتایی پێهات. بەڵام هاتووچۆی بارزانیەکان بە چەکەوە بۆ نێو شار خەڵکی بێزار کردبوو. کۆمەڵێک خەڵک هاتنە ڕێکخراوی حیزبو سکاڵایان بوو. نامەیەکم بۆ کاک مەسعود نووسیو داوام لێ کرد کە بارزانی با دەست لە کاروباری شنۆ وەرنەدەن. بەڵام ڕووداوەکانی دوایی دەریانخست کە نەک هەر دەست تێوەردان، بەڵکو لە جیاتی ژاندارمە لە شنۆیە خەڵکیشیان کوشت.

وەزعی شنۆ ئارام بۆوە بەڵام ڕۆژنامەکانی تاران ڕۆژ بە ڕۆژ وتاری ئاژاوەچیانەیان دەنووسیو خەبەری درۆیان بڵاو دەکردەوە. چەند ڕۆژ دوای هەرای شنۆ ڕۆژنامەکانی تاران نووسیبوویان: لە شنۆ ئاڵای حکومەتیان هێناوەتە خوارێو ئاڵای کوردستانیان هەڵکردووە. دوو هەڤاڵدەری گۆڤاری تاران مصور بە پەلە خۆیان گەیاندە مەهابادو داوایان لە دەفتەری حیزب کرد کە بیان نێرن بۆ شنۆ تا بزانن ئاڵای حکومەتی ئیسلامی لەوێ ماوە یان نە؟

لە گوندی حەسەن نوران یەکێتی جوتیارانی شنۆ کۆبوونەوەیەکی گەورەی ساز کردبوو داوایان کردبوو کە بچم بەشداری بکەم. هەڤاڵدەرەکانی تاران مصوریشم سوار کردو چووینە حەسەن نوران. وێنەیەکی زۆریان لە کۆبوونەوەی جوتیاران هەڵگرتو لەگەڵ چەند کەس وتووێژیان کردو چووینە شنۆیە. دیتیان ئاڵای ئێران لەسەر تیلگرافخانەو ئیدارەی بەخشداری دەلەرێتەوە. ڕەسمیان هەڵگرتو گەراینەوە بۆ مەهاباد. لە تاران بە درێژی چەند وتاریان بڵاو کردبۆوەو ڕۆژنامەکانیان وەدرۆ خستبۆوە.

شەری مەریوان

دوای ئارام بوونەوەی شنۆ، رۆژی ١٩٧٩/٧/١٣ بۆ ئەوەی لە دەرەوەی حیزبی دیموکراتیش تیکۆشانی سیاسی بۆ هێندی کردنەوەی وەزعو هێمنایەتی دەست پێکرابێ، ٦٣کەسمان لەخەڵکی شنۆو پیرانشارو سندوسو لاجانو شاروێران کۆ کردەوەو ناردمانن بۆ تاران کە ئەگەر بتوانن بچنە کن خومەینیو دەگەڵ کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامیش قسە بکەن. من قادری خالیدیم وەک چاوساخو قسەکەر پێناساندنو لەبەر دەرکی بارەگای حیزب بەرێمان کردن.

کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی نەیاندەویستو نەیاندەهێشت کوردستان ئارام بێتەوەو گەلی کورد بێشەرو کێشە ژیانو خەباتی سیاسیخۆی درێژە پێبدا.

١٩٧٩/٧/١٢ شەری پاوەو مەریوانیان سازکرە. خەبەرمان بۆ هات کە پێشمەرگەکانی قیادە موقەت بەسەرۆکایەتی نالە هەورامی رێگای مەریوانیان گرتوەو ناهێڵن یارمەتی کوردەکان بگاتە پاوەو مەریوان. دەفتەری سیاسی بریاریدا کە بچمە کن کاک مەسعود بارزانیو سامی عبدالرحمان لەگەلیان باس بکەم کە ئەوە کارێکی دۆستانە نیەو لەگەڵ قەولو قەراری دۆستایەتی رێک ناکەوێو دەبێ پێشی ئەم کارانە بگیرێ. کاک مەسعود لە شنۆیە نەمابوو، ناچار چوومە پیرانشار. ئەودەم هێزێکی بارزانیەکان لەبەری مێرگان لە نیزیک گوندی کەوپەر لە دۆڵی ئاوخواردە

لە خێوەتاندا بوونو کاک سامی بەرپرسیان بوو. دیارە پتر بۆ پێشگری لە هاتنی هێزی یەکیتی نیشتمانی بۆلای شنۆو ناوچەی پیرانان چووبوونە وێندەرێ. لە پیرانشار فەتاحی خولەس بەرپرسی ڕێکخراوی حیزبی دیموکراتیشم هەڵگرتو چووینە دۆڵی ئاوخواردە. کاک سامیم دیتەوە. لە بن خێوەتو لەگەڵ شوتی خواردن باسی باروودۆخی وڵاتمان کردو گلەییم لێ کرد. کاک سامی گوتی: «ئەوە سیاسەتی ئێمە نیە، لەبەرامبەر حیزبی دیموکراتدا ئێمە لایەنی حکومەتی ئێران ناگرین. بەیانی من نامەو زەلامێکی خۆمان دەنێرم، بەس پێویستە ئێوە ئەم زەلامەی ئێمە بگەیێننە کن نالە هەورامی».

هەڵوێستەکەم زۆر بە دڵ بوو، گوتم: چاوەڕوان دەبم. هەر بگاتە مەهاباد بەرێی دەکەین. من هەر ئەو ڕۆژە گەرامەوە بۆ مەهابادو چاوەڕوانی زەلامو نامەی کاک سامی بووم بەڵام ئێستاش نە نامە هاتو نە زەلامو نە سیاسەتیشیان گۆڕا. ئێمە کۆپیەی تیلگرافێکی ڕەسمی فەرماندەی گشتی ژاندارمەری ئێرانمان کەوتە دەست کە دەنووسێ: «ئەو چەکدارانەی بە سەرۆکایەتی نالەهەورامی لەشەری پاوە یارمەتی ژاندارمەیان داوە هەر یەکەی ٥٠٠ تمەن پاداشیان بدرێتێ. ئەم بەڵگەیە لەلای من لە وڵات پارێزراوە.

دەفتەری سیاسی بڕیاریدا کە مەلا ڕەسولی پێشنماز بەسەرۆکایەتی پۆلێکی پێشمەرگە بچێ بۆ پاوەو مەریوان. کاتێک مەلا ڕەسول دەگاتێو دەزانێ کەوا پێشمەرگەی قیادەموەقەت ڕێگایان گرتووە، لەبەر ئەوەی نایەوێ شەری کورد بکا، دەگەڕێتەوە. لە گەڕانەوەدا لەگەڵ جاشان تووشی شەرێکی لابەلا دەبێو بەداخەوە عەلی برای شەهید دەکرێو مەیتەکەشی دەکەوێتە دەست پاسداران.

نامەوێ باسی ئەوە بکەم کە لە ڕێگای ئوستاندارو فەرماندارو تەلیفون بۆ ئەملاو ئەولا بۆ ئوستانداری زەنگانو هیتر چەندە هەوڵمدا تا

www.kelimhisami.com

مەیتەكەمان ئەستاندەوەو هێنایانەوە مەهاباد. لە دەروازەی شارەوە تا سەر قەبران خەڵك لە پێشوازی ئەو مەیتەدا بوون‌و بەراستی تازیەدار بوون. لەسەر قەبران شین‌و گریانی ژنان عاسمانیشی وەگریان خستبوو. وەك بەرپرسی تەشكیلاتی مەهابادو ئەندامی كومیتەی ناوەندی لەسەر قەبران لە وتاری خۆمدا گوتم: «ژنی كورد هەق نیە رەشپۆش بێ‌و بۆ شەهیدان شین بگێرێ. چونكە شەرێكی ئەم حكومەتە بەسەر ئێمەی‌داسەپاندووە، هەموو رۆژێ شەهیدمان بۆ دێتەوەو دەبێ هەر لەسەر قەبران بین. تازە شیوەن‌و شین‌گێران بۆ كورد نابێ».

www.kerimhisami.com

شەری ناوچەی ورمێ

١٩٧٩/٧/١٨ ژاندارمەری ورمێ کەبەراستی بۆ شەرهەڵگیرساندن ئاژاوەی دەناوە بە نیازی گۆیا پاکسازی بەرەو ناوچەی برادۆست و سێرۆ- سەر سنوری تورکیە وەرێ دەکەوێ. تاهیرخان و جانگیرئاغای دەری لەگوندی حەسار لە ئازلو پێشی پاسداران دەگرن. شەرێکی توند دەقەومێ، پاسدارو ژاندارمەیەکی زۆر دەکوژرێن. کوردەکان داوایان لە حیزبی دیموکرات کرد کە یارمەتیان بۆ بنێرێ. کومیتەی ناوەندی پاش لێکۆلینەوە بریاریدا کە بچم بۆ ورمێ و لەگەڵ ئوستاندار قسە بکەم. پێشنیاری ئێمە ئەوە بوو کە شەر بوەستێ و لەشکرو پاسدار بگەرێنەوە بۆ نێو شار. ئێمەش داوا لە کوردەکان بکەین بکشێنەوە. رۆژی ٧٩/٧/١٩ چوومە ورمێ. پاش وتوویژ لەگەڵ ئوستاندار بەڵێنیدا کە بە تەلیفون بە فەرماندەی لەشکر بڵێی شەر رابگرێ. پاشان لەسەر کشانەوەی هەر تک لا قسە بکەین. لە ئوستانداری دەهاتمە دەر کوری حەمەدەمین چیچۆ دەهات بۆ ئوستانداری. گوتی: باوکم دەچوو بۆ سێرۆ. ژاندارمە گرتوویانە. ئەگەر بە ئوستاندار نەڵێی تازە بەری نادەن. گەرامەوە بۆ کن ئوستاندارو پێم گوت: «ئێمە لە لایەک دەمانەوێ وەزع هێدی بێتەوە، ژاندارمەش پتر ئاگری شەر خۆش دەکا. ئێستا حەمەدەمین چیچزیان گرتوەو تکایە خەبەر بدە بەری بدەن». گوتی: «هەر ئێستا تەلیفون دەکەم کە ئازادی بکەن». بەڵام هەرچی گوتی درۆ بوو. شەر شەش رۆژی

خایاند، کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکرات لەو شەڕەدا چاوەڕوان مایەوەو هیچ هەنگاوی ناویشت. ئیتر من ئاگام لی‌ڕا کە چۆن ئەو شەرە کۆتایی هات. بەڵام درنگ‌تر کە چاوم بە جانگیرئاغای دەری کەوت باسی ئەو شەرەی بۆ گیرامەوە کە یادداشتم کردوە. جانگیرئاغا گوتی: «کوردەکان شاری ورمی‌یان خستبوە مەترسیەوە. من بە نێو بەگزادەکانی مەرگەوەڕو تەرگەوەڕدا دەگەرام کە هانیان بدەم ئەوانیش لەلای (بەند)یەوە شار پەلامار بدەن. حکومەت فشاری بۆ هاتبوو، وای لی‌هات کە چەمران‌و فەلاحی فەرماندەی گشتی ژاندارمەری ئێرانیان نارده ورمێ. حکومەت هەر بەوەش وازی نەهێنا. دەستەو داوێنی ئیدریس‌و مەسعود بارزانی بوو. ئەوان هاتنە مەرگەوەڕو بەگزادەکانیان پەشیمان کردەوە کە لەشەڕدا بەشداری بکەن. پاش ئەوەی کە حیزبی دیموکرات یارمەتی پێ نەکردین لە کۆبوونەوەیەک‌دا کە ئیدریسیش بەشداری کرد بریارمان‌دا شەر رابگرین. بەو شەرتەی ئەرتەش یا ژاندارمە بچێتە سێرۆو ئێمەش چەکدار بمێنینەوە. دیارە ئیدریس‌و مەسعود لەم شەر راگرتنەدا بە قازانجی حکومەتی ئیسلامی دەورێکی گرنگیان هەبوو».

رۆژی ١٩٧٩/٧/١٩ سەرهەنگ زەهیر نیژاد فەرماندەی لەشکری٦٤ لە تەلەفیزیونی سەرانسەری ئێران رێزە وتارێکی پر لە درۆو بوختان‌و شەرلاتانی دژی حیزبی دیموکرات بلاو کردەوە. بۆ بەرپرچ دانەوەی وتاری زەهیر نیژاد ئێمە ناچار بووین رۆژی ١٩٧٩/٧/٢٢ لە هەموو شارەکانی کوردستان دژی قسەکانی زەهیر نیژادو تەلەفیزیونی تاران خۆ پێشاندان ساز بکەین. من وتارێکی دوورو درێژم لەم بارەوە بۆ رۆژنامەی ئایندەگان نووسی کە بلاوی کردبۆوە.

رۆژی ١٩٧٩/٧/٢٣ شورای شاری مەهاباد بە سەرۆکایەتی مامۆستا مەلا رەحیمی عباسی سەفەری تارانی‌کرد کە بەڵکو چاوی بە رێبەرانی کۆماری ئیسلامی بکەوی‌و لەبارەی هێمنایەتی ولات وتووێژ بکا. رۆژی

١٩٧٩/٧/٢٤ ئەرتەش بەیاننامەیەکی هەرەشەو راسانی بلاْو کردەوە کە بەتەواوی بۆنی شەری لیْ دەهات. لەوکاتەدا هەلْبژاردنی مەجلیسی خیبرەگان لە سەرانسەری ئیْران لە کایەدا بوو. رۆژی١٩٧٩/٨/٤ نەتیجەی هەلْبژاردنی مەجلیسی خیبرەگان بلاْو کرایەوە. دوکتور قاسملو لە ئازەربایجانی رۆژئاوا بە ١١٥٣٠. دەنگ بە نویْنەری مەجلیسی خیبرەگان هەلْبژیْردرا. کومیتەی ناوەندی لەسەر چوونو نەچوونی دوکتور قاسملو بۆ تارانو بەشدار بوونی لە یەک دوو دانیشتندا باسی کرد. لە ئەنجامدا گەیشتە ئەو بریارە کە دوکتور بچیْتە تارانو بەشداری بکا. لە بارەی هیْندیْ پاراستنو ئاگاداری‌دا تەگبیر کرا. دوکتور قاسملو لەم کاتە ئالوزەدا ئامادەیی خۆی بۆ چوونی تاران راگەیاند. دوو رۆژ پیْش ئەوەی کە دوکتور سەفەر بکا. خومەینی لە کۆبوونەوەی مەجلیسی خیبرەگاندا پرسی: «کوا قاسملو لیْرەیە؟... خۆزیا لیْرە بایە نەمدەهیْشت بگەریْتەوە». ئیتر بەم قسانەو لەم بارو دۆخەدا چوونی دوکتور بۆ تاران هەلْەیەکی روونو ئاشکرا بوو.

رۆژی ١٩٧٩/٨/٦ کومیتەی ناوەندی نامەیەکی دوورو دریْژی سەبارەت بە پیلانی لەشکرو شەر هەلایسیْنەری کاربەدەستانی دەولەت بۆ خومەینی نووسی. بەلاْم حکومەتی ئیْران، بە تایبەت خومەینی دیار بوو بریاری شەریان داوەو نامەو پارانەوەش کاری تیْنەدەکردن.

جیژنی ٢٥ گەلاوێژ ساڵرۆژی دامەزرانی حیزبی دیموکرات.

تەشکیلاتی مەهاباد بریاریدا کە پاش ٣٣ ساڵ بە ئاشکراو بە ئازادی یادی دامەزرانی حیزبی دیموکرات بکاتەوەو ئاهەنگ بگێڕێ. کومیتەیەکی ئامادەییمان بۆ پێک هێنانی ئاهەنگ دیاری کرد. رۆژی ٢٥ گەلاوێژ لە پێش خانەی جەوانان ئاهەنگی لە دایک بوونی حیزب دەست پێکرا. کۆری لاوان بە سرودی ئەی رەقیب ئاهەنگی کردەوە. مامە غەنی وتاری کومیتەی ناوەندی خوێندەوە. وتارو شیعرو گۆرانی سابلاغی هێنابوە جۆش. چەند هەڤالدەری بێگانە لەوێ بوونو رەسمیان هەڵدەگرت. هەر چەندی بلێی ئاهەنگێکی رێکو پێک بەڕێوە چوو. لە بیرم ناچێ دوکتور رەحیمی قازی هاتە لامو گوتی: «کاک کەریم بە دڵ پیرۆزبایت لێ دەکەم. مەگەر لە وڵاتانی سوسیالیستی دەنا لە هیچ کوێ مەراسمی ئاوا بەڕێوە ناچێ». ئێمە لە مەهاباد جیژنی دامەزرانی حیزبمان دەگرتو هەوڵمان دەدا لە رێگای ئاشتیو هێمنانەوە مەسەلەی خودموختاری چارەسەر بکەین. بەلام رژیمی خومەینی رۆژ بەرۆژ زیاتر هێرشی دەهێناو شەری پێدەفرۆشتین. هەتا رۆژی ١٩٧٩/٨/١٩ خومەینی دژی میللەتی کورد فتوای خەزای داو حیزبی دیموکراتی بە حیزبی شەیتان ناوبرد. بە دوای فتوای خومەینیدا ٧٩/٨/٢٣ پەلاماری ئەرتەش بۆ سەقز دەست پێکرا. کومیتەی ناوەندی کەریم حەدادی لەگەڵ پۆلێک پێشمەرگە بۆ

سەقز نارد، بەڵام بێ ئەوەی بگاتە شەرو بەرەبەرەکانی گەڕایەوە.

کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکرات بۆ چارەسەر کردنی بارودۆخی تازە رۆژی ٧٩/٨/٢٣ کۆبوونەوەیەکی پێک هێنا. مەلا محەمەدی جوانرۆیی وەک بەرپرسی نیزامی راپۆرتێکی دوورو درێژی لەبارەی بارو دۆخی هێزەکانمانو چەکو ئیمکانی بەرگریو بەرەبەرەکانی پێشکیش کرد. پاش باسو لێکۆڵینەوەیەکی زۆر کومیتەی ناوەندی گەیشتە ئەو بڕیارە کە لەشار بچێتە دەرو چاپخانەو کتێبخانەو بەڵگەو کەڵوپەلی پێویست رابگوێزرێن. مەلا محەمەدی جوانرۆیی بەرنامەی دامەزرانی جەبهەو دابینکردنی چەکو قورخانەو دابەشکردنی پێشمەرگە لە شوێنی پێویست دەست پێبکا.

من پێشنیارم کرد. کە تەشکیلاتی مەهاباد نابێ شار چۆڵ بکا من لەشار دەمێنمەوە. ئەگەر هەموو ئەندامانی کومیتەی ناوەندی بچنە دەرێ. هەم وورەی خەڵک کز دەبێو هەم ئابڕومان دەچێ. برادەرانی کومیتەی ناوەندی پێشنیاری منیان پەسند کردو بەرپرسایەتی سیاسی هێزی پێشمەرگەیان پێ‌ئەسپاردم. وامان دانا برادەرانی کومیتەی ناوەندی لە ماوەی چەند رۆژدا یەک یەکو دوو دوو لەشار وەدەر کەون. بەڵام دیاریان نەکرد بۆ کوێ بچنو لە کوی کۆ ببنەوە. دەست کرا بە راگواستنی چاپخانەو کتێبخانەو سەنەدو بەڵگەی حیزبی. ئەوەندە بە شپرزەییو نالەباری راگوێزرابوون کە کتێبخانەی حیزب دنیایەک کتیبی بەنرخو نایابی تێدا کۆ کرابۆوە بێ‌سەرو شوێن چوو، تەنانەت سالی ٨٤یش نەدۆزرابۆوە. چونکە تەنیا مەلا عوسمانی میراوەیی (جەلالی رەحمەتی) رای‌گواستبوونو کەسی‌تر نەیدەزانی بۆ کوێ ناردراون. جەلالیش شەهید بوو، کتێبخانەش بە نانو ئاودا چوو.

مەسەلەی چەکو کەڵو پەلی نیزامیو ئازوخەی سەربازخانەش هەر بەم دەردە چوو. رۆژانە چەند ماشین کەڵو پەلی نیزامی ئازوخە بۆ دەرەوەی

شار دەناردرا. بەڵام هەر ئەوەندە بوو لە شار وەدەر دەکەوت ئیتر جێگای پاراستن‌و راگرتنی دیار نەبوو. نمونەیەکی داخدار دەگێرمەوە کە لەگەڵ خۆم سەروکاری هەبوو.سەرگورد عەباسی رەحمەتی کابرایەکی عیراقی بە ناوی نەقیب محەمەد هێنابوو لەسەر تانگ کاری دەکرد. گۆیا ئەفسەری ئەرتەشی عیراق بووەو پێشتر هاتۆتە ئێران‌و بۆتە پەنابەر. رۆژێک لە جەبهەی کۆسە کەرێز لەگەڵ تانگی حکومەت تووشی شەر دەبێ‌و لەپر گوللە تۆپی تانگی لێ‌دەبرێ. کابرا گەراوە نێو شار تورەو هەراسان داوای گوللە تۆپی‌کرد. مەلا محەمەد گوتی: «من هیچ ئاگام لێ نیە، سەید رەسو رایکوێزتوون». سەید رەسو لە دەست دانەبوو، دەی چ بکەین چار چیە؟ بە پەلە ماشینێکم نارد بۆ گوندی سەیدئاوا لای سەیدتەهای بەرای سەید رەسو. بەڵکو جێگای گوللە تۆپان بزانێ. ماشین گەرایەوە بێ‌گوللە تۆپ‌و بێ‌نەتیجە. لەپر خوداو راستان سوفیەکی پێشمەرگەی ریش درێژ، کەوا رەسمی لە نێو پێشمەرگەکان‌دا دیارە خەڵکی گوندی سۆغانلوی هات گوتی کاک کەریم من بە گوللە تۆپان دەزانم، لەگەڵ سەید رەسوی بردوومانن بۆ لای کێلی هەوشینان. سۆفی‌و پێشمەرگەو ماشینم ناردو گوللە تۆپیان هێنانەوە.

نمونەی ئاوا زۆر بەدەستەوەن بە پێویست نازانم باسیان بکەم. نەکا پاشان کاک حەمەدەمین بلێ هەر دەیەوی لاپەری کتیبەکەی پێ‌زیاد بکات. بێ تەمرینی لەسەر چەکی مۆدێرن‌و لێ‌نەزانی یەکێک لەو هۆیانە بوو کە حکومەتی ئێرانی بۆهاتنی مەهاباد چێ‌تر دەکرد.ئێمە موشەکی تاومان هەبوو لە پادگانی مەهاباد بەجێ مابوو. ئەودەم لە هەموو رۆژهەلاتی نێوەراست تەنیا ئێران خاوەنی ئەو موشەکە بوو کە هەشتیان لە مەهاباد بە میرات بە ئێمە گەیشتبوو. دیارە بەکار هێنانی دەزگای ئەلیکترۆنی موشەکی ئاوا شارەزایی دەوێ. موشەکێکیان بردبۆ جەبهەی کۆسە کەرێزەو بە تانگیانەوە نابوو. دەیانگوت مووشەک وەک فیشەکە

www.kerimbisarani.com

شێتە کەس نەیزانی روو لە کوێ دەکا. یان ئارپیچی، باسم کرد کە لە نەغەدە نەمانتوانی بەکاری بێنین‌و تانگێک بشکێنین. لە جەبهەی شارویران بە دیوی گزلو، چزمەلانەدا مەلا رەسول بەرپرسی پێشمەرگە بوو. لە بناری شێخ مارفی تانگی دێتە سەر ئەویش خۆی چزکی لەبەردا دەداو سێ ئارپیچی پێوە دەنێ هێچیان نائەنگێوێ، خوداو راستان تانگ دەگەڕێتەوە. ئەوە خۆی یەکێک لە هەڵەی هەرە گەورەی فەرماندەو بەرپرسە نیزامیەکانی حیزبی دیموکرات بوو کە سەبارەت بە رەشیدی‌و فیداکاری راستەو راست خۆیان پێش هەموو کەس دەچوونە مەیدان‌و بەر گوللەی دوژمن. کاک هەژار (جاوید فەر) کاک کەریمی عەلیار، سەروان حاتەم، ئومەر قەیتەران، عەلی پیرزتی، قادری قادری، برایم شێخ خالی‌و هی‌تر هەموویان بەم جورە شەهید کران. لەکاتێکا هونەری فەرماندە رێبەرایەتیە نەک خۆ بەکوشت‌دان. هێنانەوەی ئەم چەند نموونەیە بۆیە بوو کە بەراستی پێشمەرگەکانی حیزبی دیموکرات‌و هێزەکانی دیکەش بە فەرماندەوە لە قارەمانەتیدا بێ‌وێنە بوون. بەلام هێشتا لە بەکار هێنانی چەکی مۆدێرن‌و لە تاکتیکی شەری پارتیزانی‌دا شارەزایی تەواویان نەبوو.

لەسەر بریاری کومیتەی ناوەندی ئەندامانی کومیتەی ناوەندی تاق‌و جووت لەشار وەدەر کەوتن. رۆژی ٧٩/٨/٢٧ دوکتور قاسملو مەهابادی بەجێ هێشت. لە ئەندامانی کومیتەی ناوەندی تەنیا مەلا سمایلی حاجی لەکن من مایەوەو ئەندامانی کومیتەی شاریش هەموویان لە مەهاباد بوون. لەم بەینەدا ٢٨ لاوی خەڵکی قەسری شیرین کە بە سەرباز گیرابوون لە سنەوە دەیانبەن بۆ پادگانی ئازەرشار. لە بۆگان پێشمەرگە گلیان دەدەنەوە. نیزیکەی حەوتوویەک هەموو رۆژی خەڵکی قەسری شیرین لە مزگەوت کۆدەبوونەوەو مەلاو ریش سپی‌و دایک‌و باوکی سەربازان بە تەلیفون هەراسانیان دەکردین‌و داوای ئازادکردنیان دەکرد.

خەبەرم دا بە برادەرانی بۆکان سەربازەکانیان هێنانە مەهاباد. بە تەلیفون لەگەڵ دایکو بابیان قسەیان کردو پاش چەند رۆژ تەحویلی فەرماندارم دانو بەرێمان کردن تا میاندواو، نەیاندەویست بگەرێنەوە بۆ قەسری شیرین. رۆژی ٧٩/٨/٢٨ هەڤاڵدەری ئاسوشیتێت پریس لەتارانەوە تەلیفونی کردو بارو دۆخی شاری پرسی. گوتم: شار ئارامەو خەبەریکیوا نیە کە بەکارتان بێ. لەو کاتە شپرزەو ئالۆزەدا مەسەلەی کویخا شەریفو عەلاخانی شەهیدی-یش ببووە مەسەلەی رۆژ. سەید رەسوی بابی گەورە وەک پیاوان کوێخا شەریفی قاتڵی سمایلی شەریفزادەی گرتبوو هێنابویە مەهاباد لە پێشدا لە سەربازخانەو لەبەر دەستی خزمان راگیرابوو. من چەندجار پێشنیارم کرد کە کویخا شەریف وەک قاتڵی کاک سمایل ئیعدام بکرێ. عەولاخانی شەهیدیش لەگەڵ کویخا شەریف گیرابوو دایان بەشارەوانی. چەند ئاغای بانەو هێندێ کەسی مەهابادیو کاک سەعدی مرهتەدی هەوڵیان دەدا کە عەولاخان ئازاد بکرێ. من نەمدەتوانی بریاری وابدەم. ئاخرەکەی چووبوونە لای دوکتور قاسملو، دوکتور نامەیەکی بۆ نووسیبووم کە عەولاخان ئازاد بکرێ. بەلام ئیتر عەولاخان درابوو بە شارەوانیو دەبوایە دادستانی شۆرش بریاری ئازادبوونی بدا. ناردم سەید هاشمی ئەفسەری شارەوانی هاتو تکام لیکرد با عەولاخان ئازاد بکەین. گوتی: «ناوی چۆتە دەفتەر من ناتوانم ئەوکارە بکەم. دوو رێگای هەیە، یا دەبێ دادستان حکومی ئازادی بدا، یا پێشمەرگە بنێرە یەک دوو تەقە بکەنو بێنە نێو زیندانو بە زۆری بیهێننە دەرێ».

یەک دوو جار بە تەلیفون تکام لە دادستان کرد کە کارێکی وا بکا عەولاخان ئازاد بکرێ. بەڵێنی دەداو نەیدەکرد. منیش لەبەرخاتری مەحمود حەلەبی باوکی کە کۆنە حیزبیو کۆنە دۆستو کۆنە جیرانم بوو. هیچم پێنەدەگوت. کاک سەعدی رەحمەتیش هەموو رۆژێ دەهاتە دەفتەرو داوای ئازادی عەولاخانی دەکرد بە ناچاری پێشمەرگەم نارد

دادستانیان هێنا. گوتم: دیارە تۆ گاڵتە بە ئێمە دەکەی ئەو کابرایە ئێمە گرتوومانە، ئێمەش دەمانەوی ئازادی بکەین. تۆ بۆ خزمەت بە حکومەت ناتەوی بریار بدەی. ئێستا دەتنێرم بۆ زیندانی چیا با تامی حەبسێ بچێژی. دەژوورێکیان کردو دەرگایان لەسەر داخست. زۆری پێ‌نەچوو کاک برایمی شیرزاد ئەندامی شورای شارو دۆستێ بەرێزی هەموو لایەک هاتو تکای کردو دادستانی بردەوە. ئێمە عەولاخانو کویخا شەریفمان نە پێ‌سزادراو نە پێمان ئازاد کران. بەڵام دەولەت هاتەوە ئەو تاوانبارانەی ئازاد کرد. چا بوو برایانی کۆمەلە وەک شۆرشگێران لە پاشان کویخا شەریفی تاوانباریان بە سزای خۆی گەیاندو کوشتیان. یان مەحمودی جەفایی ساواکی بەناو بانگ برادەرانی ئێمەی گرتبوو ئازاری دابوون دوای شۆرش گیراو هێنایانە مەهاباد. ئێمە هیچمان لێ‌نەکرد، بەڵام حکومەتی ئیسلامی ئەو ساواکیەی ئازاد کردو بردی لە تاران کاریشی پێ‌ئەسپاردو کاروباری کوردە عیراقیەکانی لەتاران بەرێوە دەبرد. یا مەلا محەمەدی گا پیسی. ئەم ساواکیە لە زیندان رووبەروو شاهیدی بە درۆی لەسەر برادەرانی حیزبی دابوو. پاش روخانی رژێمی‌شا یان پێشتر چووبووە قوم ببوە شیعە. هاتبوە لە کوردستان دەسوراوەو تەبلیغاتی بۆ حکومەت دەکرد. گیراو هێنایان تەحویلی زیندانیان‌دا. ئەو برادەرانەی کە لە زیندان شاهیدی لەسەردابوون، هاتن بەرەو رووی بوونو قامکیان لە چاوی بری. حکومەتی ئیسلامی هەولێکی زۆری‌دا بۆ ئازادکردنی، لەبیرم نەماوە چۆنو بۆچی بەرهەڵاکرا. با لێرەدا هەر حیزبیش تاوانبار نەکەم کە لەو کارانەدا لێ‌براو نەبوو. شورای شاری مەهاباد بە رەسمیو بە قانونی خاوەن دەسەلات بوو هەرچی کردبای دەیتوانی بیکا. برادەرانی کومیتەی ناوەندی لایان وابوو کە دەبێ شورا سزای ئەو تاوانبارانە بدا. ئێمە بیانو نەدەینە دەست حکومەت کە بلێ حیزبی دیموکرات حکومەت دەکات. لەکاتیکا لەسەر کویخا شەریفو مەلای گاپیسی من لەسەر ئیعدام

www.kerimhisami.com

کردنیان سوور بووم‌و قسەم نەچووە سەر.

شەوی ٧٩/٨/٢٩ ئەرتەش لە محەمەدیارەوە گوندەگانی کۆنە دێ‌و گردی یاقوبیان لەشاروێران وەبەر تۆپاندا لە نیوەشەودا بریندارو کوژراوو هەڵاتوو گەیشتنە مەهاباد. بریندارەکانمان ناردە شیروخورشیدو هەڵاتوو لێقەوماوەکانیش بڵاوکران، ڕۆژی دوایی عەجەمی سندوسی نۆکەسی خەڵکی کۆسە کەریزەیان گرتبوو، خەڵکی کۆسەکەریزێ هاتنە دەفتەری حیزب‌و سکالأیان بوو. نامەیەکم بۆ ئوستاندار نووسی‌و پاشان ئازادکرابوون. بۆ شەوێ پێشمەرگەی گوێکتەپە مەلای گوندیان بە ژن‌و ماڵ‌و منداڵەوە گرتبوو هێنایانە دەفتەری حیزب. دەیانگوت لە مزگەوتی گوتوویە ئەگەر حکومەت بێتەوە لەسەر ڕێیە قوربانی دەکەم. بڕێکم مەلا نسحەت کردو ناردمەوە. بەڵام پاشان هەڵاتچووە ورمێ‌و بوو بە هاوکاری دەوڵەت.

من ئیتر شەوو ڕۆژ لە دەفتەری حیزب دەمامەوە. لە هەمووی زەحمەت‌تر وەلامدانەوەی تەلیفونی خەڵکی شار بوو. وەک باران پرسیار دەبارین: «وەزع چۆنە؟... خەڵک چۆنە؟ خەڵک چ بکا؟... پێشمەرگە زۆرە یان کەم؟...». مەلا سمایلی حاجی‌و کاک ئومەرو کاک سەید حەسەنی هاشمی لەگەڵ کورەکانی یەکیتی لاوان هەمیشە لە دەفتەری حیزب بوون‌و دەورەیان چۆل نەدەکردم. دەفتەرێکمان لە پێش پادگان دانابوو، ئەوانەی دەیانویست ببنە پێشمەرگە دەچوون ناوی خۆیان دەنووسی‌و دەچوونە نێو پادگان‌و برایانی مەسئول جێگاو ڕێگایان پێ‌نیشان دەدان. دوای ئەوەی کە ئیتر گومانمان لەوەدا نەما هێرش بۆسەر مەهاباد دەست پێ‌دەکرێ، داوام کرد کومیتەی شارستانی تەشکیلاتی مەهاباد کۆبێتەوە. دوای باس‌و هەڵسەنگاندنی بارو دۆخی ڕۆژ، بڕیار درا کە ئەوەندەی ئیمکان هەبێ ئەندامانی کومیتەی شارستان لە شار وەدەر نەکەون. ئەگەر لە ماڵی خۆیان نەبن دەتوانن جێ‌گۆڕی بکەن. تەلیفونی هەموو برادەرانم وەرگرت‌و

www.kerimhisami.com

هێندێ ژمارە تەلیفونی دیکەش کە قەرار بوو ئەگەر لە ماڵی خۆیان نەبن هێندێکان لەوێ بدۆزمەوە. ٢١ ژمارە تەلیفونم وەرگرت. بڕیارمان دا ئەگەر هاتو لەشار وەدەر کەوتین، لە کۆنە دێو لە وزیندەرێ دووورتر نەڕۆین. ڕۆژی دوایی وەدەر کەوتن لە کۆنە دێ یەکتر بگرینەوە.

ڕۆژی ٧٩/٨/٣٠ لەگەڵ کاک ئومەرو مەلا سمایلو کاک سەید حەسەنی هاشمی لەدەفتەری حیزب دانیشتبووین وەلامی تەلیفونی خەڵکمان دەداوەو چاوەڕوانی کارەسات بووین. تەلیفون زەنگی لێدا. کە هەڵم گرت. دەنگی ناسکی کیژێک بوو. (جا ئێستا ئەگەر ئەو باسە بنووسم لەوانەیە هێندێ لەو کەسانەی گۆیا قەت لەگەڵ ژن نەدواونو هەموو کاری چەپەڵیان لە ژێر پەردەو چارشێودا کردووەو غیرەتی ئەوەیان نەبووە پێ لە ڕاستی ژیانو کردەوەی خۆیان بنێن، ڕەنگە بلێن دەبوایە ئەوەندەی نەنووسێ) تەلیفون هەڵگرتو گوتی: کاک کەریمی حیسامیم دەوێ.

- فەرموو. لەسەر تەلیفونە.
- ئێوە پێشمەرگەی کچ ڕادەگرن؟ من دەمەوێ ببمە پێشمەرگە.
- کچو کور لای ئێمە فەرقی نیە. هەر کەسێک چەک هەڵگرێ دەتوانی ببێتە پێشمەرگە. لە پێش پادگان دەفتەرێکمان داناوە ئەوانەی دەیانەوێ چەک هەڵگرن دەچن ناوی خۆیان دەنووسنو پاشان برادەرانی مەسئولی نیزامی جێگاو ئەرکیان بۆ دیاری دەکەن. تۆش بچۆ لەوێ ناوی خۆت بنووسە.
- من ناچم، لەوێ ناوی خۆم بنووسم، من تیرئەندازی دەزانم.
- نابێ، ئەگەر نەچی مانای ئەوەیە ناتەوێ ببیە پێشمەرگە.
- من دەمەوی ببم بە پێشمەرگەی تۆ.
- من پێشمەرگەم نیە. هەموو پێشمەرگەی حیزبن. ئەگەر لە نێو شار منت دیبێ، دەزانی قەت پێشمەرگەم لەگەڵ نەگەڕاوە.

www.kerimbisami.com

- دەتوانم بێمە دەفتەر؟
- بۆ ناتوانی. فەرموو. ڕۆژانە دەفتەر پڕ لە خەڵکە.

برادەرانی لەوێ دانیشتبوون لەم وتووێژە قوت بوون‌و گوێیان هەڵخستبوو. زۆری پێ‌نەچوو لە خوارەوە هاتن گوتیان کچێک هاتوە دەیەوێ بێتە لات. ڕێگای بدەین؟

- با بێ. ماڵو خرا نەبێ. چۆن ڕێگای کچ نادەن. کچ وەژوور کەوت، کچێ چی مانگی چاردە، گورج‌و گۆڵ، وریا، ژیرو جوان‌و لەدەستان خۆش، هاتە پێشێ دەستی لە دەستی من ناو خۆی لە کاک ئومەرو مەلا سمایل نەگەیاند. دانیشت‌و گوتی: «من بووم تەلیفونم کرد. هاتووم ببمە پێشمەرگە.
- زۆر بەخێر هاتی دەفتەرمان لەبەر دەرگای پادگانە، فەرموو بچۆ ناوی خۆت بنووسە. ڕاست لەو کاتەدا تەلیفون زەنگی لێدا. خانمێکی هەڤالدەری نیوزویک بوو لە تارانەوە پرسی:
- ئەمڕۆ وەزع چۆنە لە مەهاباد؟
- ئەمڕۆ وەزع ئارامە، هەوا یەکجار خۆشە، لە دوێنێ خۆشترە.
- ڕاستی دیارە فرە سەر حالی، چۆن لە مەهاباد وەزع ئارامە. یانی شەر نیە؟
- نەک هەر شەر نیە بەڵکو ئێستا کیژێکی زۆر جوانیش لە پەنام دانیشتوەو دەیەوێ ببێتە پێشمەرگە.
- لە تۆ خەبەر وەر ناگیرێ.
- بەراستی خەبەر هەر ئەوەیە پێت دەڵێم، ئەگەر باوەر ناکەی فەرموو خۆت وەرە ئێرە. مەلا سمایل گوتی: «چاکت پێ‌گوت». ئەو بێدەنگ بوو، ڕووناک وەدەنگ هات‌و گوتی:
- من تیرئەندازی دەزانم، دەمەوێ ببمە پێشمەرگەی تۆ.
- زۆر سوپاس من پێشمەرگەم لەگەڵ نیە.

www.kerimbisani.com

- باشە، تەلیفونم بۆ بکە.
- دەزانی سەرم چەند شلوقە، تەلیفونیشت نازانم.

هەستا، هاتە پێش مێزەکەی منو قەڵەمی هەڵگرتو ژمارە تەلیفۆنێکی نووسی، گوتی: «بەڵێ رووناکم دەوێ». دەستی دەدەستی نامو رۆیشت. بەداخەوە قەت نەمتوانی تەلیفونی بۆ بکەم.

ئەو رۆژە، بە قەولی برادەرانی کوردی عیراقی (تەعلیق) دەست پێکران. مەلا سمایل کە تا ئەودەمی واقی ورمابوو چاوی لێ دەرپەریبوون گوتی: «دەجا وەرە تۆ ئەو خولایە، کورە وەلاهی بەختت هەیە. بابم لەساوی پاک بۆت دەبارێ. پێشمەرگە... بەڵێ پێشمەرگە!».

کاک ئومەر هەزارجار یادی بەخێر گوتی: «کورە خۆ پێم وابوو ئاقلی، ئاخر پیاو چۆن پێشمەرگەی وای ناوێ؟».

راستە وەزع بەرەو ئاڵۆزی دەچوو. ئێوارەی ئەوی رۆژێ واتە شەوی ٧٩/٨/٣٠ مەلا محەممەدی جوانرۆیی کە قەت نەخزی دەنووستو نە دەیهێشت من تاوێک چاوم گەرم کەم، نیوە شەو تەلیفونی کردو گوتی: «گیرمەبە وەرە بۆ پادگان». کات دوای نیوەشەو بوو، هەستامو چوومە پادگان. کە چووم دیتم پێشمەرگە براکوردەکانی عیراق هاتوون. دیاربوو دوکتور داوای کردبوو. حیزبی سوسیالیست ناردبوونی وابزانم ئەودەم حیزبی یەکگرتووی سۆسیالیست بوو، چونکە دوکتور مەحمود هاتبوە نێوی. مەسئولەکانیان بریتی بوون لە جەلالی حاجی حوسێنو سەید سەلیم. نیزیکەی ٥٠ پێشمەرگەیەکیان لەگەڵ بوو. نانو چایان بۆ ساز کردن. جەلال دەستی پێ‌کرد کە لە سولەیمانی چی کردوەو لە تۆپ شارەزایەو هیچ هێزێک خۆی لەبەر ناگرێ‌و وای‌کرد پێم وابوو تانگیش دەشکێنێ. بەراستی بە قسەکانی جەلالی حاجی حوسێن هیوایەکی تەواوم هاتە دڵی. زیاتر بەم خەیاڵەش کەوا پتر لە ١٥ساڵ برادەرانی کوردی عیراق لە شەرو هەرادا بوونو خاراون. جێگای هومید بوو. بە مەلا

www.kerimbisani.com

محەممەدم گوت: ئێمە لە جەبهەی میاندواو تۆپی ١٠٥مان هەیە. چیاکانی تالاو زۆر قایمن‌و دەتوانن نەهێلن دوژمن لەشامات بێتە پێش. بریارماندا جەلالی حاجی حوسێن‌و سەید سەلیم بچن بۆ جەبهەی میاندواو، واتە لە ئەمیرئابادو بەردە ڕەشان دامەزرێن. تیربارێکی دژی هەوایش لەسەر کەلکی بەگزادان دامەزرێنن. پەلێکی پێشمەرگەمان هەبوو بە سەرۆکایەتی غەفوری خوارزای ئەحمەد تۆفیقی. لە ئەمیر ئاباد ئەویش یارمەتیان بداو هاوکاریان بکا. هەر بەو شەوە مەلا محەممەد سواری کردن‌و ئازوخەو کەلو پەلی پێویستی بۆ ئامادە کردن‌و بردنی بۆ شوێنی دیاریکراو. بەیانی زوو گەڕایەوە گوتی: «لە شوێنی پێویست دامەزراندوون ورەیان بەرزە».

ڕۆژی ٧٩/٩/١ لەشارەوە دەست کرا بە تەلیفون‌و پرسیاران، پتر خەڵک پرسیاریان لە جەبهەی میاندواو دەکرد. لەوەلامدا دەمگوت جەبهەی میاندواو زۆر قایمە، هێزی تازەمان بۆناردوە عەجەم ناتوانن لەخەتی میاندواو بێتە پێش. بڕواشم بە قسەکانی خۆم هەبوو. چوونکە جەلالی حاجی حوسێنی وای نەکردبوو کە گومانم بمێنێ.

شەوی ٧٩/٩/٢ خەبەری کوشتاری قارنێ هات. عەزیزی کوری کاک عەولای جەلدیانێ وەپێش پاسداران دەکەوێ‌و دەیانباتە قارنێ‌و دەست بە کوشتار دەکەن. مەلای گوندی قورئانیان دەباتە تکایە. بەلام پاسداری حکومەتی ئیسلامی قورئانی پی پنگیش نیە. مەلای قورئان لەسەر دەستیش سەر دەبرن. ئەو ڕەسمانەی کە لێرەدا دەیانبینن نمونەی جینایەتی حکومەتی کۆماری ئیسلامین لە کوردستان.

شەو درنگ هەئالدەری ڕۆیتر تەلیفۆنی کردو وەزعی شارو جەبهەی پرسی. خەبەری کوشتاری قارنێم دایەو گوتم. شار ئارامە. بەلام دەوڵەت خەریکە پەلامار بێنێ. ئێمە دیفاع دەکەین‌و پێشمەرگە ئامادەی بەرگری‌یە.

پێشنیارو ئبتیکاری خەڵک.

ئەوانەی سیاسی‌و خۆ بە زۆرزان دەزانن، یا بە قەولی کاک حەسەنی قزلجی دم هەراش‌و قوتن، کۆمەلانی خەڵک بە هێندناگرن‌و تەنانەت بە نەزانیشیان دادەنێن. بەلاّم هەر ئەم خەڵکە رەمەکی‌و ناسیاسیانە هێندی‌جار ئەوەندە زیرو خاوەن بیرو بە ئیبتیکارن کە سیاسیە دم هەراشەکان هەر بیریشی لێ ناکەنەوە. لە رۆژەکانی ئاخری ئوت‌و هەوەلی سێپتامبری ١٩٧٩ شەر قونی دەدەرکێ نابوو، خەڵک ترسی رێ نیشتبوو. کورەکانی یەکیتی لاوان لە هێندێ شوێنی نێوشار لەسەربان‌و لە کۆلانان خەریکی سازکردنی مەتەریزان بوون. لە خانەی جەوانان شەوو رۆژ شیعرو دروشم‌و سرودی شۆرشگیری بلاّو دەکرانەوە. لەم دوو رۆژەدا، خەڵکی شار دەستە دەستە دەهاتن‌و پێشنیاری جۆربەجۆریان دەکرد کە هێندێکم یادداشت کردوون:

١- چەند هاونیشتمانێک هاتن گوتیان: «کاک کەریم ئێوە لە دوو جەبهەوە شەرتان پێ‌ناکرێ. ناتوانن هەم لە رێگای ورمێ‌و هەم لە رێگای میاندواو پێشی ئەرتەش بگرن. موهەندیسەکانی سەدی مەهاباد بدۆزەوە، نەخشەی بەندو جۆگەی ئاویان لەلایە. با ئاو بەردەنە دەشتی وسوکەند، ئەو دەشتە نەرمان‌و زەوی‌و زارە دەبێتە قورو لیتە، تانگ لەو قورو لیتاوە دەرناچن‌و ناتوانن بۆ شار بێن. ناشتوانن بە رژدو چیای پشت وسوکەند هەڵگەرێن».

٢- چەند کەس هاتن گوتیان: «بەرقی شاری ورمێ‌و ئەم شارانەی

www.kerimhisami.com

ئەولای بەشارویرانەدا تێدەپەڕێ. بنێرە با لەچەند جێگا مەخزەنەکان بتەقێنن. سیمەکانی بەرق هەڵبرن. ورمێو شارەکانی ئەولای لەتاریکاییدا دەمێننەوە».

٣- چەند کەس هاتن گوتیان: «خەڵک دەنگ بدەن با سەربازخانە وێران بکەنو داری لەسەر بەردی نەهێڵن».

٤- دەستەیەکیتر هاتن دەیانپرسی: «ئەو هەموو تانگو تۆپی پادگان چیان بەسەرهات؟».

بە کورتی دڵسۆزیو هاوکاری خەڵک بە گوێرەی سەلیقەو بۆچوونو توانا لەورۆژانەدا خۆی دەنواند. برادەرێکی نیشتمانپەروەر هات ٢٠ خشابی کلاشینکۆفو سندووقێکی فیشەک هێنا. فرۆکەکانی کۆماری ئیسلامی رۆژانە بەسەر شاردا دەگەرانو بەلاّم تەقەیان نەدەکرد.

رۆژی ١١ی خەرمانان، ١٩٧٩/٩/٢ لە بلیندگۆی خانەی جەوانانەوە رامان گەیاند کە خەڵکی شار لە سالۆنی فەرمانداری کۆبنەوە. تا لەبارەی وەزعی شارو چۆنیەتی بەرگری بارو دۆخی ئێستا راوێژ بکەین. ئەندامانی شورای شار مامۆستاکانی ئاینی بە گشتی، ریش سپیو تاجرو بازاریو کرێکار، مامۆستاو ژنانی شار بەشداری تەواویان کردبوو. سالۆن پر ببوو، جێگای خەڵک نەدەبووە. کاک برایمی شیرزاد کۆبوونەوەی بەرێوە دەبرد. هەستام دوای بەخێر هێنانو سوپاس بۆ هاوکاریو دڵسۆزی خەڵک گوتم:

«ئێمە شەرخواز نین. حیزبی دیموکرات هەوڵو تەقەلایەکی زۆری داوە کە تووشی شەر نەبینو مەسەلەی کورد لە رێگای ئاشتیو هێمنانەوە چارەسەر بکرێ. بەلاّم حکومەتی ئیسلامی شەرمان پێ دەفرۆشێ. پەلاماردانی پاوە، سەرەتای هێرشی سەرانسەری بوو بۆسەر کوردستان. حیزبی دیموکرات خۆی لە خەڵک بەجیا نازانێ. هەر بۆیەش ئەمرۆ داوام لە هاونیشتمانانی بەرێز کردووە کە لێرە کۆبینەوە بزانین چ بکەین. پێم خۆش بوو خەڵکی گوندەکانی ناوچەی مەهابادیش لەم کۆبوونەوەیەدا بەشدار

www.kermhisami.com

بان. بەڵام بەداخەوە ئەم بارودۆخە ڕێگا نادات».
دوای قسەکانی من دوو کەس هەستان بە ئاخافتنی بێ‌مەسئولیەت مەسەلەی سوننیو شیعەیان هێنا گۆڕێو کاتی کۆبوونەوەیان گرت.
مامۆستا مەلا کەریمی شاریکەندی هەستاو گوتی: «موبارەزە شکلی زۆرن. شەر تاقە شکلی خەبات نیە. من لام واباشە ڕێگاکان ئازاد بکەین. ئەگەر بوو بەشەر با لە چیاکان شەر بکەین. حیزب با تیلگرافیک بۆ خومەینی بنێرێو بڵێ بۆ حوسنی نیەت ڕێگا چۆڵ دەکەین با لەشکر بێتەوە پادگان. ئەگەر پاسدارو ئەرتەش دەست درێژیان بۆ خەڵک کرد ئەو دەم شەر دەکەین. با هێزی چەکداری پێشمەرگە بچنە چیاو ببنە پشتیوانی ئێمە لە نێوشار. ئەوودەم ئەوانیش ناوێرن دەست لەشار بدەن».
لە نێو قسەکانی‌دا مامۆستا مەلاکەریم یەک دوو پلاریشی دەمەلا شیخ عیزالدین گرت. بەدوای قسەکانی مامۆستادا، هەستام گوتم: «لام وایە کاتی زیندووکردنەوەی کۆنە حیسابان نیە. هەرچی بێ ئێستا مامۆستا شیخ عیزالدین لە چیایە. باشترە ئێمە لێرە تەگبیر لە وەزعی ئێستا بکەین».
مامۆستا مەلا کەریم لە وەڵامی قسەکانی مندا کە هەستم کرد پێ‌نارەحەت بووگوتی: «پێم‌وایە ریشەی ئەم ڕووداوانە دەبێ بدۆزینەوە. هیچ ڕۆوداوێک کوتو پڕ سەر هەڵنادەن. ئێمە نەمانتوانیوە بە باشی لەگەڵ ڕووداوەکان برۆینو یا بەردەستیان بکەین».
بە دوای قسەکانی مامۆستادا برادەرێک بەناوی (ئەحمەدی داودی) هەستاو گوتی: «من دوێنێ لە تەورێز هاتومەوە. شەش‌سەد تانگ لە میاندواو بەرێز ڕاگیراونو ئامادەی حەرەکەتن. جا لەگەڵ ئەوانە شەر چۆن دەکرێ؟ باشترە ڕێگایان بۆ بەردەنو حیزبو پێشمەرگەش با لەشار وەدەر کەون. بابم شەر لەگەڵ ئەو لەشکرە ناکرێ».
خەڵکەکە بێدەنگ بوو. کاک‌برایمی شێرزاد هەستاو گوتی: «زۆرکەس

www.kerimhisami.com

بیروڕای خۆیان دەربڕی. وادیارە کەس نەماوە قسە بکا، ئێستا قسەی ئاخری ماوەتەوە بۆ کاک کەریم‌و بڕیارەکەش بەدەست ئەوانە».
هەستام گوتم: «لە پێشدا لە خزمەت مامۆستا مەلا کەریم داوای لێبوردن دەکەم. هەستم کرد کە قسەکانی منی لە دڵی گران هات. بەڵام من بێجگە لە هەوڵدان بۆ یەکێتی مەبەستی دیکەم نەبوو. پڕ بەدڵ جارێکی دیکەش سوپاسی مامۆستاکان دەکەم کە بە دەستە جەمعی تەشریفیان لەم کۆبوونەوەیەدا ئامادە بووە. سوپاسی خەڵکی بەشەرەفی مەهاباد‌و هەموو بەشدارانی کۆبوونەوە دەکەم. بەر لەوەی بێمە سەر قسەی ئاخری وەک کاک برایم فەرمووی، با سوپاسێکی ئەو تانگانەی میاندواویش بکەم کە کاک ئەحمەدی داودیان نەخواردوە‌و ڕێگایان داوە بگاتەوە مەهاباد‌و ئەو خەبەرەمان بۆ بێنێتەوە. بەڵام ئەویش دەبێ خێرێکی بکا کە وا هاسان نەجاتی بووە. بوو بە پێکەنین‌و چەپڵە لێدان. پاشان گوتم: پێشنیارم ئەوەیە کە مامۆستاکان تەشریفیان بچێتە تێلگرافخانە‌و بە تەلیفون لەگەڵ قوم‌و مەلاکانی تاران قسە بکەن. ئەوە خۆی ڕێگایەکە. دەکرێ لە تێلگرافخانە مانیش بگرن. بەڵام خۆتان دەزانن حیزبی دێموکرات دەیان‌جار ڕای‌گەیاندووە کە شەڕخواز نیە. ئێستا کە کۆماری ئیسلامی شەڕمان پێ‌دەفرۆشێ من لێرەدا بە ئاشکرا ڕادەگەیێنم ئێمە مەهاباد دەکەینە ستالینگراد. بوو بە چەپڵەڕێزان. کۆڵان بە کۆڵان‌و ماڵ بە ماڵ شەڕی تێدا دەکەین. داوا لە خەڵکی بەشەرەفی شار دەکەم لەو خەباتە پیرۆزەدا پشتیوانیمان لێ بکەن. ئێمە شەڕخواز نین شەڕمان بەسەردا سەپاوە. پاشان گوتم: با ئەوەش ڕابگەیێنم کە فانتۆمەکان شەو دێنە سەر شار، دیواری دەنگ دەشکێنن‌و دەنگەکەش زۆر بە سامە. بەڵام بۆمباران ناکەن لەو بارەوە ترس نیە. پەنجەرەکان بکەنەوە با شووشەکان نەشکێن. جارێکی‌تر سپاستان دەکەم. خەبەری فانتۆمەکان برادەرانی بەشی نیزامی پێ‌یان ڕاگەیاندبوون.

www.kerimbisani.com

کۆبوونەوە بڵاوەی کرد. ئێمە چووینەوە دەفتەری حیزب وەزع ئارام‌تر بوو، خەڵک کەمتر هاتوو چۆی دەکرد. کاک سەید حەسەنی هاشمی‌و کاک ئومەرو مەلا سمایل هەمیشە لە دەفتەر بوون. لەتارانەوە هەڤاڵدەرەکان پەیتا پەیتا دەیانپرسی‌و جوابمان دەدانەوە. چوومە پادگان مەلا محەممەد خەریکی سوک کردنی پادگان‌و راگواستنی کەڵ‌و پەڵ بوو. سەعات یەکی شەو چوومەوە چاوێک گەرم بکەم. سەعاتی پێنجی بەیانی بەدەنگی فانتۆمەکان وەخەبەر هاتم. بەسەر شاردا دەسورانەوەو دیواری دەنگیان دەشکاند. بە پەلە وەدەر کەوتم بۆ دەفتەری حیزب. برادەرانی نیزامی تانگێکیان ناردبوە لای سی‌ئاشان‌و لە مەیدانی مەلاجامی وەستابوو، دەیویست تەقە لە فانتۆمەکان بکا. پێم گوت: بچێتەوە پادگان ئەوان بۆمباران ناکەن، ئێمە بۆچی تەقەیان لێ بکەین؟ تانگەکە گەراوە بۆ پادگان کە چوومە پادگان مەلا محەممەدی جوانرۆیی گوتی: هەروا خەریکم ئێرە سووک بکەم. جارێ هیچ خەبەر نیە. سەعاتی ١١ هەموومان لەبەر دەرگای دەفتەری حیزب راوەستابووین. خەڵک لە دەورەمان کۆببۆوە، فانتۆمێک هاتەسەر دەفتەرو لەسەر پادگان دەسوراوە. کورێکی مێرمنداڵ لام وایە هەر دوازدە سێزدەساڵ دەبوو، دەمانچەیەکی سەگترێنی پێ‌بوو، هەر هەڵیکێشا دەمانچەو فانتۆمی وەبەر دەمانچان دا. ئێمە هەموو واقمان ورما. مەلا سمایل غاری دایە زللەیەکی لێداو دەمانچەکەی لێ‌ئەستاند. پاشان دەمانچەکەمان وی‌داوە. لەسەرێ تەلیفون زەنگی لێدا، هاتن گوتیان بانگت دەکەن. کە چوومە سەر کاک سولەیمانی چیرە بوو لە کومیتەی نیزامیەوە تەلیفونی دەکرد:

- کاک کەریم چ دەکەی؟ خۆ ئەوە ئەرتەش گەیشتە نێو شار.

- کورە چۆن شتی‌وا دەبێ؟ ئەدی ئەو هێزەی ئێمە چی لێ‌هاتوە؟

- نازانم چی لێ‌هاتوە! بەڵام ئەرتەش ئەوە لە دەروازەی شارە. من ئەوە دەرۆم، گیر مەبە وەدەر کەوە.

www.kerimhisami.com

هاتمەوە خوارو گوتم: دەڵێن لەشکر گەیوەتە نێوشار. ئێمە لەو قسانەدا بووین تۆپێکی ١٠٦مان بۆ جەبهەی میاندواو ناردبوو، دیتمان ئەوە باڵی گرتوەو دەگەرێتەوە بۆ پادگان. دەستمان هەڵێنا کە راێگرێ بزانین چ باسە. رانەوەستا هەر ئەوەندەی گوت: لەشکر هات. تێپەری بۆ پادگان. لام وایە حەسەن بێ‌کەسی رەحمەتی لەسەر بوو.

برادەران گوتیان چ دەکەی بۆ راوەستاوی؟ با لە شار وەدەر کەوین. خەڵکەکە بڵاوەی دەکرد. شوکرەو جەماڵی پێشمەرگە لەندوێرێکیان پێ‌بوو مەلا سمایلو کاک سەید حەسەنو سۆفی ریش درێژی پێشمەرگە لەگەڵ ئەوان سوار بوون، منو کاک ئومەرو وسێن مەراغەیی‌و عەزیزی کوری سواری ماشینی کاک ئومەر بووین‌و سەعاتی ١٢ رۆژی ١٢ی خەرمانان ٣ی سیپتامبری ١٩٧٩ لەشاری مەهاباد وەدەر کەوتین. گەیشتینە پشت تەپی دوو کیلۆمیتری شار. لەبەر دەرکی ماڵێک راوەستاین، ژن‌و پیاوو گەورەو بچووک وەک مێرو لەشار دەهاتنە دەرو بەرەو پشت تەپو قەرە چەلان‌و وزیندەرێ رێیان داگرتبوو. چووینە حەساری ماڵەکەو گوتم: «کورینە ئێمە هەروا بە هاسانی شارمان بەجێ هێشت بێ ئەوەی بزانین لەشکر چ دەکا؟ ئێمە دەمانتوانی لەشاردا بمێنینەوە، لەماڵاندا خۆ حاشار دەین‌و ئاگامان لە وەزع هەبێ. ئێستاش دوور نەکەوتووینەوە با بگەرێینەوە بۆ شار».

تێکرا گوتیان کورە گەرانەوەی چی؟ شار ئەوە چۆڵ دەبێ تۆ دەگەرییەوە چ دەکەی؟ کاک ئومەر دیسان بە قسە خۆشەکانی گوتی: شوجاعانی فیراری ئەوە لەسەردەشت ئاوا بوون، تۆ تازە دەچییەوە نێو شار؟ (شوجاعانی فیراری) لەقەبێک بوو کاک ئومەر دابووی بە ئەندامانی کومیتەی ناوەندی، گۆیا ناوی فیلمێک بووە.

گوتم: کەوایە تکایە ئێوە لێرە بن من سەرێکی شار دەدەمەوە با بزانم ئەندامانی کومیتەی شار لە کوێن. لە نێو شار ماون یا رۆیشتون؟

www.kerimhisami.com

هەموویان دژی گەڕانەوەم بوون. گوتم دەچمەوە، هەر دەچمەوە ئێوە چاوەڕوانم بن. ئەگەر نەهاتمەوە ئیتر خۆتان دەزانن. بە شوکرەو جەمالی بەشەرەفم گوت: سوار بن با بچینەوە شار. پیاوانە ماشێنیان هەڵکردو گەڕاینەوە. لەسەر شەقامی نیزیک مەیدانی حەیوانان کە پاشان بوو بە (مەیدانی خومەینی) خەڵکێکی زۆر ڕاوەستابوو. کە چاویان بە من کەوت لێم هالاّن‌و پرسیم لەم ماڵانە کێ تەلیفونی هەیە؟ ماڵێکیان نیشان دام پێم‌وایە ماڵی ئاغاکانی کەرێزە بوو. کوڕەکان ماشێنیان لە پەنایەک ڕاگرت‌و چوومە ماڵەکە هەر ئاوەدان بێ. دەستم کرد بە تەلیفونان. برادەرانی کومیتەی شار یەکیش نەمابوو. بۆ چەند ماڵی دیکە تەلیفونم کرد کە قەرار بوو هێندێکیان لەوێ بن، کەسم وەگیر نەکەوت. کۆنە دۆستێکی سالانی ٤٩-٥٠ هەبوو تەلیفونم بۆ ئەو کرد. تەلیفونی هەڵگرت:

- ئەیرۆ ئەوە لە کوێی؟
- لێرە لە نێو شارم، دەتەوێ لە کوێ بم؟
- جا چۆن لە نێو شاری، ئەوە نیە دەڵێن ئەرتەش هاتۆتەوە؟
- با ئەرتەش بێتەوە بەمن چی؟
- ئەیرۆ چۆن... کەس نەتبینێ، وەرە ماڵی ئێمە. کەس فیکری ماڵی ئێمە ناکات، گیر مەبە،
- نایەم هەر ویستم بزانی لە شار نەماوم وەدەر دەکەوم.

یەک دوو ئەیرۆی دیکەو قسەی خۆشی کردو تەلیفونم داناو وەدەر کەوتم. سوار بووین خوا حافیزیم لە خەڵکەکە کرد کە لە دەوری ماشێن کۆ ببوونەوە. چووینەوە پشتەپ.

برادەران گوتیان: «با لەگوندی وەدەر کەوین لەو قەتپاڵە لە بن ئەو گیشە گەنم‌و وینجانە دادەنیشین». ماشینی کاک ئومەرمان لە حەساری ماڵی برادەرەکە بەجێ هێشت. من بەڵگەو نووسراوەی حیزبیم هێنابوونە

www.kerimhisami.com

دەر. دامن بە کابراو پێم گوت: لە خۆم بەدەر یا بە نامەی من نەبێ نەیاندەیەوە بە هیچ کەس. کاک ئومەر گوتی: «بۆ بەتەمای هەر زیندوو بی‌و بێیەوە ئەوانە وەرگریەوە؟» هێندێکی دیکەش پێکەنین. عەزیزی کوری وسێن مەراغەیم ناردەوە نێو شارو چەند رەمزو قەراری پێوەندیم لەگەڵ دانا. لە پشتەپ وەدەر کەوتین، ئەمجارە هیلی‌کۆپتەر دوو دوو دەهاتن‌و بە سەر رێگاو خەڵکی راکردوودا دەسوورانەوە، بەلاّم تەقەیان نەدەکرد. فانتۆمەکان چەند بۆمبایان بە دەوروبەری پادگان داداو یەک دوو عەنبار ئاگریان گرت. ئیتر پێوەندیمان لەگەڵ مەلا محەمەدی جوانرۆیی‌و برادەرانی بەشی نیزامی براو نازانم بۆ کوێ چوون.

ئێمە تاوێک لەبن گیشە وێنجە دانیشتین‌و پاشان هەڵکشاین بۆ بن دارەکانی سەروی پشتەپ. خەڵکێکی زۆر لەو بن دارانە کۆ ببۆوە. چوومە نێویان دڵخۆشیم دانەوەو گوتم بگەرێنەوە بۆ نێو شارو هیچ باس نیەو ماڵی خۆتان بەجێ مەهێڵن. ماڵیان ئاوەدان بێ بە قسەکانی من تۆزێک هاتنەوە سەرخۆ، وردە وردە هێندێکیان بەرەو شار گەرانەوە. ئێمە دانیشتین تەکبیر بکەین چ بکەین‌و بچینە کوێ؟ برادەران گوتیان: «کومیتەی ناوەندی کادرو بەرپرسی حیزبی بە گشتی روویان دەلای سەردەشت کردووە. ئێمەش با بۆ ئەولا بچین‌و ئەندامانی کومیتەی ناوەندی بدۆزینەوە.

گوتم: ئێمە لە کۆبوونەوەی کومیتەی شار بریارماندا شار بەجێ نەهێڵین. ئەگەر وەدەریش کەوین لە کۆنەدێ کۆوە بین. ئێستا رەنگە زۆربەی برادەران لەوێ بن. ئەگەر لەویش نەبن دەیاندۆزینەوە پێویستە لەگەڵ شار پێوەند بگرین. بەسەر سەنگی ملیان راکێشا. سۆفی ریش دریژ گوتی: «کاک کەریم ئەگەر ئیجازە بدەی من دەرۆم‌و دەچمەوە گوندەکەی خۆم». خوا حافیزی لێ‌کردین‌و ملی رێگای داگرت.

شەو بەسەر داهات، فانتۆم دەسورانەوە، نورئەفکەنیان هەڵدەداو بە

www.kerimhisami.com

جارێک وڵات رووناک دەبوو. لە نیزیک وزیندەرێ تووشی جێ خەرمانێک بووین. خەرمان هەڵگیرابوو، بەڵام کایەکە هەر مابۆوە. گوتمان بەو نیوەشەوەی لە حاجی حەسەنی وەژوور کەوین هەر زراویشی دەچێ. با لە نێو ئەم کایە بخەوین‌و بەیانی بچینە وزیندەرێ. شەو هەموومان خۆمان لە کایی خزاندو لێی نووستین. بەیانی کە هەستاین پتر لە سەعاتێک هەر خەریک بووین خۆمان بتەکێنین. بە تایبەت من رانگ‌و چۆخەم لەبەردا بوو، خاوێن هەر نەدەبوومەوە. رۆیشتین تازە تاو هەڵدەهات چووینە وزیندەرێ ماڵی حاجی حەسەنی قازی. گورج نان‌و چا سازکرا هاتینە دەر دیتمان هەروا خەڵکە لەشار وەدەر دەکەوێ‌و بەرەو مەنگوران رێیان داگرتووە.

پاش نان‌و چا خواردن شۆڕ بووینەوە بۆ کۆزنەدێ. جێژوانی کۆبوونەوەی ئەندامانی کومیتەی شار. گەیشتینە نیزیک گوندی تەماشام کرد پێشمەرگەکانی کوردستانی عیراق بە سەرۆکایەتی جەلالی حاجی حوسێن‌و سەید سەلیم ئەوە لە نێو باخی حاجی عەولا لێی کەوتوون. پرسیم کاک جەلال لەکوێیە؟ گوتیان: «وا لەو بن دارە نووستوە» ئەدی ئێوە چۆن گەیشتوونە ئێرە؟ تۆپ‌و دۆشکە چی‌یان لێ‌هات؟

- کاکە تۆ چی ئەڵێی. بەخوا نەمانتوانیوە گوللەیەکیش بتەقێنین. کۆپتەر لەسەرمان بوو، خوا هەڵناگرێ نەیویست تەقەمان لێ بکا. ئەگینا یەکیشمان دەر نەدەچوو. جەلال‌و سەید سەلیم هاتنە لام هیچیان نەبوو بیلێن. ئەوەندە نەبێ گوتیان: «ئێمە حەساوینەوە، دەگەڕێینەوە بۆ لای برادەرانمان».

چووینە نێو گوندی ماڵی حاجی عەولای. چ بچین حەسارو ژوورو باخ‌و بن‌دیوارو کۆڵانی گوندی پڕە لەخەڵک‌و دواییشی نەپساوەتەوەو هەروا دێن. بەڵام یەک ئەندامی کومیتەی شاریش لەوێ نیە. نانێکی باشمان خوارد، مەلا سمایل گوتی: «من دەڕۆم دەپەڕمەوە بۆ بەری ماسوێ‌و

www.kerimhisami.com

سوراخێکی مەلا محەمەدی جوانرۆیی‌و برادەران دەکەم». سەید حەسەن گوتی: «دەڵێم جارێ لێرە بم تا خەبەرێکی منداڵەکان دەزانم». ئێمە لەو قسانەدا بووین کەریم بێژەنی ئازاو جوامێر پەیدا بوو. نامەیەکی مەلا محەمەدی جوانرۆیی هێنابوو. مەلا محەمەد نووسیبووی: «من‌و سەرگورد عەباسی هاین لە گویجکەدەرێ. تکایە گیر مەبە بگە ئێرە». بە کاک ئومەرم گوت: با برۆین. کاک قاسمی کوڕی حاجی عەولای کیسەخەوێکی ئەفسەری لە رادە بەدەر باشی هێناو گوتی: «بیدە بە کەریمی با هەڵی‌گرێ، لەو دێهاتە پێخەفی خاوێنت وەگیر ناکەوێ» سوپاسی دەکەم. بەراستی ئیتر پێویستم بە پێخەف‌و مندەتی نوێن نەمابوو. شەوانە دەچوومە دە کیسە خەوو لە کێچ‌و ئەسپێ‌و مارو مێرو لە ئەمان‌دا بووم.

رۆژی ٧٩/٩/٤ لەگەڵ کاک ئومەرو حوسێن مەراغەیی‌و کەریم بێژەن‌و دوو پێشمەرگە بۆلای مەلا محەمەدی جوانرۆیی کەوتینە رێ. لە گوندی بیرەم لامان‌دا. خەڵک لێمان کۆ بۆوە. (بەیرەم ئەو گوندە بوو کە من لێی هاتبوومە سەر دنیا) تۆزێکم قسە بۆ خەڵک کرد. پەلێکی پێشمەرگەمان لەوێ هەبوو. گوتم لێرە بمێننەوە تا خەبەرتان دەدەمێ. لەوێ گیر نەبووین بەرەو گوندی بەرەجۆ. لە نێوان بەیرەم‌و بەرەجۆ تووشی دوو کەسی قۆچاخ بووین یەکیان تاپرێکی لەشانی‌دا بوو، ئەوی‌تریان تەورداسێکی بەدەستەوە بوو. کە چاشێنی پێشمەرگەیان دیت. راوەستان‌و گەش بوونەوە. ماندوو نەبوونیان لێی کردین‌و گوتیان: «ئۆخەی شوکر پێشمەرگە ماوە، ئێمە ئەوە بە هاواری خەڵکی مەهابادەوە دەچین، دەڵێن شار چۆڵ‌کراوە. لە دلسۆزی ئەم خەڵکە، حیکایەتی شیخی جامی-م وەبیر هاتەوە لە باسی یوسف‌و زولیخادا دەڵێ: «کاتێک یوسفیان لە مەیدان راگرتبوو، بیفرۆشن‌و هەراجیان دەکرد، کڕیار بە زێڕو درهەم لە سەر یەکتریان زیاد دەکرد. پیرێژنێکیش چەند گوریسی هۆندبوونەوە، هاتبوو لە

www.kerimhisami.com

ریزی کریاران ونستابوو. جامی لە شیعرەکەیدا دەڵێ:

شنیدم کز غمش زالی برآشفت تنیده ریسمانی جند می‌گفت
همین بس گرچه بس کاسد قماشم که در سلک خریداران باشم.

ئەم دوو کوردە زەحمەت کیش‌و دڵبریندارەش کە خەبەری هاتنەوەی ئەرتەشیان زانیبوو، بە تاپرو تەوەرداسەوە بۆ یارمەتی خەڵکی ساباڵاخ کەوتبوونە ڕێ. کاک ئومەر دەیگوت: «بۆ تالانێ دەچن».

گوتم براگیان باشترە ئێوە لە نێو گوندی خۆتان لەگەڵ خەڵکی ئاوایی یارمەتی بەو ماڵانەی مەهابادی بکەن کە رایان کردووەو جێگایان نیە. نان‌و پێخۆریان بۆ کۆبکەنەوە، جێگایان بۆ بدۆزنەوە، ئەگەر پێشمەرگە هاتن یارمەتیان بکەن. خەبات خۆ هەر شەرە تفەنگ نیە. گوتیان: «بە قوربانی زارت بین ئەگەر وایە ئەو مەلا گوێلکەی ئێمە تێ‌بگەیێنە».

- خەڵکی کوێن؟
- خەڵکی بەرە جۆین.
- مەلای گوندی کێ‌یە؟
- میرزا برایمی عەولا مەرجانیە.

گوتم ئەوە دەچم میوانی مەلای دەبم. کاک ئومەر گوتی: «بەو حالە هەرچی توشی بێن‌و ئەوەندە قسەی لەگەڵ بکەی شەو هەر لە مەزرایە دەبین».

دەگەڵ ئەو میرزا برایمە کە ئێستا ببووە مەلا برایم، بە منداڵی لە گوندی بەیرەم لەکن میرزا ڕەسوڵی پێکوڵە پێکەوەمان خوێندبوو. ئەو لە ئێمە گەورەتر بوو. لێک هەڵبرابووین، ئەو ڕێگای مەلایەتی بۆ بەرێ چوونی ژیان گرتبووە پێش. بەڵام بێجگە لە فاتیحەو پێش‌نوێژی چی‌تر فێر نەببوو. منیش توشی ئەم چارەنووس‌و بەزمەببووم کەوا لە بیرەوەریەکانمدا دەیخوێننەوە. مەلا برایم ساڵی ١٩٦٧ ڕەگەڵ بزوتنەوەی رزگاریخوازی کەوتبوو. دوای شکانی بزوتنەوە گیرابوو، کەوتبووە بەر ئازارو

ئەشکەنجەی ساواک، پاشان ئازاد کرابوو لە گوندی بەرەجۆ مەلایەتی دەکرد.
گەیشتینە نێو گوندی. ماڵی مەلام پرسی. نیشانیاندایןو چووین لەبەر دەرکێ دابەزین. کچێکی رەش ئەسمەری قەڵەو دەتگوت لادیوارە لێمان وەدەر کەوت. پرسیم مامۆستا لە ماڵە؟
- نەخێر لە ماڵ نیە. لە نێو دێیە.
- لە دوای بنێرە بێتەوە. ئەدی بۆ ناڵێی فەرموون، خۆ ماڵەکەتان بە قور نەگیراوە، زوو نانو چایەکمان بۆ ساز کەن. کچ لە قسەکانم واقی ورما، خۆی دەژوری کوتاوە. ئێمە چووین لە وەتاخێ دانیشتین. ئەمجار مەلا ژن هات، بەخێرهاتنی کردین گوتم:
- جەنابی مەلا لە کوێیە؟... هەر وەک جاران بێئاقڵە؟
- جا ئەوە خۆتان دەزانن، ئەری بۆ نەزانم کێمان میوانە؟
- زانینی بۆ چیە، هەر کەس میوان بێ خۆ نانوچایەکی هەر دەدەنێ. من فلان کەسم.
- ئەیرۆ رەبی بەخێر بێی، بەقوربانت بم، دەبا باسکت ماچ کەم. مەلا چەندەت باس دەکا. کتێبی تۆی بە قاچاخی وەگیر کەوتبوو هەر بە شەو دەیخوێندەوە. ئەگەر لەسەر رادیۆ قسەت دەکرد مەلا دەگریا، دەیگوت پێکەوەمان خوێندوە.
مەلا ژن چۆوە ژورێو مەلا برایم هاتەوە. پێیان گوتبوو کێ میوانە. هەر لە دەرەوە را دەستی پێکرد:
- دەک خوڵا بەخێرت نەهێنێ، هاتیەوە ئێرەشت تێکدا. جا بزانە لە چ وەختێکدا لێم میوان دەبی. لەگەڵ ئەو قسانە وەژوور کەوتو دەستی کردە ئەستۆمو دەستی کرد بە گریانو گوتی: «ئەری بۆ وامان لێهات؟ دوو شەوە خەو لە چاوم ناکەوێ. ئەو خەڵکە چی بەسەر دێ؟
- ئەو شینو گریانەی ناوێ، خەڵکیش چی لێ بەسەر نایە، بە

گونی‌مەلای دا دەرین. دڵت نەتوقیٚ شەر دەکەین کوردستانیان لیٚ دەکەینە جەهەندەم. ئیٚوەش لەسەر بەرماڵو لە کونجی مزگەوت بە ملی شکاوتان هەر دزعامان بۆ بکەن.

ئەمجار کەوتینە جاک‌و چۆنی‌و قسەی خۆش‌و یادی سەردەمی مندالی. گوتم: «رۆژی گریان نیە. خۆت مەکە جڵو پەلاس، خەڵکی گوندی کۆزوە کە، چەند کەسی چالاک دیاری بکەن بۆ راپەراندنی کارو باری پیٚشمەرگە. ئەگەر پیٚشمەرگە هاتن پیٚداویستیان هەبوو، یارمەتیان بدەن. ئەم خەڵکەی رای‌کردووە، ئەگەر بیٚنە ئیٚرە. جیٚگاو خواردەمەنیان بۆ دابین بکەن. لەسەد نویٚژ خیٚری پترە».

دەستی کرد بە پرسیاری سەبرو مەلایانەو قسەی خۆش. نانیکی باشیان ساز کردبوو، نانمان خواردو کەوتینە ریٚ. لە گوندی میرەدیٚ لەسەر ریٚگا لەبەر دەرگای ماڵیٚک راوەستاین داوای دۆمان کرد بخۆینەوە. میرە دیٚ پر بوو لە ماڵە سابلاغی. نازانم چۆن بەو دوورۆژە ئەو هەموو عالەمە گەیشتبووە ئەم گوندە. لەبەرامبەر ئەو ماڵەی دۆیان بۆ ئیٚمە دەهیٚنا شیٚری ئاو هەبوو، ژنی لیٚ‌هالابوون. لە نیٚو ژنەکان یەک بانگی کرد: «ئەری ئەوە کاک کەریمی حیسامی نیە؟» کەریم بیٚژەن گوتی: «بەلی راست خۆیەتی». غاری‌دا هاتە پیٚش. گوڵخاتر، کیژی وەستا عبدالخالقی ئاسنگەری خەڵکی نەغدەدە. بەخیرهاتنی کردم‌و پرسیم: «لیٚرە چ دەکەی؟

- هەلاتووین، خزمان هەیە لیٚرە. فەرموون لادەن، ماسیمان هەیە، ئیٚستاسازی دەکەین.

- سوپاس وەختی لادان نیە، ئیٚستا لەبەرەجۆ نانمان خواردووەو دەبیٚ برۆین.

- نابیٚ، بەقوربانت بم دەبیٚ هەر لادەن... ئامینیش لیٚرەیە.

- ئامین بۆ لیٚرەیە شوی نەکردوە؟

- ناوەلا شوی چی. ئەوەی ئامین دەیەوی هیٚشتا لە دایک نەبووە. هەر

دەبێ لادەی. ئامین بزانێ بیرەدا هاتووی لات نەداوە چەند نارەحەت دەبێ.

کاک ئومەر دیسان هەزارجار یادی بەخێر لەسەرە خۆ گوتی: «بەخولای نارۆی. دەبچۆ ئامینیش ببینە». بوو بە بنیکەنین. گوڵخاتر گوتی: «فەرموون دەبێ هەمووتان بێن چایەک بخۆنەوە». ناچار چووین بۆ ماڵەکە. گوڵخاتر لەبەر دەرگا بانگی‌کرد: «کچێ ئامین وەرە ئەوەتا کاک کەریم لێرەیە» گەیشتینە بەر دەرگا ئامین دەهاتە دەر. دیتن‌و تێک هەڵەنگوتن‌و تێک روانینمان هەزار بیرەوەری لێ‌دەباری. ئامین وەختی‌خۆی کیژێکی لە رادە بەدەر جوان بوو، بە تەما بووم بیخوازم، بەڵام زیندان‌و دەربەدەری دووری خستبوومەوە. نەمزانی ئەو کیژە جوانە بۆ ماوەتەوەو شوی نەکردووە. چاک‌و خۆشیمان کردو چایکمان خواردەوەو کەوتینە رێ.

کە چووینە گویجکەدەرێ، چ بچین، ئەم گوندە ببووە بنکەو پێگەیەکی گەورەی نیزامی. بە دەیان لۆری کەلو پەلی عەسکەری لەوی هەلرژابوو. مەلا محەمەد لە پادگانەوە هەرچی توانیبووی ناردبوویە گویجکەدەرێ.سەرگورد عەباسی رەحمەتیش لە کیتکە بنکەی دانابوو ئەویش هات. بەیانی نامەیەکی دوکتور قاسملو هات. نووسیبووی: «کاک کەریم لە هەر جیبەک بێ، ئەگەر بۆ چەند سەعاتێش بێ پێویستە سەرێکمان لێ بدا». ئیتر زانیمان کە دوکتورو برادەرانی دەفتەری سیاسی لە کوێن. دانیشتین. پاش لێکۆڵینەوەو باسی بارو دۆخ هاتینە سەر ئەو بریارە: کە کەلو پەل‌و ئامرازی عەسکەری هەرچی لەوێیە. بۆ لای سەردەشت‌و کاوڵان‌و کوران بەرێ بکرێ. پێشمەرگە هەرچی ئامادەیەو هەرچی لەمەودواش دەگاتێ، لە کیتکەو لە گوێجکەدەرێ بمێننەوە تا من لەلای دوکتور دەگەڕێمەوە.

رۆژی ٧٩/٩/٥ دوای نیوەرۆ درەنگ لەگەڵ کەریم بێژەن‌و مەلاقادری

لاچینی بەرەو سەردەشت کەوتمە رێ. تاریک‌دا هاتبوو گەیشتینە سەردەشت. چووینە رێکخراو، مەلا حەسەنی رەستگار بەرپرسی رێکخراوی سەدەشت بوو، بەڵام لەوێ نەبوو. ملی رێگامان گرت بۆ بێوران. لە نیزیک بێوران تەماشام کرد سندوقە گوللەو قۆرخانەو کەڵوپەلی نیزامی بێ‌خاوەن‌و بێ سەرپەرشت لە بن داران‌و لەمبەرو ئەوبەری جادە فرێ‌دراون. شۆفیر هێناویانن نەکەس هەبووە وەریانگرێ، نە ئەوانیش زانیویانە چی‌یان لێ بکەن، لەو دەشتە هەڵیان رشتوون. هەرچی بەرپرس‌و کادری سیاسی‌و نیزامی بووە لە مەهاباد هاتۆتە دەرو تێ‌تەقاندووە بۆ سەردەشت‌و لەویشەوە بۆ بێوران‌و لەویش گیر نەبوون بۆ بنوخلێف.

ئێمە رێگای بن‌وخلێف شارەزا نەبووین. پێمان وابوو ئەویش وەک بێوران لەسەر جادەیە. بە رقەی رێگادا دەمانکوتا. شەوە، نە چرایەک نە ئاوەدانیەک. لەپر گەیشتینە سەر سنور. ئەودەم زانیمان ئەوە جادەی ئەرتەشی زەمانی شا بووە بۆ بەردەپانی سنوری عیراق. حکومەتی ئێران وەختی خۆی لەوێوە قەلادزەو پژدەری تۆپباران کردووە. راوەستاین کەمێک دوورتر دیتمان لە پێش ئێمە چەند ماشین وەستاون. دابەزیم لێ‌یان چوومە پێش. دەبینم ئەوە حەسەنی بلوریان‌و یوسفی ریزوانی‌و یەک دوو کەسی‌تر خێزان‌و کچەکانی غەنی بلوریان‌و ژن‌و منداڵی یوسفی ریزوانی‌و یەک دووماڵی دیکە بۆ عیراق دەبەن. ئێتر ئاگرم گرت. زۆر بە توندی بەسەریاندا هاتم گوتم: کێ گوتوویە ژن‌و منداڵ بۆ عیراق بەرن. ئەگەر کادرو بەرپرسی حیزبی ژن‌و منداڵ راگوێزێ، ئەدی خەڵکی‌تر چ بکا؟ خەڵک چمان پێ دەڵێ؟ دەبێ ئێستا بگەرێنەوە.

ئێمە گەراینەوە بە لارێیەکدا کە ماشین بە حاڵ دەردەچوو. لە دوور رووناکاییەک پەیدا بوو. کە چووین تاقە ماڵێک لەو کێوە چرای دایسنا. لێمان وەدەر کەوتن، رێگای بن‌و خلێف‌مان پرسی. کابرا گوتی: «رێگای

www.kerimhisami.com

ماشین نیە. بەم شەوە ڕێگای پیادەش دیار نابێ، باشترە ئەمشەو لێرە بن. بەیانی یەکتان ماشینەکە بەرێتەوە، ئەوانی دیکەش بە پێیان بچنە خوارێ دەگەنە بنوخلێف.

شەو لەو ماڵە ئاوەدانو بەرێزە ماینەوە. وای ئەم خەڵکە زەحمەتکێشە چەندە فیداکارو دڵسۆزو بە ئەمەگە. لەبەرانبەردا بەشی هەرە زۆری ڕێبەرە سیاسیەکانیش لە ئاست ئەم خەڵکە چەندە بێوەفاو قەدر نەزانو لووت بەرزن. بەیانی زوو نانو چایەکمان خوارد. کەریم بێژەن ماشینەکەی بردەوە بۆ بێوران. منو مەلا قادری لاچینیش بە لارێدا داپەرینە خوارێو لەپر لە دۆڵێکی قوڵدا بنوخلێف وەدەر کەوت. چووینە خوار، هەر لە پێشەوە چایخانەیەکی گەورەو دەورووبەری مزگەوت هەر زمەی دەهات. پر بوو لە هەڵاتووی لای مەهاباد. نازانم ئەو هەموو خەڵکە چۆن گەیشتبوونە ئەم کەژو کێوە. چەند کەس لە ئەندامانی کومیتەی شارستان لە چایخانەکە بوون. کە چاویان بەمن کەوت هاتنە بێش. گوتم: «ئێرە کۆنە دێیە؟ بریاروا نەبوو لە کۆنە دێ کۆببینەوە؟» خەریک بوون دەست بکەن بە هێنانەوەی شێرو ڕێوی. گوتم: لێرە باسی هیچتان لەگەڵ ناکەم، لە کۆنە دێ قسەی لەسەر دەکەین. ئیتر لەسەریان ڕانەوەستام، چوومە لای برادەرانی دەفتەری سیاسی لەگەورە ماڵێکی گوندی. کە چووم مامە غەنیو کاک حەمەدەمینو کاک ئەمیری قازی لەوێ بوون. دوکتور چووبووە مزگەوت هاتەوە. هێشتا قاوڵتیان نەخواردبوو. نانمان خواردو دەورەمان چۆڵ بوو دەستمان کرد بە قسان. گوتم: «بە خۆرایی گەیشتوونە ئێرە. لە دەورو بەری مەهاباد جێگای قایم هەبوو، دەکرا بمێننەوە. ئەو هێزەی هاتۆتە شار ئەوە نیە کە مەیدانی بۆ چۆڵ بکرێ. بێجگە لەوە ئەو هەموو عالەمە بۆ لێرە کۆبۆتەوە. هەرچی هات ڕوودەکاتە ئێرە، ئێوە دەبێ دەورەتان چۆڵ بێ. ئەو هەڵاتوو بەرەڵایانە وەدەر بنێن با برۆنەوە بۆ جێگای خۆیان. ئەو کەسانە لە دەورەتان بن کە پێویستە هەبن.

www.kerimhisami.com

دوکتور وەزعی شاری پرسی. ئەوەندەی دەمزانی بۆم باسکردن‌و گوتم: پێویستە نەخشەی بەرەرەکانی بکێشرێ. بۆم دەرکەوت هێشتا نەهاتبوونەوە سەرخۆو جارێ هیچ نەخشەیان نەبوو. ئەوەندە نەبێ. بریاریان‌دا من بگەڕێمەوە بۆ دەوروبەری مەهابادو هەموو ڕۆژێ برادەران لە وەزعی شارو ناوچە ئاگادار بکەم.

پاشان بە مامە غەنیم گوت: بۆچی خێزان‌و منداڵەکانت بۆ عیراق دەنێری؟ ئەوەکارێکی زۆر ناحەزە. خەڵک چمان پێ دەڵێ؟ گوتی: ئاگام لێ نیە. حەسەن وای کردوە. لەکاتێکا کاک حەمەدەمین دەیگوت مامە غەنی خۆی ناردونی‌و نامەشی لەگەڵ نووسیون کە ئاگاداریان بکرێ.

ئیتر من ڕانەوەستام‌و گەڕامەوە. لەسەر بستوێ بن‌و خلێف هێندێ ماشێن ڕاگیرابوون. نەمزانی سویچم لە کێ وەرگرت یا کێ هات بمگەیێنێتە بێوران، بەڵام کەوتینە رێ زۆر نەڕۆیشتین ماشێن پەنچەر بوو هیچمان بۆ نەکرا، بەجێمان هێشت بە پێ‌یان‌و بە لاڕێدا کەوتینە رێ. ڕەحمانی حاجی ئەحمەدیش لەگەڵ من دەهاتەوە. بەڵام نەمزانی ئەو بەرپرسەی تەشکیلاتی نەغەدە بۆ گەیوەتە بن‌و خلێف‌و ئێستا دەچێتە کوێ‌و بۆچی دەوروبەری ڕێبەرایەتی چۆل دەکا؟ لە بێوران لێم بزر بوو، پاش ماوەیەک لە ئاشی پشکاوێ دیتمەوە.

ئێمە دەهاتین‌و فانتۆمەکان بەسەرمان‌دا دەسورانەوە دوورتر لە ئێمە یەک دوو ڕاکێتیان لە کۆنە پۆستێکی ژاندارمەری داو ئاگرو دووکەڵ بەرز بۆوەو بەسەر ئێمەدا دەگەڕانەوە. لە پەنا دارێک ڕاوەستاین. مەلا قادری لاچینی خۆی دەبن پنچکە گەڵو گوێنی ڕادەکرد. بۆم دەرکەوت ئادەمیزاد ئەگەر ترسا لە کەروێشکیش چووک‌تر دەبێتەوە. دەنگم دا گوتم: لەو نێودارانەدا کێ ئێمە دەبینێ، تۆ بۆچی‌واخۆت دەبن ئەو دروانە ڕادەکەی؟

هاتین تووشی بێستانێک‌و خەرمانێکی بووین لاماندا. دیسان میوانی زەحمەتکیشی بەشەرەفی کورد. گورج چای سازکرد تەماتەو خەیاری

www.kerimhisami.com

هێنا، ماستاوێکی خەستو ساردی دروست کرد. نانی وا بەتامو چێژ هەر لە لای ئەم زەحمەتکێشانە دەست دەکەوێ. برای جوتیار دەستی‌کرد بە پرسیارانو منیش وەلامم دەداوە. ئاخرەکەی گوتی: «خودا بۆخۆی دەزانێ کەیفی خۆیەتی».

گوتم: «شێتێک بە نێو شاردا منداڵی کەوتبوونە دوو. بەردیان پێدا دەدا، سەگیان تێ‌بەردابوو ئەویش رایدەکرد. کابرایەک تووشی بوو. لێی پرسی تۆخودای دەناسی؟ شێتە گوتی: «بۆنایناسم ئەوەی منداڵی وەدوا خستووم، سەگی تێ‌بەرداوم، ئەو پەندەی بەسەر هێناوم، خودا خۆیەتی». ئێستا ئەو خودایەی تۆ دەڵێی خۆی دەزانێو کەیفی خۆیەتی هەر ئەو تووشی ئەم رۆژەی کردووین». زۆر پێکەنیو بەخۆشی ماڵئاوایمان لێ‌کرد. هاتینە قاوەخانەی بێوران. کەریم بێژەن لەوێ چاوەروان بوو. سواربووین هاتینەوە سەردەشت. شەو چووینە ماڵی میرزا کەریمی زاوای وسێن مەراغەیی. دەست بەجێ جلەکانیان بۆ شوشتمو چوومە حەمامو هاتنمەوە سەر خۆ. بەیانی رۆژی ٧٩/٩/٧ لەسەردەشتەوە گەرامەوە بۆ گوێچکەدەرێ. کە چووم مەلا سمایلو سەید حەسەنی هاشمیو کاک ئومەرو سەرگورد عەباسیو مەلا محەمەدی جوانرۆییو کەریم خالدارو هێندێ سەرپەلو پێشمەرگە لەوێ کۆ ببوونەوە.

پێش من جەلالی حاجی حوسێنو کادرێکی حیزبی سۆسیالیست بە ناوی ملازم کەمال کە یەک دوو ساڵ پێشتر لە مەهاباد بوو لەگەڵ برادەرێکی دیکەیان بە ناوی شوان هاتبوونە گوێنجکەدەرێ. پێش ئەوەی باسەکەمان لەسەر بارودۆخی رۆژ دەست پێ‌بکەین، داوامان لە برادەرانی کوردی عیراقی کرد کە ئیجازە بدەن ئێمە کۆبوونەوەی خۆمان دەست پێ‌بکەین. ئەوان چوونە دەرو، ئێمە دەستمان کرد بە هەڵسەنگاندنی وەزعو دۆزینەوەی رێگای تێکۆشان. پاش هێندێ وتوویژ روویان دەمن کرد کە رای خۆم دەربېرم. گوتم: لەباری تەشکیلاتیەوە ناتوانم لێرەدا باسی هیچ

بکەم. ئەوەی پێویستە لەسەری ساخ بینەوە بەشی نیزامیو پێشمەرگەو پاراستنی چەکو چۆلو کەلو پەلی عەسکەرییە. هەر وەک لەگەڵ برادەرانی دەفتەری سیاسی باسکراوە، کاک سەرگورد عەباسی لەگەڵ هێزی خۆی پێویستە لە کیتکە بێنیتەوە. مەلاسمایل حاجی لەگەڵ چەند پێشمەرگەیەک بە (داغەدا) بپەرێتەوە بچێتە سێلەکەو ماسودابماو. مەلا رەسول دەگەڵ کاک سەید حەسەن بچنە کاولانو کورانو لەم ناوەیە بن. مەلا محەمەد تا ئێرە سوورک دەکا هەر لێرە بێو پاشان بپەرێتەوە بۆلای دەفتەری سیاسی. منیش دەچمەوە دەوری مەهاباد، جێگای خۆمتان پێرادەگەینم کە لە کوێ دەمێنمەوە. بە گشتی ئەم بریارە پەسند کرا. پاشان لە سەرگورد عەباسیم پرسی: «جەلالی حاجی حوسێنو ملازم کەمالو شوان لێرە چ دەکەنو بۆ هاتوونە ئێرە؟» سەرگورد گوتی: «ئارپیجییەکو پێنج تفەنگم داونێ دەچنەوە بۆلای شار، ئەوانەی جاشو پیاوخراپن تەمبێیان دەکەن».

گوتم: کاک سەرگورد کارێکی باشت نەکردوە: دەبوایە راوەستی تا من دێمەوە. پاشان بۆچی برادەری کوردی عیراقی بچێ لە مەهاباد جاش تەمبێ بکا؟ ئێمە بۆچی هەر لە ئێستاوە وشەی جاش دەخەینە سەر زارو زمانان؟ بێجگە لەوە ئەگەر جاشو پیاو خراپ لە مەهاباد هەبێ، بۆچی خۆمان تەمبێی ناکەین؟. برادەران تێکرا پشتی قسەکانی منیان گرت. گوتم: کاک جەلالو ملازم کەمال بانگ کەن بێنە ئێرە. کە هاتنە ژوور پرسیم: «کاک جەلال ئێوە چ دەکەنو پێشمەرگەکانتان لە کوێن؟

گوتی: «ئێمە هێندی لە پێشمەرگەکان لەگەڵ سەید سەلیم دەنێرینەوە بۆلای سەرکردایەتی. لەگەڵ کاک سەرگورد قسەمان کردوە، منو ملازم کەمالو شوان لەگەڵ یەک دوو پێشمەرگەی بەکار دەچینەوە لای مەهاباد. خەڵک دەناسین دەزانین کێ جاشەو لەگەڵ حکومەت هاوکاری دەکا. شەو لێی وەژوور دەکەوین یا دەیکوژێن یا پارەی لێی دەستێنین.

www.kermihisami.com

لەمەودوا پێشمەرگە پێویستی بە پارە دەبێ».

گوتم: «کاک جەلال یەکەم، لێرە وەک بەرپرسی حیزبی من بریار دەدەم. دووەم ئێمە لە مەهاباد جاشمان نیە. هەر لە ئێستاوە ناوی جاش بەسەر خەڵکدا نابڕین. کەسیش ناکوژین، پارەش لەکەس ناستێنین. بێجگە لەوە ئێمە خۆمان خەڵک باشتر دەناسین، دەزانین کێ دەبێ تەمبێ بکرێ. خۆت دەزانی ئێستا بۆ ئێمە چەک لە پارە پێویسترە. تکایە ئەو چەکانەی وەرت گرتوون بماندەنەوە. لەجیاتی ئەوەی بچنە مەهاباد بچنە رێگای نێوان بانەو سەردەشت کە بیستوومانە ئەرتەش خەریکە بەرەو سەردەشت بێ. یارمەتی بە ئێمە ئەو کارەیە».

جەلال گوتی: «ئێمە دەبێ بگەڕێینەوە بۆلای سەرکردایەتی». چەکەکانمان وەرگرتەوە، بەلام تفەنگێکیان هەر برد. نامەیەکم بۆ دوکتور قاسملو نووسی کە بە برادەرانی کوردستانی عیراق رابگەێنێ. زۆر سوپاسیان دەکەین لەمەو دوا با یارمەتیمان بۆ نەنێرن.

ئەوان رۆیشتن، خەریک بووین پەلێک پێشمەرگە لەگەڵ کەریم خالدار بنێرین بۆ رێگای نێوان بانەو سەردەشت. خەبەریان هێنا کە ئەرتەش گەیشتە نێو سەردەشتو پردی رەبەتیش گیراوە. ئەمجار دەبوایە گورج‌تر ئەو پێگەیە سووک بکرێ.

لەشەری کۆسەکەرێزێ فەقێ ئەحمەدی برای حاجی بایزی گیرابوو. حاجی بایز هاتبوو تکای دەکرد کەوا بکەین براکەی لەگەڵ چەند پاسدار بگۆڕینەوە. نامەیەکم بۆ ئاغای فازیلی جێگری فەرمانداری مەهابادو نامەیەکیش بۆ مامۆستا مەلا رەشیدی قەرنی‌زادە کە لەگەڵ دەولەت یەک بوو نووسی‌و داوام لێکردن کە بکەونە وتووێژ بۆ گۆڕینەوەی چەند پاسدار لەگەڵ فەقێ ئەحمەدی برای حاجی بایزی.

دوو کیژی مەهابادی مامۆستای قوتابخانە رایان کردبوو. بانگم کردن رازیم کردن بگەڕێنەوە نێو شارو لەشاردا کاربکەن. هەر یەکەی ناوێکی

www.kerimhisami.com

«ساختە»م بۆ دانانو ناوێکی ساختەی خۆشم بۆ نووسین کە پێوەندیان پێوە بگرمو بڵێم چ بکەن. وەک هەوەڵین ئەرک پێم ئەسپاردن کە هەوڵ بدەن تاپێکی نووسینو هێندی کاغەز لە ئیدارەی فەرهەنگ یا مەدرەسەکان بێننە دەرێ بۆ کۆنە دێ. گوتم: بەیانی بچنە کیتکە سواری ماشینی سەردەشت بنو بچنەوە نێوشار. وسێ مەراغەیشم لەگەڵ هێندێ نیشانو رەمزی پێوەندی بەرێ کردەوە بۆ مەهاباد.

نیوەشەو تێپەری‌بوو برادەران خەریک بوون بڵاوەیان دەکردو هەرکەس بۆ شوێنی خۆی دەچوو.من هەستام گوتم: کێ لەگەڵ من دێ با ئامادە بێ برۆین. کەس نەبوو دەست هەڵێنێ. کورێکی تازە پێگەیشتووی مەنگور بەناوی محەمەد کە لە شەری کۆسە کەرێزی پیاوانە خۆی دەرباز کردبوو، گوتی: من لەگەڵ خۆت بەرە، بەڵام تفەنگم نیە. کورێکی زیرو چالاکو روح سووک. تفەنگێکو چەند دەراخ فیشەکم بۆ لە مەلا محەمەدی جوانرۆ وەرگرتو دامێ. دیتم کاک ئومەر دیار نیە. بە کەریم بێژەنم گوت: کاک ئومەر چی لێهات؟ گوتی: «ها لەوی لەسەر بەردێک دانیشتووە».

- بچۆ پێی بلێ بێ با برۆین.

چوو هاتەوە گوتی: «کاک ئومەر دەڵێ من نایەم. ئێستا کەس نایەتەوە بۆلای مەهاباد، تۆ بەتەنیا دەچیەوە چ دەکەی؟»

- بەتەنیا نیم، ئەوە نیە تۆم لەگەڵیو محەمەدیشو کاک ئومەریش گاڵتە دەکا هەر دێت. ئێمە نابێ شار بەجێ بێلین. ئابرو چوونە. چوومە کن کاک ئومەرو گوتم: «ئەوە بۆ دانیشتووی؟ شەو درەنگە دەبێ برۆین».

- بۆ کوێ؟ خۆت شێت کردوە ئەوە هەموو کەس بۆ عیراقو بۆلای سەردەشتێ خۆ دەکوتێ، تۆ دەچیەوە لای شار چ دەکەی؟

- هەستە با برۆین، ئەوانەی بۆ عیراقو سەردەشت خۆ دەکوتن با برۆنو نەیەنەوە. ئێمە دەچینەوە لای شار، پێوەندی دەگرین. ماتو بێدەنگی

دەشکێنین، خەبات هەر وایە هەورازو نشێوی هەیە.
- هیچت لەگەڵ ناکرێ، با بڕۆین بزانین چ دەکەین.

کاک ئومەر هەستاو سواری جیبە شڕەی ئەرتەشی بووین‌و لە کێتکە تێپەڕین، ماشێن ڕاوەستا تاریکە شەو هەرچی کردمان هەڵ نەبوو. کاک ئومەر گوتی: «هێندێ خزمی ئاغامان لێرە هەن، با بچین بزانین یارمەتیمان دەدەن؟ یان چونکە ئاغان یارمەتی ئەوانت ناوێ؟!». چووینە نێو گوندی ماڵە ئاغامان دیتەوە. لێمان وەدەر کەوتن فەرموون‌و بەخێرهاتنێکی پیاوانە. گوتمان نایەینە ژوور، ماشێنمان پەکی کەوتووە دەمانەوێ بە ماشێنی خۆتان بمانگەێننە (خەڵدەلیل‌و پیر میکایل). کوڕێکیان وەک پیاوان گورج ماشێنی هەڵکردو سوار بووین. سیسەد فیشەکی تاپڕم لە مەلا محەممەدی وەرگرتبوو بۆ حاجی عەولای قازی ئەویشمان لەبیر چوو. لە نێزیک پیرمیکایل، ئیتر ماشێن دەرنەدەچوو هەموو بەردەڵان‌و کوێرە ڕێ. ناچار ئێمە دابەزین‌و بە پێیان کەوتینە ڕێ‌و ماشێنەکە گەڕایەوە. تازە بەیانی بەردەدا گەیشتینە نێو گوندی. کاک ئومەر گوتی: «دەچاکە... ئەوە چوویەوە مەهاباد، ئێستابەو بەیانە کەس لەخەو ڕانەبوە دەچیە کوێ؟».

- ڕاست دەچمە ماڵی مەلا. کەسیش ڕانەبووبێ، ئەو لەبەر نوێژی هەر هەستاوە. چووینە ماڵی مامۆستا تازە لە خەو هەستابوو. بەخێرهاتنی کردین بەڵام دیار بوو ناچاری بوو. چووینە ژوور. ئەگەر چووین چوار برادەری چەکداری کۆمەلە ڕایان کردبوو لە ماڵی مەلا لێی نووستبوون. لەو ماوەیەدا کە وەزعی شار ئالۆز بوو لە فەرمانداری کۆبوونەوە هەبوو، باسی بەرگری‌و بەربەرەکانی دەکرا، چاوم بە یەک ئەندامی چەکداری کۆمەلە نەکەتبوو. ئێستا ئەوە لە ماڵی مامۆستا چوار برادەری کۆمەلەم دەدیتن.

مامۆستا زۆری بەخێرهاتن کردین. نان‌و چایان سازکرد، لەسەر نان

www.kerimhisami.com

خواردن بووین سەیدیکی ریش سپی قسەخۆش ماشەلا نێوچاوان نورانی‌و ژیرو قسەزان وەژور کەوت. پاشان زانیمان ئەوە سەید حەمەدەمینەو لە نێو خەڵک‌و لەناوچەدا بە (سەید تەشقەلە) ناسراوە.

سەیدو مەلا کاک ئومەریان ناسی. لە رادەبەدەر بەخێرهاتن‌و ئیحتیرام تازەکرایەوە. زۆریان گوێ نەدا من. پاشان پرسیاری منیان کرد. گوتم: منیش وا لە خزمەت کاک ئومەری‌دام. تۆزێ مات بوون. گوتیان کورە دەنگی تۆمان لە رادیۆ بیستوە. سەید گوتی: کورە دەڵێی چی؟ دوێنێ شریتی دەنگی تۆیان بۆ هێناوم کە لە فەرمانداری قسەت کردوە. کورە تۆ کەریمی حیسامی نەبی؟» کاک ئومەر گوتی: «ئەدی ئەو نەبێ کێ بەو بەیانەی وەسەر ماڵان دەگەڕێ‌و خەو لە خەڵک حەرام دەکا؟!!»

ئەو جار مامۆستا: «کورە بە ئاوات بووم رۆژێک چاوم پێت بکەوێ یاخوا بەخێرهاتی. برایانی کۆمەڵە نان‌و چایان خواردو رۆیشتن.ئێمەش چووین لە ژوورێکی خاوێن لێی نووستین.

کە هەستاین لای نیوەڕۆ بوو. ماڵی مامۆستا رەبی بەخانەی خودای بێ، نان‌و چێشتێکی گەلێک بەتام‌و چێژیان ساز کردبوو. نان‌و چامان خواردو قسەو باسی خۆشمان دامەزراند. لەپڕ کورە لاوێکی رەنگ پیاوانەو گورج‌و گۆڵ وەژوور کەوت. پاش بەخێرهاتن‌و دانیشتن گوتی: «من کوری سەید حەمەدەمینم، بابم ناردوومی دەیگوت دەبێ تەشریفیان بێتە ئێرە». هەستم کرد مامۆستا ئەو خەبەرەی گەلێک لە ئێمە پێخۆشتر بوو. هەستاین چووینە گوندی(عەینەمەلا) ماڵی سەید حەمەدەمینی.

عەینە مەلا ماڵی سەید حەمەدەمین‌و دوو ماڵی‌تری لێ بوون. گوندێکی لاری‌و چەپەک. لەبن چیایەکی رژدو بەردەلان‌و جێ حاشارگە. هەر لەنێو بەردەکانی پشت گوندی سەدان کەس دەتوانن خۆ بشارنەوەو کەس نەیاندۆزێتەوە. دەیانگوت: لە رژێمی شادا مەکۆی قاچاخچیان بووەو هەر لەوێ خۆیان شاردۆتەوە. ئەندامانی کومیتەی ناوەندی ئێمە دەکرا ساڵێک

لەو گوندە خۆ وەشیرن‌و نەگەنە بن‌وخلیف‌و ئاشی‌پشکاوی. کەچووین، چ ماڵ؟ ماڵێکی ئاوەدان، دیوەخانی فەرش‌کراو، سەماوەر هەر هازەی دەهات‌و پر لە دەستەنوێن. ئەوەندەی خوا حەز بکا سەید حەمەدەمین روو خۆش‌و قسە خۆش‌و دڵ ئاواڵەو میوانگر. ماڵ‌و منداڵی بە تیکرایی کانگای ریزو موحیبەت‌و رووخۆشی بوون. شەو لەوێ باش حەساینەوە. بەیانی زوو بە کەریم پێژەنم گوت: «پێویستە بچیە کۆتەدێ. لەوێ لەگەڵ گاروانی ماست‌و دۆفرۆشان بچیەوە نێو شار. ئادرەس‌و رەمزی پێوەندی کچەکانم دایەو نامەم بۆ یەکیان نووسی. دەبووایە تایپێک‌و کاغەزی رۆنیۆ پەیدا بکەن‌و بیگەیننە دەرێ. زۆرم بیر خەستەوە کە نابێ بە بوون‌و نەبوون پتر لە دوو رۆژی پێ بچێ. کەریم وەک تێکۆشەرێکی ئازا گیر نەبوو کەوتە رێ. ئێمە ماینەوە کورێکی سەید حەمەدەمینم نارد بۆ قزلجەی خوارێ ماڵی کاک وسێنی حەمە شێخەی. پێش دەرکەوتنم لەشار کیفێکی دەستیم پر کردبوو لە نووسراوەو سەنەدو بەڵگەی حیزبی دابووم بە کاک وسێن بیانبا بۆ قزلجەو لە بەر دەستنەبن. چوو کیفەکەی هێناوە، بەڵام کاک وسێنیش بۆ دڵنیایی کورێکی خۆی لەگەڵ ناردبوو. ماڵە سەید حەمەدەمینی ئیتر بوو بە دەفتەری تەشکیلات. دوو رۆژی پێ‌نەچوو کەریم پێژەن گەرایەوە. تایپ‌و کاغەزی هێنابوو. دەستمان کرد بە نووسینی بەیاننامەو لەسەر کاغەزی رۆنیۆ تایپمان کرد. کەریم بردیەوە بۆشار کە رۆنیۆ بکرێ‌و بە جوانی بە یەک شەو لە هەموو گەرەک‌و کۆلان‌و شەقامی شاردا بڵاو بکرێتەوە. ئەگەر کومیتەی ناوەندی ١٩٧٩/٩/١ بە بۆنەی پەلامارو جینایەتەکانی کۆماری ئیسلامی بەیاننامەی لە چیا بڵاو کردبۆوە، تەشکیلاتی شار هەوەڵین بەیاننامەی حیزبی ٩/١١ لە سەرانسەری شاردا بڵاو کردەوە. لەبەیاننامەکەدا داوا لە خەڵک کرابوو: دژی دوژمنی داگیرکەر پێویستە هەموو چەشنە خەباتێک بەکار بێنین. نابێ بێڵین داگیرکەر لە مەهاباد بحەسێتەوەو خەو لەچاوی بکەوی.

www.kerimhisami.com

قوتابیانی شار کورو کیژی لاو لە بلاوکردنەوەی بەیاننامەکەدا دەوری گرنگیان یاری کرد. دوو کیژ کە بەداخەوە ناکرێ ئێستا ناویان بێنم نەکا ئەم بەرگە بلاو بێتەوەو رژیمی دژی ئیسلامی لە ئێران هەر بمێنێ، لە پێوەندیو هاتوچۆو هێنانی خەبەرو بردنی نامە بۆشار دەوری قارەمانانەیان هەبوو. هیوادارم بارو دۆخێکی ئاوا بخولقێ کە بە خەلکیان بناسێنمو لەخەلک پاداش وەرگرن، نەک لە حیزبی دیموکرات. چونکە بۆ حیزبی دیموکرات فیداکاریو خزمەت بە گەلو نیشتمان ئەوەندە جێگای بایەخ پێدان نەبوو، ماستاو کردنو ریاییو مەراییو دوو زمانی برەوی پتر بووە.

من کەریم پێژەنم راسپارد لە کۆنە دی ئادرەسو جێگای من بە حاجی بلێیو ئەو کەسانەی بروایان پێ دەکا پێیان رابگەیێنێ.

دوو رۆژ پێ نەچوو هەر وەک بۆنیان کردبێ دەورەم پر بوو. مەلا رەسول بە ماشێنێک چەکدارەوە پەیدا بوو، بە دوای ئەودا مەلا محەمەدی جوانرۆ بە ماشینێک پێشمەرگەوە پەیدا بوو، ئیتر مالە سەید حەمەدەمینی بوو بە بنکەی پێشمەرگەو دەفتەری حیزب. ئەو پێشمەرگانەی بلاو ببوون، نازانم چۆن زانیبوویان کە من لەو کویرە دێیەو لەو بن شاخەم روویان دەکردە ئەویو میوان بوون. گورج بەرێم دەکردن بۆلای سەرگورد یا مەلا رەسول یان مەلا محەمەدی جوانرۆیی. پاش بلاو بوونەوەی بەیاننامەی تەشکیلاتی مەهاباد، بزوتنەوەیەکی هەراوی دژی حکومەت لە نێو شار دەست پێکرا. وەک... جنێو بە پاسداران، شت پێ نەفرۆشتن، نووسینی دروشم لە دیوارانو...هتد. ناکرێ وەبیری نەخەمەوە دوو کەس لە کیژەکانی ناوشار نامەیان نووسیبوو داوایان کردبوو کە سندوقێک نارنجۆکی دەستیان بۆ بنێرم. لە هەلو مەرجێکی ئاوادا پێویست بوو لەشار نیزیکتر بمەوە. ماوەیەکیش مالە سەید حەمەدەمینیش بەجێ بێلم با لە دەست میوانان پشویەک بدەنو تێدا نەچن.

www.kerimhisami.com

تراکتۆری سەید حەمەدەمینمان سازکردو لەگەڵ کاک ئومەرو محەمەدی پێشمەرگەو کەریم پێژەن چووینە وزیندەرێ. هێندی پێشمەرگەمان گلداوەو لەسەر زێنویی وزیندەرێ دامانان کە کیشک بکێشن. کەریم بێژەنم بە یەکجاری ناردەوە نێو شار. ڕۆژانە لەگەڵ کاک ئومەر دەچووینە دەرەوەی گوندی لە نێو شیناوەردو بێستانی حاجیدا دەمانبردە سەر. ڕۆژێک مەلا محەمەدی جوانرۆیی هاتبوە لامو لە دەرەوەی گوندی دانیشتبووین، پێشمەرگەکان جیبێکی دەولەتیان بە چوارکەسەوە هێنا. مەعموری ئیدارەی ئیسلاحاتی عەرزی بوون لە ورمێ.

لێم پرسین ئێوە چۆن هاتوونە ئێرەو لە چی دەگەڕێن؟

- بە ئێمەیان گوتوە ضدانقلاب نەماوە، ولات ئارامە، بچن سەری ئەو دێهاتە بدەن. زۆر دەترسان. گوتم: «ماشینەکەتان لێ ناستێنم. بچنەوە بە ئوستاندار بلێن کە کوردستان هەمووی چەکدارەو ئیتر روو دەو لایە نەکەنەوە. ئەوان گەرانەوە، پێشمەرگەکان گلەییان کرد کە نەدەبا ماشینەکەت وێدابانەوە. گوتم: ڕاپەڕینی ئێمە بۆ ماشین ئەستاندنو تالان نیە. ئێمە لە بەرانبەر ئەرتەشو پاسداردا بەربەرەکانی دەکەین. دەبێ لەگەڵ خەڵک باش بینو بە خەڵک نیشان بدەین کە چەکمان بۆ خەباتی سیاسیو بۆ وەدەست هێنانی مافی نەتەوایەتی هەڵگرتووە. نەک بۆ ماشین ئەستانو رووت کردنی خەڵک. بەداخەوە بە هەڵە چووبووم. یەکەم ماشینی دەوڵەتی بوو. حەق وابوو نەیاندەمەوە. بەتایبەت ئەو دەم ئێمە ماشینمان نەبوو. دووەم ماشین دزینو ڕاوو ڕووت پاشان بوو بە کارو کاسبی هێندی لاتو سەر سەری لە کوردستانو بە داخەوە پێشمەرگەو هێندێ لە مەسئولەکانیش نەکرا خۆی لێ دوور خەنەوە. لەسەر ماشین دزین چەند نامەم بۆ دەفتەری سیاسی نووسیوە.

دوو ڕۆژ لە وزیندەری بووین، ئێوارەیەک غەفوری خوارزای سەید عەولای ئیسحاقی پەیدا بوو. غەفور لە بنکەی ئەمیرئابادی سەر ڕێ

www.kerimhisami.com

میاندواو، مەسئولی پێشمەرگ بوو. لێم پرسی لیرە چ دەکەی، پێشمەرگەکان لە کوێن، چەکەکان چییان لێهات؟ لە وڵامدا گوتی: «نەمانتوانی لە بەرانبەر تانگەکانی حکومەت خۆرابگرین. ڕۆیشتین‌و بڵاو بووین‌و هەر کەس ڕووی دەماڵی خۆی کردۆتەوە. منیش لەگەڵ براکەم هاتووینە ئێرە. چوار تفەنگیشمان پێن. حەز دەکەم لێمان وەرگریەوە». ناردم تفەنگەکانمان وەرگرتەوە. پاشان چووینە کۆنە دێ بنکەی سەرەکی ماوەی شەری سێ‌مانگە.

دوای چوونەوەی کەریم بێژەن کاک کەماڵی دەباغی ڕەوانی شاد بێ کە ئەندامی کومیتەی شارستان بوو پەیدا بۆوە. ئیتر گیر نەبوو چۆوە نێوشارو بریارماندا هەموو ڕۆژی دووجار خەبەری نێوشارم بۆ بنێری.

پاش دوو ڕۆژ لە شارەوە کاک کەماڵ خەبەری‌دا کە هەڤاڵدەری ڕۆژنامەیەکی ئینگلیسی هاتوە لە مەسئولێکی حیزبی دیموکرات دەگەرێ». گوتم بیهێنن بۆ ئێرە بەڵام کەسێکی دەگەڵ بنێرن کە ئینگلیسی باش بزانێ. هەر ئەو ڕۆژە کابرایان هێناو کاک سمایلی قازی مامۆستای زمانی ئینگلیسی لەگەڵ هاتبوو. کابرا زۆر بە درێژی لەسەر وەزعی کوردستان‌و چۆنیەتی پێشمەرگەو چەک‌و ئازوخەو بەربەرەکانی‌و ناکۆکی دەگەڵ دەولەت پرسیاریکرد. بە گوێرەی پێویست وڵامم دایەوە. ڕەسمێکی زۆری هەڵگرت‌و ناردمانەوە بۆ مەهاباد. خەبەری هاتنی ڕۆژنامە نووس‌و پرسیارو وڵامەکانم نارد بۆ دەفتەری سیاسی. بەداخەوە دەقی نووسراوەکان بە دەستەوە نین تا لێنە بڵاو بکرێنەوە.

ئێوارەیەک شوانێکی خەڵکی سەید ئاوا پەیدا بوو. گوتی تیربارێکم لە سەر چیای پشتی کەلکی بەگزادان دۆزیوەتەو سیسەد فیشەکیشی لەگەڵە. ١٥٠ تمەنم مزگێنی دایە چوو هێنایەوە. هەر ئەو تیربارە بوو کە درابوو بە سەید سەلیم‌و جەلالی حاجی حوسێن بۆ بەرگری لە جەبهەی میاندواو لێ‌یان بەجێ مابوو.

سەفەر بۆ ئاشی پشکاوێ.

دوای بڵاو بوونەوەی بەیاننامەی تەشکیلاتی مەهاباد ورەی خەڵک بەرز ببۆوە. بەئاشکرا لە نێوشار لەگەڵ ئەرتەش‌و پاسدار دوژمنایەتی نیشان دەدرا. ڕۆژێک لای چێشتەتەنگاو مەلا محەممەدی جوانرۆیی پەیدا بوو. ئەو هێشتا لە بنکەی گویجکەدەرێ نەبزوتبوو. نامەیەکی دوکتور قاسملوی هێنابوو، دوکتور نووسیبوی: «ئەگەر بۆ دوو ڕۆژیش بێ، پێویستە سەرێکمان لێی بدەی». دوای نیوەڕۆ لەگەڵ کاک ئومەرو مەلا محەممەد کەوتینە ڕێ. لە وزیندەری خەبەرمان زانی کە پاسدار ویستوویانە بچن بۆ سەردەشت لە گوندی کیتکە بۆتە شەرو پێشمەرگە لێیان داون. ئێمە ڕێگامان بە گوندی کیتکە دابوو، نەماندەزانی داخوا کیتکە گیراوە یا پێشمەرگەی تێدایە. لە نیزیک گوندی لە نەدیو ڕاوەستاین. مەلا محەممەد گوتی: «ئێوە لێرە بن، من لەگەڵ چەند پێشمەرگە دەچم، ئەگەر فیشەکی نورانیم هەڵدا ئێوەش وەرن، ئەگەر بوو بە تەقە ئێوە بگەڕێنەوە. من نەمدەویست مەلا محەممەد خۆی بچێ، بەڵام گوێی نەدامێ. لەوە سرنج ڕاکێشتر خوشکە زینەبە ڕەش بوو. مەلا محەممەد پێشمەرگەیەکی لەگەڵ بوو بە ناوی زینەب، زینەبە ڕەشیان پێ‌دەگوت. نارنجۆک هاوێژێکی هەڵگرتبوو گورج‌و ئازا. هەر چەندی مەلا محەممەد گوتی: «تۆ مەیەو لای ئەوان بمێنەوە، قبولی نەکردو ڕەگەڵ پێشمەرگەکان کەوت. ئێمە ماشینەکانمان لە نەدیو ڕاگرت. زۆری پێ‌نەچوو فیشەکی نورانی لە

ئاسمان تەقیەوە، ئیتر ئێمەش سوار بووین‌و چوینە کیتکە. کە چووین ئامبولانسێکی مۆدێرنی درێژ راگیراوە پڕ لە عەجەمی ساخ‌و بریندار. نۆ خوێندکاری پزشکی لە تاران کلیلی بەهەشت لە ئیمام خومەینی وەردەگرن‌و دین بۆ کوردستان یارمەتی پاسداران بدەن. لە مەهاباد پاسدار پێیان دەڵێن: «رێگا ئازادەو ضدانقلاب نەماوە ئێوە بچن بۆ سەردەشت. خوێندکاری ناشارەزا لەگەڵ دوو پاسدار رێگا دادەگرن بەرەو سەردەشت کە دەگەنە کیتکەو دەیانەوی تێپەرن، پێشمەرگە رایان دەگرن. داوایان لێ دەکەن بێنە خوارێ‌و تەسلیم بن. هەرچەندی بە خۆشی پێیان دەڵێن، جواب نادەنەوە، پاسدار دەیانەوی تەقە لە پێشمەرگە بکەن. ئیتر محەمەد زەنگەنەی رەحمەتی لەسەر تۆپی ١.٦ دەبێ تەقە لە ئامبولانس دێنێ. مەکینەی هیچی لێ نەهاتبوو، بەڵام بانەکەی هەڵگرتبوو. سێ‌کەسیان کوژرابوون، دوویان زۆر بریندار بوون ئەوانی دیکەش بە نیوەگیان ئەسیر کرابوون. بە محەمەدی رەحمەتیم گوت: «کارێکی باشت نەکردوە. تۆپی ١.٦ دژی تانک بەکار دێ. بەڵام ئەو بەکاری هێنابوو کوشتبوونی.

دوایە بە خوێندکارەکانم گوت: ئێوە دەزانن لە کوردستان شەرە. بۆچی هاتونە ئێرەو لە چی دەگەرێن؟ گوتیان: «ئیمام فتوای داوە ئێمە لە رێی ئیسلامدا شەهید دەبین. تۆزێکی دیکەم دواندن بەڵکو پەشیمان بنەوەو ئازادیان بکەم. دیتم بەراستی شەری کوردیان پێ خەزایەو وەها دیفاع لە خومەینی دەکەن، قسەیان دەگەڵ نایە. ئیتر هەر بە ئامبولانسی خۆیان بەرێ‌کران بۆلای سەردەشت. ئیتر نەمزانی چوونە بەهەشت یا گەرانەوە بۆ زیارەتی ئیمام. لە گوێنجکەدەرێ کەمێک گیر بووین مەلا محەمەد قافلەی ئامادە کردوو کەوتینە رێ. لە کاولان کاک سەید حەسەنی هاشمیمان رەگەڵ کەوت. سوراغی مەلا رەسوڵم گرت گوتیان: ژن‌و منداڵەکانی بردووە بۆلای عیراق. سەید رەسوڵ و مەلارەسوڵ ژن‌و منداڵان بەرەو عیراق دەبەن لە دۆڵەتو هێلی‌کۆپتەر تەقەیان لێ دەکا سەید رەسوو

کوری مەلا رەسولْ بریندار دەبن. ئیتر دەیانگەیننە قەلا دزە. مەلا رەسول دەگەریتەوە بۆلای برادەرانی دەفتەری سیاسیو سەید رەسولیش جاریْ بۆ موعالیجە دەمیْنیتەوە.

ئیمە لە گویجکەدەریْ کەوتینە ریْ. لەشکر پردی رەبەتی گرتبوو، دەبوایە خوارتر بە لاریْدا لە چۆمی وەپەرین. چرای ماشینەکان دەبوو بکوژیْتەوە. کورەکان شارەزای ریْگا بوون لە چۆمی پەرینەوەو بە تەنگی گرژاڵو بە میرئاویْدا تیپەرینو بۆ دیوی کونە مشکیو ئالوەتان تیْ هەلْبووین. لەو ریْگایە تریْ رەشە عەرزی داپۆشیبوو کورەکان تریْیان دەهیْناو چیژەیەکی تایبەتی هەبوو.

گەیشتینە دەشتی مرداویْ. لەسەر بەستوی بە دیوی دۆلەتویدا ئیتر ماشیْن دەرنەدەچوو. بە دەیان لۆریو ماشینی ئەرتەشیو لەندوْرو ماشینی سواری لەم دەشتە پانو بەرینە بیْخاوەن کەوتبوونەوە. هیلیکۆپتەر رشاندبوونی زۆریان سووتابوونو یان کون کون کرابوون. چەند لۆری سیمو کەلْو پەلی عەسکەریو ئاردو برینجو ئازوخە لەم دەشتە هەلرژابوو. هەر کەس هاتبوو گەیشتبووە دەشتی مرداویْ باری هەلْرشتبوو. ماشینی بەجیْ هیْشتبوو، بەرەو دۆلەتوو ئاشی پشکاویو قەلادزە شۆر ببۆوە. هەر ئەودەم لەوە ناهومید بووم کە ئیمە بتوانین جەبهەی شەرو پیْشمەرگە ریْکو پیْک بکەین.

لەدەشتی مرداویْ بریندارێک بەجیْ مابوو. بە چواردەستەکی بە زەحمەت لەو لیْژو نشیْوی دیوی دۆلەتویْ بردمانە خواریْو لە بنکەی پیْشمەرگەمان دانا. لە دۆلەتوو خەلْکی گوندی خەریک بوون برەوْنو بەرەو قەلادزە برۆن. بنکەیەکی پیْشمەرگە لەوی داندرابوو، ژوریْک پر ببوو لە پاسدارو هەوالدەرو عەجەمی جوربەجور زیندانی کرابوون. سەید رەسول هیْندیْ چەکی قورسی گەیاندبوە ئەو دۆلە. وەک پیْشمەرگەکان گوتیان: «حاجی حاجی برایمی ئەندامی سەرکردایەتی حیزبی سوسیالیستی

www.kerimhisami.com

کوردستانی عیراق بە ئیجازەی کاک ئەمیری قازی هاتبوو هێندێ چەکی هەڵبژاردبوو بردبووی. ئێمە لای ئێوارە شۆڕ بووینەوە بۆ ئاشی پشکاوێ. بنکەی دەفتەری سیاسی حیزبی سوسیالیستی کوردستانی عیراق لەم دۆڵە هێندێ کاولیان بەبەردان دروست کردبوو، چەند خێوەتیکیشیان هەڵدابوو. ئەودەم دوکتور مەحمود عوسمان لەوێ بوو. سەیر ئەوە بوو برادەرانی ئێمە پتر چووبوونە خواری بۆلای عیراق، برادەرانی سۆسیالیستیش پتر هەڵکشابوون بۆلای ئێران. چووینە خواریو لای دوکتور مەحمود لامان‌دا. دوکتور گوتی: «مەچنە خوارێ، ناردوومانە دوکتور قاسملوو جەماعەت ئێستا دێن شەو میوانی ئێمەن ماسیمان هەیە».

زۆری پێ‌نەچوو جەماعەت پەیدا بوون. دوکتور قاسملو، کاک ئەمیری قازی، مامۆستا هێمن، مامە غەنی مەلا رەسوڵ، کاک حەمەدەمین، فەتاحی کاویان، دوکتور خوسرەوی راکردوەکانی کومیتەی نەغەدەو دەوروبەریان گەیشتنێ. زۆر سەیر بوو کەسانی وا گەیشتبوونە ئەوێ کە نەهیچیان لەسەر بوو نە قەت لە هیچ‌دابوون. تەنانەت ئەندامی حیزبیش نەبوون. بە نێو دارستان‌و بە قەراخ چۆمیدا هەڵکشاین بۆ بن‌چادری سەرکردایەتی حیزبی سۆسیالیست. نێوە نێوە هێندێ کاوڵ دروست کرابوون یەک دوو داریان بەسەردا رایەڵ کرابوو. کاغەزێکی گەورە بە دیواری کاولەکانەوە هەلاوەسرابوو، لێی نووسرابوو: «لقی دوو». لەوی دیکە نووسرابوو: «هەرێمی چوار»، لە یەکیان نووسرابوو: «هەرێمی یەک» زۆرم پێ سەیر بوو، سەرم لەوە سوڕما کە ئەم کوردە چۆن بە رواڵەت‌و زاهیرسازی‌و بێزۆکراسیەوە نووساوە. دەنا لەم دۆڵ‌و چڕو دارستانەدا کە بە حاستەم خودای لێ دیارە، ئەم هەرێم بازبە قازانجی چیە؟

گەیشتینە خێوەتی سەرکردایەتی‌و دانیشتین. جێگایەکی خۆش، فێنک‌و خاوێن میوانداریەکی کوردانە. دەستمان کرد بە قسەی ئیعتیادی.

گوتم: «حەیفە با قسەی خۆش وون نەبێ. دوای تێکچوونی رژێمی پەهلەوی کوردستان لە ژاندارمو ئەرتەش پاک‌کرابۆوە. بەڵام هێشتا لە ئازربایجان هەر مابوو. ئیدارەی ژاندارمەری لە میاندواو خانویەکی گەورەی چەند هۆدەیی گرتبوو. تابلۆیەکی زەلامیان لێ هەلاوەسیبوو، لێی نووسرابوو: «اداره ژاندارمری شمالغرب». لەسەر هۆدەکان نووسرابوو: «ژاندارمەری‌خانە»، «ژاندارمری مهاباد»، «ژاندارمری سردشت»، «ژاندارمری بانه و...». لە دیوی دەفتەر بانگی پێشخزمەتیان دەکرد نامەیەکیان دەدایەو دەیانگوت: «ببر به بانه.. ببر به سردشت و...هتد». کابرا لە دیوی دەفتەر دەهاتە دەرو دەچووە هۆدەکەی پەنای‌و نامەکەی دەدا بە یەکی‌ترو هیچی دیکە. ئەم نووسینەی ئێوە، ئەم لق‌و هەرێمەشم ئاوا هاتە بەرچاو. لەم چیاودارستانەدا هەرێمی چی‌و لقی چی؟

دوکتور مەحمود دەنگی نەکرد. بەڵام دوکتور قاسملو گوتی: «دوکتور بزانە کاک کەریم دەڵێ چی؟»

گوتم: جا کەوایە پێشنیارێکی دیکەم هەیە. کردیان بە گەمە: «دەی ئەویش بێژە بزانین چیە؟»

- دەبینم برادەرانی ئێمە کە دەیانەوی لە ئێران شۆرش بکەن‌و ئێستا لە شەردایین، زۆر بەرەو عیراق تێکشاون‌و لە ئێوە تێ‌پەریون. ئێوەش وەک حیزبی سوسیالیست کە دەتانەوی لە عیراق شۆرش بکەن، سنورتان بەجێ هێشتوەو بەرەو ئێران هەڵکشاون. جا کەوایە پێشنیارم ئەوەیە بیگۆرینەوە، با ئێمە لە عیراق شۆرش بکەین‌و ئێوەش لە ئێران. بوو بە پێکەنین... بەڵام دیاربوو بۆ هێندێکیان پێکەنینێکی شیرین نەبوو. شەو درەنگ گەراینەوە بۆ بنکەی کومیتەی ناوەندی لە ئاشی پشکاوێ.

لەگۆرە شێر بەسەر کاولاتدا تێپەرین کە فرۆکە بومبارانی کردبوو بەجارێک وێران کرابوو. برادەرانی ئێمە لە دۆڵی پشتی ئاشەکە لە بن بەردان کە بۆمبا نەیدەگرتەوە، جێگایان چاکردبوو. تاقە ماڵێک لە

خوارەوە دەژیا. نانی بۆ دەکردن. نان چ نان. نانی تیری نەبرژاو هەر هەویرو هەر بەوان دەخورا. پێخۆریان تەنیا ترێ رەش بوو هیچی‌تر. نیوەرۆیان برینجو شلەیەکی بێ‌تام. بەراستی لەوبارەوە لە ویشکانیدا دەژیان. قسەی گاڵتەو هەڵلەق مەڵلەقی فەتاحی کاویانیان دەکردە ئاویتەو پێخۆر. لام وایە بێجگە لە مەلا سمایلو کەریم حەداد ئەندامانی کومیتەی ناوەندی گشتیان لەوێ بوون.

دوکتور پێشنیاری کرد. ئێستا کە زۆربەی ئەندامانی کومیتەی ناوەندی لێرەن با کۆبوونەوە بکرێو بزانین چ دەکەین. لە سەرەوەی خێوەتەکەو دوور لە خەڵکی دەورویەر لەبن بەردێک کە جێگای دانیشتنی لێ‌چاکرابوو کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی دەست پێکرا. لە پێشدا لەسەر بنەمای راپۆرتی من کە یاسر عەرەفات قەولی دابوو کە ئامادەیە بێتە ئێرانو بەریوانی بکاو سەری کوردستانیش بدا باسی ئەوەکرا کە برادەرێک بۆ ئەو مەبەستە بچێتە لوبنان. دوکتور قاسملو سێ پێشنیاری کردن.

یەکەم: کاک حەمەدەمینی سیراجی بچێتەوە بەغدا وەک نوێنەری حیزب لەوێ بێ‌و لەگەڵ باڵویزخانەی یەکیتی سۆڤیەت پێوەندی بگرێ کە دوکتور قاسملوو مامە غەنی بتوانن سەفەرێک بۆ یەکیتی سۆڤیەتی بکەن؛

دووەم: کاک ئەمیری قازی بچێتە لوبنانو چاوی بە یاسر عەرەفات بکەوێ.

سێهەم: لەبەر ئەوەی رەنگە سەفەری دوکتور قاسملوو مامە غەنی سەربگرێ کاک کەریمی حیسامی لێرە لە ئاشی پشکاوی بمێنێتەوە.

من گوتم: لام وایە بۆ سەفەری بێروت من باشتر بم. تازە لەوێ گەراومەوە، یاسر عەرەفاتم دیوە، رێبەری حیزبەکانی دیکە دەناسم، چاوم بە هەموان کەوتوە، وتوویژی چاپەمەنیم کردوە، شارەزای وەزعی بیروتم.

www.kerimhisami.com

غەنی بلوریان پشتی پێشنیاری منی گرت. بەڵام شیرو ڕێوی هێنانەوەی دوکتور برادەرانی ڕازی کرد کە کاک ئەمیر بچێتە بیروت. دیارە دوکتور قاسملو لەو پێشنیارانە مەبەستی بردنە پێشی کارو بەرژەوەندی بزوتنەوە نەبوو. لە ناردنی کاک حەمەدەمین بۆ بەغدا مەبەستی دوور خستنەوەی کاک حەمەدەمین بوو. چوونکە بێجگە لەوەی کە کاک حەمەدەمین خاوەن بیرورا بوو هەڵویستی خۆی لەسەر مەسەلەکان بە ئاشکرا دەردەبری تووشی هەڵەیەک ببوو کە نەدەبوا بیکا. هێشتا لە مەهاباد بووین کاک حەمەدەمین لام وایە بەکاری حیزبیەوە چووبووە لای کرماشان. ڕۆژێک دوکتور قاسملو بە منی گوت: «حەمەدەمین لە کرماشانەوە چۆتە تاران، لە دەفتەری حیزبی تودە دیتویانە». کاک حەمەدەمین لە گەڕانەوەدا لە کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی (کە ئەودەم من بەشداریم نەدەکرد) گوتبووی: «لە تاران بووم کەیانوری گوتوویە ئەگەر دوکتور قاسملو سکرتیری حیزب نەبێ ئێمە حیزبی دیموکرات بە ڕەسمی دەناسینو یارمەتی دەدەین». ئیتر ئەم مەسەلەیە دوکتور قاسملوی لە ڕادە بەدەر بێزار کردبوو. دەیویست بە بیانووی نوێنەرایەتی حیزب لە عیراق کاک حەمەدەمین دووربخاتەوە. کەس دژی ئەو پێشنیارەی دوکتور قسەی نەکرد. پێشنیاری دوکتور لە بارەی منەوە کە لە ئاشی پشکاوی بمێنمەوە بەو مەبەستە بوو کە لە تێکۆشانو لە نێو خەڵک دوور کەومەوە. بە تایبەت لەو چەند ڕۆژەدا ئیتر هەموو کاری حیزبی لە مەڵبەندی مەهاباد کەوتبووە سەر ئەستۆی من. من گوتم: ئەگەر سەربەخۆیی کوردستانم بدەنێ بەو شەرتەی لەو کەژو کێوە بمێنمەوە نامەوێ. کوردستانێکی پانو بەرین هەیە، لە دەوروبەری مەهاباد شوێنی قایم زۆرە، دەتوانین بمێنینەوە، با هەمووومان بگەڕێینەوە بۆ ناوچەو شەڕی پارتیزانی ڕێک بخەین. مامە غەنی گوتی: «لام وایە کاک کەریم لە مەهاباد بمێنێتەوە. ئێستا بەکردەوە تەنیا ئەو لەوێ ماوە. هەم خەڵکو هەم هەڵو مەرج دەناسێ.

www.kerimhisami.com

بێتە ئێرە چبکا؟» دوکتور دوو پێشنیاری پەسند کرابوون، ئیتر لەسەر مانەوەی من پێی‌دا نەگرت. کۆبوونەوە بڕیاری‌دا کە کۆمیسیونی پێشمەرگە پێک بێ: مەلا ڕەسولی پێشنماز بە مەسئولی بەشی نیزامی‌و کەریمی حیسامی بە مەسئولی سیاسی بەشی پێشمەرگەو بەرپرسی حیزب لە مەهاباد دیاریکران. سەرهەنگ سمکۆ عەلیار بە فەرماندەی هێزی ناوچەی سەردەشت‌و سەرگورد کەریمی عەلیار فەرماندەی ناوچەی مەهابادو ڕەحمانی کەریمی بە فەرماندەی ناوچەی لاجان دیاریکران. بڕیاردرا مەلا محەمەدی جوانڕۆیی کە هەتا ئەودەم فەرماندەی بەشی پێشمەرگە بوو ئەو هەموو چەرمەسەری لەگەڵ پادگان‌و کەڵو پەلی نیزامی دیبوو. بچێ بۆلای پاوەو سنەو مەریوان. مەلا محەمەد پێشمەرگەیەکی لەگەڵ بوو بە ناوی ئەحمەد کوڕێکی مەردو ڕەندو ژیرو لیهاتوو، کاتێک دەڕۆیشتن لە دۆڵەتوو هات گوتی: «کاک کەریم ئێمە ئەوە لێک هەڵدەبڕێین، دەچین بۆ پاوەو مەریوان دەمانچەم نیە دەمانچەیەکم دەیە.پێشتر باسم کردوە کە کاک سامی بە کاک نەبی قادری‌دا دەمانچەیەکی نەرگانی لولە کورتی بۆ ناردبووم. دەمانچەم لە قەدی خۆم کردەوەو دام بە ئەحمەدی. بەداخی گرانەوە لە شەڕی سنە شەهید کراو نەگەڕایەوە. دەمانچەیەکیشم دا بە کاک جەلیل‌و ئێستاش نەدیتەوە.

دوای تەواو بوونی کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی دوکتور قاسملو گوتی: «هێندی چەک لەگەڵ خۆتان بەرنەوە». پێم سەیر بوو، چەکی چی؟ دوکتور گوتی: «هێندی چەکمان لە عیراق وەرگرتوە، کاک ئەمیر دێ تەحویلتان دەدا». کاک ئەمیر هات هەشتا تفەنگی پەرەشوتی زەمانی هیتلەری بە فیشەکەوە تەحویل داین. کابرای خاوەن تاقەماڵ ئێستری هەبوون‌و کرێباری دەکرد. مەلا ڕەسول تفەنگی لە ئێستران قایم کردو هاتینە دۆڵەتونی. لەوێ چەند کەردار بەکرێ گیران کە

www.kerimhisami.com

تفەنگەکان لە هەورازی دۆلەتوبی وەسەر خەن بۆ دەشتی مرداوی. ئێمە ماشینەکانمان لە دەشتی مرداوی بەجێ هێشتبوون. تفەنگەکانیان گەیاندە کن ماشینەکان، بەڵام چەند تفەنگ دوورتر مابوونەوە. کاک ئومەر بە یەکێکی گوتبوو بچێ ئەو تفەنگانەش بێنێ. برادەر گوتبووی ناچم. کاک ئومەر زۆری پێ دەڵێ کە بەجێ دەمێنن. پیاوی چاک بە بچۆ بیانهێنە. کابرا گوێ ناداتێ. کاک ئومەر زلەیەکی توندی لێ دەدا. من دوور بووم گوێم لە هەرای کاک سەید حەسەنی بوو کە بەسەر کاک ئومەر دادەهات. کەچووم ئەو برادەرە هاتە پێش‌و گوتی: «ژاندارمەش هەر ئاوا لە خەڵکیان دەدا». دڵخۆشیم دایەوەو زۆر توند بەسەر کاک ئومەر داهاتم‌و گوتم: «زۆر عەیبە بۆ تۆ ناتوانی لە خەڵک بدەی». زۆر بە کاوە خۆ گوتی: «چۆن ناتوانم ئەوە نیە توانیومەو براوەتەوە». هیچم پێی نەکرا. کابراش وەک پیاوان چوو تفەنگەکانی هێنا.

کاک ئومەر گوتی: «جا هەر بڵێ ناتوانی... ئاخر وا نەبا نەیدەهێنان». کەوتینە رێ لە دەشتی مرداوێ یەک دوو ماشێن دەهاتن. کە دەنگمان دان کورەکانی مەهاباد بوون پرسیان ئەری کاک کەریمتان لەگەڵ نیە؟ گوتمان: وا لێرەیە. دابەزین‌و هاتنە لام ئەوانیش دەچوون بۆلای برادەران. گوتم: کامەتان شۆفیری چاکە لەگەڵ من بگەرێتەوە. حەمەدەمینی بارام میرزا (چرچەی رەحمەتی) دابەزی‌و گوتی: «من دەگەرێمەوە». هات سوار بوو کەوتینە رێ. بە دیوی ئالوەتاندا دەبوایە چرای ماشینەکان بکوژێنینەوە. چونکە ئەرتەش هاتبوە گوندی هەنگەوێ، شەو بەری میراوێ‌و ئالوەتانی وەبەر تۆپان دەدا. مەلا رەسوڵ لەپێشدا دەرۆی‌و تێپەر بوو. چرچە رێگای لێ‌گۆرا. من و کاک ئومەر لە پێشەوە سوار ببوین، دوو پێشمەرگەو هێندێ تفەنگ‌و دوو تەنەکە بنزین لە پشتەوە بوون. لەپر دیتم لەسەر کەندالێکین، تا گوتم: کورە ئێرە رێگا نیە هەڵدێراین، ماشێن بەسەر تەنیشتێدا وەرگەراو لاجەولاج لە کەندالی کەوت. من کەوتمە نێوان

www.kerimbisami.com

شۆفیرو کاک ئومەر پەراسوم کەوتبوونە سەر فەرمانی ماشین. پێشمەرگەکان زوتر توانیان بێنە دەرو بە زەحمەت دەرگای پێشەوەیان کردەوە. کاک ئومەر چووە دەرێ، دوایە منو چرچەشیان بە زەحمەت راکێشا دەرێ. هەولێکی زۆرمان دا، ماشینەکەمان بۆ راست نەبۆوە. پێشمەرگەکانمان لەکن ماشین بەجێ هێشتو منو کاک ئومەر ملی رێگامان گرت. دیتمان ئەوە مەلا رەسول بە شوێن ئێمە کەوتوەو دەگەڕێتەوە. پینج پێشمەرگەی لەگەڵ بوون، هەموومان گەراینەوە ماشینەکەیان راست کردەوەو بە راکێشان هێنامانەوە سەر راستەرێ، ماشین وەکار کەوتو حەلەمی لێ نەبوو. لە چۆومی پەرینەوە، لەکانی رەش کە بنکەی مەلا رەسولی بوو لاماندا. لەوێ مەلا رەسول ٦٠ تفەنگی گیرایەوەو ئێمەش ٢٠ تفەنگمان هەڵگرتو شەو چووینە گوندی قولغەتەپە. پەراسووم ژانیان دەکردو زۆر نارەحەت بووم. دەمویست بگەمەوە ماڵە سەید حەمەدەمینی یا ماڵی حاجی عەولا. بەیانی کەوتینە رێ لە گوندی بەیرەم لاماندا کن پێشمەرگەکان. تەماشام کرد سەید حەسەنی ورچان ماشینێکی ئەرتەشی پێیەو لەگەڵ چەند پێشمەرگە کە هێندێک بێ چەک بوون هاتۆتە ئەوێ. پینج تفەنگو هێندێ پارەمدا بە سەید حەسەنو پێمگوت: لەگەڵ دە پێشمەرگەی بەکار بچیتە گوندی ئەمینئاباد، لەوێ بنکەیەک بکاتەوەو چاوەروان بێ تا خەبەری دەدەمێ.

لەگەڵ کاک ئومەر چووینەوە عەینە مەلا ماڵی سەیدحەمەدەمینی خۆمان. ئەو ماڵە ئاوەدانە بۆمان ببووە پەناو مزڵو شوێنی حەسانەوە. گورج نیوەنمەکیان ساز کردو هاویشتیانە سەر پەراسووەکانمو لێی کەوتم. پاش دوو رۆژ تۆزێک هاتمەوە سەرخۆ. ئێوارەیەک سوار بووین هاتینە وزیندەرێ، ماشێنمان لەوێ بەجێ هێشتو چووینە کۆنە دێ. تفەنگەکانیشمان لە مەزرایە دا بە برادەرێکی جوتیاری ئەمین تا پاشان وەرمان گرتنەوە. پاش سێ رۆژ ناردم لە دوای سەید حەسەنی ورچان. پێم

www.Kerimhisami.com

گوت: «پێویستە بێدەنگیو ماتی نێوشار بشکێندرێ. وەک خەبەرم بۆهاتوە پاسدار جێگای شۆرای شار بەرانبەر فەرمانداریان کردۆتە بنکەی خۆیان. کۆڵانو گەڕەکی شار شارەزای. کاتی ئەوەیە خۆت بگەیێنیە نێوشارو هیچ نەبێ دوور بە دوور تەقەیان لێبکەی. سەید حەسەن وەک پیاوان بەڵێنیدا. شەوی دوایە دەگەڵ چەند پێشمەرگە دەچێتە نێوشارو لە نێزیک بنکەی پاسداران تەقەیان لێ دەکا. بە نارنجۆکی سەری ژیسێ پەنجەرەو دیواری بنکەی پاسداران وەبەر دەس ڕێژ دەداو دەگەڕێتەوە. بەیانی زوو لە شارەوە خەبەریان بۆ هێنماین کە ئەم شۆ هاتوونە سەر پاسدارانو تەقەیان لێکردوون. خەبەر بڵاو بۆوە کە دوو کەسیش کوژراون، چەندە راست بوو نەمزانی.

هاتنەوەی ئەرتەش بۆ مەهابادو چۆڵکردنی ناوچە بۆ ماوەیەکی کەم لە لایەن پێشمەرگەوە ناهومێدی خستبوە دلی خەڵکەوە. لەشاماتو شاروێرانەوە ئەندامانی حیزبی دەهاتنو داوای چەکیان دەکرد. لەگەڵ کاک ئومەر بڕیارماندا بەناوچەی مەهابادو چۆمی مەجیدخانو شاماتو شاروێراندا بگەڕێین. بەر لەوەی بکەوینە ڕێ دانیشتین بیرمان لێکردەوە کە پێویستە ئاگاداری یا بەیاننامەیەک ئامادە بکەینو لە هەموو گوندێک بە دیواری مزگەوتانەوە بدرێو خەڵک ئاگادار بکرێ. پاش لێکۆڵینەوەیەکی زۆر ئەم ئاگادارییەی خوارەوەمان نووسیو ئامادە کرد.

١- پێویستە لە هەموو گوندێک شورایەکی پێنج کەسی هەڵبژێردرێ.

ئەرکی ئەم شورایە بریتی دەبێ لە:

- کۆ کردنەوەی پیتاکو یارمەتی بۆ حیزب.
- ئەگەر پێشمەرگە یا کادری حیزبی بەکاری سیاسی یا نیزامیەوە هاتە نێو گوندی دەبێ شورا بناسنو شورا کاروباری پێشمەرگە ڕاپەڕێنێ.
- گیرو گرفتی نێو گوندی، ناکۆکی دەرو جیرانان، هەر مەسەلەیەکی دیکە لە گوندی بێتە پێش. پێویستە لە ڕێگای شوراو بە قسەی ئەندامانی

شورا چارەسەر بکرێ.

٢- ئەو کەسانەی لە گوندی چەکیان هەیە، دەبێ چەکەکەیان بپارێزن. ئەو کەسانەی دەستیان دەرواو چەکیان نیە دەبێ چەک بکرن. ئەگەر خۆشیان چەک هەڵنەگرن، بیدەن بە شورا. شورا دەیدا بەو کەسانە کە ئامادەن چەک هەڵبگرن.

٣- هیچ کەسێکی گوندی بۆ هیچ کاروبارێک نابێ بچێتە لای پاسداران‌و ئیدارەی دەولەتی. نابێ دەسەلاتی حکومەتی داگیرکەر بەرەسمی بناسرێ.

٤- هەرکەس جاسوسی بکا، خەبەر بۆ پاسداران بەری، راپۆرت لە پێشمەرگەو خەڵکی گوندی بدا، بە دوژمنی گەڵ دەناسرێ‌و دوای ئیسپات بوونی تاوانەکەی سزای ئیعدامە.

٥- بۆیارمەتی دانی پێشمەرگە لە جەبهەی شەر، هەرکەس لە قسەی شورا بچێتە دەر سزا دەدرێ.

پاش ئامادە کردنی ئەم ئاگادارییە، پێویست بوو بکەوینە رێ. مەلا محەممەدی جوانرۆیی لەندوێرێکی بۆ ناردبووم لە وزیندەرێم دانابوو، پێویستی بە هێندێ دەستکاری هەبوو. پێشمەرگەیەکمان هەبوو بە ناوی عەولافلان کە سەری لە ماشێن‌و میکانیکی دەردەچوو. ماشینی برد کە لە گوندی خەلیفان دەستکاری بکاو چاکی‌کاتەوە. چەند رۆژ پێ‌چوو نەهاتەوە، خەبەریان هێنا کە ماشینەکە لە نێوان کیتکەو خەلیفان وەرگەراوەو داری لەسەر بەردی نەماوە. لەم بەینەدا بە هیوای ئەوە تا ماشین دێتەوە رۆژێک لەگەڵ کاک ئومەر بە پێیان ووردە ووردە وەسەر کەوتین‌و چووینە قزلجەی سەرێ سەردانی دۆستی خۆشەویست‌و هاڤاڵ زیندانیم (کاک رەزاقی قازی). بنکەیەکی کۆمەڵە لە قزلجە دامەزرابوو، لە جیاتی بەربەرەکانی لەگەڵ رژێمی‌داگیرکەر بە مەبەستی خەباتی چینایەتی خەڵکەکەیان فێرکردبوو کە بچن دارەکانی کاک رەزاق ببرن‌و تەواو نارەحەتیان کردبوو. نەمزانی کێ مەسئولیانە بەلام لەگەڵ

www.kerimhisami.com

برادەرێکی کۆمەڵە کە دمراستیان بوو باسم کردو گوتم: کاتی ئەوەیە کە هێزەکانمان بۆ بەرەبەرەکانی رژێم کۆبکەینەو وەکاریان بخەین. ماوە بۆ خەباتی چینایەتی لەبەر ناچێ. تا لای ئێوارێ لای کاک رەزاق بووین. دووربینێکی زۆر باشی نیزامی داینێ، منیش پاشان دام بە سەرگورد عەلیار.

پاش خەبەری نەمانی ماشین دەبوایە بۆ گەرانی مەڵبەند ماشین پەیدا بکەین. برادەرێکی حیزبی فیداکارو تێکۆشەرمان لە گوندی خوێریاوا هەبوو بە ناوی محەمەد، جیبێکی باشی هەبوو. (بەداخەوە پاشان بیستم کە محەمەد بە گوێرەی یاسای سزادانی حیزب لە زیندانی دزلەتوێ لە بۆمباراندا شەهید بووە) کەریم بێژەنم نارد چوو محەمەدی بە جیبەوە هێنا. تا کەریم هاتەوە خەبەرمدا بە کاک وسینی حەمە شیخە لە قزلجەی خوارێ ولاخێکی سواریم بۆ بێنێ بچمە قزلجەی. کاک حوسێن رۆژی دوایە ئەسپی کاک مەنافی شافعی بۆ هێنا بووم. ئەسب چنگی لە ئاسمانی دەداو سواری دەویست خۆی لەسەر رابگرێ. ولاخێکی دیکەشمان لە برادەرێکی کۆنە دێ وەر گرتو شەو چووینە قزلجە. رۆژی دوایی کاک مامەندی کوری میناغای قزلجە کە پێکەوە شیری دایکی ئەومان خواردبوو، بە منداڵی پێکەوە گەورە ببووینو پێکەوە خوێندبوومان، گۆیا بروکە ملکێکی لە قزلجە مابوو.، پەیدا بوو. کەوتە سویندو تەلاقان نابێ بڕۆی. ناچار مامەوە نیوەرۆ لە ماڵی کاک مامەندی لەسەر نانخواردن بووین هاتن گوتیان چوار پێشمەرگە لە نێو گوندین لە کەریمی حیسامی دەگەرێن. بانگم کردن هاتنە وێ. زۆر ماندوو هیلاک بوون. لەگەڵ ئێمە نانیان خواردو حەسانەوە. نامەیەکیان هێنا دەرو ویانیان‌دام. کەنامەم کردەوە خەتو ئیمزای غەنی بلوریان نووسیبووی: «کاک کەریم ئەو کورانە هاتنەوە بۆلای تۆ چۆنی پێت باشە جێگاو کاریان بۆ دیاری بکە».

مەسەلە چ بوو؟ لەگەڵ هاتنەوەی ئەرتەش بۆ مەهاباد، بەرنامەو

تەنزیمێک لەگۆڕێدا نەبوو. هەرکەس وەدەر کەوتبوو، سەری خۆی هەڵگرتبوو بەرەو سەردەشتو سنوری عیراق. لاوەکانی ئەندامی یەکێتی لاوان کە پاشان دەرکەوت زۆربەیان تودەیی بوونو خۆیان خزاندبوە نێو حیزبی دیموکرات یا بیروباوەری تودەییان هەبوو روویان کردبوە ناوچەی سەردەشتو چووبوونە ناو زەنگو ئاشی پشکاوی‌و دەوروبەری بنکەی حیزبی کومونیستی عیراق. برادەرانی حیزبی کومونیستی عیراق سەرکۆنەیان کردبوونو گوتبوویان نەدەبوایە ناوچەی مەهاباد بەجێ بێلن. ئێستاش بگەرێنەوە بچنەوە کن کەریمی حیسامی لە خەباتو تێکۆشاندا بەشداری بکەنو خۆتان دوور مەخەنەوە. ئەوانیش دەچنە لای مامە غەنی ئەویش نامەی نووسیبوو ناردبوونیەوە لای من. هێندێکیش لە لاوەکان دەچنە لای کومیتەی ناوەندی. دەیانێرن بۆ قەلادزەی لەوێ فێری مەشقی نیزامی بن، سەید رەسوڵیش بەرپرسیان دەبێ. کورەکان لەوی تەماشا دەکەن کە ناتوانن دەگەڵ سیستەمی بەعسی رێک کەون، بە بێ ئیجازەی مەسئول دەلاقی خۆ رۆدێنو دێنەوە بۆ ناوزەنگو پاشان دەچنە کن مامەغەنی لە ئاشی پشکاوی. ئەویش نامەیان دەداتی‌و دەیانێرێتەوە بۆلای من. تەواوی ئەو کەسانەی کە بەنامەی غەنی بلوریان هاتنەوە لای من، بیجگە لە کاک نەویدی موعینی‌و کاک حوسینی بەخشی کە لە لای خۆم گلدانەوە، دەنا ئەوانی دیکەم ناردەوە نێو شارو شێوەی تێکۆشانی نهێنی‌و ئەرکی پێویستم بۆ دیاری دەکردن. ئەوانیش پیاوانە خۆیان نەدەگرتو دەچوونەوە نێوشارو ئەرکی تێکۆشەرانەیان بەجێ دەگەیاند. تا من لە قزلجە گەرامەوە کەریم بێژەن لەگەڵ محەممەدو ماشێن ئامادە بوون.

نامەیەکم بۆ کاک کەریمی عەلیارو بۆ کاک مەلا رەسول نووسی‌و پێم راگەیاندن کە وا خەریکی گەرانێکم بە ناوچەدا. ئەگەر کاریان هەبێ دەتوانن لەم دیهاتە بمدۆزنەوە. لەگەڵ کاک ئومەرو کەریم بێژەن سوار بووین چووینە گوندی ئەمین‌ئاباد. سەید حەسەنی ورچان بە ئارپیجی‌یەکو

نۆ پێشمەرگەی چەکدارو بەکار، بە جیبێکی ئەرتەشی کەوتنە پێشمان‌و شەو چووینە گوندی قەمتەرێ. ئەوە هەوەڵێن قۆناخی سەفەری یەکمانگەمان بوو. میوانی برادەرانی حیزب بووین. لە بلیندگۆی مزگەوت رایان گەباند کە شەو لە مزگەوت کۆببنەوە تا لەسەر بارودۆخی ئێستای وڵات قسە بکەین. لام وایە کەس لەماڵە خۆی نەمابوو. مزگەوتی گەورەی قەمتەرێ بەحاڵ جێگای خەڵکی دەبوو. لەپێشدا لەسەر سیاسەتی حکومەت‌و فتوای خومەینی‌و پەلاماردانی کوردستان بە درێژی قسەم‌کرد. پاشان سیاسەتی حیزبی دیموکراتم روون کردەوەو گوتم: «ئێمە پێمان وایە لەم قۆناخە ناسکەدا خەڵک دەبێ کاروباری خۆی بگرێتە دەست. هەر بۆیەش ئێمە کاروباری گوندەکان بەرێکخراوو کومیتەی حیزبی ناسپێرین. بەخەڵکیان دەسپێرین. بۆئەوەی خەڵک بۆخۆی کاروباری بەرگری‌و یارمەتی‌و ناکۆکی نێو گوندی خۆی چارەسەر بکا حیزبی دیموکرات بریاری داوە کە لە هەموو گوندێک شورای گوندی هەڵبژێردرێ‌و ئەم بریارانەش کە بە دیواری مزگەوتەوە دراون ئیجرا بکرێن. رێکخراوو ئەندامانی حیزب بەتەواوی پشتی شورا دەگرن‌و لە هەموو بارێکەوە یارمەتی شورا دەدەن.

هەر ئەو شەوە لە قەمتەرێ شورای شاریان هەڵبژاردو ناوی ئەندامانی شورام یادداشت کردو دەستیان کرد بە کۆکردنەوەی یارمەتی. بە جیا رۆژی دوایی لەگەڵ کومیتەی حیزبی کۆبوومەوە. لەباری تەبلیغ، وریایی، چاوەدێری رێگاو بان، وەرگرتنی خەبەرو شتی‌تر روونم کردنەوە. رۆژی دوایی تا نیوەرۆ لە قەمتەرێ بووین، خەڵک دەهاتن لەسەر نۆرە ئاوو زەوی‌و وردە ناکۆکی شکایەتیان دەکرد. دەمناردنە کن شوراو بە برادەرانی حیزبیشم دەگوت کە نابێ دەست لە کاروباری گوندی وەربدەن‌و دەبێ شورا بە هێز بکەن.

لەماوەی ٢٧ رۆژ لەگوندەکانی قەمتەرە، کولیجە، عیساکەند، بورهان، وەتەمیش، یاڵاوە، قورغان، غەوساباد، سنجاخ، خات‌و خاس،

www.kerimhisami.com

پیرەولیباغی، سریلاوا، قارنجەی گەورەو بچووک، قەلاًیرەسولە سیت، حاجی لەک، سەرچنار، قەباکەندی، سەوزی، خەتایی، قولقولە، گردە رەش، زەنگیاوە، کزخان، دێمەلا، قەرە گۆلْ، ئاتابلاغی، قەلاجوخە، تالاو، دیمەسور، خوێریاوا، حاجیحەسەن، دیوەیساغا، گەوجاوا، تازەکەند، گەزەڵێن، مەرجانئاوا، دەلکداش، قزقەلا، بەردەرەشان، ئازاد، قەرەبلاخو دەرمان شورای گوندیان دامەزراند. قسمان بۆ خەڵک کرد، لەو ماوەیەدا ٤٩٠هەزار تمەن یارمەتی نەغد بۆ حیزب کۆکرایەوە. لە هەموو گوندێک پێشوازی بێوێنەمان لێ دەکرا. وورەی خەڵک بەرز ببۆوە، لاوان ناوی خۆیان بۆ پێشمەرگایەتی دەنووسی. لە زۆر گوند شورا داوای چەکی دەکرد لە گەرانەوەدا بۆم دەناردن. ریزی ئەو کەسانەم ئێستاش لەلایە کە تفەنگیان وەرگرتوە، بەداخەوە ناکریو پێویستیش نیە بێنە سەر کاغەز.

www.kerimbisami.com

گەشتی مەڵبەندی مەهاباد

دوای نیوەڕۆ درەنگ لە قەمتەرە وەدەر کەوتین بەو نیازە شەو بچینە کولیجەو میوانی حاجی شیخ عەولا بین. من دوور بە دوور حاجی شیخ عەولام دەناسی. ساڵەکانی ٦٧و ٦٦ ئەویش لەگەڵ مامۆستا هێمن و ئازادیخوازانی‌تر رای‌کردبوو چووبووە کوردستانی عیراق. دیار بوو لەوی نەحاوابۆوە گەڕابۆوە. مامۆستا هێمن زۆرجار باسی پیاوەتی ئەوی دەکرد. هیواشم ئەوە بوو لەبەر ئەوەی مرۆڤێکی خۆشناو بوو لەناوچەدا ئەرکی رێکخستن‌و هاندان‌و بەربەرەکانی ئەو قۆڵە بەو بسپێرم.

نوێژی شێوان گەیشتینە گوندی کولیجە. راست کە رێگا دەگاتە نێو گوندی لە دەستی راستە خانویەکی دووقات‌و رووکار خاوێن‌و حەسارێکی بچووک قوت بۆتەوە. ماشینی پێشمەرگەکان لە پێشەوە بوو. دیار بوو کە دەنگی ماشین دێت، ژنێکی قۆزو جوان‌و پاک‌و خاوێن‌و بەدیمەن دێتە دەرێ کە چاوی بە پێشمەرگە دەکەوی هاوار دەکا:

«ئۆخەی... خولایە... خۆ ئەوە پێشمەرگەن... ئەوە مەلائیکەتن... ئۆخەی... رەبی خودا بتانپارێزێ، چاومان رون بۆوە، بە قوربانتان بم». بەو قسانەوە هاتە پێش ماشینەکەی ئێمەو گوتی: «دەلادەن... دەمەرۆن... ماڵی خۆتانە هەموو شت زۆرە... بۆ ئێوە نەبێ ئەدی بۆ کێ بێ؟ رەبی خولایە سەرکەوتوو بن... دابەزن، نابێ برۆن». گوتم زۆر سوپاست دەکەین ماڵی خۆمانە ئاوەدان بێ. بەڵام دەچینە کن حاجی شیخ عەولا.

- ئەیرۆ... بۆ ئێرە ماڵ نیە.. ئاوەدانی نیە، دەبێ لادەن. دەنا ڕاوەستن با بچم نانو پێخۆر بۆ پێشمەرگەکان بێنم.

- زۆر سوپاس ئەو زەحمەتەی ناوێ شەو لێرە دەبین، بەڵام تکا دەکەم ناوی خۆتم پێ بڵێ با ئەو دڵسۆزیەی تۆ لە بیر نەچێتەوە.

- ئەیرۆ بەقوربانت بم ناوم زیبایە.

ئەگەر نووسەر بام، بۆیە دەبوو ڕۆمانێک لەسەر ئەم دیمەنو دڵسۆزیو ئاخافتنی ئەو ژنە هەڵکەوتوە بنووسم. بەداخەوە توانای ئەو نووسینەوەم نیە، بەڵام هەڵویستی جوامێرانەو قەلافەتی زیبای (زیبا)م هەرگیز لەبیر ناچێتەوە. پێشمەرگەکان پێشتر چووبوون دابەزیبوون. حاجی شیخ عەولا لە دەرەوە چاوەڕوان بوو. بەخێرهاتنێکی فرە گەرمو برایانە. چووینە دیوەخانێ. دیوەخان دەتگوت ئەمباری چەکو قورخانەیە. لە ئارپیجیەوە بگرە تا تیربارو تفەنگو نارنجۆکو کۆلەپشتو کیسە خەوو فیشەکدان لە قوژبنێکی هەڵدرابوونەوە. کاک سەلاحی ڕەحمەتی برای حاجی شیخ عەولا هێندێ عەجمی پەیکاریو یەکیتی کۆمونیستانو مائۆیستی هەلاتووی لەخۆ کۆکردبوونەوە دەیویست لە کوردستان دوور لە کولیجەو لە ماڵی خۆیان خەباتی چینایەتی بکاو ئاغاو سەرمایەدار لە کوردستان نەهێلێ.

شەو میوانداریەکی کوردانە ساز کرا. دوای نانخواردن، یەک دوویەک لەو برادەرە ڕاکردوانەی تاران لە دیوەخانێ پەیدا بوونو باسی سیاسیو بارودۆخی کوردستان هاتە گۆڕێ. تەماشام کرد بەراستی یا هەر تێناگەن یا بە ئانقەست لە ئاژاوەو تێکدەری دەگەڕێن. لەباسەکەماندا حاجی شیخ عەولا پشتیوانی لە بۆچوونی من دەکرد. هیوایەکی زۆرم لێ پەیدا بوو. بەداخەوە پاش دوو ڕۆژ شەو لە نێوان غەوساباد و سونجاخ تووشی ماشینێک بووین پێشمەرگە دەنگیان دانو لێیان هاتنە خوار. کە سەید حەسەن چۆوە پێشێ دەبینێ حاجی شیخ عەولا لەگەڵ ئەو عەجەمانە شەو

www.kerimhisami.com

دەچێتە گوندەکان‌و تەبلیغاتیان بۆ دەکا. ماشێنی ئێمە دوور وەستابوو. سەید حەسەن هات گوتی: «حاجی‌یەو عەجەمەکانی دوێنی‌شەوێ، چییان لێی بکەین؟» گوتم: لێ‌گەڕێن با بڕوا. ئیتر حاجی شیخ عەولام نەدیتەوە تا چوومە سەرەخۆشی کاک سەلاحی برای لە مەهاباد.

بەیانی ماڵ‌ئاوایمان لە حاجی خواست‌و چووینە عیساکەندی. خەڵکی ئاوایی لە مزگەوتێ کۆبوونەوەو پاش باس‌و شی‌کردنەوەی بارودۆخی کوردستان شورایان هەلبژاردو دەستیان کرد بە ناو نووسین بۆ کۆکردنەوەی یارمەتی لە پاشان ناردبوویان بۆ تەشکیلات. لای ئێوارێ چووینە گوندی وەتەمیشی، مەکۆی برایانی کۆمەلە. شەو خەڵکێکی زۆر لە مزگەوتا کۆ بوزوە. پاش وتاردان برادەرانی کۆمەلە دەستیان کرد بە پرسیاران کە پێوەندی بە هەڵکەوت‌و بارودۆخی گرنگی ڕۆژەوە نەبوو. ئەوان ئەودەم هێشتا یا بیریان لەبەربەرەکانی نەکردبۆوە یا هێشتا نەهاتبونەوە سەرخۆو لە ڕێبەرایەتی دوور بوون. چونکە ڕێبەرایەتی کۆمەلەش بە مامۆستا شیخ عیزەدینەوە شارو ناوچەی بەجێ هێشتبوو لە لای مام جەلال گیرسابوونەوە.

بەیانی کە سوار بووین بڕۆین لەوبەری گوندی مامۆستاکانی مەدرەسە هاتنە پێشمان گوتیان ترێی ڕەشی زۆر باشمان هەیە دابەزن ترێمان لەلا بخۆن. من گوتم: سوپاستان دەکەین‌و دەبێ بڕۆین دانابەزین. کاک ئومەر گوتی: «ئەوە چۆن بوو وشەی (نا)ت بەسەر دزماندا هات. خۆتۆ (نا)ی نازانی». ڕۆیشتین چووینە قورغان. عبدالرحمانی شەمسی بورهانی کە جاسوسێکی ناسراوی حکومەتی شا بوو لەسەرەتای شۆڕش، شورای مەهاباد گرتبووی، بەلام دوایە بەرەلای کردبوو. نەدەچۆوە ماڵی خۆی لەم گوندانە دەسووڕاوە. خەبەری زانیبوو کە پێشمەرگە دێن بۆ قورغان، دەرپەڕیبوو چووبووە غەوساباد ماڵە شیخ نەجمەالدینی . لە قورغان چوینە ماڵە مەلا مستەفا ناوێک کە پێشتر لەگەڵ کەریم بێژەن‌و چەند کەسی‌تر

یەکێتی لاوانی گوندیان پێک هێنا بوو. لە مزگەوت خەڵک کۆبۆوەو شورایان دامەزراند کورەکانی سەعدون ئاغاش هاتنە مزگەوتو گوتیان نابێ برۆن شەو میوانی ئێمە بن. ئێمە شەو چووینەماڵی ئەوان. بەیانی چەند لاوێکی گوندی کە دیاربوو سەر بەچەپی خوار بوون، هاتن گلەییان کرد کە بۆچی چووین لە ماڵی ئاغا نانمان خواردوە؟ من بۆم روون کردنەوە کە ئێستا ئێمە کەوتووینە بەر پەلامارێکی درندانەو دوژمنی سەرەکی خەڵکی کورد ئەو رژێمەیە کە فتوای خەزای داوە. ئێمە پێمان وایە لەم قوناخەدا ئامانج پێکهێنانی یەکێتی ریزەکانە لە کوردستان نەک سازکردنی کێشەو دوو بەرەکی.

رۆژی دوایی مەلا مستەفاشمان لەگەڵ خۆ سوار کردو دوای نیوەرۆ چووینە غەوساباد ماڵە شیخ نەجمەالدینی. شیخ نەجمەالدین لەشەری نەغەدە منی گەیاندبۆوە مەهابادو لە رێگا قسەکانمان لێک خۆش هاتبوو. لە دوور بە پیرمانەوە هات. بەخێرهاتنێکی زۆر گەرمی کردین. چووین لە دەرێ کورسیان دانابوو. شیخ عبدالرحمانی جاسوسیش لەوێ بوو، لەترسان سپی هەڵگەرابوو وەک ژوشک رەنگ هاتبوو. پێی‌وابوو ئێمە وەدوای ئەو کەوتووین. کە دانیشتین شیخ نەجمەالدین دوای دووپاتە کردنەوەی بەخێرهێنان گوتی: «هەموو کەس لە ژیانیدا تووشی هەڵەو ئێشتیبا دەبێ لێنخۆشبوونیش هەر هەیە. بە تایبەت بۆ کورد کە هەمیشە صرفنظری هەبووە».

زانیم مەبەستی شیخ عبدالرحمانە. گوتم: «لام وایە ئەوانەی خەیانەت بە نەتەوەی خۆیان دەکەن ئاخرەکەی هەر ریسوایی‌و سەرشۆریان پێ دەمێنێ. شیخ عبدالرحمان با نەترسێ. ئێستا کاتی سزادان‌و تۆلە ئەستاندنەوە نیە. یەکەم لەبەر ئەوەی ئەو ئێستا هاتۆتە ماڵی جەنابت. دووەم لام وایە ئەوەندە بۆ ئەو بەس بێ کاتێک خەبەری هاتنی پێشمەرگە بزانێ، خۆ نەگرێ‌و رابکا بۆ گوندێکی‌تر». شیخ نەجمەلادین

گوتی: «ئەوە مزگەوت‌و خەڵکیش کۆ دەبێتەوەو چۆنی دەفەرمووی وادەکەین». من چوومە نێو خەڵک، شورای گوندیان دامەزراند، ئەرکی کۆکردنەوەی پارمەتیم خستە سەر شانی شێخ نەجمەالدین. مەلا مستەفاش پردی پێوەندی نێوانمان بێ. لاموایە دوای دەدوازدە ڕۆژ مەلا مستەفا دوازدەهەزارتمەنی بۆ هێنام گوتی: «شێخ نەجمەالدین ٢١ هەزارتمەن پارمەتی کۆکردۆتەوە. ١٢ هەزارتمەنی بۆ حیزب ناردوەو ٩ هەزارتمەنیشی ناردوە بۆ مەلا شێخ عیزالدین».

ڕۆژی دوایە شێخ نەبهێشت بڕۆین. چووینە زیارەتی مەرقەدی شێخ باباو ئەمین‌الاسلامی ڕەحمەتی. شەو سوار بووین چووینە سونجاخ‌و خات‌و خاس‌و پاشان هاتینە ئاتە بلاخی. لە ئاتەبلاخی بووین کاک نەویدی موعینی‌و کاک حوسینی بەخشی هاتن. نامەی مامە غەنیان هێنابوو. چەند گوند گەڕابوون تا دۆزیبوویانینەوە. ئیتر نەمهێشت ئەوان بڕۆن‌و لەگەڵ خۆمان بوونە ئەندامی دەستەی گەڕۆک. من لە مزگەوتەکان پتر لەسەر یەکیتی‌و بێزارکردنی خەڵک لە ڕژێم‌و هاندان بۆ بەربەرەکانی‌و پارمەتی بە حیزبی دیموکرات‌و بە پێشمەرگە قسەم دەکرد. بڕواشم بەوە هەبوو کە ئەرکی گرنگ لەم قوناخەدا بریتیە لە یەکیتی لەبەرامبەر دوژمنی پەلامارەردا. کاک حوسینی بەخشی کە دیار بوو ئەو دەم شتێکی لە مێشکی‌دا دەجولاو پاشان درنگتر تووشی هەڵدێرانی کرد، یەک دووجار ڕەخنەی لێ دەگرتم کە بۆچی هەر باسی بەربەرەکانی‌و یەکیتی‌و دژی ڕژێمی خومەینی قسە دەکەم؟ بۆچی باسی خەباتی چینایەتی‌و کرێکارو چەوسانەوەو دژی دەرەبەگ‌و سەرمایەدار قسە ناکەم. پێم دەگوت: تۆ دەبێ ئەوندە بزانی خەباتی ئێستای گەلی کورد لە چ قوناخێکدایەو ئەرکی گرنگمان چیە؟ خولا هەڵناگرێ کاک نەنوید ئەوددەم وا نەبوو، نازانم پاشان بۆوای لێ‌هات‌و بۆ تووشی ئەو هەڵەیە بوو؟

ڕۆژی دوایی چووینە گوندی پیر وەلی باخی. شەو لە مزگەوت

کۆبووینەوە کا تاهیری عەلیارو سەلیمی باباتزادە لەگەڵ ١٢ پێشمەرگە پەیدا بوون. ئەوان وەک پیاوان ناوچەی بۆکانیان بەجێ نەهێشتبوو. خەبەریان زانیبوو کە ئێمە لەو ناوەبن هاتبوون لە پیروەلی‌باخی ئێمەیان دۆزیەوە. کاک تاهیر لەبەر بێ پولی‌و بێ‌دەرەتانی هاواری بوو. دەیگوت: «پیشمەرگەکان پیلاویان نیە». شەو لە مزگەوت داوام لە خەڵک کرد لەبەر ئەوەی ئەم پێشمەرگانە گیرنابن‌و سبەی دەگەڕێنەوە بۆ ناوچەی خۆیان پێویستمان بە یارمەتی هەیە. هەر بەو شەوە شەش هەزارو پێنج‌سەدتمەنیان کۆکردەوە. پارەکەم نەغد دا بەکاک تاهیرو بەیانی گەرانەوە بۆلای لەگز. جارێکی‌دیکەش ١١هەزارتمەنم بۆناردن. بەیانی هاتینە خوار چووین لە مەزرای سریلاوا لە نێو باخ‌و بیستانی کاک حەسەنی سریلاوە دابەزین. هەوایەکی خۆش، باخ‌و بیستانێکی لە رادەبەدەر جوان‌و پر لە ئاوو میوە، ناردبان نان‌و چێشتێکی زۆریان بۆ هێنایین. لەپر تەماشامان کرد لەو مەزرایە سەید ئەنوەر، یا سەید عومەرو سەید تاهیری زەنبیلی پەیدا بوون. نەمزانی چۆن بۆنیان کردوە کەوا ئێمە لەو مەزرایەین. لێشم نەپرسین، چونکە ئەگەر پرسیبام دەیانگوت: «ئەدی بەچی شیخین!» سەیر ئەوە بوو دەیانویست لەم هەلو مەرجە ئالۆزە کەلک وەربگرن. هاتبوون نامەیەکیان بدەمێ بە نوێنەرایەتی حیزب بچنە ناوچەی سائینقەلاو هەوشار گۆیا یارمەتی بۆ حیزب کۆبکەنەوە. جا ئیتر خۆیان دەیانزانی چ دەکەن!

لای ئێوارێ چووینە سریلاواو میوانی کا حەسەنی جوامێرو دڵسۆزو نیشتمانپەروەر بووین. لەوی نە خەڵکم کۆکردەوە نە شورام دامەزراند. چونکە کاحەسەن لە هەموو بارێکەوە ئەرکی رۆژی دەزانی. شەو چووینە قارنجە. ئەو گوندەی پێش ٢٥سال لەوی گرتبوویانم، بردبوویانم بۆ زیندان سێ سالی رەبەق بەندیان کردبووم باب‌و خێزان‌و کچم لەم گوندە کۆچی دواییان کردبوو. خەڵکی قارنجە چ ئەوانەی پیری ئەو سەردەم بوون‌و چ

ئەو لاوانەی تازە پێگەیشتبوونو ناوی منیان زانیبوو پێشوازیەکی تایبەتی ئەوتۆیان کرد کە هەرگیز ناتوانم لە بیری بەرمەوە، بەلاَم هەروەها قەت داخی ئەوەشم ناچێ کە گیر نەبووم‌و بچم گلکۆی باوکو خێزانو کیژێکی سێ‌سالەم بدۆزمەوەو سلاوێکیان لێ بکەم‌و فاتیحەیەکیان بۆ بخوێنم‌و بلێم رەوانتان شاد بنون. زیندانیو دەربەدەری منو سەرکردنەوەی ئێوە بە بێ‌کەسی، ئێستا بەرهەمی خۆی داوە. ئەوا من ئەوجار بە ئازادی لە کوردستانێکی ئازاددا دەگەرێم. ئەوەم نەکرد تا ئێستاش هەر وەک مردنی ئەوان داخێک بووە لە سەر دلم، نەچوونە سەر گلکۆشیان هەروا داخەو زۆرجار وەبیرم دێتەوەو بە هیچ جۆر ناتوانم پاکانە بۆخۆم بکەم. لام وایە ئەو شەوە موحیببەتی خەلکی قارنجەو ئەرکی تێکۆشانو بەرپرسیەتی ئەوکاتە ئەم ئەرکە پیرۆزەی دیکەی لەبیر بردبوومەوە. بەلاَم بلێی ئەو رووداوانە بۆ حیزبی دیموکرات بایەخدار بن؟

لەوێوە چووینە قەلای رەسولەسیت. بوونگەی مەلا ئەمجەدی شاعیرو خەت خۆش‌و نیشتمانپەروەرو کورد پەروەر. ئەگەر مامۆستا هەژاری شاعیر لەبەرەو موکریاندا بەخەیالٌ دەچێتە قەلای رەسولە سیت‌و سەر لە مەلا ئەمجەد دەدا. ئێستا وامن لەگەلٌ دوو سێ هاورێو هاڤالی خۆشەویست‌و پۆلێک پێشمەرگە نەک هەر لە گوندەکەی مەلا ئەمجەد بەلٌکو لە مالەکەی ئەو میوانم. لەو مالە لە رادە بەدەر رێزیان لێ‌گرتین. چووینە مزگەوت داوایان لە خەلٌک کرد کۆببنەوە. لەوێش لەگەلٌ برادەرانی چەپی‌خوار باس‌و دم‌بە دمەیەکمان تووش بوو. شورایان هەلٌبژاردو پارەیەکی زۆریان کۆ کردەوە. لە حاجی لەک لە مزگەوت دانیشتبووین. سەبارەت بەوەی لە رێگای بۆکان- میاندواو نیزیک بوو، لاوان کیشکیان دەکێشا. خەلٌک بە حەماسەوە پێشوازیان کرد. مزگەوتی حاجی لەک فەرشی زۆر جوانی لێ‌راخرابوون. بەلاَم فەرشێکی گەورە سرنجی رادەکێشا. منیش بە عادەتی کاک مەلا رەسولی پێشنماز دەستێکم

ڕێنخشاندو گوتم: بەراستی مافوورێکی جوانە. کوڕێکی مێرمنداڵی ژێر گوتی: «بەخوا ئەم فەرشە بۆ حیزب باشترە. بۆ نەیبەین بیخەینە ناو ماشینەکەوە»؟ لای نیوەشەو لە حاجی لەکەوە چووینە زەنگیاوا. تۆزێ لارێ بوو بە ڕۆژ دەبوایە لەوێ بمێنینەوە هەرچەند لە میاندواویش زۆر دوور نەبووین. نیوەشەو گەیشتینە ماڵە مستەفائاغای شیخ الاسلامی دەرگاو دەروازەی داخراو بەزەحمەت دەرگای دیوەخانمان دیتەوە. تەقە تەقیکی زۆر کەس وەدەر ناکەوێ. منیش بەتووڕەیی قیژاندم گوتم: «ئەری بۆ کەس نایەتە دەر، خۆ بە قوڕ نەگیراوە. مستەفا ئاغا خۆی هەر دەرگای کردەوە گوتی: «ئەوە ناکا کەریمی حیسامی بێ؟»

- ڕاست خۆیەتی، بەڵام دەرگای لێ ناکەیەوە. چووینە ژوورێ. بەو شەوە سەماوەرو نانو میوەو خزمەتی لە ڕادە بەدەر. سەید حەسەن کێشکو قەرەولی دامەزراندو ئێمەش لێی‌نووستین. لای چێشتانێ درەنگ هەستاین. خەبەریان هێنا کە چەند ژاندارم لە میاندواوێ چوونە دێی مەلا. عەجەمێک شکایەتی کردووەو چوە ژاندارمی هێناون. ئەو ڕێگایەی بۆ دێی مەلا دەچوو لە زەنگیاوا دوور نەبوو. بڕیارێکی بە پەلەو هەڵەماندا. بە سەید حەسەنمان گوت: پێنج پێشمەرگە لەگەڵ خۆت بەرەو لەسەر ڕێگایان دانیشە. لەگەڕانەوەیاندا یا چەکیان کەو بە دیلیان بگرە، یا ئەگەر*دەستیان کردەوە بیانکوژە. ڕێگا هەمووی باخو باخاتو کەنداڵو جۆگەی ئاوە. سەید حەسەن وەڕێ کەوتو ئێمەش لەسەر گردی زەنگیاوا بە پێنج شەش تفەنگەوە خۆمان قایم کرد. ماوەیەکی زۆری پێچوو، سەید حەسەن نەتەقەی کردو نەدیار بوو بگەڕێتەوە. کاک ئومەر دەیگوت: «خۆی شاردۆتەوە کەس نەیبینێ. بەشەو دێتەوە». سەید حەسەن درەنگ پەیدا بۆوە دەیگوت: «ژاندارمە بە ڕێگایەکی دیکەدا گەڕاونەوە». چاک بوو لەو نیزیک میاندواوە تووشی شەر نەبووین. بەڵام ئیتر سەید حەسەنیش تا ماوەیەک کەوتبووە بەر گەمەو لاتاوو پلاران کە گۆیا

نەبوێراوە خۆیان لێ وەراست بێنێ.

لە گوندی قولقولە خەڵکی گوندی بە گشتی لە قەراخ گوندی لە جێ وێنجەیەک کۆبوونەوە. لەکاتی قسەکردن دا بووم دوو هیلیکۆپتەر پەیدا بوون. خەڵک رایکرد بۆ نێو جۆگەو بندارو پەناو پەسیوان. هەرچەندی هاوارم کرد هیچ نیەو بڵاوەی مەکەن فایدەی نەبوو. هەر وەک لەو رەسمانەوە دیارە بە تەنیا راوەستام تا هیلیکۆپتەرەکان تێپەرینو خەڵک داوەروکاوە. بە کورتی پاش سەردانی شاماتو گوندەکانی شارویران گەراینەوە بۆ دەوروبەری شارو هاتینە شیلاناوێ. بریارماندا کە بنکەیەکی دایمی لەوێ دابمەزرێنین. یەک دو خێوەتی گەورەمان پەیدا کردن لە بن دارقەیسیەکان هەڵمانداین. شیرکەتێکی کشتوکاڵ لە شامات هەبوو. شەوێک ناردمان ماشینی نوسینو کاغەزو رونیۆمان هێنا. لەشارەوە خەبەریان هێنا کە دەوڵەت قەرارە رۆژی جومعە لە مزگەوتی سوور شورای شار دابمەزرێنێ. هەر ئەو رۆژە بەیاننامەیەکمان نووسیو رامانگەیاند کە شورای شار تەنیا پاش وەدەرنانی پاسداران بە ئازادی لە لایەن خەڵکەوە هەڵدەبژێردرێ. هەرکەسێکی لە هەلو مەرجی ئێستادا لەشورای دەوڵەتیدا بەشداری بکا بەهاوکاری داگیرکەرو بە خائینی گەلی دەناسین. گورج بەیاننامە ماشینکراو بە رۆنیۆ ژمارەیەکی زۆر چاپکراو ناردمانەوە بۆ شار. کاغەزم نووسی بۆ کاک کەماڵی دەباغی کە شەوی هەینی بە شێوەیەکی هەراو لە سەرانسەری شاردا بڵاو بکرێتەوە. کاک کەمالیش رۆژی هەینی لە کۆبوونەوەکەدا بەیاننامەکە بخوێنێتەوە. رۆژی دوایی لە نێو باخەکە خەریکی دامەزرانی خێوەتەکان بووین دیتم کاک حوسینی مەدەنی لەگەڵ پیاوێکی دیکە پەیدا بوو. سلاوو چاکو خۆشیو بەخێر هێنان. من پێشتر کاک حوسینی مەدەنیم نەدەناسیو ئاشنایەتیمان نەبوو. بەلام لە دوورەوە دەمناسی بە تایبەت لە کتیبەکەیدا کە من وەلامم دابۆوە. بێجگە لەوە ماوەیەک پێش وەدەرکەوتنمان لە شار لە گوندی

قەرەقشلاخی شارویران کۆبوونەوەیەکی یەکێتی جوتیاران سازکرابوو. کاک حەمەدەمینی سیراجی لە لایەن حیزبەوە بەشداری کردبوو. کە هاتەوە گوتی: «حوسینی مەدەنی دژی حیزبی دیموکرات هیچی تێدا نەهێشتەوە».

لە کاک حوسینم پرسی: «خێرە شوکور، چۆنە تەشریفت هێناوە؟»

- حکومەت دەیەوێ شورای شار هەڵبژێرێ. دیارە باشترە ئەو کەسانە بێن بە ئەندامی شورای شار کە دۆستی حیزب بن‌و بە قازانجی خەڵک کار بکەن. بۆیە هاتووم ئەگەر ئێوە دژ نەبن خۆم دەبست نیشان دەکەم‌و دەبم بە ئەندامی شورای شار. دیارە من دۆستی حیزبم.

- لام وایە حیزب لەو بارەوە بەیاننامەیەکی نووسیوەو ئەم شەو لە مەهاباد بلاو دەکرێتەوە. سیاسەتی حیزب لەبارەی شوراو ئەو کەسانەی لەم هەڵو مەرجەدا دەبن بە ئەندامی شورا روون کراوەتەوە. ئێمە هاوکاری لەگەڵ ئەم حکومەتە بە خەیانەت دەزانین.

کاک حوسێن سارد بۆوە گوتی: «جا ئەو سیاسەتە راستە؟ ئەم دەوڵەتە ئێستا حاکمیەتی هەیە، باشتر نیە لە نێو ئەم حکومەتەدا کار بکرێ؟»

گوتم: ئەو دەولەتە داگیرکەرە، دژی کورد فتوای خەزا دراوە، ئێمە ئەو حاکمیەتە بە رەسمی ناناسین. کەوابوو شورایەکی ئەم دەولەتە هەلیبژێرێ بە شورای خەڵکی نازانین.

کاک حوسێن بە هەناسەساردی گەرایەوە، بەلام خولا هەڵناگرێ کاتێک نوێنەرانی دەوڵەت بۆ وتو وێژ هاتبوونە مەهاباد. نامەیەکم بە کاک حوسینی مەدەنیدا نارد بۆ مامۆستا شیخ عیزالدین. گیر نەبوو بردبوویە گوندی (بیژوێ)و جوابیشی هێنابۆوە. شەوی هەینی بەیاننامەکە لەسەرانسەری شار بلاو کرایەوە. بەیانی لەمزگەوتی سوور کاک کەمالی دەباغی رەوانی شاد دژی پێک هێنانی شورا قسەی کردو رای‌گەیاند کە هەر شورایەکی لەم هەڵو مەرجەدا پێک بێ شورای خەڵک نیە.

دوای ئەوە کە گەیشتینەوە شیلاناوێ بۆ ئاگاداری پتر لە وەزعی شار کاک نەویدی موعینی چزوە نێو شار. پاش دوو رۆژان گەرایەوە، قەمسەلەیەکی زۆر جوانی ئەمریکایشی بۆ من هێنابوو.

گەرانەوە بۆ کۆنە دێ

پێش ئەوەی بێنمە سەر باسی گەرانەوەی کۆنە دێ بە ئەرکی خۆمی دەزانم زۆر بە کەمیش بێ هەر باسێکی ماڵەحاجی بکەم. لەساڵی ١٩٧٩وە هەر بیر لەوە دەکەمەوە کە دەبێ بتوانم جارێک وەک هەیە ئاوا باسی پیاوەتی‌و جوامێری‌و دڵئاواڵەیی حاجی بێنمە سەر کاغەزو بە گەڵی کوردی بناسێنم. من لە کوردستان ماڵی گەورەو خانەدان‌و میوانگرو سەرئاواڵەم زۆر دیون. لە کوردستان زۆر ماڵی ئاوا هەبوون کە دەرگای مالیان بۆ ناسراوو نەناسراو، بۆ دۆست‌و بێگانە ئاواڵەو لەسەر پشت بووە. وەک ماڵە کاکە شێخە دێگەیی لە قەلادزە، سەید حەمەدەمینی عەینە مەلا، وسینی حەمە شێخەی، قادری حاجی رەسوی قەرەبلاخی، میرزا مەحمودی شاوەلێی، حاجی مەلا مستەفای مەحمەشەیی‌و زۆری دیکەش، بەڵام ماڵەحاجی لەگەڵ هەمووی ئەوانە فەرقی هەبوو. لەگەڵ پۆلێک پێشمەرگە ماوەی دوو مانگ لە ماڵی ئەو پیاوە بووم. لە راسیتدا ماڵەکەی ببوە بنکەی حیزب. لەو ماوەیەدا شەوو رۆژ، وەخت و بێ‌وەخت پێشمەرگە بە کۆمەڵ‌و بە تاک خەڵکی شارو دیهاتی دەوروبەر دەهاتن نامەیان دێنا کاریان هەبوو. من هەمیشە هەوڵم دەدا گورج وەلامیان بدەمەوەو بەرێیان بکەم. بەڵام حاجی قەت جارێکیش نەبوو کە بێڵێ بە بێ نان‌و چا خواردن لە ماڵێ وەدەر کەون. بە نیوەشەو ماشێنێک

پێشمەرگە پەیدا دەبوو. نامەیەکیان دێنا، دەبوایە هەر بەو شەوە بگەڕێنەوە. نەمدەویست دەورەم بیبێتە قەڵەباڵغو حەشیمەت زۆر بێ. بەڵام حاجی بەو نیوە شەوە تا نان‌وچای نەداباتێ نەیدەهێشت بڕۆن. سیغارو بزەی شیرین قەت لەسەر لێوی دوور نەدەکەوتەوە. ژن‌و منداڵی شەووڕۆژ خەریکی دروستکردنی نان‌و چێشت‌و خزمەتی پێشمەرگەو کادرو ئەندامی حیزبی بوون. خۆزیا حیزبی دیموکرات قەدری ئەو فیداکاریەی دەزانی‌و نرخی خۆی دەدایە.

کۆبوونەوە لە چوارگا

بۆ ئەوەی نەزم‌و تەرتیب‌و ڕێک‌و پێکی لە بزوتنەوەی پێشمەرگەدا هەبێ‌و ئاییننامەیەکی نێوخۆیی هێزی پێشمەرگە هەبێ داوام لە هەموو بەرپرس‌و مەسئولەکانی پێشمەرگەی ناوچەی مەهابادکرد کە لە گوندی چوارگا کۆبوونەوەیەک پێک بێنین. ڕۆژی ١٥/١٠/١٩٧٩ لە کۆنەدێوە چووم بۆ چوارگا. ڕاست لەو ڕۆژەدا کابرایەک بەناوی(زیباکەلام) وەک نوێنەری دەوڵەت هاتبووە ناوچەی ورمێ‌و سندووس‌و هاتبوە مەهاباد گۆیا لە وەزع بکۆڵێتەوە. لە مەهاباد کە دەچێتە فەرمانداری پێشمەرگە دەچن لە سالۆنی فەرمانداری دەیهێننە دەو ڕاست دەیهێنن بۆ چوارگا. کابرا کە لەوێ چاوی بەو هەموو پێشمەرگەو کۆبوونەوەو هاتووچۆیە کەوت سەرسام مابوو. زۆر دەترسا. ڕاپۆرتێکی لەسەر کوردستانی عیراق‌و کوردستانی ئێران‌و حیزبی دیموکراتی کوردستان پێ بوو. دیار بوو کوردی عیراقی بۆیان نووسیبوو. هێندی سەنەدو بەڵگەی‌تری پێ‌بوون کە بۆ ئێمە بەکەڵک بوون. ئەوانەم لێ‌وەرگرتن‌و بڕێک دڵخۆشیم داوەو پێم‌گوت هیچ مەترسێ ئازادت دەکەین. من سەندو بەڵگەکانم هێناو وامان دانا کە دوای دوو ڕۆژ زیبا کەلام بێننە کن من‌و بنێرم ئازاد بکرێ. بەڵام مەلا ڕەسول

هەر لەوێوە ناردبوویەوە مەهاباد و ئازاد کرابوو.
لەگەڵ کاک سەرگورد عەلیاری رەحمەتی ئایین‌نامەیەکی دوازدە مادەییمان بۆ کاروباری هەڵسوڕانی پێشمەرگە ئامادە کردو لە کۆبوونەوەدا بە گشتی پەسند کرا. ئەفسەرە کوردەکان وەک کاک سمکۆ علیار، سەرگور عەباسی، کاک کەریمی عەلیار کاک هەژار(جاوید فەر) لەوە نارەحەت بوون کە مەلا رەسول کراوەتە بەرپرسی گشتی هێزی پێشمەرگەی حیزب. کاک سمکۆ عەلیار نامەیەکی دوو لاپەڕەیی بۆ نووسیبووم‌و گلەیی‌و داخی دڵی لە بێ‌سەرەو بەرەیی هەڵڕشتبوو. من نامەی کاک سمکۆو گلەیی ئەفسەرەکانی دیکەم بۆ دەفتەری سیاسی نارد. دوکتور قاسملو لە وەڵامدا بۆی نووسیبوومەوە کە پێ‌یان بڵێم: «دەبێ پشوویان لەسەر خۆ بێ، لە شۆڕش‌دا هەموو شتێک رێک‌و پێک نیە». دوای سەردانی ئەم گوندانەی کە باسم کردن بەڵێنیم بە شوراکان‌دا کە هەر یەکەی یەک دوو تفەنگیان بۆ بنێرم. نامەم بۆ دەفتەری سیاسی نووسی‌و داوای تفەنگانم کرد. یەک دووجار ئەوەی من داوام کردبوو دەیانناردن. مەلا رەسول هەموو جارێ لەسەر رێگایە دوو سێ‌یەکی دەگێڕانەوەو ئەوانی دیکەشی بۆ من دەنارد. دیارە مەلا رەسوڵ بێجگە لە مەفرەزەیەکی خۆی بەنێوی شەپۆل چەکداری دیکەشی راگرتبوون. بۆ ئەوەی لە مەسئولیەتی سیاسی بەشی پێشمەرگە نەجاتم بێ. نامەیەکم بۆ دەفتەری سیاسی نووسی‌و تکام لێ‌کردن کە لە بەرپرسیەتی سیاسی هێزی چەکدار ئازادم بکەن. بەڵام دوکتور قاسملو لە نامەیەکدا نووسیبووی: «لە رۆژی ئاوادا واز لە بەرپرسی هێنان کارێکی تەواو نیە».
دوای کۆبوونەوەی چوارگا گەرامەوە کۆنە دێ. شەوێک لەگەڵ کاک ئومەر تەکبیرمان کرد بچینەوە نێو شارو دەستێک بوەشێنین. ناردمان سەید حەسەنی ورچان هات. ئامادەیی خۆی نیشان‌دا کە بچێتەوە نێو شار. ویستم لەگەڵی بچم برادەران بە توندی دژ وەستان. کاک ئومەر

www.kurdishsami.com

گوتی: «خۆم دەچم. سەید حەسەن‌و کاک ئومەرو چوار پێشمەرگە کەوتنە ڕێ‌و منیش تا قەبرستانی لاچین دەگەلیان چوومە خوار. لەوێ منیان گیراوەو ڕۆیشتن. گەڕامەوە بۆ گوندی بەڵام خەوم لێ نەدەکەوت. لەگەڵ حاجی دانیشتین تا لای بەیانی پەیدا بوونەوە. چووبوونە نێو باغی، لای چۆمی ئارپیجی‌یەک‌و هێندێ تفەنگیان دوور بە دوور بە پۆستی سەر ڕێگای میاندواویوە نابوو لای دانیشسەرای کچان‌و گەڕابوونەوە. کاک ئومەر دەیگوت: «لە مەجبورئاوا تانگێکمان بە پەنادا هات. هەرچەندی بە سەید حەسەنم گوت کەلێنەو ئارپیجی‌یەکی لێدە زاتی نەکرد. پاشان چووە دوور بە دوور تفەنگ بە شاخیەوە دەنێ. سەری هاویشتبوە سەر سەید حەسەن‌و چەند ڕۆژ هەر بەوەمان ڕادەبوارد. کۆنەدێ نەک هەر ببوە بنکەی حیزب، بەڵکو ببووە کانگای ماڵی بەرێچوونی ڕێبەرایەتی بەرپرسەکانیش. ڕۆژێک مەلا سمایل لە بەری دایماوو سێلەکەوە پەیدا بوو، هاواری بوو کە پێشمەرگە هیچیان نیە. ٢هەزارتمەنی لێ ئەستاندم. مەلا ڕەسول دەینارد پارەی بۆ بنێرم. سەرگورد عەلیار دەینارد بۆ پارە سەرەرای ئەوانەش دوکتور قاسملو نامەیەکی نووسیبوو کە بە نانی ویشکی قر بووین پەنیرمان بۆ بنێرە.

برادەرێکمان هەبوو بە ناوی مەلا ئومەری سەوزی. زەلامێکی بەکارو ئازاو بە دەستەوە. ئیتر باسی ئەوە ناکەم دەیانگوت کاتی خۆی هاوکاری ژاندارمەش بووە. لەو بارەوە تەقە هەڵگیرابوو. بە مەلا ئومەرم گوت پەنیر بۆ دەفتەری سیاسی پەیدا بکە. دوو ڕۆژان خۆی وون‌کرد بە حەوت کوپە پەنیرەوە هاتەوە. پەنیرمان لە کەرێکی بار کرد هەتا وزیندەرێ. کاک یوسفی ریزوانی وەک پیاوان پەنیری گەیاندە دەفتەری سیاسی‌و شوکور لە قات‌و قڕی دەرباز بوون.

ڕۆژێک بەیانی زوو خەریک بووم ریشم دەتاشی کەریم بێژەن بە هانکە هانک وەژوور کەوت‌و هاواری کرد: «وەدەر کەون تانگ گەیشتە

سەرتان». سەرم هەڵێناو بێ‌ئەوەی ماندوو نەبوونی لێ‌بکەم گوتم: تانگی چی بەو بەیانەی ئەو هات‌و هاوارە چی‌یە؟

- کورە هەستە وەدەر کەوە. ئێستا تانگ دەگاتە سەرمان.

- راوەستە با ریشم بتاشم جا هەڵدەستم.

حاجی‌و کاک ئومەرو پێشمەرگەکان چوونە دەرێ. کەریم هەر هاواری بوو. حاجی گەراوە گوتی:

- تۆ گاڵتە بە کاران دەکەی کەریم لەخۆرا نەهاتوە ئەوەتا دەنگی تانگ دێ.

- هەموو لەشکری ئێرانم وەسەر گەرێ هەتا ریشم نەتاشم، ئۆدکلۆنی لێ نەدەم نابزوم.

پێشمەرگەکان ئالۆزیان تێ‌کەوت‌و یەک دوویەک هاتنە ژووری‌و:

- کاک کەریم چ بکەین؟

- راوەستن، ئێستا ئەوە تەواو دەبم‌و جا لە تانگ وەخۆ دەکەوین.

وورده وورده گرو کف دامرکایەوە، نە تانگ هات‌و نە هیچ. دەی ئەو هەرایە چ بوو؟ کەریم بێژەن بەیانی دێتە دەر کە بۆلای من بێ. لە مەجبورئاوا توشی تانگێک دەبێ کە بەرەو لاچین دەروا. وادەزانێ دێتە سەر کۆنە دێ. دەگەرێتەوە سواری ماشین دەبێ بەلای وزینەدەرێدا دێتە وزینەدەرێ. ماشین لەوێ بەجێ دیلێ بە پێیان بەغار دێ کە گەیشتە لای ئێمە هیلاک‌و زمانی دەرکێشابوو. مەسەڵەی تانگ‌و هاواری کەریم بێژەنیش چەند رۆژێکی بۆمان ببوە باس‌و گەمەی رۆژانە.

www.kerimhisami.com

هاتنی خەڵخاڵی بۆ کوردستان

حکومەتی کۆماری ئیسلامی پەلاماری ئەرتەش‌و پاسدارانی بۆ سەر کوردستان پێ‌کەم بوو، ئەمجارە سادقی خەڵخاڵی یەکێ لە ئاخوندە خوێنخۆرە بەناو بانگەکانی نارده کوردستان. لەسەرەتاوە هێشتا هەر لە سنە بوو بەیاننامەیەکی بڵاو کردەوە لەسەرانسەری کوردستان خۆپێشاندان‌و کۆبوونەوەی قەدەخە کرد. لە سنەو پاوە دەستی‌کرد لە ئیعدامی ئازادیخوازانی کورد رۆژی ٦/١٠/٧٩ چوار کەسی لە سەقز ئیعدام کرد کە یەکیان کوردێکی ١٢ساڵە بوو بە برینداری لە خەستەخانەی هێنابوە دەرێ‌و ئیعدامی کردبوو. رۆژی ٩/١٠/٧٩ گەیشتە مەهاباد. ئێمە هەر ئەو رۆژە بەیاننامەیەکمان نووسی‌و ناردمان لەسەرانسەری شار بڵاو کرایەوە. خەڵخاڵی هەر بۆ ئەوە کە مەهابادیش لە ئیعدام وەپاش خۆ نەداو خەڵک چاو ترسێن بکا. چەندکەسی بێ‌تاوانی بە تاوانی بەهایگەری ئیعدام کرد کە نەکاریان بە سیاسەت هەبوو، نە لەگەڵ حیزبی دیموکرات پێوەندیان هەبوو. هاتنی خەڵخاڵی نەک هەر خەڵکی مەهابادی نەترساند بەڵکو جم‌و جۆڵی قوتابیان‌و لاوان دژی داگیرکەر لە نێوشار بە هێزتر دەبوو. بە تایبەت هەڵوێستی مامۆستا مەلا کەریمی‌شاریکەندی شەهید بەخەڵخاڵی پیاوکوژی نیشاندا کە کورد لەسەر مافی خۆی سوورە‌و ئیعدام‌و کوشتن چاوترسێنی ناکات. نارەزایی‌و بێزاری خەڵک پەرەی دەگرت. دەبوایە لە نیزیکەوە رێنوێنی‌و سەرپەرشتی بکرێ. هەرچەندە من رێگای سەعاتێک لە شاری دوور بووم‌و هەموو رۆژی دوو

www.kerimhisami.com

سێجار کورەکان دەهاتن‌و خەبەری شاریان دەهێنا، بەڵام بریارمدا بچمەوە نێوشار. سێ رۆژ پێش ئەوەی بچمەوە نێوشار نامەیەکم بۆسەرگورد عەلیار نووسی کە بەگوێرەی ئیمکان پێشمەرگە بنێرێتەوە نێوشار. مەلا رەسولی پێشنماز پەلێکی پێشمەرگەی سازکردبوو بەناوی مەفرەزەی شەپۆل، جاروبار دەیناردنەوە نێوشارو هەر ئەوەش خۆی ورەی خەڵکی بەرز راگرتبوو.

خەبەرمدا کاک عەلی... ئەندامی یەکێتی لاوان ماشینێکی فولکس واگۆنی هێناو هاتە کۆنە دێ. کاک ئومەرو حاجی‌و کورەکانی لەگەڵم بوون زۆریان هەوڵدا کەجارێ بۆچوونەوەی شار پەلەنەکەم. خۆم پێ‌رانەگیرا. لیباسێکی فرەشیک‌و خاوێنم لەبەر کرد، دەمانچەیەکی نێرگانم بەرووتی دەبەر پشتێنی‌ناو بە تەنیا لەگەڵ‌کاک عەلی سوار بووم بۆنێوشار. رۆژی ٧٩/١٠/٢٢ چوومەوە نێو شاری مەهاباد. گەیشتینە مەجبوورئاوا، پاسدارو سەرباز خێوەتیان هەڵدابوو رێگای شاریان کۆنترۆل دەکرد. خەڵکێکی زۆریش لە دەورو بەریان وەستابوو. ماشینەکەیان راگرت‌و گوتیان وەرنە خوارێ. کەهاتمە خوارو خەڵک چاویان بەمن کەوت قوت بوون‌و بوو بە سرت‌و خورت. بەجۆرێک ئیشارەم کرد کە بڵاوەی بکەن. سەیری نێو ماشینەکەیان کردو کەوتنە پرسیاران:

- لە کوێوە دێن؟
- ئاغای گوندی پیر بەلەم دەچمەوەنێوشار.
- فەرموون سوار بنەوە.

ماشێن کەوتە رێ‌و یەکسەر چووینە ماڵە کاک عەلی. بێ پشوودان هەر جێ‌بەجێ ناردم ئەندامانی کومیتەی شار ئەوانەی گەرابوونەوە کۆوە بن. هێندێکیان هاتن. کاک حەسەنی شەرەفی مابوو گوتیان لە نێو شارە. ناردم بە دوایدا، گوتبووی ئێستا دێم. چاوەروان بووین نەهات. بسوولەیەکم بۆ نووسی کە پێویستە فەوری تەشریف بێنی. گوتبووی:

«تۆزێ تاریک دابێ دێم». شەویش بەسەردا هات، بوو بەشەر هەر نەهاتو ئێستاش هەر نەهات. لەوەزعی پێشمەرگەم پرسی، گوتیان زۆر هاتونەوە نێوشارو بەشەو لە کۆلانان دەگەڕێن. سەعاتی چواری ئێوارە بوو لەلای پردی بەرغو لە شیرکەتی نەوت بوو بەتەقە. ماشینێکی پاسداران لە میاندواوە دێت، دەگاتە کن شیرکەتو پێشمەرگە لێی رادەپەڕنو دەسرێژی لێ دەکەن. پاسدار هەڵدێن بۆ نێوشار، پێشمەرگە وەدوایان دەکەونو شارەوانیش پەلامار دەدەن. لەو پەلامارەدا شارەوانی ئاگر تێبەردرا، سەرۆکی شارەوانی بەناوی سەروان موحسنی یارجانی کوژرا. پێشمەرگەیەک بەناوی عەلی پیرانی بریندار بوو کوڕێکی سمایلی ئاژانیش کوژرا. خەڵک ڕژابوونە نێو شارەوانیو تاڵانیان کردبوو. هەر ئەو شەوە ڕووداوەکانی شارو چۆنیەتی شەڕم بۆ دەفتەری سیاسی نووسیو بەڕێم کرد. کومیتەی تەشکیلاتی شار کە چەند برادەرێک بوون شەو بە درێژی لە ڕووداوەکانی کۆڵینەوەو ئەرکی برادەرانی نێو شار دیاری‌کرا. بڕیار درا کاک ئومەر بێتەوە نێو شارو بەرپرسیەتی پێشمەرگەی نێوشارو نەزمی‌شار بگرێتە ئەستۆ. ڕۆژی دوایی بەیانی کاک م.ش. هاتە لام دەهەزارتمەنی یارمەتی بۆ حیزب هێنابوو. دوای نیوەڕۆ گەڕامەوە بۆ کۆنەدێو کاک ئومەرم ناردەوە نێو شارو بڕیاردرا پێشمەرگەکان کۆ بکاتەوە لە گەڕەکو کۆڵانەکانی شار بنکەو شوێنی پێویستیان بۆ دیاری بکا. دوای حەوتوویەک ڕۆژی ٧٩/١/٣٠ لەگەڵ حوسێنی بەخشی گەڕامەوە نێو شار لەماڵی کاک ک.ش. جێگر بووم. بەرلەوەی بەدووای ڕووداوەکاندا بڕۆم، بە پێویستی دەزانم باسی پیاوەتیو جوامێریو میوانداری ئەو برادەرە بکەم. ماڵەکەی ئەویش وەک ماڵی حاجی بوو بە بارەگاو بنکەی حیزب. ماوەی پتر لە دوومانگ پێشمەرگو هەڤاڵدەرو میوانی دەرەوەو خەڵکی شارودەوروبەر شەوو ڕۆژ ڕوویان لەو ماڵەدەکرد. بەڕاستی ئەگەر مەسەلەی ئازادی نیشتمانو مافی نەتەوەیی بێتە گۆڕێ،

www.kerimhisami.com

خەڵک بەدڵو گیان تینوە دەچیڕو بۆ فیداکاری ئامادەیە. بێجگە لە میوانداریو هاتووچۆی پێشمەرگەو میوان بەخۆو بەبرای شەوو ڕۆژ کاتی خۆیان بۆ تێکۆشانو ڕاپەراندنی کاری حیزب تەرخان کردبوو.

بەدوای مندا سەروان جاویدفەریش هاتەوە نێوشار. ڕۆژێک هەموو پێشمەرگەکانمان لە ماڵێکی کۆکردەوەو چوومە نێویانو بەخێرهاتنەوەم کردنو پیرۆزبایم لێ کردن. سەروان جاویدفەرم بە مەسئولی پێشمەرگەکانی نێوشار پێناساندن. بۆ خەرجی پێویستی بنکەکانو پێداویستی پێشمەرگە هێندێ پارەمدایە. بێجێ نابێ پیاوەتی نیشتمانپەروەرێکی‌تر لە بیر نەکەم هەرچەندە جێگای نیە ناوی بنووسم نەکا ئەو ڕژێمە هەر بمێنێو بیرەوەریەکانم بڵاو بنەوە. ئەو برادەرە شەوێک هاتە لام. دەزگایەکی بچوکی بۆ هێنابووم کە لە تەنیشتی رادیۆیەکی سلیندەر قایم دەکرا. وادیارە لەم رادیۆیانەدا جێگای تایبەتی بۆ ئەم دەزگایە سازکرابوو. کاتێک دەزگایەکە دەخرا سەر رادیۆ، ئیتر تەواوی وتو وێژی بێ‌سیمی پادگانو قسەی هیلی‌کۆپتەرو تەلیفونی سەحرایی وەردەگرتو رادیۆکەش زەبتی دەکرد. لەشکر لەبەری مەحمودکانیو لەسەر داشامەجید دامەزرابوو، من ڕۆژانە وتوو وێژی پادگانم لەگەڵ بنکەکانی لەشکر تۆمار دەکردو ئێستاش ئەو شریتەم هەر پاراستوەو جمو جۆڵی ئەرتەشم بە جاویدفەر رادەگەیاند.

ڕۆژی ٧٩/١١/٢ ستونێکی ئەرتەشی بە سێ تانگەوە لە میاندواوە دەهات بۆ مەهاباد. لە دەروازەی شار کەوتە بەر پەلاماری پێشمەرگە شەرەکە توند بوو، نێوشاری گرتەوە. دوکانو بازار داخران. من هەموو فەرمانو نەخشەی ئەتەشیم لە پادگانەوە کە دەدرا یادداشت دەکردو دەمنارد بۆ پێشمەرگەکان. نەیانهێشت تانگەکان بگەنە سەربازخانە. بە ئارپیجی دوویان ئاگردانو یەکیان تەسلیم بوو. پێشمەرگە سواری بوونو بردیان بۆلای بەیرەمو وزیندەرێ. منداڵو پیاوی گەورە سواری بوونو

تانگیان داپۆشیبوو. لەپادگانەوە بە هیلیکۆپتەرەکانیان دەگوت: تەقەی لێ بکەن. کابرای هیلیکۆپتەر دەیگوت: هەموو منداڵن سواری بوون، لە چی بدەم، منداڵ دەکوژرێ، چەکدار لەسەری دیار نین. یان چەند ئەفسەر لە داشامەجیدەوە دەیانویست بە هیلیکۆپتەر رابکەن بچنەوە پادگان. هێندێک سوار ببوون، یەک دوویەکیش جێگا نەبوو دەیانویست خۆی پێوە هەڵاوسن. کابرای هیلیکۆپتەر بە پادگانی دەگوت: «من ناتوانم ئەو هەموو عالەمەی لەگەڵ خۆم بێنم، زوو نەیەمەوە لەوانەیە لێم بدەن». ترسیان کەوتبوە بەر لە پادگانەوە فەرماندرا بە تانگەکانی مەحمودکانی کە بگەڕێنەوە بۆ پادگان. من گورج خەبەرم دا بە کەریم خالداری کە لە باخی سیسەوە بە دۆشکە تانگەکانی بەری مەحمودکانی دەکوتا. پێشمەرگە خەریک بوون بپەڕنەوە بۆ بەری مەحمودکانیو دەستیان بەسەردا بگرن. دوو رۆژبوو دوکانو بازار داخرابوو. هێندێک لە ریش سپیو کەیخودای شار هاتنە لام. گوتیان: «دوو رۆژە دوکانو بازار نیە، خەڵک نانو خواردەمەنی نەماوە. هاتووین تکا بکەین باشەر رابگیرێ تا خەڵک بتوانێ خواردەمەنی دابین بکا». ئەوان هەر لەوێ بوون کاک حەسەنی باباتاهیری تەلیفونی کردو گوتی: «وزعی شاری لەبەر نەبوونی نانو خواردەمەنی ئاڵۆزە، ئێستا خەڵکێکی زۆر هاتونە فەرمانداریو لێرە کۆبوونەوە. تکایە باشەر رابگیرێ. ئێستا کە ئەو تانگانە شکاون ئەو خۆی سەرکەوتنێکە سەرکەوتنێکە، خۆ ناکرێ پادگانیش پەلامار بدەن». بە فەرماندارم گوت: «تۆ لەگەڵ فەرماندەی پادگان قسە بکە. بەو شەرتەی شەر رادەگرین کە پاسدارو ئەرتەش لە پادگان نەیەنە دەرو هاتووچۆی نێوشار نەکەن». کاک حەسەنی باباتاهیری پاش چەند دەقیقەیەک تەلیفونی کردو گوتی: «فەرماندەی پادگان موافەقەتی کردوە». پسولەیەکم نووسی بۆ کاک ئومەرو بۆ کەریم خالدار، کە تەقە رابگرنو پێشمەرگەکان لە شوێنی پێویست ئامادە بنو بحەسێنەوە.

www.kurdipedia.org

نامە گەیشتە پێشمەرگەو تەقە راگیرا. دیارە پێشمەرگەکانیش هیلاک ببوون. رۆژی سێیەم بوو باران دەباری‌و شەریش بەردەوام بوو. لە هەمووی داخدارتر ئەوە بوو لە جەنگەی شەردا پێشمەرگە دەهات‌و داوای فیشەکی دەکرد. منیش نە فیشەکم هەبوو، نە ئاگام لە چەک‌و چۆڵ بوو. لەکاتێکا بەسەدان سندووق فیشەک لە پادگان راگوێزرابوو، کەس نەیدەزانی لە کوێن. مەگەر ئەوانەی دزیبوویان‌و شاردبوویانەوە. لەو کاتە تەنگانەدا سەید حەسەنی ورچان پیاوەتیەکی باشی کرد. لەکاتی تالانی پادگاندا دیاربوو دەستی خۆی وەشاندوە، فیشەکی هێناوەو چالی کردوون. کە زانی بۆ فیشەک زۆر تەنگاوین، هاتە لام گوتی: «ئێستا فیشەکت بۆ دێنم». چوو سێ سندووق فیشەکی ژ. سێ‌و سندوقێک نارنجۆکی سەری ژ.سێ‌ی بۆ هێنام. سندوقێکم لە پێشمەرگەکان دابەش کرد، لام وایە لە رۆژێکی تەنگانەدا، کاتی شەری سەقز کاک ئەمیری قازی تەنگاو ببوو فیشەکی وەگیر نەدەکەوت. ئەگەر پێم گوت: من سندووقێک فیشەکت دەدەمێ لە خۆشیان گەشایەوە. سندووقێکم دا بەو، لە شەری شنۆیەش برادەرانی شنۆ بۆ چەک‌و فیشەک هاتبوون، لام وایە پێنج تفەنگ‌و سندووقێک فیشەکیشم دا بە برادەرانی شنۆیە.

دوای وەستاندنی تەقە کاک ئومەر هاتە لام. هیلاک‌و ماندوو گوتی: «خومەینی هەتا هەتایە دەبێ مەمنونت بێ. سێ‌تانکت بۆ نەجاتدا، ئەو پسولەت نەناردبایە ئەو سێ‌تانکە گیرابوون». ماوەیەکی زۆر ئەوەی هەر بەچاوی دادەدامەوە، یادی بەخێر.

شەو تەلیفونم کرد بۆ هەڤاڵدەری رۆیتر لە تاران. باسی شەرو شکاندن‌و گرتنی تانکەکانم پێ راگەیاند. رۆژی دوای شەر راگرتن بە درێژی باسی شەرو پێوەندی لەگەڵ هەڤاڵدەری رۆیترم بۆ دەفتەری سیاسی نارد. دوکتور قاسملو بەیاننامەیەکی کورتی ناردبوو کە بە تەلیفون بە هەڤاڵدەرانی بێگانەی رابگەینم.

www.kerimhisami.com

پاسەوانی کرماشانی

کاتێک ئێمە لەشار وەدەر کەوتین، پاسەوانی نێوشار کە زۆربەیان خەڵکی مەهاباد بوون لە هاوکاری لەگەڵ رژێم خۆیان دەبوارد. حکومەت ناردبووی ٧٠ پاسەوانی کرماشانی بۆ شارەوانی مەهاباد هێنابوو. کە گەرامەوە نێوشار بەیاننامەیەکمان نووسیو بە پاسەوانەکانی کرماشانیمان راگەیاند کە لە ماوەی ٢٤ساعەتدا مەهاباد بەجێ بێڵنو بگەڕێنەوە بۆ کرماشان. دەنا دەکوژرێنو خۆیان بەرپرسن. بەیاننامەکە لەسەرانسەری شار بڵاو کرایەوە. کوڕەکانی قوتابی جنێویان پێدەدان، بەردیان پێدادەدان. پاسەوانی کرماشانی بە کۆمەڵ دەچنە لای فەرماندارو دەڵێن: «ئێمە لە مەهاباد نابینو ئەشێ هەر ئەمڕۆ بمانێرنەوە بۆ کرماشان». کاک حەسەنی باباتاهیری تەلیفونی کردو گوتی: «پاسەوانە کرماشانیەکان ئامادەن بگەڕێنەوە. ئوتوبوسیان بۆ گیراوە، تکایە یان دوو پێشمەرگەیان دەگەڵ بنێرە تا لە سەقزیان تێدەپەڕێنێ، یا نامەیەکیان بۆ بنووسە با بڕۆن. ئێستا لە پێش فەرمانداری کۆ بوونەوەو چاوەڕوانی رۆیشتنن». خەریک بووم بنێرم کە دوو پێشمەرگەیان بدەنێ، خەبەریان هێنا کە پێشمەرگەی کۆمەڵە پاسەوانی کرماشانیان گرتونو بردوویانن دەمزگەوتێکیدا رایان گرتون. سەرم سوورما. کۆمەڵەی چی؟ ئەو هەموو شەڕو هەراو کێشە بووە چەکدارێکی کۆمەڵە دیار نەبووە، ئێستا هاتوون خەڵک دەگرن. ناردم بەدوای مەلا رەسولدا. هاتبوە نێوشارو مەفرەزەی

www.kerimhusami.com

چەکداری خۆی لەگەڵ بوو. مەسەلەی کرماشانیەکانم لەگەڵ باسکردو گوتم: تکایە بچو لەمزگەوت بیانهێنە دەرو سواری ئوتوبوسیان بکەو پێشمەرگەیان دەگەڵ بنێرە تا لە بۆکان تێ‌دەپەڕن. مەلا رەسول دەچێ لە مزگەوت دەیانهێنێتە دەرو سواری ئوتوبوسیان دەکاو بەرێیان دەکا. برادەرانی کۆمەڵەش بە گەورەیی خۆیان هیچ ناڵێن. پاش دوو سێ رۆژ چەند کەسی شار هاتن‌و داوایان کرد کە بۆ ئەمنیەتی شارو هێدی‌و هێمنەتی با پێشمەرگە بەخۆرایی بەچەک‌و ئارپیجی‌یەوە لەنێوشار نەسوورێنەوەو دەست لەکاروباری خەڵک وەر نەدەن. کەپرسیمان گلەییک بوو لەبرادەرانی کۆمەلە. مەلا رەسول‌و کاک ئومەرو سەروان جاویدفەر دەچن لەگەڵ برادەرانی بەرپرسی پێشمەرگەی کۆمەلە دادەنیشن‌و داوایان لێ دەکەن کە کارێکی وا نەکرێ وەزعی‌شار ئالۆز ببێ. دیار بوو گەیشتبوونە یەک‌و داواکەیان قبوڵ کرابوو.

www.kerimhisami.com

رادیوی دەنگی کوردستان

دوای گەڕانەوەم بۆ نێوشار کەوتمە بیری سازکردنی رادیۆیەک کە بتوانین دەنگی حیزبی دیموکرات بە خەڵک رابگەیەنین. لەگەڵ برادەران کەوتینە پرس‌و راوێژو چارەدۆزینەوە. وتیان کابرایەک لە وەتەمیشێ هەیە، رادیۆیەکی سازکردووە دەکیلۆمیتر دەڕوا. ناردم کابرایان هێنا. گوتی: «ئەگەر ئانتێنێکی بلیند هەبێ، دەتوانم دەزگایەک وەکار بخەم کە دەنگی تا دەکیلۆمیتر بڕوا. پێنج سەدتمەنم دایەو گوتم برۆ هەرچی پێویستە لەبازار بیکڕە. برادەر چووبوو ئانتێنێکی بەرزی کڕیبوو. لە گەڕەکی شوانان لە ماڵەخزمێکی دەستی کردبوو بەکار. لە دوام هاتن کە بچم بیبینم. کە چووم لە حەساری ماڵە خزمێکی کە دارچنارێکی بەرزی باریکی تێدا بوو. ئانتێنەکەی لە دارچنار قایم کردبوو. سیمەکەشی بردبوە ژوورێ. رادیۆیەکی ئاندریای گەورەی دانابوو، شریتی دەخستە سەر مەگنەتۆفۆن‌و دەیلکاند بەرادیۆکەوە دەیگوت دەنگی دەڕوا. دەبوایە تاقی کەینەوە. گەرامەوە شەوێ ناردم دوو کیژی خوێندەوار هاتن لەگەڵ برادەرێک کە لە تەلەفیزیۆنی مەهاباد کاری دەکرد. هێندێ درۆشم‌و یەک دوو شیعرو سرودم نووسینەوەو دوای دوو سێ‌جار مەشق‌و دووپاتە کردنەوە تۆمار کرا. ناردم بۆ برادەری موهەندسی دارچنار. هەر بەو شەوە هێندێ برادەرو ناسیارمان راسپاردن کە شەو سەعاتی نۆ گوێ لە دەنگی کوردستان رابگرن. رۆژی دووایی کەوتنە پرسیاران. لە

www.kerimhisami.com

دەورووبەری مزگەوتی سووروو.لە مەجبوورناوا چەند ماڵ دەنگیان بیستبوو، هیچی‌تر، دیتم فایدەی نیە. ناردم بە دوای موهەندیس خەیاتی‌دا کە موهەندیسی ئیدارەی ژاندارمەری مەهاباد بوو، بەڵام نەرۆیشتبوو. موهەندسی بی‌سیم‌و کارەباو موخابەرات بوو. موهەندیس خەیاتی گوتی: «دەزگایەک لە ئیدارەی تەلیفون‌و تیلگرافی مەهاباددا هەیە کە دەتوانێ لەسەر شەپۆلی ٤١میتر دەنگ بڵاو کاتەوە. بەڵام یەکجار قورس‌و زەلامەو راگواستنی زەحمەتە. دەزگایەکی دیکەش هەر لەو بابەتە لە تیلگرافخانەی سەردەشتێ هەیە. ئەگەر ئەوانە وەدەست بێنی دەتوانین دەنگی کوردستان بۆ سەرانسەری ئێران بڵاو کەینەوە». تەلیفونم کرد بۆ سەردەشت، برادەرێکمان لە تیلگرافخانە کاری دەکرد. گوتی: «ئەو دەزگایە لێرە نەماوەو بردوویانەتەوە بۆ ورمێ». دەبوایە ئەوەی مەهاباد بەرینە دەرێ. شەوێک چوار پێنج برادەری تێکۆشەرو نیشتمانپەروەر کە بەداخەوە ناکرێ ناویان بێنم، لۆریەک دەبەن کابرای دەرکەوان دەگرن‌و بە زەحمەتێکی زۆر بە دە دوازدەکەس دەزگای زەبلاح‌و گەورە دێننە دەرو دەیبەن بۆ گوندی لکبن‌و بەیانی گەرانەوە. ئەمجا دەبوایە دوو کەس پەیدا بکەم کە بچن فێر بن‌و کاری لەسەر بکەن ناردم دوو خوارزای خۆم هێنان. یەکیان عومەری ئەمینی کە خوێندکاری زانکۆی هەوانیروزی ئەرتەشی ئێران بوو، دوای شۆرش هاتبۆوە کۆسەکەرێزێ‌و ئەگەر بەجێی نەهێشتبا ئێستا لە هەوانیروزی ئێراندا ئەفسەر بوو(بەو شەرتەی زیندو مابا‌وە) تەحویلی موهەندیس خەیاتیم دان‌و بەرێم کردن بۆ لکبن. نامەیەکم نووسی بۆ سەید رەسولی رەحمەتی کە هەموو توانای خۆی بۆ وەکارخستنی رادیۆ بەکار بێنێ. موهەندیس دەڵێ ئەم دەزگایە دەبێ لە جێگایەکی بەرز دابنرێ. بەتراکتۆر دەیبەن تا بەر گەلی کێلێ‌بابەکرئاوی. لەوێوە خەڵکی لکبن بەشانی بە زەحمەتێکی زۆر وەسەری دەخەن بۆ بەرقەدی شاخی. سەید رەسول خانوو جێگایان بۆساز دەکا. رۆژی ١٩٧٩/١١/٦(١٥)ی

www.kerimbisani.com

خەزەلوەری١٣٥٨) رادیۆی دەنگی کوردستانی ئێران بەرنامەی تاقی کردنەوەی (ئازمایشی) خۆی بڵاو کردەوە. پاشان درەنگ‌تر دەزگایەکەمان کوێزتەوە بۆ کەڵە کۆکەو ئاخرەکەشی چۆوە دۆڵی شێخان‌و بەرەسمی دەستی بەکار کرد. جا ئێستا کاربەدەستانی حیزبی دیموکرات کە هیچیان ئاگایان لە دامەزراندن‌و سازکردنی رادیۆ نەبووە، ١٩٨٠/٦/١٥ بە رۆژی بڵاو بوونەوەی دەنگی کوردستان دادەنێن. واتە ئەو کاتەی کە بۆ جاری دووەم کومیتەی ناوەندی لە مەهاباد وەدەر کەوتوەو لە دۆڵی شێخان بارگەو بنەی بە عەرزی داداوەو پێیان وایە ئەوانیش رادیۆیان سازکردوەو بە هاسانی لە ئاسمان بۆیان هاتۆتە خوار. بێ ئەوەی زەحمەت‌و تێکۆشانی ئەو کەسانەی کە رادیۆیان سازکردوە یادیشی بکەن.

پێش ئەوەی بەرنامەی تاقیکردنەوەی رادیۆ بڵاو بکرێتەوە خەبەری بردنە دەری دەزگاو موهەندیس خەیاتی‌و هێنانی خوارزاکانم‌و تێکۆشانی برادەرانی بەشدارو ئیبتکاری سەید رەسو بۆ خانو و جێگاو رێگام بۆ دوکتور قاسملو نووسی‌و مزگێنیم دایە. ئەو دەم لە نامەیەکی کورت‌دا سوپاسی هەموو ئەو کەسانەی کردبوو کە لەو کارە مەزنەدا بەشداریان کردوە. لە ساڵەکانی دواییدا کاتێک لە چیا بووین هەتا تووشی موهەندیس خەیاتی دەبووم دەیگوت: «خودا بتگرێ کەریم تۆ منت تووشی ئەو دەربەدەریە کرد، دەنا من‌و چیاو شۆرش»؟ فەقیرە دوای ئەوە ئیتر نەیوێرا بچێتەوە ورمێ‌و تووشی چیاو دەربەدەری بوو.

چەند رۆژ دوای شەری مەهاباد هاتمە دەرو چوومە فەرمانداری سەری کاک حەسەنی باباتاهیری بدەم. لە پێش فەرمانداری خەڵک لێم کۆبۆوەو بەخێرهاتنەوەو پشتیوانی‌و دڵسۆزی ئەم خەڵکە بەراستی سەربەرزی کردبووم. پاش ئەوەی لە فەرمانداری هاتمە دەر چوومە کتێبفرۆشی ئاغای موفقی کە سلاوێکی لێ بکەم‌و هێندێ دەفترو کاغەزێنشی لێ بکرم. کە وەژوور کەوتم ئاغای موفقی بە عادەتی رووخۆشی خۆی هەستاو بە

گەرمی بەخێرهاتنی کردمو پیرۆزبایی لێکردم. هێندێ کاغەزو دەفتەرم لێکریو پاشان گوتی:
- یاخوا بەخێر بێیەوە، عەرزێکیشم هەبوو.
- فەرموو.
- کاتێ دەفتەری حیزب لەشاری بوو مەلا عەولای حەیاکی بایی ١٤٦٠٠ تمەن کاغەزو شتی دیکەی بۆ دەفتەری حیزب لێکڕیبووم، پوڵەکەشی نەدراوە. ئەگەر کارێکی وا بکەی ئەو پوڵەم پێبگات زۆر مەمنون دەبم.
- بەچاوان زۆر هاسانە، ئێستا ٥٤٠٠ تمەنی دیکەم بدەیە، کارتێکی ٢٠٠٠٠ تمەنیت دەدەمێ کە یارمەتیت بە حیزب کردووە.
- جا چۆن؟ بەخوا چاکت بۆ وسول کردم!!.
- لەم هەلو مەرجەدا باشترین ڕێگا هەر ئەوەیە.
ڕۆژێک دوای نیوەرۆ لە دوام هاتن بچمە کۆنە دێ. حاجی خەبەری دابوو کە پێویستە شەو بگەمە وێ. کە چووم دیتم غەنی بلووریانو سەید حەسەنی هاشمی هاتوونەوە. غەنی حەڤدە تفەنگی کلاشنیکۆفیشی لەگەڵ خۆی هێنابوو. ڕۆژی دووایە ناردمان ژنو منداڵەکەشی هاتنە کۆنە دێ. پاش دوو ڕۆژ مامە غەنیم سواری ماشێن کردوو هێنامەوە نێو شار. شەو هەر لەکن من مایەوە ڕۆژی دووایی چۆوە ماڵی خۆیان.
ڕۆژی ١٩٧٩/١١/٢ هەڤاڵدەری ڕۆیترو گۆڤاری ئێپسێرۆیر تەلیفونیان کرد، وەزعی شاری مەهابادیان پرسی. پاشان گوتیان: «دەستەیەکی نوێنەری دەوڵەت ئەورۆ دێت بۆ مەهاباد، ئێوە لەگەڵیان دادەنیشن؟» گوتم: ئێمە هیچ دانیشتینێک ڕەت ناکەینەوە. وەزعی شار ئارامەو دەتوانن بێن.
ڕۆژی ١٩٧٩/١١/٣ لەگەڵ غەنی بلووریان بۆچاو پێکەوتنی دەستەی نوێنەرایەتی دەوڵەت کە لە سەباغیانو موهەندیس سەحابیو داریوشی

فروهەرو شەکیبا ئوستانداری سنە پێک هاتبوو، داوایان کردبوو بچین بیانبینین چووینە سەدی مەهاباد. دیارە چاوپێکەوتنی ئێمە هەر دیتنی سەرەتایی‌و باسی گشتی بوو. بەتایبەت فروهەرو سەحابی لەگەڵ غەنی لەبەندیخانەدا بوون‌و ئاشنایەتیان هەبوو. ڕۆژی دوایی نامەیەکم بۆ دوکتور قاسملو نووسی‌و نامەیەکیشم بۆ مەلا شێخ عیزالدین نووسی‌و دام بە کاک حوسێنی مەدەنی بردی بۆ بێژوێ. هاتنی دەستەی نوێنەرایەتی دەوڵەتیم پێی ڕاگەیاندن. ڕۆژی دووایی جارێکی دیکەش لەگەڵ مامە غەنی چووینەوە دیداری دەستەی نوێنەرایەتی. ڕۆژی ۱۹۷۹/۱۱/۵ برادەرێکی کوردی سەر بەروکنی دووی ستادی لەشکر لە مەهاباد هاتە لام‌و خەبەری دامێ کە ئەرتەش دەیەوێ بە بیانووی گەڕان لە پادگان وەدەر کەوێ‌و بێتە نێو شار. گورج خەبەرمدا بە کاک کەریمی عەلیارو جاویدفەر کە خافڵگیر نەبن‌و لە ئامادەیی دابن. تەلیفونم کرد بۆ سەباغیان‌و پێم‌گوت: «وەک بیستوومانە لەشکر خەیالی جم‌و جۆڵی هەیە. تکایە بە فەرماندەی لەشکر رابگەیێنە کە ئەرتەش لە پادگان وەدەر نەکەوی. چونکە ئێمە ڕێگا نادەین لەشکروپاسدار بێنە نێوشار. ئێستا کە ئێوە لێرەن با توشی شەر نەبین.

دوکتور قاسملو لە وڵامی نامەی مندا مەلا عەولای ناردبوو، نووسیبووی: «لە وتووێژدا پەلە مەکەن. ئێمە وا لێرە خەریکین لەگەڵ مەلا شێخ‌عیزالدین‌و کۆمەڵەو چریکی فیدایی دەستەی نوێنەرایەتی خەڵکی کورد بۆ وتووێژ پێک بێنین. لەو سەروبەندەدا لەنێوشار دەنگۆیان بڵاو کردەوە کەوا حیزبی دیموکرات دەیەوی بە تەنیا لەگەڵ دەوڵەت وتووێژ بکا و کۆمەڵەو چریک دژی وتووێژن‌و تووشی شەرو کێشەی نێوخۆ دەبن. چەند کەس تەلیفونیان بۆ من کردو مەترسی خۆیان لەم باسە دەربری. دیاربوو تەلیفونیان بۆ مامە غەنیش کردبوو. مامە غەنی گوتی: «وام پێ‌باشە داوا لە خەڵک بکەی لە فەرمانداری کۆبنەوە. بچی لەسەر

هاتنی نوێنەرانی دەوڵەتو سیاسەتی حیزب قسەیان بۆ بکەی، روونیان بکەیەوە، با وانەزانن ئێمە بە بێ ئاگاداری خەڵک دەبزووینەوەو شتیان لێ دەشارینەوە».

رۆژی ٧٩/١١/١٣ لەسەر بانگەوازی تەشکیلاتی مەهاباد ح.د.ک. کۆبوونەوەیەکی گەورە لە فەرمانداری پێک هات. خەڵکێکی یەکجار زۆر بەشداری کردبوو. کە چوومە پشتی میکرۆفۆن بە شانازیەوە دەڵێم چەپڵە ڕێزانو شوعاردان سەرخۆشیان کردم. لە پێشدا وتارەکەم بە سۆپاس لە خەڵکی مەهابادو زەحمەتکێشانی کوردستان دەست پێکرد کە بە پشتیوانیو یارمەتی ئەوانو بە هێزی پێشمەرگە ئێمە هاتووینەوە مەهابادو لەگەڵ خەڵک کۆ دەبینەوە. سوپاسی مامۆستایانی ئایینیم کرد کە لە تێلگرافخانە مانیان گرتو پشتیوانیان لە سیاسەتی حیزب کرد.

پاشان لەسەر سیاسەتی حیزبو هاتنی نوێنەرانی دەوڵەت قسەم کردو رام گەیاند کە وتووێژی ئێمە لەگەڵ دەوڵەت بە بەشداری هەموو هێزەکانی کوردستان دەبێو ڕێگا نادەین دەوڵەت ناکۆکی بخاتە نێو ئێمە. ئێمە بۆ راگرتنی شەڕو ڕێککەوتن لەگەڵ حکومەت بەشەرتی قبولکردنی پێشنیارەکانی حیزب بە هەموو تواناوە هەوڵدەدەین. ئێمە نامانەوێ لەسەر حیسابی شەڕو خەڵک بە کوشتدانو وێرانی شارو گوندەکانی کوردستان بیینە قارەمان. دەمانەوێ لەسەر حیسابی خێرو خۆشی میللەتەکەمانو وەدەست هێنانی مافی نەتەوایەتی گەلی کورد بە خزمەتکاری خەڵک بناسرێین». وتاری من بە گەرمی پێشوازی لێکرا. پاشان مامۆستا مەلا کەریمی شاریکەندی هەستا. من بەخێرایی کورتەی قسەکانی مامۆستام بەمجۆرە لەدەفتەری رۆژانەمدا نووسیوەتەوە. مامۆستا گوتی:

«سڵاو لە میللەتی کورد. سڵاو لەو زەحمەتکێشانەی کە خوێنی خۆیان لە پێناو ئازادیدارشتوە. سڵاو لە حیزبی دیموکرات کە لەسەر سیاسەت حیسابی کردو ملی پێوەنەنا. پاش پەلامار بۆسەر مەهاباد ئێمە

پشتیوانیمان لە حیزبی دیموکرات کرد. بە کاربەدەستانی دەوڵەتمان ڕاگەیاند کە قەزاوەتی ئێوە لەسەر حیزبی دیموکرات هەڵەیە. لە موخابرات متحصن بووین. بە تەلیفون بە شەریعتمەداریمان گوت: ئەوە ئیسلامەتی نیە. هەرچەندە خەلخالی بێ‌ئیحترامی بەمن کرد، بەلاّم لەبەر خاتری میللەتەکەم چوومە لای. دام نەنواندو داوای مافی میللەتم کرد. ئێستا لە حیزبی دیموکرات پیرۆزبایی دەکەم، سیاسەتی بەخەرج داوە. لەسایەی ئەو سیاسەتەیە کە ئێستا میللەتی کورد لە مافی خۆی نیزیک بۆتەوە. ئێمە قەدری ئەوانە دەزانین کە ساڵەهای ساڵ نیشتمانیان بەجێ هێشتوە، ئێمە زەحمەتی ئەوانە لەبیر ناکەین. سیاسەتی حیزبی دیموکرات تەئیید دەکەین کە ڕێگای ئاشتی گرتۆتە بەر. تا ئەو جێگایەی کە مەسەلە بە وتووێژ حەلْ بێ ڕێگای دیکە هەڵەیە. ئەوانەی بە گێرەشێوێنی دەیانەوی ڕێگای ئاشتی تێک بدەن بە هەڵە دەچن. هیوادارم نەزەری خۆیان بگۆڕن».

لە کۆبوونەوەدا یەک دوو کەسی‌تر لەسەر پشتیوانی لە سیاسەتی حیزب قسەیان کرد. ئەو ڕۆژانەی کە دەستەی نوێنەرایەتی حکومەت لە مەهاباد بوون ڕۆژانە دەهاتنە نێوشارو دەگەڕانو خەڵکیان دەدواند. لەو گەڕانو دیتنو ئاخافتنانەدا بۆیان دەرکەوتبوو کە هێزی سەرەکی لەکوردستان حیزبی دیموکراتەو خەڵک پشتگریەتی. هەر بۆیەش لەسەر ئەوە پێیان دادەگرت کە تەنیا لەگەڵ حیزبی دیموکرات وتووێژ دەکەن.

www.kurdnisana.com

پەیامی خومەینیو راوەستانی شەر

پاش گەرانەوەی دەستەی نوێنەرایەتی لە ژێر تەئسیری پشتیوانی خەڵکو خەباتی ئازایانەی پێشمەرگە وە بێهێزی حکومەت لە زاڵ بوون بەسەر کوردستاندا خومەینی ١٧/١١/٧٩(٢٦ی خەزەلوەری ١٣٥٨) لە وتارێکی خۆیدا کە گۆیا لەسەر کوردستان ئەویان بە فریو بردوە، گوتی کوردەکان چییان دەوێ بیاندەنێ. فەرمانی خومەینی لەنێو خەڵکدا بە گەرمی پێشوازی لێکرا. کومیتەی مەرکەزی بەناوی پلینۆم لە دۆڵەتو کۆبوونەوەیەکی گەورەی پێک هێنا. هەرچەند چەند ئەندامی کومیتەی ناوەندی تێدا بەشدار نەبوون. دیارە دوکتور خەبەری ناردبوو کە ئێمە «مەلا رەسوڵو مەلا سمایلی حاجیو کەریمی حیسامی» بچن بۆ پلینۆم. بەڵام کاتەکەی وادانابوو کە دەرەتانی ئەوەمان نەبوو وا بە گورجی بگەینە پلینۆم. لەم کۆبوونەوەیەدا بەیاننامەیەک بە ناوی کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران پەسند کرابوو. لە بەیاننامەکەدا گوترابوو: «وێرای پشتیوانی لە هەڵوێستی دژی ئیمپریالیستی خومەینیو تەئییدی پەیامی ٢٦ی گەلارێزانی خومەینی لەسەر وەزعی کوردستان، ئێمە لەم رۆژەوە تا بیست رۆژ شەر رادەگرینو داواش لەدەوڵەت دەکەین کە ئەویش شەر بوەستێنێ. دیارە درێژەی شەر وەستاندن پێوەندی بە چوونەدەری پاسدارانەوە هەیە لە کوردستان. هەروەها لە بەیاننامەکەدا گوترابوو کە ئەگەر هێزێکی بێگانە ئێران پەلامار بدا، ح.د.ک.ا

www.kerimhisami.com

سنورەکانی ئێران دەپارێزێ».

پاش پلینۆم دوکتور قاسملو نامەیەکی نووسیبوو کە بچمە میراوێ. لەگەڵ مەلا ڕەسوڵو کاک ئومەرو کاک کەماڵی دەباغیو چەند برادەریتر سوار بووین چووینە میراوێ. دوکتور قاسملوش لەگەڵ هێندێک کەسانی دەورو پشتی هاتبوونە میراوێ. لەوێ کۆبوونەوەیەک بە بەشداری کادرو سەر لقو فەرماندە هێزەکان پێکهات. من لە نیوەرۆکی بەیاننامەی پلینۆم کە بۆنی شەری لێدەهاتو شەرتی وەستاندنی شەری چوونە دەری پاسداران لە کوردستان دانابوو بە توندی ڕەخنەم گرت. لەگەڵ دوکتور قسەکەمان تۆزێ لێک هەڵبەزینەوە. لەبەرانبەردا دوکتورقاسملو ڕەخنەی لەوە هەبوو کە منو غەنی بلوریان نەدەبا چاومان بە نوێنەرانی دەوڵەت کەوتبایە. دوکتور بە عادەتی خۆی لای زۆر گران بوو لە نێو خەڵک ڕەخنەی لێ بگیرێ ئیتر زوو داینواندو مەسەلەکەمان هێنا سەر ئەو باسە کە داخوا دوکتور بێتەوە نێوشار یا هەر لە دەرەوە بێ. من گوتم: بوونی دوکتور قاسملو لە دەرەوەی شار فایدەی نیە، پێویستە هەر ئەورو لەگەڵ ئێمە بێتەوە بۆ شار. ئێستا کە نوێنەرانی دەوڵەت داوای وتووێژ دەکەن ئێمە پێویستە بە جیددی خۆ ئامادە بکەین. هێندێک لە ماستاوکەرانی دەوروبەری دوکتور دەیانگوت جارێ باش نیە دوکتور بێتەوە نێوشار نەوەکۆ خوا نەخواستە تووشی ناخۆشیەک ببێ. ئاخرەکەی هاتینە سەر ئەو باوەرە کە دوکتور بگەرێتەوە. لە میراوێ بە کۆمەڵ چووینە ماڵی براکانی مەلا عوسمانی میراوەیی شەهید (جەلال) سەرەخۆشیمان لێکردن. پاشان چەند ماشێن سوار بووینو کەوتینە رێ. لە گوندی قەرەخدری لە ماڵی مام ڕەسولی عبدالصمدی لامانداً نانی نیوەرۆمان خواردو لای ئێوارێ گەیشتینە قازیاوا. دوکتور گوتی: «باش نیە وا بە ئاشکراو بە چەند ماشێن پێشمەرگەوە بچینەوە نێو شار. تۆ بچۆ ماشێنێکی سواری پەیدا بکەو وەرەوە سوار دەبین بە بێدەنگی دەچینەوە نێو شار. با

پێشمەرگەکان پاشان خۆیان بکەرێنەوە». سوار بووم بە تەنیا چوومەوە مەهاباد. لە پێش فەرمانداری تووشی حەسەن ئاغای میهمانداری بووم. دابەزیم پاش سلاووچاک‌وخۆشی لێم پرسی چ دەکەی؟ کارت هەیە یان نە؟

- کاریشم هەبێ بۆ هەموو خزمەتێک ئامادەم.

- کارم بە ماشێنەکەتە، ئەگەر خۆشت لەگەڵم بێی هەتا گوندی قازیاوا باشتریشە.

- ماشینی خۆم لەپێش فەرمانداری داناو لەگەڵ حەسەن‌ئاغای میهمانداری چووینە قازیاوا. دوکتورمان سوار کردو سێ‌نەفەری گەراینەوە. حەسەن‌ئاغا بە دڵ دەیویست بچین لە ماڵی ئەوان دابەزین. دوکتور ماڵی سەلیمی بابانزادەی پێ باشتر بوو. چووینە ماڵە کاک سەلیم‌و لە جێی جاران دابەزین.

رۆژی ٢٩ی خەزەڵوەری ١٣٥٨- ١٩٧٩/١١/٢٠. بە بۆنەی دەرچوونی پەیامی خومەینی‌و هاتنەوەی کومیتەی ناوەندی بۆ نێوشار لە مەیدانی چوارچرای مەهاباد کۆبوونەوەیەکی گەورە سازکرا. پێشتر لە رێگای رادیۆمەهابادەوە بە تەواوی خەڵکی شارو گوندەکانی کوردستان راگەیندرابوو. لە هەموو شارەکانی کوردستانەوە بۆ بەشداری لەو کۆبوونەوە هەراوەدا خەڵک روویان کردبووە مەهاباد. دوکتور قاسملو لە وتارێکی بەنرخ‌و دوورو درێژدا سیاسەتی حیزبی دیموکراتی روون کردەوەو وێرای پشتیوانی لە پەیامی خومەینی رایگەیاند کە «ئێمە بە پەیامی ئێمام لبیک دەڵێین». پاش تەواو بوونی وتاری دوکتور قاسملو هاتمە پشتی میکرۆفۆن‌و ئەم وتارەی ژێرەوەم خوێندەوە. پێویستە وەبیری خەمەوە لەو کاتەدا کە خومەینی بە درۆو بە ناچاری پەیامی ٢٦ی خەزەڵوەری ناردبوو، گەلی کوردیش بە هێزە سیاسیەکانەوە بۆ ئاشتی‌و چارەسەرکردنی مەسەلەی کورد پێشوازیان لە پەیامی خومەینی دەکردو

ئامادەیی خۆیان بۆ وتوویژ رادەگەیاند رۆژنامەکانی تاران چەند وتارێکی بێ‌شەرمانەو ئاژاوەچیانەی پڕ لە درۆ و دەلەسەی چەمران‌و زەهیرنیژادیان بلاو کردبۆوە. من ناچار بووم لە وتاری خۆمدا باسیان بکەم. ئەمەش دەقی وتارەکەی خۆمە. (لەوانەشە زۆر کەس بلێن هەر باسی خۆی دەکا!)

«خوشک‌و برایانی بەرێز! هاونیشتمانانی نیشتمانپەروەرو تێکۆشەر! رۆژێکی پیرۆزە رۆژێکە لە سایەی خەباتی ح.د.ک لە سایەی پشتیوانی بێ‌وێنەی گەلی کوردی قارەمان‌و هەلمەتی ئازایانەی پێشمەرگەی ح.د.ک-وە پێک هاتوە.

هاڤال دوکتور عبدالرحمن قاسملو سکرتێری کومیتەی گشتی کومیتەی ناوەندی ئەوەی پێویست بوو رایگەیاندو سیاسەتی حیزبی روون کردەوە. من دەمەوی باسی چەند مەسەلەیەک بکەم هیوادارم بە گوێی شورای ئینقلابی ئیسلامی ئێران بگاتەوە. ئیمام خومەینی لە پەیامێکی تاریخی‌دا کە بۆتە هۆی پێکهاتنی ئەمرۆژە ئێمە لێرە کۆبینەوە بە ئاشکرا رایگەیاند کە هێندێ کەسی ئاژاوەچی‌و دژی ئینقلاب بیروباوەری ئەویان تێک داوەو بۆتە هۆی ئەم وەزعە کە لە کوردستان پێک هاتوە.

ئێمە حەقمانە بپرسین بەراستی بۆ سزادانی ئەو کەسانەی کە ئەمرۆش هێشتا لەم حالەشدا دەیانەوی تۆوی ناکۆکی بچێنن، شورای ئینقلاب چی کردوە؟ خۆتان دەزانن گەلی کورد لە سەرانسەری کوردستان ئەوە سێ‌رۆژە پاش دەرچوونی پەیامی ئیمام دەستی کردوە بە شایی‌و هەلپەرین. دیارە بەلای منەوە رەنگە لاوەکان لە مێژ بێ داوەتیان نەکردبێ‌و زۆرتر ئەم شایی‌و هەلپەرینە لەبەر ئەوە بێ. دەنا باشترە ئێمە لەناوەرۆکی ئەو پەیامە حالی بین‌و بزانین ئەو چی گوتوەو ئێمە دەگەینە کوێ؟ بۆ ئێمە زۆر جێی داخە راست لەو کاتەدا کە ئیمام ئەو پەیامەی ناردوەو گەلی کورد پشتیوانی لێ دەکاو دەیەوی تۆوی ئاشتی لەگەل براکانی‌تر بچێنێ،

www.kerimhisami.com

ئاغای چەمران کە ئەندامی شورای ئینقلابی ئیسلامیە، ریزە وتارێک بڵاو دەکاتەوە کە فری بە ئاشتیو دۆستایەتی نێو میللەتانەوە نیە. هێندێ بوختان بە کورد دەکا کە ئەسڵەن هەر پیاوێ بێشەرمی وەک چەمران دەتوانێ ئەو درۆیانە بهۆنێتەوە. چاکە نمونە بێنینەوە. چەمران دەڵێ: «پێشمەرگەی ح.د.ک بە زۆر لە ماڵێکی وەژور دەکەونو داوای نان دەکەن. کابرا چونکە لایەنگری کۆماری ئیسلامی بووە نانیان ناداتێ. پێشمەرگە کابراو ژنەکەی دەکوژن». چەمران باسی ئەوە ناکا کە پێشمەرگەی ح.د.ک. چۆن لە ئامێزی میللەتەکەیاندا حاوانەوەو خەباتیان کردووە. پێشمەرگەی ح.د.ک. بۆیە چەکی هەڵنەگرتووە خەڵک بکوژێ، بەڵکو بۆخزمەتی خەڵکو بۆ دیفاع لە شەرەفو ناموسی کوردایەتی چەکی دەست داوەتێ. ئاغای چەمران هەر بەو بوختانەوە ناوەستێو دەنووسێ: «هێندێ لە رۆژهەڵاتناسو نووسەری بێگانە دێن کتێب بۆ کورد دەنووسن، زمان بۆکورد دادەنێن، تەحریکیان دەکەن، تا میللیەتو زمانی خۆیان وەبیر بێنەوە، پاشان کوردستانێکی ئازاد تەشکیل بدەن».

هەر ئەم بوختانو درۆیە بوون کە زەینی ئیمامیان پەشێو کردو وەزعێکی ئاوا ناخۆشیان لە کوردستاندا پێک هێنا. ئاغای سادقی قوتبزادە کە ئەندامی شورای ئینقلابە بە جوانی گوتوویە: «زۆر کەس هەن کە ئێستاش پیلان دەگێڕنو ناهێڵن ئاشتی لە کوردستان بەردەوام بێ. داوای کردوە کە ئەوانە تێکدەرن با خەڵک دژی ئەوانە راپەرێ». ئێمە بە تەواوی لەگەڵ قسەکانی قوتبزادە موافقینو داوای ئیجرای دەکەین. ئەوانەی وەک چەمرانو زەهیرنیژادو خەلخالیو حەسەنین دەبێ لە ریزی میللەت دەربکرێنو سزا بدرێن.

هاونیشتمانانی بەرێز! لە سایەی سیاسەتی ئاشتیخوازانەی رێبەرایەتی ح.د.ک. و تێکۆشانی رێکخراوە پێشکەوتوخوازەکانی سەرانسەری ئێران،

www.kerimhisami.com

هەروەها لە سایەی تێگەیشتوویی هێندێ لە شەخسیەتەکانی ئەندامی شورای ئینقیلاب، پەیامی ئیمام بۆ ئاشتی بڵاو کرایەوە. هەر وەک: سکرتێری گشتی حیزب رایگەیاند، ئێمە بە گەرمی پێشوازی لەو پەیامە دەکەین. چاوەروانی ئەوەین شورای ئینقلابی ئیسلامی ئیران هەر وەک ئیمام گوتوویە بە گورجی داخوازەکانی گەلی کورد کە داخوازی رەوان‌و داخوازی میللەتێکن بە درێژایی مێژوو خەباتی بۆکردووە تا بە ئازادی بژی، قبوڵی بکەن. ئێمە دڵنیاین هەیئەتی حوسنی نیەت کە بۆ کوردستان دەگەرێتەوە هەموو پێشنیارەکانی حیزبی ئێمە کە پێشنیاری میللەتی کوردن قبوڵ بکا. وەزعێکی ئەوتۆ پێک بێ کە ئەو ئاشتیەی ئەمرۆ لە کوردستان هەیە بەردەوام بێ.

خوشک‌و برایانی بەرێزو خۆشەویست! بەم بۆنەوە دەمەوێ باسی مەسەلەیەکی گرنگی دیکە بکەم. ئەم وەزعەی ئیمرۆ لە کوردستان پێکهاتووە بەو مانایە نیە کە منداڵەکان نەخوێنن‌و لەشارو دیهات منداڵ نەچنە مەدرەسەو مەدرەسەکان دابخرێن. بەتایبەت جێگای داخە کە لە هێندێک گوند مەدرەسەکانیان هەڵوەشاندووە. دەمەوێ لێرەدا رابگەیێنم بەراستی شەرمە بۆ ئەو گوندانەی کە مەدرەسەیان تێدا وێران کراوە. من داوا لە هەموو هاونیشتمانان دەکەم، داوا لە هەموو قوتابیە ئازیزەکان دەکەم، هەروەها داوا لە هەموو مامۆستا بەشەرەفەکان دەکەم کە مەسەلەی دەرس‌و خوێندن زۆر بە جیددی بگرن. وای لێ نەیەت کە ئێمە مەجبور بین بە پێشمەرگە بسپێرین لەشارو دیهات ئەو کەسەی منداڵی نەنێرێتە قوتابخانە سزا بدرێت. ئێمە کە داوای خودموختاری دەکەین، خودموختاریمان بۆ ئەوەی ناوێ کە منداڵەکانمان نەخوێنن. خودموختاریمان بۆیە دەوێ، منداڵ بخوێنن میللەتەکەمان بەختەوەرو تێرو تەسەل بێ‌و بە ئاسایشی بژی‌و بگاتە ریزی ئەو میللەتانەی کە ئەمرۆ ژیانی ئازاد دەبەنە سەر. لە لایەن تەشکیلاتی مەهابادی ح.د.ک.وە سوپاسی ئەو برا

www.kerimhisami.com

گوندیانە دەکەم کە بە شەوو رۆژ کادرو پێشمەرگەی حیزبیان پەنا داوەو خزمەتیان کردوە. سوپاسی ئەو مەلاو مامۆستا ئاینیانە دەکەم کە لەم خەباتەدا بە تەبلیغاتو بە کردەوە لەگەڵ میللەت بوونو پشتیوانیان لە سیاسەتی ح.د.ک. کردوە. سوپاسی خەڵکی بەشەرەفی مەهاباد دەکەم کە بە دڵەوە لە هەموو هەڵو مەرجێکدا پشتیوانی خەباتی حیزبی دیموکرات بوون. سوپاسی حیزبی دیموکرات دەکەم کە توانیویەتی وەزعێکی ئەوتۆ لە نێو میللەتدا پێک بێنێ کە یەک دڵو یەک گیان بۆ دیموکراسی بۆ ئێرانو خودموختاری بۆ کوردستان تێبکۆشێ. سەرکەوتوو بن».

لەم کۆبوونەوە مەزنەیەدا پاش من مەلا رەسوڵی پێشنمازیش وەک بەرپرسی هێزی پێشمەرگە وتارێکی خوێندەوە.

www.kerimhisami.com

دەستەی نوێنەرایەتی خەڵکی کورد

دوای ئەوەی کە دەستەی نوێنەرایەتی دەوڵەت هاتە مەهابادو منو غەنی بلوریان لەگەڵیان دانیشتین، پێشنیاری وتووێژیان کرد. دوکتور قاسملو هێشتا لە چیا بوو لەگەڵ مەلاشیخ عیزالدینو کۆمەڵەو چریکی فیدایی (دەستەی نوێنەرایەتی خەڵکی کورد)یان بۆ وتوویژ لەگەڵ حکومەت دامەزراند، بەم چەشنە کە مەلا شیخعیزالدین سەرۆکو دوکتور قاسملوش وتەبێژی دەستەی نوێنەرایەتی بێ. لەلایەن حیزبی دیموکراتەوە ئەم پێنج کەسە بە ئەندامی دەستەی نوێنەرایەتی دیاری کرابوون:

١- دوکتور قاسملو. ٢-غەنی بلوریان. ٣-کەریمی حیسامی. ٤-مەلا عەولای حەیاکی. ٥-غەزیزی مامڵێ.

ئاغای صارمالدینی صادقوزیریش وەک راوێژکەری دەستەی نوێنەرایەتی خەڵکی کورد لە تارانەوە بانگ کرابوو کە لە کۆبوونەوەکاندا بەشداری بکا. صادقوزیری وەک حقوقیەکی زاناو شارەزاو لێهاتوو گەلالەی خودموختاری کوردستانی ئێرانی لە ٢٦مادەدا ئامادە کرد کە لە لایەن دەستەی نوێنەرایەتی خەڵکی کوردەوە پەسندکرا. بۆمانەوە لە مێژوودا وادەقی ئەم گەلالەیە لە پاشکۆی ئەم بەرگەدا بلاَو دەکەمەوە.

دوای گەرانەوەی کومیتەی ناوەندی بۆشارو تێکۆشان بۆچارەسەر کردنی مەسەلەی خودموختاری لە ڕێگای ئاشتیو وتووێژەوە، نوێنەرانی دەوڵەت گەرابوونەوە بۆ کوردستانو گەلالەی (خودگەردانیان) هێنابوو، بەلاَم بلاَویان نەکردبۆوەو خەڵک نەیدەزانی چی تێدایە. هەر لە سەرەتاوە

لەگەڵ هاتنی ناوی (خودگەردانی)، تەبلیغاتێکی بەربڵاو دژی ئەم زاراوەیە دەست پێکرا. لە لایەکی‌تر راست لەو سەروبەندەدا رایەڵکەی هاتووچۆی نوێنەرانی رێکخراوە چەپ‌و بەناو دیموکراتە ئێرانیەکانی هیچ لەدەست نەهاتوو بۆ مەهاباد دامەزرا. هەر رۆژە دەستەو کەس‌و ناکەسێک دەهاتە مەهابادو لای حیزبی دیموکرات تەنیا پێشنیاری سەیرو ویشک‌و بێ‌ناوەرۆکیان لەگەڵ خۆیان دەهێنا. دەستەی نوێنەرایەتی خەڵکی کورد بڕیاری‌دابوو لەگەڵ نوێنەرانی دەوڵەت وتووێژ بکا. ئەوانەی لە تارانەوە دەهاتن، جارێ مەسەلەی (شورای خەڵکەکانی ئێران) یان لەتاران دەهێنا گۆڕێ‌و یا پێشنیاری هاوکاری (هەموو هێزەکانی دیموکرات)و یا پێکهێنانی (جەبهەی بەناوو بێ‌کار)یان باس دەکرد. رۆژێک ئاغای مهدی تارانچی‌و یەک دوو کەسی‌تری سەربە موجاهیدو قوڵەرێکخراوی بەناو چەپ هاتبوونە مەهابادو لام وایە لەماڵی کاک مونتەقیمی قازی میوانداری‌و جێگایان بۆسازکرابوو. هەر لەویش باس‌و کۆبوونەوە لەگەڵیان دەست پێکرا. مهدی تارانچی دەستی کرد بە باسی (یارمەتی بە بزوتنەوەی کوردو هاوکاری لەگەڵ دیموکراتەکانی ئێران)و لەو قسانەی کە بەکردەوە قەت ئەنجامێک نادەنە دەست. من وەدەنگ هاتم‌و گوتم: دوکتور قاسملو ئەوە تەشریفی لێرەیە. بەڵام من لەباس‌و ئاخافتن‌دا نەختێ رێک‌و راست‌و رەنگە قسەکانیشم تۆزێ توند بن. ئێوە کە ئێستا وا بەگەرمی باسی هاوکاری‌و یارمەتی دەکەن، دەبوایە لەکاتی تەنگانەدا بیر لە یارمەتی کوردستان بکەنەوە. کاتێک کوردستان کەوتبووە بەر پەلاماری دڕندانەی رژیم، دەبوایە یارمەتی‌و پشتیوانیتان نیشان دابایە. خومەینی دژی میللەتی کورد فتوای خەزای دا، ئەو هێزو رێکخراوانەی ئێستا تۆ باسیان دەکەی تەنانەت دژی ئەم فتوا نارەوایە خۆپێشاندانێکیان ساز نەکرد، بەیاننامەیەکیان بڵاو نەکردەوە. مەسەڵەی کوردی دەڵێ: «دۆست لە رۆژی تەنگانەدا دەناسرێ». من دژی هاوکاری

www.kerimbisani.com

نیم، بەلاّم ناشتوانم بە قسەو پێشنیاری بێ‌پشتیوانە دڵخۆش کەم.

لەو سەرو بەندەدا لە تاران دەست درێژی بۆسەر ماڵی شەریعەتمەداری کرابوو. حیزبی جمهوری خلقی مسلمان لە تەورێز راپەری بوو. لەشارەکانی ئازەربایجان بە پشتیوانی لە ئایەتولا شەریعتمەداری خۆپیشاندان دەست پێکرابوو. رادیۆ تەلەفیزیونی تەورێز کەوتبووە دەست لایەنگرانی شەریعتمەداری. لە تەورێزو لە شارەکانی‌تر ئازەربایجان خەڵک دەستی دابوە چەک‌و شارەکان کەوتبوونە ژێر کۆنترۆلی خەڵک. بەراستی ئاسۆیەک بۆ پەرەگرتنی راپەرینی ئازەربایجان‌و کزکردنی حکومەتی تاران بەدی دەکرا. کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکرات بۆ لێکۆلینەوەی وەزعی ئازربایجان کۆبوونەوەی پێک هێناو گەیشتە ئەم بریارە کە لە راپەرینی خەڵکی ئازەربایجان پشتیوانی بکا. بریاردرا بەیاننامەیەک بۆ مەحکوم کردنی سوکایەتی بە شەریعتمەداری بڵاو بکرێتەوە. بەیاننامەیەکیش بۆ پشتیوانی لە راپەرینی خەڵکی ئازەربایجان‌و حیزبی جمهوری خلقی مسلمان بنووسرێ‌و دەستەیەکی نوێنەرایەتی حیزبی دیموکرات بچێتە تەورێزو لە شارەکانی سەر رێگاش بەیاننامەی حیزب بڵاو کاتەوە. برادەران بریاراندا کە من‌و کاک ئەحمەدی قازی بچین. کاک تاهیری عەلیار کە بەڵگەو دۆکومێنتی خوێندنی لە دانیشگای تەورێز مابوونەوە، دەرفەت بوو لەگەڵمان بێ. هەم یەک بێ لە دەستەی نوێنەرایەتی حیزب‌و هەم کارەکەی خۆشی راپەرێنێ.

کاک جەمیلی شافعی کە هەمیشە بۆ کارو زەحمەتی حیزب ئامادە بوو، ماشێنێکی ساز کردو تەلیسێک بەیاننامە خرانە نێو ماشێن‌و رۆژی ١٩٧٩/١٢/٣ بەرەو تەورێز کەوتینە رێ. هەر لە پردی تەتەهو پەڕینەوە، ئازربایجان لە حالی راپەریندا دەهاتە بەرچاو. چەکدار بە بازنەی سور لە قۆڵدا لەسەر رێگا راوەستابوون‌و هاتوچۆیان خستبوە ژێر پشکنین‌و چاوەدێری. ئێمە دروشمێکی گەورەمان بە ناوی دەستەی

www.kerimbisani.com

نوێنەرایەتی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لە پێش ماشێنەکە هەلاوەسیبوو. لە میاندواوەوە تا گەیشتینە تەوریز لە چوارڕێگاو لە نێو شارەکانی سەرڕێگا بەیاننامەمان بلاو دەکردەوەو خەلک پێشوازیان دەکرد.

لای ئێوارە بوو گەیشتینە تەوریزو چووینە مالی سمایلی ئازەرمیر. کاک سمایلی ئازەرمیری خوالێخۆشبوو، برادەرێکی چەپی پێشکەوتوخوازی ئازەربایجانی بوو. سالەکانی ٥٤-١٩٥٥ گیرابوو پێکەوە لە بەندیخانەی ورمێ دابووین. کورێکی مەردو رەندو تێگەیشتوو. دوای ئازادی ئیتر وەدوای ژیانو کاسبی کەوتبوو. زۆر زوو خودای تەعالا سەروەتو سامانێکی باشی بەسەردا رژاندبوو. لە شامات کارخانەی خشتبری سازکردبوو، لە تەوریزو میاندواو دەزگایەکی شازی بۆخۆی پێک هێنابوو. لەکاتی شەری سێمانگەو لە پاشانیش یارمەتیەکی باشی بەحیزب دەکرد. مالی ئازەرمیرمان دیتەوەو لێی وەژورکەوتین. لە رادەبەدەر بەهاتنمان شاد بوو. جێبەجێ لەگەل حیزبی جمهوری خلقی مسلمان پێوەندی گرتو خەبەری دانێ کە دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی دیموکرات هاتوە. بەلام روونی کردینەوە کە ئەوانە شۆرشگێر نینو تەسلیم دەبن.

داوایان کرد بچینە بارەگای حیزب. سمایلی ئازەرمیر وەپێشمان کەوت تەوریز لە جمو جۆلدابوو. دەورو بەری بارەگای حیزب پر بوو لە چەکدارو هەر زمەی دەهات. رادیۆ لە دەست راپەریوەکاندابوو، بەلام بێجگە لە قورئانو قسەی قۆر چی دیکەی بلاو نەدەکردەوە. لە بارەگای حیزب ئاغای عەدالەتیو ئاغای فەرشی وەک نوێنەری حیزبی جمهوری خلقی مسلمان پێشوازیان لێ کردین. مەلایەکو چەند کەسی تریش هاتنو کۆبوونەوە دەست پێکرا. ئێمە بەیاننامەی حیزبی دیموکراتمان دانێو پێشنیارمان کرد لە رادیۆی تەوریز بیخوێننەوە. لە بەیاننامەکەدا نوسرابوو:

«ئێمە لە مافی خودموختاری بۆ خەڵکی ئازەربایجان پشتیوانی دەکەین». مەلا دژی بەکارهێنانی وشەی خودموختاری بوو. هەرچەندی باسمان کردو روونمان کردەوە کە ئەمە حیزبی دیموکرات دەیڵێ‌و قسەی ئێوە نیە، فایدەی نەبوو، مەلا پەتی نەدا. ئاخرەکەی ئەم دێڕەیان لێ‌لابردو ناردیان لە رادیۆ بخوێندرێتەوە.

من گوتم: تەوریز رابردوویەکی شۆڕشگێری هەیە. سرودو شیعری نیشتمانی و شۆڕشگێری بە زمانی ئازەری زۆرن، بۆچی لە رادیۆ نایانخوێننەوە؟. دیار بوو رێبەرایەتی بزوتنەوە کەوتبووە دەست کەسانی هەڵپەرستو مەسەلەی مافی نەتەوایەتی یا خودموختاری لای ئەوان جیددی نەبوو. ئێمە لە کۆبوونەوەدا بووین خەبەریان هێنا کە لە تارانەوە ئەرتەش دەنێرن‌و لە فرۆکەخانە دادەبەزێ. ئەوان دەیانگوت فرۆکەخانە بەدەست ئێمەیەو پڕە لە چەکدارو ناتوانن دابەزن. شەو قوڵەی اللەو اکبر لە سەربانان مێشکی خەڵکی بردوو. دەرکەوت کە هەرای حیزبی جمهوری خلقی مسڵمان هەر فیشاڵ بوو، شەریعتمەداری سەری دانواندو تەوریز بێ دەستکردنەوە تەسلیم بوو.

ئێمە شەو لە ماڵی ئازەرمیری خۆشمان رابواردو سبەی گەڕاینەوە بۆ مەهاباد. سەفەرەکەمان دوو قازانجی هەبوو، یەکەم کاک تاهیری عەلیار بەڵگەو دۆکومێنتەکانی زانستگای وەگیر کەوتەوە، دووەم ئازەرمیر زەپتێکی لە رادە بەدەر جوان‌و ئایاب‌و بە کەڵکی بە دیاری دا بەمن.

لە راپۆرتێکدا کە لەسەر سەفەری تەوریزو هەڵوێستی رێبەرانی حیزبی جمهوری خلقی مسلمان بۆ کومیتەی ناوەندیم نووسیبوو، روونم کردەوە کە هەرای تەوریز جێگای هومید نیەو هیچی لێ شین نابێ.

رۆژی ١٩٧٩/١٢/١٠ دەستەی نوێنەرایەتی خەڵکی کورد لە ماڵی مەلا شێخ‌عیزلدین لەبارەی چۆنیەتی وتووێژ لەگەڵ حکومەت کۆبوونەوەی پێک هێنا. نوێنەرانی حیزبی دیموکرات ئەم چەند خاڵەی خوارەوەیان وەک

www.kerimhisami.com

بنچینەی وتووێژ لەگەڵ حکومەت پێشنیار کرد:
- ئەو پەری نەرمش نیشان بدەین.
- ئەو پەری ئامادەییمان هەبێ.
- لەسەر چونە دەری پاسداران لە شارەکان پێدابگرین.
- گەلالەی پێشنیاری خودگەردانیان لێوەربگرین و بلاوی بکەینەوە با خەلک لێیان تێبگا.

نوێنەرانی کۆمەلەو چریک بە مامۆستاوە هەلویستیان تۆزی توندتر بوو. لەکاتێکا حیزبی دیموکرات دەیویست هەتا بکرێ لە رێگای هێمنانەوە مەسەلەی خودموختاری چار بکرێ و تووشی شەر نەبینەوە. بەلام کۆمەلەو چریک و مەلا شیخ‌عزلدین لەو کاتەدا کە وتووێژیان رەد نەدەکردەوە بەلام لایەنگری توندو تیژی و تەنانەت ئاژاوەش بوون. ئاغای صادق‌وەزیری کە وەک راوێژکەر لە کۆبوونەوەکاندا بەشدار دەبوو دەیگوت: «لە ئوسولدا ئەشێ ئیستقامەت بکەین. لە سەر هەقی میللەتی کورد نابێ خۆشل کەین».

لە ماوەی شەروەستان و وتووێژدا پادگانی مەهاباد بە حیزبی دیموکراتی راگەیاندبوو کە کاروانێکی ئەرتەشی لە میاندواوەوە هێندێ پەتوو تەلیس و شرەو بەرە دێنێ بۆ مەهاباد. داوای کردبوو کە پێشمەرگە رێگای پێ نەگرێ. دیاربوو بە پۆستی پێشمەرگەی سەر رێگا گوترابوو رێگایان پێ نەگرن. کاروان هاتبوو گەیشتبووە کەلکی بەگزادان، چەند پێشمەرگەی کۆمەلە رایان گرتبوون. دوکتور قاسملو تەلیفونی کردو گوتی: «گۆیا ماشینی ئەرتەشیان لە رێگا راگرتووە، ئەوانە پرسیان بە ئێمە کردووە و بە ئیجازەی ئێمە هاتوون. بچوو بزانە بابگەنە پادگان». سوار بووم چوومە کەلکی بەگزادان. بە پێشمەرگەی کۆمەلەم گوت: ئەم کاروانە نیزامیە چەکی پێ نیە، پاشان پرسیشیان بە حیزبی دیموکرات کردوە، تکایە رێگایان بدەن با برۆن. دەبێ سوپاسیان بکەم رێگایان بەرداو کاروان

کەوتە ڕێ. بەڵام ئەمجارە لە دەروازەی شار پێشمەرگەی حیزبی دیموکرات پێشیان پێ‌گرت. دابەزیم هەرچەندی قسەم لەگەڵ کردن ڕێگایان بەر نەدا. تەلیفونم کرد بۆ کومیتەی نیزامی حیزب. کاک حامیدی گەوهەری هات پێشمەرگەکانی کۆکردەوەو کاروان گەیشتە پادگان. بەڵام چەند ڕۆژ دواتر من لە مەهاباد نەبووم گۆیا کاروانێکی ئەرتەشی لە لای ورمێوە دێ بۆ مەهاباد. برادەرانی کۆمەڵە خەڵک و قوتابی مەدرەسە دەبەنە پێش کاروان‌و لە دەروازەی شار دەبێتە کێشەو هەموو چەک‌و شت‌و مەکی کاروان بەتاڵان دەچێ‌و کاروان ناگاتە پادگان. دەقیق لە بیرم نیە ئەم ڕووداوە چۆن بووەو چۆنیان بۆ گێراومەوە.

ڕۆژی ١٩٧٩/١٢/١٤ پێشمەرگەی حیزبی دیموکرات لە کامیاران ١١سەربازی هەوانیروزی کرماشانیان بەدیل گرتبوو هێنایانە مەهاباد. ڕاست لەو کاتەدا کە سەربازەکان لە تەشکیلاتی مەهاباد حەبس بوون، برادەرانی کۆمەڵە بەیاننامەیەکیان بڵاو کردەوەو ڕایان گەیاند کە ١١سەربازی هێلی‌کۆپتەریان بەدیل گرتووە. تەشکیلاتی مەهاباد ناچار بوو لە کورتە ئاگاداریەک‌دا خەڵک لەم ڕووداوە ڕوون کاتەوە. دەفتەری سیاسی بڕیاری‌دا سەربازەکان بدرێنەوە بە پادگانی مەهاباد. بە تایبەت کە برینداریکی شپرزەیان لەگەڵ بوو. ڕۆژی ٧٩/١٢/١٦ تەلیفونم کرد بۆ فەرماندەی ئینتیزاماتی پادگانی مەهاباد بە ناوی (ستوان نوسرەتی کەربەلایی)، هاتە دەفتەری تەشکیلاتی حیزب‌و ڕەسیدیان لێ‌وەرگرت‌و سەربازەکانی بردەوە.

www.kurdnhisami.com

سەفەر بۆ بەغدا

دوای ئەوەی حکومەت داوای وتووێژی کرد لەگەڵ حیزبی دیموکرات‌و شەر لە کوردستان راگیراو دەستەی نوێنەرایەتی خەڵکی کورد پێک‌هات، حکومەتی بەعسی عیراق فشاری بۆ نوێنەری حیزب هێنا کە دەستەیەکی نوێنەرایەتی حیزبی دیموکرات بچێتە بەغداو گفتگۆیان لەگەڵ بکات. کاک حەمەدەمینی سیراجی کە نوێنەری حیزب بوو لە بەغدا گەرایەوەو رایگەیاند کە زەختێکی زۆریان خستۆتە سەرو هەتا نەنێرن قسەیان لەگەڵ نەکەن ناچمەوە بەغدا. کومیتەی ناوەندی بریاری‌دا دەستەیەکی نوێنەرایەتی بە سەرۆکایەتی نووسەری ئەم دێرانە بۆ وتووێژ لەگەڵ حکومەتی عیراق بنێرێتە بەغدا. دەستەی نوێنەرایەتی بریتی بوو لە: کەریمی حیسامی، حەمەدەمینی سیراجی، فەتاحی کاویان، کاک فەتاحیکی دیکە. (نەک ئەو فەتاحەی کە ئێستا لە پاریس نوێنەری حیزبی دیموکراتەو بەڵام بە ناوی حەوت ملیۆن کوردی ئێرانی دەپەیڤێ!!)

سوار بووین بەرەو عیراق کەوتینە رێ. لە گوندی سەروکانی گوتم با لابدەین سەرێکی کاپیتان قادری بدەین. پرسیمان گوتیان نەساخەو لە جێی‌دایە. کەوەژوور کەوتم، یەک پێی‌راست بۆوەو گوتی: «تەلاقم کەوێ نەهاتبای دەمردم». دانیشتین نان‌و چایەکی باشیان سازکرد، چەند رەسمێکمان هەڵگرت، بەداخەوە ئەوە دوادیدارم بوو لەگەڵ ئەو پیاوە گەورە نیشتمانپەروەرەو ئەو دۆستەو برادەرە خۆشەویستە. دوای حەسانەوە کەوتینە رێ‌و چووینە حاجی عۆمەران. ئەفسەرانی عیراقی خەبەریان بە

بەغدا دا کە دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی دیموکرات هاتووە. گورج ترومبیلیان ئامادە کردو شەو چووینە هەولێر. بەیانی بردیانین بۆلای بەرپرسی بەعسی هەرێمی کوردستانو لای فەرماندەی لەشکری هەولێر. دوای نیوەڕۆ بردیانین بۆ بەغداو وەک میوانی حکومەتی بەعس لە هوتێلێک دایانبەزاندین.

پاش دوو ڕۆژ حەسانەوە وتووێژ دەست پێکرا. لە لایەن حکومەتی عیراقەوە پێنج کەس بە سەرۆکایەتی (ئەبو ئەحمەد) مودیری گشتی موخابرات بەشداریان کردبوو. کوردێکی ناقۆلای دانەتاشراویان هێنابوو گۆیا ئەگەر پێویست بێ تەرجومە بکاو یا گوێ لە قسەکانی ئێمە رابگرێ. بەڵام زۆر خراپ لە کوردی حالی دەبوو، ئەگەر جارویار تەرجومەی دەکرد، ناچار کاک حەمەدەمین بۆی ڕاست دەکردەوە. بەر لەوەی بەرەسمی وتووێژ دەست پێبکرێ ئەبو ئەحمەد پرسی: «ئێوە بۆ چی نەتانویستوە پادگانی پیرانشار تەحویل وەرگرنو دەزگای دەوڵەتی لەم ناوچەیە پاک کەنەوە؟».

بەراستی لەو پرسیارە سەرم سووڕما. مەسەلەیەکی نهێنی کە دەبوایە تەنیا سکرتێری حیزبو برادەری پێوەندیدار بەو مەسەلەوە بیزانێ، چۆن وا سەری لە بەغدا وەدەرناوەو موخابراتی عیراق لەم نەخشەو کەینو بەینە ئاگادارە؟ من تۆزێک ئاگادار بووم کە لەگەڵ ئەفسەرانی پادگانی خانێ کە بەداخەوە پاشان ئیعدام کران، پێوەندیو راوێژو وتووێژێک هەیە. بەڵام مەسەلەکە ئەوەندە گرنگ بوو پێموانەبوو کە لە کاناڵو لە خەتێکی فرە تەنگ‌بەر دەردەچێو لە عیراق پرسیاری ئەوەم لێ دەکەن. هیچ چارم نەما بێجگە لەوە کە بڵێم: «من لە مەسەلەیەکیوا ئاگادار نیم بەڵام ئەگەر شتێکی وا هەبێ، لەوکاتەدا کە ئێمە لە وتووێژداین، نابێ کارێکی وا بکرێ، کە ڕەوەندی وتووێژ تێک بچێ».

ئەبو ئەحمەد گوتی: «ئێمە لامان وایە کە ئەم وتووێژە بێفایدەیەو

www.kerimhisami.com

لایەنگری وتووێژ نین. ئێمە نامانەوێ ئێوە لە رژێمی خومەینی خودموختاری وەرگرن.
- بۆچی؟ ئەگەر وتووێژ بە نەتیجە بگاو دەوڵەتی ئێران پێشنیارەکانی حیزبی دیموکرات بسەلمێنێ‌و خودموختاری کوردستانی ئێران بەرەسمی بناسێ، بۆ دەبێ قبوڵی نەکەین‌و رێک نەکەوین؟
- بەچەند دەلیل: یەکەم، ئەم حکومەتە نامێنێ‌و دەروا. ئەگەر ئێوە لەم حکومەتە خودموختاری وەربگرن رژێمێکی دیکە کە دێتە سەرکار ئەو خودموختاریە قبولْ ناکاو سەر لە نوێ توشی شەر دەبنەوە. دووەم، ئەگەر ئێوە لەم رژێمە خودموختاری وەربگرن ئەودەم لە رێگای خودموختاریەوە نفوزی یەکێتی سۆڤیەتی دەگاتە سەر سنوری رۆژهەلاتی ولاتی ئێمە، ئێمە ناتوانین ئەوە تحمل(دەدەربەرین) بکەین.
کاک فەتاحی کاویان وەدەنگ هات، مەسەلەیەکی ئینگلیزی گیرایەوەو گوتی: «مانای ئەوەیە کە ئێستا ئەو حکومەتە لاوازەو ملی بۆ وتووێژ راکێشاوە ئەگەر خودموختاریش بسەلمێنێ قبولی نەکەین، راوەستین تا حکومەتێکی دیکەی قەوی‌ترو ملهورتر دێت‌و باشتر دەتوانێ لێمان بداو هیچیشمان نەداتێ».
پاشان کابرا گوتی: «ئێمە ئامادەین بە چەند شەرت لە هەموو بارێکەوە یارمەتیتان بدەین‌و هەرچی بتانەوێ بۆتان ئامادە بکەین‌و لەسەر هیچ شتێک پەکتان نەخەین».
گوتم: سوپاستان دەکەین. بەلاٌم پێویستە ئێمەش ئەو چەند مەرجانە بزانین. دەکرێ بیانفەرمووی؟
ئەبو ئەحمەد گوتی:
١- لەگەڵ حکومەتی خومەینی وتووێژ کۆتایی پێ بێنن.
٢- نوێنەرێکی دایمی ئێمە لای ئێوە بێ‌و لە کۆبوونەوەکانی کومیتەی ناوەندی‌دا بەشداری بکات.

www.kerimbisaani.com

٣- نوێنەرێکی ئێمە لە کومیسیۆنی پێشمەرگەی حیزبی دیموکرات دابێ.
٤- نوێنەرێکی ئێوە بەدایمی لە بەغدا بێ‌و لەگەڵ ئێمە پێوەندی بگرێ.
٥- نوێنەرێکی ئێوە لە ئورووپا لەگەڵ بالوێزخانەی ئێمە لە پێوەندی‌دا بێ‌و ئاگاداری و دەنگ‌و باس بگۆڕنەوە.»

من دەقی فەرمایشتەکانی کابرام بە عەرەبی یادداشت کرد. بەداخەوە لە ولات بەجێ ماون کە هەر بە عەرەبی بیانووسمەوە. پاش ئەوەی کە فەرمایشتەکانی تەواو کرد. گوتم:

- بەر لەهەموو شت سوپاسی ئەوە دەکەم کە وا رک‌و راست بڕیارمەتی کردن بە حیزبی دیموکرات مەرجەکان نیشان دەدەن. لەساڵەکانی پێشوودا حیزبی بەعس زۆریا کەم یارمەتی بە حیزبی دیموکرات کردوە، بەڵام قەت هیچ شەرت‌و مەرجی دانەناوە. ئێمە وەک حیزبێکی سەربەخۆ بەمافی خۆمانی دەزانین لەگەڵ هەر دەوڵەت‌و لایەنێکی کە بەقازانجی بزانین پێوەندی بگرین‌و وتووێژ بکەین. بەڵام سەبارەت بە مەرجەکانی ئێوە بۆیارمەتی بە حیزبی دیموکرات، من بە ناوی دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لە هەوەڵەوە تا ئاخر پێشنیارەکانی ئێوە رەد دەکەمەوە. ئێمە هیچ یارمەتیەک بە شەرت‌و شروت لە هیچ حیزب‌و حکومەتێک وەرناگرین.

کاک حەمەدەمینیش بۆ پشتگری قسەکانی من تۆزێک دواو کۆبوونەوە کۆتایی پێ‌هات. کاک فەتاحەکان گەرانەوەو من لە بەغدا مامەوە چاوەروان بووم دایکی کەماڵ لە بولغارستانەوە بێ‌و لەگەڵ خۆم بیهێنمەوە مەهاباد. دوای چەند رۆژ خێزانم هات. مەلا رەحمانی کاژەیی کە شۆفیری حیزب بوو سواری کردین‌و شەو هاتینە قەلادزە ماڵی کاکە شیخە. بەیانی سوار بووین بۆ حاجی ئومەران. بەفرێکی زۆر باری‌بوو ماشین دەرنەدەچوو. ناچار لە حاجی ئومەران گەراینەوە بۆ گوندی ئازادی‌و چوینە ماڵی کاک عبدالقادری شیخی. بەیانی ماڵە کاک عبدالقادری خوریان

دەپەنجەی دایکی کەمال وەرگرتو سوار بووین بە زەحمەت گەیشتینە حاجی ئومەران. داوام لە عیراقیەکان کرد ماشینی ئەرتەشی تا پۆستی تەمەرچیان وەپێشمان کەوی. ماشێن تا بەرگەرو شینکێ هاتو حاسیە بوو. ناچار گەراینەوە. هێندێ پێشمەرگە هاتبوونە حاجی ئومەرانو دەگەرانەوە بۆ ئەودیو. چەمەدانو شتو مەکیان هەڵگرتو وەک لەو رەسمانە دیارە بە پێ‌یان بە زەحمەت گەیشتینە تەمرچیان. ئەو رۆژە هێندێ برادەری کوردی عیراقی لە ئێرانەوە دەگەرانەوەو ماشێنیان هێنابوون تا تەمەرچیان. سواری ماشینی ئەوان بووین چووینە پیرانشار.

دوکتور قاسملو چووبووە ئەلۆس لە کۆنفرانسی حیزبی لە ناوچەی شنۆ بەشداری کردبوو هاتبوە پیرانشار ئەو رۆژە لە مزگەوتی پیرانشار قسەی دەکرد. کە چووینە مزگەوت پۆتینێکی فرە جوانو باشم هەبوو کاک سەلیمی بابانزادە بۆی‌کریبووم. من پۆتینەکانم دا بە مجێورو گوتم: تکایە لە جێیەکی باشیان دابنێ. کۆبوونەوە بڵاوەی کرد لەگەڵ دوکتور هەستاین کە برۆین. زیاد لە هەموو کەس پۆتینی من نەمابوو. لە مزگەوت حاسیە بووم تا سەید رەسو چوو جوتە کەشێکی بۆکریمو لە مزگەوت نەجاتیم بوو.

لە پیرانشار تەلیفونم کرد بۆ نەغەدە براکانی دایکی کەمال هاتن سواریان کردو بردیانەوە نەغەدە. من لەگەڵ دوکتور مامەوە، رۆژی دوایی سوار بووین بە مەیدان بەڵەک‌دا بینەوە مەهاباد. لەسەر مەیدانێ ماشێن دەرنەچوونو ناچار بە پێ‌یان چووینە گوندی خەلیفان. ناردمان لە مەهابادەوە ماشێنیان هێنان. جەعفەری کەرویی کە پاشان پێشمەرگەی حیزبی دیموکرات بەنا حەقو نارەوا شەهیدیان کرد، لەگەڵ چەند ماشێنو پێشمەرگە هاتنە خەلیفە، سواربووینو چووینەوە مەهاباد.

www.kerimhisami.com

پاشکۆ

گەلاڵەی دەستەی نوێنەرایەتی خەڵکی کورد لە بارەی خودموختاری کوردستانی ئێران

مادەی ١- کوردستانی ئێران لە چوارچێوەی جوغرافیایی ئێراندا سەرزەمینێکە لەباری مێژووییەوە نیشتگەی قەومی کورد بووەو ئێستاش زۆربەی دانیشتوانی لە میللەتی کورد پێکهاتووە. ئەم سەرزەمینە تەواوی ناوچە کوردنیشینەکانی ئوستانگەلی ئیلام، کرماشان، کوردستانو ئازەربایجانی رۆژئاوا دەگرێتەوە.

مادەی ٢- کوردستانی ئێران بەشێکە لە وڵاتی کۆماری ئیسلامی ئێران کە پێوەندی قوڵی مێژوویی، ئابووری، سیاسیو فەرهەنگی، هاوپێوەندی نەتەوەی کوردی دانیشتووی کوردستانی ئێرانیان لەگەڵ نەتەوەکانیتری دانیشتووی ئێران پتەو کردووە.

مادەی ٣- فەرمانرەوایی میللەتی کورد لەسەر سەوزی کوردستانی ئێران بەشکڵی خودموختاری لە چوارچێوەی یەکێتی سیاسی، ئابووریو تەواویەتی عەرزی وڵاتی ئێراندا بەرێوە دەچێ.

مادەی ٤- دەوڵەتی ناوەندی کۆماری ئیسلامی ئێران، بۆ دابینکردنی یەکێتی سیاسیو تەواویەتی عەرزی وڵات لەسەر زەوی خودموختاری کوردستانی ئێراندا بەسەر ئەو مەسەلانەی خوارەوەدا دەسەلاتی.دەبێ.

ئەلف- کاروباری بەرگری لە سنوورەکانو لەسەر بەخۆییو تەواویەتی

عەرزی ئێران لەبەرانبەر پەلاماری بێگاناندا بە هۆی هێزەکانی زەمینیو هەواییو دەریاییەوە لەلایەن ئورگانەکانی حکومەتی ناوەندیەوە بەرێوە دەچێ.

ب- کاروباری سیاسیو پێوەندیەکانی دەرەوەو پێوەندی لەگەڵ کونسوڵگەری دەوڵەتانی بێگانەی جێگر لەسەر زەوی کوردستانی ئێران لە دەسەلاتی دەوڵەتی ناوەندیدایە.

ج- بازرگانی دەرەوەو گومرگاتو سیاسەتی گشتی پێوەندیدار بەم کاروبارەوە لەلایەن ئورگانەکانی دەوڵەتی ناوەندی بەرێوە دەچێ.

د- بەرنامە رێژی ماوەدرێژی ئابووری کە پێویستی بە سەرمایەگوزاری گەورەوە هەیە، تەنزیمو ئیدارەی سیستمی پولی ولات لە دەسەلای ئورگانەکانی دەوڵەتی ناوەندی دایە.

روونکردنەوەی ١- لەبواری کاروباری بەرگریدا ئەم ئەسڵە لەبەرچاو بگیرێ کە سەربازخانەو بنیاتەنیزامیەکان پێویستە دوور لە شارەکانو لە سەر سنوورەکان بنو لە ژێر هیچ ناوو بیانویەکی نیزامیو هیتردا، ئەرتەش نابێ دەست لە کاروباری نێوخۆی کوردستان وەربدا.

روونکردنەوەی ٢- سەربازوەزیفەی دانیشتوی سەرزەوی خودموختاری کوردستانی ئێران پێویستە لە پێگەو سەربازخانەکانی کوردستاندا خزمەت بکەن.

روونکردنەوەی ٣- لە ئیدارەکانی بازرگانی دەرەوەو گومرگاتو بەرنامەرێژی ماوەدرێژی ئابووریو ئیدارەی سیستمی پولی ولات لە کوردستاندا، دەبێ لە فەرمانبەری کورد کەڵک وەربگیرێ.

مادەی ٥- جگە لەوانەی کە لە مادە (چوار)دا روونکراونەوە، تەواوی کاروباری سەرزەمینی خودموختاری کوردستانی ئێران بە بێ هەلاواردن لە دەسەلای ئورگانەکانی خودموختاردا دەبێ.

مادە ٦- مەجلیسی میللی کوردستانی ئێران لەسەر زەمینی

www.kermbisani.com

خودموختاری کوردستانی ئێراندا، بەرزترین ئۆرگانی فەرمانڕەوایی میللەتی کورد دەبێ. ئەم مەجلیسە هەر دوو ساڵ جارێک لە ڕێگای هەڵبژاردنی ئازادو ڕاستەخۆو نهێنیو گشتی تەواوی دانیشتوانی کوردستانی ئێران هەڵدەبژێردرێو پێک دێ.

ڕوونکردنەوەی ١- هەر پەنجا هەزارکەس لە دانیشتوانی کوردستانی ئێران نوێنەرێک بۆ مەجلیسی میللی کوردستان هەڵدەبژێرن.

مادە ٧- مەجلیسی میللی کوردستان تەواوی بڕیارنامەکانی نیزامنامەی نێوخۆو هەڵبژاردنی شوراکانی شارو گوند ئامادەو پەسند دەکا.

مادە ٨- مەجلیسی میللی کوردستان بە لەبەرچاو گرتنی یاسا گشتیەکانی وڵات، تەواوی یاساو بڕیارنامەکانی ڕێکخراوەکانی خودموختاریو بودجەی تایبەتی سەرزەمینی خودموختاری کوردستان پەسند دەکات.

مادەی ٩- مەجلیسی میللی کوردستان بۆ بەڕێوە بردنی گشت کاروباری سیاسی، ئابووری، ئیداری، کولتوریو ئینتیزامی سەرزەمینی خودموختاری کوردستان، حکومەتی خودموختاری کوردستان هەڵدەبژێرێ.

مادەی ١٠- حکومەتی خودموختاری کوردستان بە تێکرایی لەبەژانبەری مەجلیسی میللی کوردستاندا بەرپرس دەبێ. هەر یەک لە ئەندامانی حکومەتی خودموختاریش بەتەنیایی لەبەرانبەر مەجلیسی میللی کوردستاندا بەرپرس دەبن.

ڕوونکردنەوەی ١- ئەندامانی حکومەتی خودموختاری کوردستان لەباری پلەو ڕەسمی ئیداری لەپلەی جێگری وەزارەتخانەکانی حکومەتی ناوەندیدا دەبن.

مادەی ١١- مەجلیسی میللی کووردستان مافو ئەرکی هەیە کە هەڵو مەرجی تێکۆشانی ئازادو دیموکراتیکی ژیانی کۆمەڵایەتی لە بزاری

ئازادی حیزب‌و کۆبوونەوەو چاپەمەنی‌و دەربرین‌و قەلەم‌و بیروباوەڕو ئایین‌و ئەنجومەنگەلی دیموکراتیک‌و مافی مانگرتن لەسەرانسەری سەرزەمینی کوردستان ئامادەبکاو بەسەر ڕاپەراندن‌و بەڕێوەبردنی‌دا چاوەدێری بکات.

مادەی ١٢- بودجەی کوردستانی خودموختار لە لایەن حکومەتی خودموختاری کوردستانەوە ئامادە دەکری‌و دەدری بە مەجلیسی میللی کوردستان‌و دوای پەسند کردن بەڕێوە دەچێ.

مادەی ١٣- کانگای دابینکردنی ئیعتیباری بودجەی کوردستانی خودموختار بریتی‌یە لە:

ئەلف- مالیات‌و باج‌و داهاتی‌تری ناوچەیی.

ب- بەشێک لە بودجەی گشتی وڵات کە لە لایەن حکومەتی ناوەندی‌یەوە دەدری بە حکومەتی خودموختاری کوردستان.

مادەی ١٤- جگە لەوەی کە لە خالی د- مادە چواردا باسکراوە ئەرکی حکومەتی خودموختاری کوردستانە کە بۆ گەشە کردن‌و پێگەیشتنی ئابووری سەرزەمینی کوردستان‌و بۆ قەرەبۆکردنی دواکەوتوویی ستەمی میللی، بۆ پێکهێنانی پیشەسازی میللی‌و پەرەپێدانی کشت‌و کاڵ‌و ئاژەڵداری‌و پێشکەوتنی کاروباری ئاوەدانی‌و ئاسایش‌و خزمەتە گشتیەکان، بەرنامەیەک‌دا بڕێژێ کە گۆڕانی بنەڕەتی لە ژیانی کۆمەڵانی زەحمەتکێشی خەڵکی کورددا پێک بێنێ.

ڕوونکردنەوەی ١- پاش کەمکردنی بودجەی کاروباری دەوڵەتی ناوەندی لە داهاتی گشتی، بودجەی پەرەپێدانی ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌و کولتووری بە گوێرەی ڕادەی حەشیمەت بەسەر ناوچەکانی وڵاتدا دابەش دەکرێ. ڕادەی دابەشکردنی ئەم بودجەیە جۆرێک دەبێ کە بۆ قەرەبۆ کردنی دواکەوتوویی ئابووری کە بەرهەمی ستەمی نەتەوایەتیە، بەشی دانیشتوانی ئەم ناوچانە، لەوانە کوردستانی خودموختاریش دەبێ بە

هاتنەوە لەگەڵ پلەی دواکەوتوویی ئەوان لە داهاتی نێوەنجی سەرانەی وڵات زیاتر بێ.

مادەی ١٥- زمانی کوردی لە گشت ئیدارەکانی سەرزەمینی خودموختاری کوردستان زمانی رەسمی‌یە. لەگەڵ ئەوەش کە زمانی فارسی هەر وەک هەبوو زمانی رەسمی سەرانسەری ئێرانە بە کوردستانیشەوە.

مادەی ١٦- لەسەرزەمینی خودموختاری کوردستانی ئێراندا فێر بوون لەگشت پلەکانی سەرەتایی‌و ناونجی‌و بەرز بە زمانی کوردی دەبێ. بەلام خوێندنی زمانی فارسیش لە ئاخری ساڵی چواری سەرەتایی لە هەموو مەدرەسەکانی کوردستانی ئێراندا ئیجباری دەبێ.

روونکردنەوەی ١- کەمە نەتەوەکان لە سەرزەمینی خودموختاری کوردستانی ئێران مافی ئەوەیان هەیە کولتورو نەریتی میللی خۆیان بپارێزن‌و پەرە پێبدەن‌و لە مەدرەسەکانی خۆیاندا زمانی زگماک بخوێنن.

مادەی ١٧- پێکهێنانی بنیات‌و ناوچەی فێر بوون‌و فەرهەنگی‌و بەرنامەدانان بۆ تێکۆشانی ئەم ناوەندو بنیاتانە، لەسەر زەمینی خودموختاری کوردستانی ئێران لەگشت پلەی سەرەتایی‌و نێونجی‌و بەرزدا لە دەسەلاتی حکومەتی خودموختاری کوردستاندایە.

مادەی ١٨- هێزی پێشمەرگە کە دەبنە فەرمانبەری رەسمی حکومەتی خودموختاری کوردستان ئاسایشی نێوخۆو کاروباری ئینتیزامی کوردستانی خودموختار دەپارێزن.

مادەی ١٩- بەرپرسەکانی ئینتیزامی شارو گوند لە حکومەتی خودموختاری کوردستانی ئێراندا، راستەوخۆ لە لایەن حکومەتی خودموختاری کوردستانەوە دیاری دەکرێن‌و لەبەرانبەر ئەودا بەرپرس دەبن.

مادەی ٢٠- هەموو ساڵێ ژمارەیەک خوێندکار لە کوردستانی

www.kerinhisami.com

خودموختار بۆ دابینکردنی پێویستیەکانی هێزی بەرگری سەرزەمینی خودموختاری کوردستان لە مەدرەسەی نیزامیدا دەخوێنن. رێکخراوەکانی حکومەتی ناوەندی ئێران دەبێ گشت هێزو ئەرەتانی پەروەردەو فێرکردنی ئەم خوێندکارانە ئامادە بکەنو پێداویستی چەکو جبەخانەی هێزی ئینتیزامی کوردستان بەشێوەی پێویست دابین بکەن.

مادەی ٢١- هێزی قەزایی لە کوردستانی خودموختاردا جیا لە هێزەکانی‌تر بە هۆی دادگا سەربەخۆییەکانەوە بەرێوە دەچێ.

مادەی ٢٢- دادگاکانی سەرزەمینی خودموختاری کوردستانی ئێران لە مەسەلە عورفیەکاندا بە گوێرەی قانونی عورفی سەرانسەری ولاتو بە گوێرەی قانونی پەسند کراوی مەجلیسی میللی کوردستانی خودموختار کە لە سنووری سەلاحیەتی خۆیان دایان‌ناوە بەرێوە دەچێ. لەو مەسەلانەدا کە پێوەندیان بە ئەحوالی شەخسیەوە هەیە، بە گوێرەی دابو رەسمی ئایینی داواکاران بەرێوە دەچن. ئەم قانونانە پێویستە لە سەر ئەسڵی حقوقیو لەگەڵ بەیاننامەی جیهانی مافی مرۆڤ پەیمانی جیهانی حقوقی مەدەنی یەک بگرنەوە.

مادەی ٢٣- لقێکی دیوانی بەرزی ولات لە سەرزەمینی خودموختاری کوردستانی ئێران دادەمەزرێو چاورێخشاندنەوەی بریاری دادگاکانی کوردستانی خودموختار لەم لقەدا دەسکاری دەکرێنەوە.

روونکردنەوەی ١- پێراگەیشتن لە دادگاکانی کوردستانی خودموختاردا بە زمانەکانی کوردی فارسی بەیوە دەچێ.

مادەی ٢٤- بۆ بەهێز کردنی یەکێتی گەلانی ئێران، جگە لەوەی دانیشتوانی کوردستان وەک ناوچەکانی‌تر ئێران نوێنەری خۆیان بۆ مەجلیسی شۆرای میللی دەنێرن ژمارەیەکی دیاریکراویش بە پێی حەشیمەتی کوردستان لە ئۆرگانەکانی حکومەتی ناوەندی‌دا (دەستەی وەزیرانو وەزارەتخانەکان) بەشدار دەبن.

www.kerimhisami.com

مادەی ٢٥- بە مەبەستی ڕێک و پێکی بناخەی خودموختاری و پاراستنی مافی تەواوی گەلانی ئێران «شورای بەرزی گەلانی ئێران» لە ناوەندی ولات پێک دێ و گەلانی ئێران هەر یەکەی نوێنەر بۆ «شورای بەرزی گەلانی ئێران» دەنێرن.

روونکردنەوە- سێ کەس لە نوێنەرانی سەرزەمینی خودموختاری کوردستانی ئێران لە لایەن مەجلیسی میللی کوردستانەوە هەڵدەبژێردرێن.

مادەی ٢٦- تەواوی یاسا پەسندکراوەکانی مەجلیسی شورای میللی ئێران کە پێوەندیان بە مافی گەلانی ئێرانەوە هەبێ، پێویستە لە شورای بەرزی گەلانی ئێراندا بێتە گۆڕێ و باس بکرێن.

«دەستەی نوێنەرایەتی خەڵکی کورد»

www.kerimhisami.com

نیوەرۆک

پێشبار	١
گەڕانەوە بۆ سۆڤیا	٦
سەفەر بۆ ئاڵمان	١١
بەرەو بێروت و ئێران	١٩
بەرەو مەهاباد	٢٣
سەفەری دەستەی نوێنەرایەتی حیزب بۆ تاران	٢٩
سەفەر بۆ تاران	٣٠
گەڕانەوە بۆ مەهاباد	٣٦
کۆبوونەوەی نەغەدە	٤٢
تەشکیلاتی شنۆ	٤٦
دەرکردنی وەرزێران لە ناوچەی ورمێ	٤٩
سەفەر بۆ قتور	٥٤
شەڕی نەغەدە	٥٧
کۆبوونەوەی حوسنی نیەت	٨٠
کۆبوونەوەی شیخان	٩١
هەڵوەشانەوەی بڕیاری نابەجێ	٩٩
لەگەڵ مامۆستا شێخ عیزالدین و شورای شار	١٠٤
سەفەری مامۆستا بۆ تاران	١٠٨
پیرانشارو ڕەببانی شیرازی	١١١
وەزع بەرەو ئاڵۆزی دەچوو	١١٤
داوای پاسپۆرت	١٢٠
چەکدارکردنی دەرەبەگی کورد	١٢٥
هەرای شنۆو ئەستاندنەوەی چەک	١٢٣

www.kerimhisami.com

شەری مەریوان ١٤٦
شەری ناوچەی ورمێ ١٤٩
جێژنی ٢٥ی گەلاوێژ ١٥٢
پێشنیارو ئیبتیکاری خەڵک ١٦٣
بۆ ئاشی پشکاوێ ١٩١
گەشتی مەڵبەندی مەهاباد ٢٠٧
کۆبوونەوەی چوارگا ٢٢٠
هاتنی خەڵخالی بۆ کوردستان ٢٢٣
پاسەوانی کرماشانی ٢٣٠
رادیوی دەنگی کوردستان ٢٣٢
پەیامی خومەینی و وەستانی شەر ٢٣٩
دەستەی نوێنەرایەتی خەڵکی کورد ٢٤١
سەفەر بۆ بەغدا ٢٥٣
پاشکۆ ٢٥٩
www.kerimhisami.com

بەرهەمە نووسراوەکانی نووسەر

١- کاروانێک لە شەهیدانی کوردستانی ئێران
٢- وەلأمێک کوردی و فارسی
٣- لە دەوری ڕێکخراوی لاوانی حیزبی دیموکرات کۆبینەوە
٤- ڕەنە لەسەر کتیبی حوسینی مەدەنی
٥- ڕوێنوێنی شەری پارتیزانی
٦- چەند قسەیەک لەگەڵ (خەبات)
٧- کوردو فەهەنگی بێگانە
٨- لێکۆلینەوەی کورتەباسێک لەسەر سۆسیالیزم(کوردی و فارسی)
٩- تایبەتی کۆنگرەی شەشەم
١٠- کۆماری دیموکراتی کوردستان یا خودموختاری
١١- لە بیرەوەریەکانم بەرگی ١.٢.٣.٤.٥
١٢- یادی هێمن
١٣- لە پێناو چی‌دا
١٤- یادانەوە.

ئەو بەرهەمانەی نووسەر کردوونی بە کوردی

١- دایک- ماکسیم گورگی
٢- ژیان‌و کردەوەکانی لینین
٣- ئەفسانە کوردییەکان - ڕۆدینکۆ
٤- زەوی بچوک- برژنیف
٥- مەسەلەی کورد لە پارلمانی سوئید
٦- قانو نی بنچینەی ئابووری و سۆسیالیستی
٧- کۆمەلە چیرۆکی هەلبژاردە لە ئەدەبی بێگانە

www.kerimhisami.com

٨- حەمە چکۆڵ (ئینجە مەمەد)- یاشار کەمال

٩- ئوسولی سەرەتاییەکانی فەلسەفە- ژۆرژ پولیستیر

١٠- نامەی گوڵلە باران کراوەکان

١١- کورتەی مێژووی کۆماری بولغارستان

١٢- ئازادی یا مەرگ- کازانتزاکیس

١٣- رەوەشتی کوردان- مێژووی بابان و ئەردەلان.

کەریمی حیسامی- لە بیرەوەریەکانم-بەرگی شەشەم ١٩٩٢

www.kerimhisami.com

(بنام خدای توانا و مهربان)

دانشمند عالیقدر و دوست ارجمند و محترم جناب آقای میرزا کریم خامی زید توفیقاته

پس از ابلاغ سلام دوستانه و ابراز مراتب محبت و صمیمیت پیوسته صحت و سعادت
و سلامتی آن دوست عزیز و ارجمند را از حضرت احدیت مسئلت دارم و امیدوارم
همواره شاد و خندان و قرین سرور و انبساط باشید برادر عزیزم مدت مدیدی بود از مجاری حالات
شریف بی اطلاع مانده دائماً در صدد دریافت خبر سلامتی آن دوست محترم بودم که خوشبختانه -
پیک خوش خبر آقای میرزا حسین کربلائی تشریف آوردند ضمن اینکه دیدنش موجب سرور و زوال
حزن گردید نیز بدیدن دستخط و اوراق مژده سلامتی جنابعالی را حکایت کنند، هم در یک جا زندگانی کنیم
واقعاً مژده خبر مسرت بخش بود گفتم خوشبحالت که با آن کمال و سیاستمداری رفیق شدید
که از فیض علم و تجربه و سیاستش بهره مند شوید. عزیزدلم اگر حال اینجانب را جویا باشید [illegible]
و چنانچه میدانید از فیض و برکت سیاست و محبت شما نسبت به نقد ثروت و مکنت و ملک و
و شغل و تمام دارائی و وطن خود را محروم شده در کشور عراق که ملجأ الغرباء گشته پناهنده و شبانه روز بذکر
خیر دوستان و دعای موفقیت در بندگان کریم با شرف که علیه رژیم سفاک خمینی میجنگند صرف
اوقات مینمائیم کریم گیان! اینکه ترا الان دارم و به امید بخدا اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ یُسْراً بدنبال هر ناراحتی که بجهت حق
گردش شادی و خوشی و آزادی خواهد آمد. بیاد همان روزها که بعد از نماز چند نفر از بچه‌ها در پشت سر دیگر
[illegible] نشسته بودیم همه از ترس ملاها ... برقرار جمع شده بودند یکی از روزها
اینها به کیف نشسته بودند گفتم خامی آقا میر سعید ... ما راحتیم انشاءالله امروز اصلاح بکند
درزنم را سرانشاءالله. و بیاد نطق و بیان و مبارزات سرداران دلاور جناب حسن بنی -
که این همه آنها سرنگ رژیم خمینی مبارزه کرده بیداران رژیم و آخوندهای حیله گر برچیده می‌گشته در دنیا بود
تربت می‌آید یعنی حسن بنی صدر در اوایل چه بلاها بسر همان جوجه آخوندهای عمامه سیاه آورد
به بیرون همان روزها که بدرود علیه سلطه خمینی کاندیداهای حزب ... لابی دیدگاه مجلس شورای اسلامی خورد

بعد از ۲ بنده شهرستان نقده ... تا ۸ روز بر اساس فعالیت کردم در نتیجه ما را در زندان سقز و تبریز اسارت
سپردن هم دریک ناگاه بدون اطلاع مردم بنفع هیچ کس آزاد شدیم و بسیار کلمات شیرین و نمکین
که گاه و وقتی کلمه کرد میگفتی ... صرف نظر از همه چیز بنده در این دنیا هیچ آرزو را باز نه ۷
دوست دارم و بسیار همان کلمه خنده آور رشوه حیثیت به نسبت شعرای شوری کردستان میگفت
(امانه هموی نشیمه) ما که کریم گرم با خیال چند بار خود را به بلغارستان رسانده ام
که افراد ما ... استاد از کوچک و بزرگ سلام ... و یقین دارم در چند جلسه ای از
همان عبادت هم بگذار عیش و عشرت و ... دیدن بلغارستان شرکت نموده کیف خود را
تمت نموده با بیرون ... و با خیال راحت به کردستان عزیز جهت بازنه ... علیه
درد ... جمعیت ... گرم عرض ... از اطاله کلام و حکایات گذشته و
شرحهایی که نوشته ام ... صحبت کرده ام چون در علم بلاغت ...
ش نه فصاحت و بلاغت ... کلام را دوست ... ۷ ... ۸۲
جناب ... سیاسی هستید و ضرب المثل میگویند شخص سیاستمدار کسی را از روی صدق و محبت
دوست نمیدارد، اظهار دوستی سیاستمدار مبنی بر مصلحت و احتیاج سیاسی است
دیگر نمیدانم جناب ... جزو این دسته هستید یا جناب ... ما را دوست دارید امیدوارم
جزو ... باشید ... دیگر زحمت نمیدهم و خدا حافظ ... و جناب ...
متعال می سپارم سلام و محبت ... برادران ... [illegible]
... و سلام ... شرف ... دارند ... خدمت میکنند سلام دارد
موفقیت همه را از حضرت احدیت مسئلت ... با امید ... و آزادی کردستان

... ملا صالح ...
۱۳۶۱/۱۰/۲۷
۲۲۱

نامەی مامۆستا مەلا سالحی رەحیمی- رەوانی شاد.

پێش   ەری حیزبی دیموکرات لە سەقز کاتی گەرانەوەم لە ئورووپا ١٩٧٩/٣/٢٤

سیٚرای میاندواو کاتی گەرانەوەم لە ئوروپا ١٩٧٩/٣/٢٤

دەروازەی مەهاباد کاتی گەرانەوەم لە ئوروپا ١٩٧٩/٣/٢٤

١٣٥٨

نەغەدە لە میتینگێکی بەر دەرگای دەفتەری حیزبی دیموکرات- ١٩٧٩

سێزای محەمەدیار ١٩٧٩.

دوای گەڕانەوەم لە ئورووپا لە ماڵی کاک ئەحمەدی ئاهەنگەری. کاپیتان قادری، خۆم،

میتینگی مەهاباد بۆ مەحکوم کردنی شەری نەغەدە- ١٩٧٩

جێژنی ٢٥ی گەلاوێژ - ١٩٧٩ (١٣٥٨)

٢٥ی گەلاوێژی ١٩٧٩ (١٣٥٨)

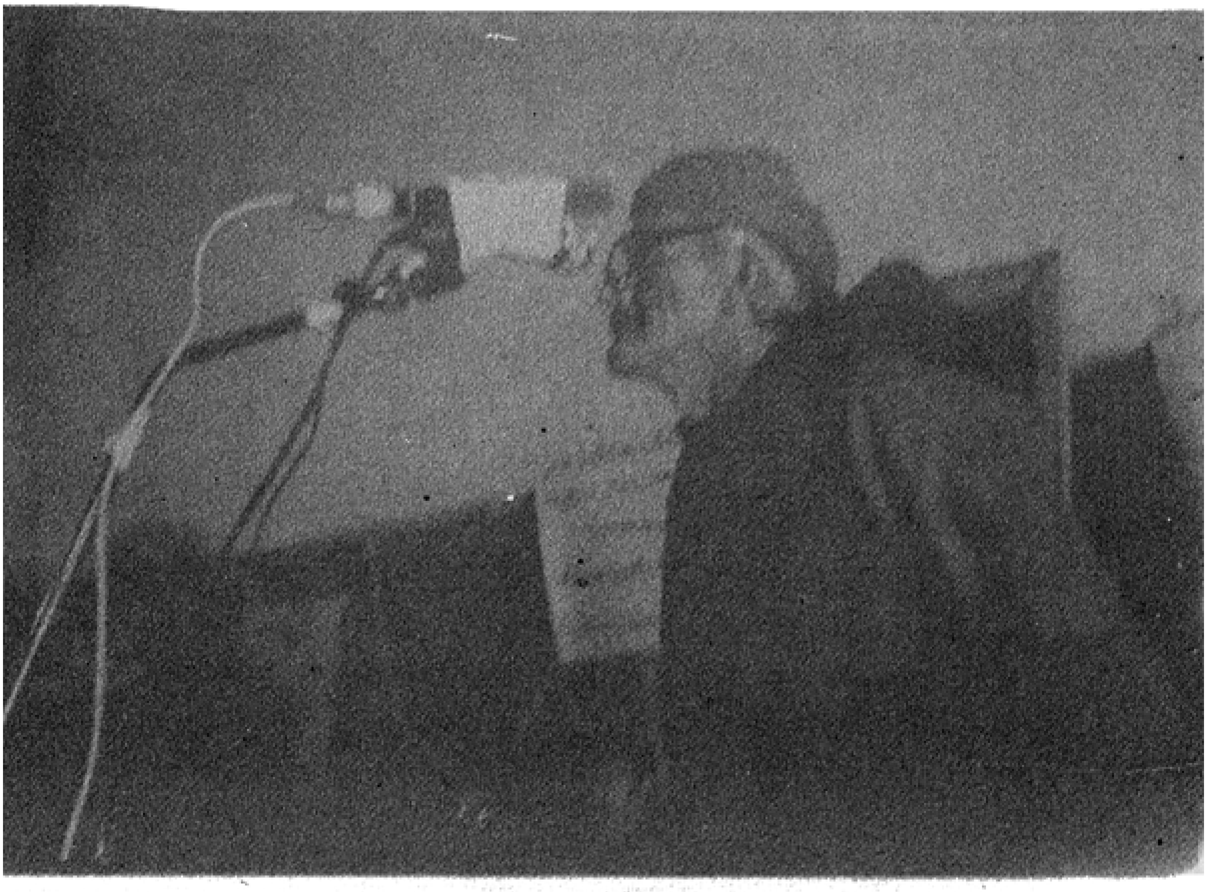

بەرزو ناوداری کورد هێمن لە جێژنی ٢٥ی گەلاوێژ ١٩٧٩ (١٣٥٨)

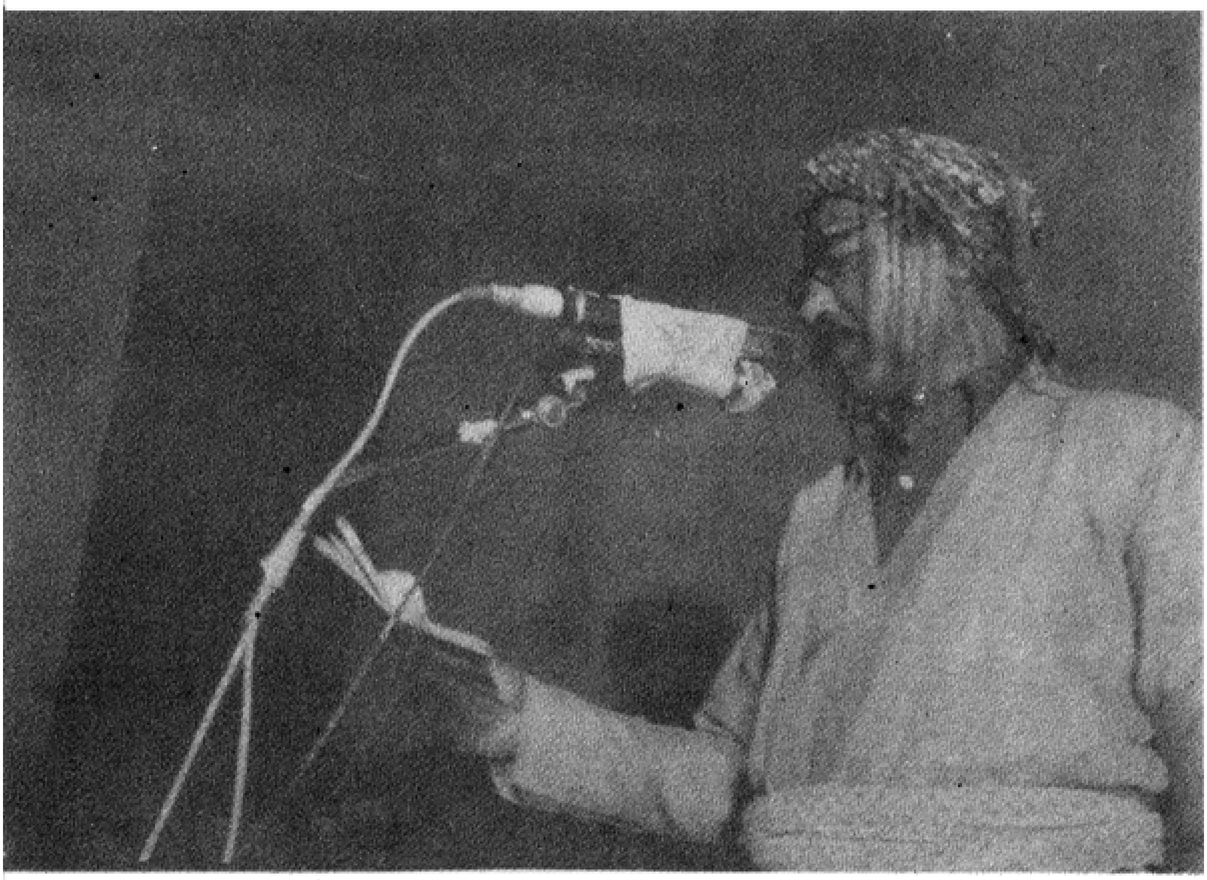

هونەرمەندی خۆشەویست‌و بەناوبانگی کورد- محەمەدی ماملێ لە جێژنی ٢٥ی
گەلاوێژ ١٩٧٩

جینایەتی پاسدارانی حکومەتی ئیسلامی لە قارنێ ١٩٧٩

جینایەتی پاسدارانی حکومەتی ئیسلامی لە قارنی ۱۹۷۹

کۆبوونەوەی فەرماندارى ١٩٧٩/٩/٣ رۆژى پێش وەدەرکەوتنم لە مەهاباد.

له شه‌ری سی‌مانگه‌، له گوندی قه‌ره‌گۆڵ کوره‌کانی یه‌کێتی لاوان خه‌ریکن مۆری

له شەرى سىٚمانگه له قولٚقوله، [illegible] هاتنى هێلى كزپتەر

کاتی هاتنی هێلی کۆپتەر ١٩٧٩.

لەسەر مەرقەدی شێخ‌بابا لە غەوساباد ١٩٧٩.

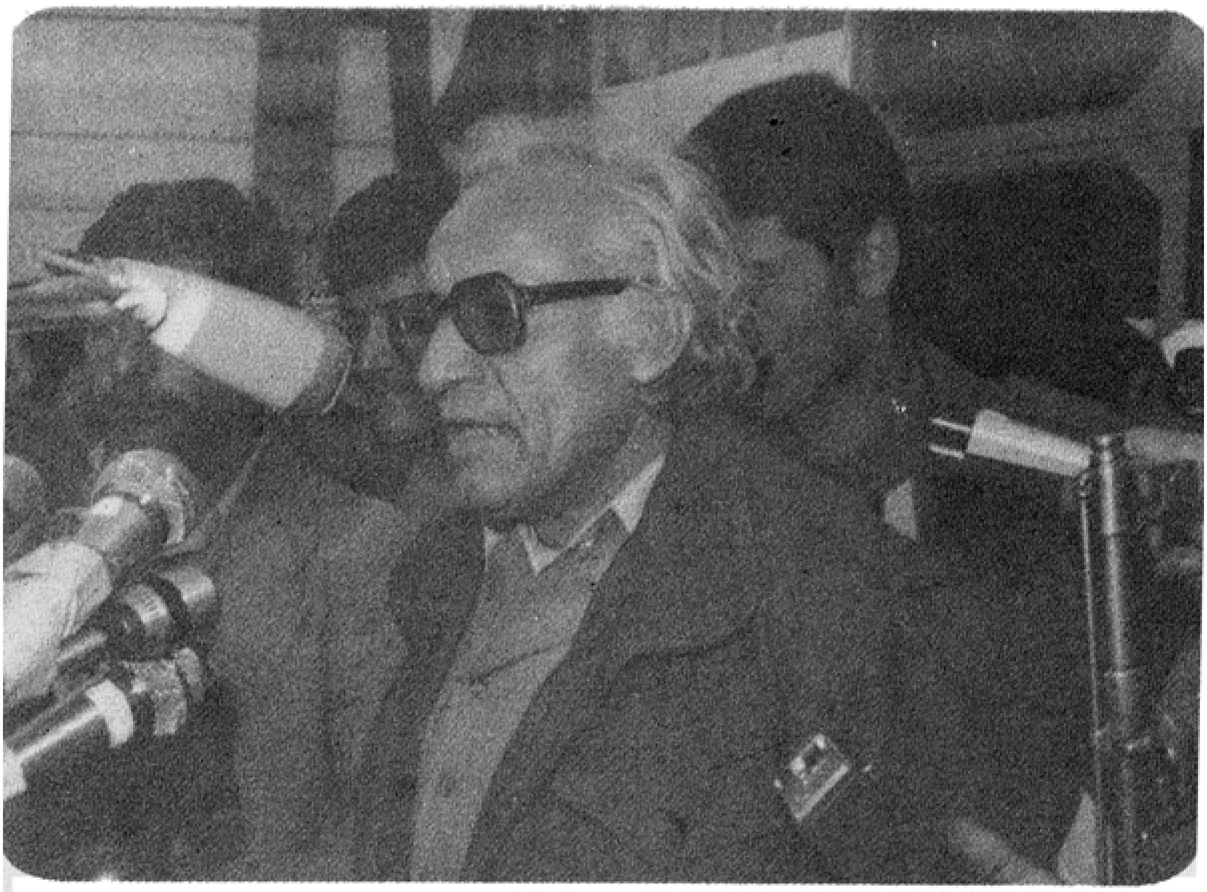

۲/۱۱/۱۹۷۹. لە میتینگی مەهاباد بە بۆنەی گەڕانەوەمان بۆ نێو شارو پەیامی

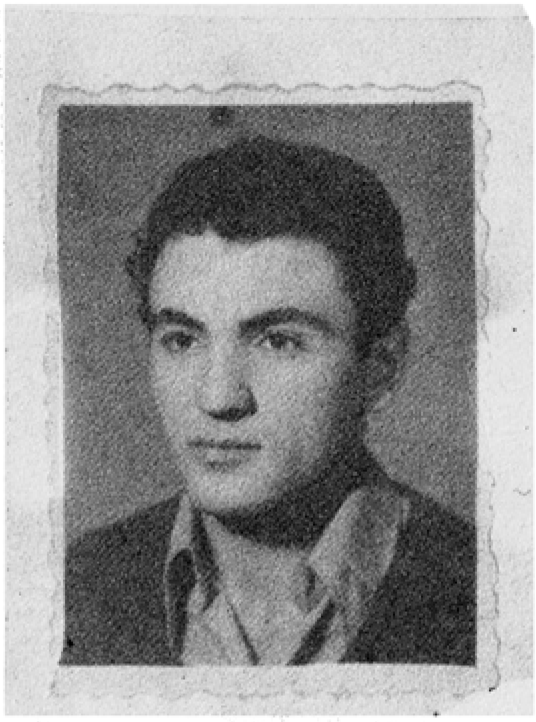

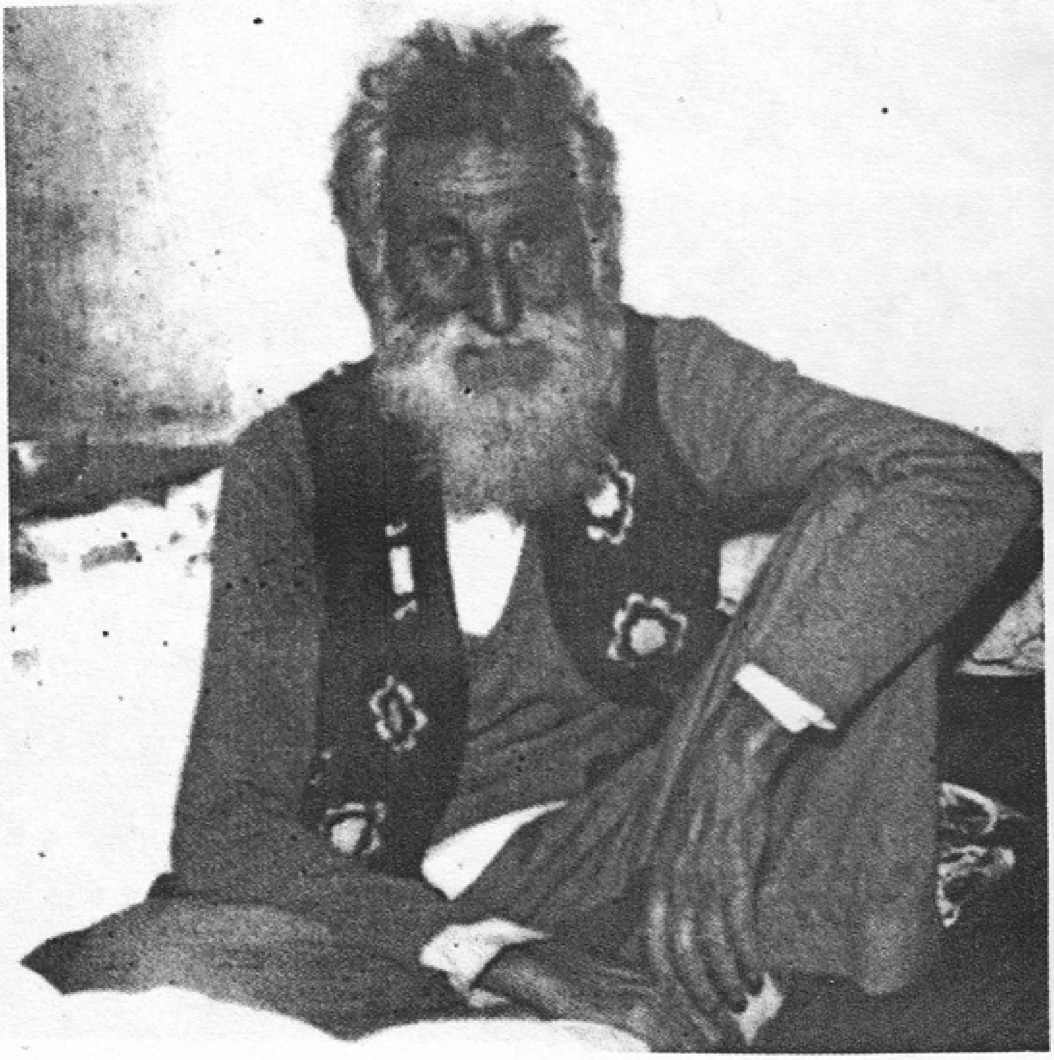

کاپیتان قادری (کاحەمەدی سەروکانی: چەندرۆژ پێش وەفات - ۱۹۸۰

۳۰/۱۰/۱۹۷۹ لە مەهاباد وەڵامی هەواڵدەرەکانی تاران دەدەمەوە.

سنووری داتاشراوی داگیرکەران لە ولأت‌و خاک‌و نیشتمانێک‌دا. نێوان حاجی ئۆمەران‌و تەمرچیان ۱۹۷۹

کاتی گه‌رانه‌وه‌م له‌ به‌غداوه‌ بۆ مه‌هاباد ۱۹۷۹.

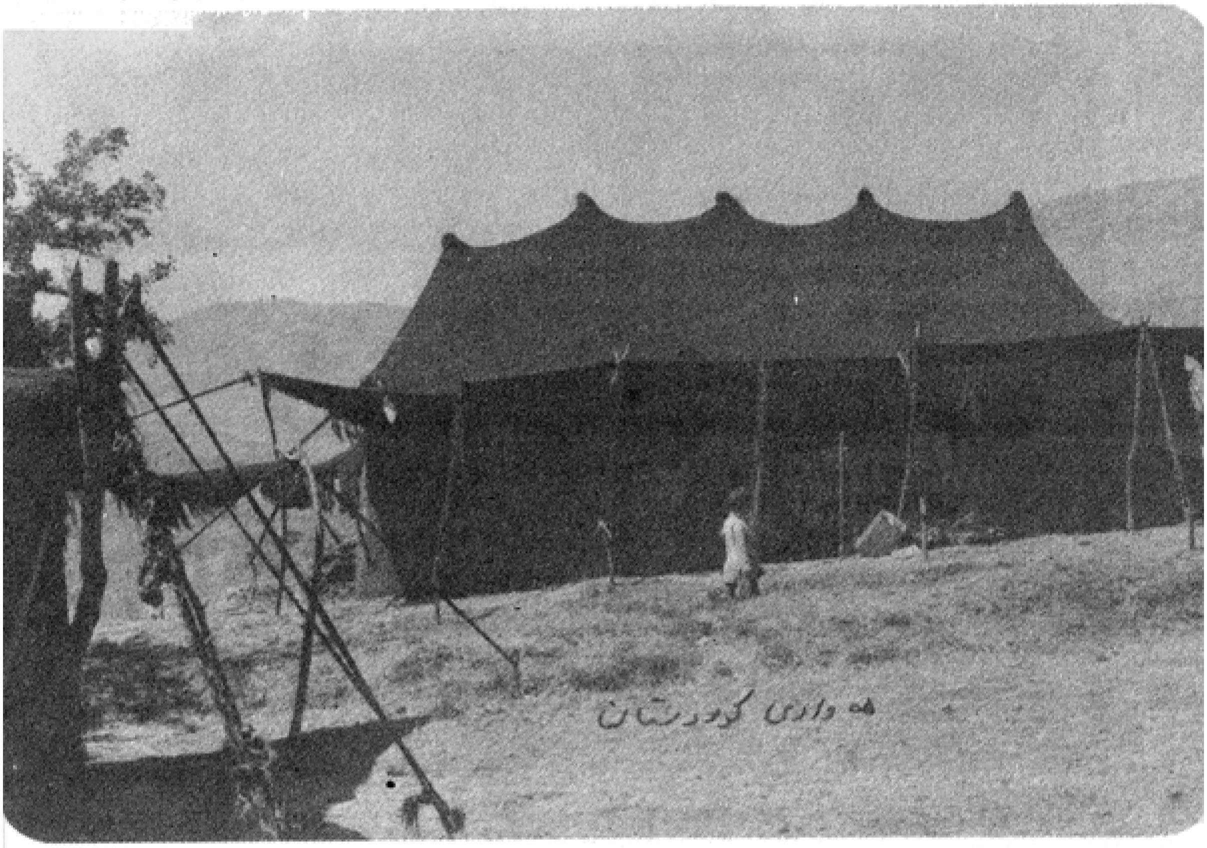
هه‌واری کوردستان

Kerîmî Husamî

Le Bîrewerîekanim

Bergî ŞeŞem

www.kerimhisami.com

Stockholm - 1992